

ព្រះ
ព្រះបិតាជ័យវរ្ម័ន
និង
សេចក្តីប្រែប្រាស់សាស្ត្រ
អភិធម្មបិដក
ធម្មសទ្ធនិ បឋមភាគ

៧៨

Scan by Mr. Huot kongheang, May 17, 2009 for thormatean.
Begin April 25,09-Finish July 09,09, Book 76-100.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ស្ថាប័នជាតិសៀវភៅ

ភ្នំពេញ ២០០៩

ធម្មសង្គ្រហ្មណ៍ ប្រយោគ រាជគោ

នះមាន តស្ស កកវតោ អរហៈតា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

មាតិកា

(១) កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យា-

កតា^(១) ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា

ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា អទុក្ខ-

មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា វិចា-

កា ធម្មា វិចាកធម្មធម្មា ទេវវិចាកធម្មវិចាកធម្ម-

ធម្មា ទុច្ចាទិទុច្ចាទានិយា ធម្មា អទុច្ចាទិទុច្ចា-

ទានិយា ធម្មា អទុច្ចាទិទុច្ចាទុច្ចាទានិយា^(២) ធម្មា

១ ទ. អវិញ្ញាណ ។ ២ ទ. ម. អទុច្ចាទិទុច្ចាទុច្ចាទានិយា ។

ធម្មសង្គ្រហ្មណ៍ ប្រយោគ

សូមមេត្តាព្រះមានព្រះរាជ អរហៈតាសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ។

មាតិកា

(១) ពួកធម៌វិកុសល^(១) ពួកធម៌វិអកុសល^(២) ពួកធម៌វិអព្យា-
ក្រឹត^(៣) ពួកធម៌ប្រកចដោយសុខវេទនា^(៤) ពួកធម៌ប្រកចដោយទុក្ខវេ-
ទនា^(៥) ពួកធម៌ប្រកចដោយវេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ^(៦) ពួកធម៌វិ
វិបាក^(៧) ពួកធម៌វិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលមានកម្មប្រកចដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុណានា^(៨) ពួកធម៌ដែល
មិនមានកម្មប្រកចដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ តែជា
ប្រយោជន៍ដល់ទុណានា ពួកធម៌ដែលមិនមានកម្មប្រកចដោយកិលេស
មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ទុណានា

១ ធម៌ក្នុងទីនេះ សំដៅយកសភាវៈមិនមែនសត្វមិនមែនដីរឹត, កុសល ក្នុងទីនេះ ប្រែ
ថា ធម្មជាតិមិនមានទោសៗ មានផលជាសុខៗ បានទាន់កុសលក្នុងភូមិទាំង៤ គឺកាមាវចរភូមិ
១ រូបាវចរភូមិ១ អរូបាវចរភូមិ១ លោកុត្តរភូមិ១ ។ ២ អកុសល ប្រែថា ធម្មជាតិប្រពល
ដោយទោសៗ មានផលជាទុក្ខៗ ។ ៣ អព្យាក្រឹត ព្រះមានទុណ្យមិនសំដែងដោយសភាវៈ
កុសលនិងអកុសល អព្យាក្រឹតនេះ មានលក្ខណៈពិសេស ។ ៤ សោយអាម្មណ៍ជាទី
សម្រាយ ។ ៥ សោយអាម្មណ៍ដ៏សំបាក ។ ៦ ទេវភូមិទេវតា ។ ៧ ផលរបស់កុសល
និងអកុសល ។ (ធិតា) ។ ៨ សេចក្តីប្រកាន់ថា ។

សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា(១) ធម្មា សវិ-
 សិកា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា(២) ធម្មា សវិ-
 តត្តសវិចារា ធម្មា អវិតត្តវិចារមត្តា ធម្មា អវិតត្តា-
 វិចារា(២) ធម្មា បីតិសហគតា ធម្មា សុខសហគតា
 ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា នស្សនេន បហាតត្វា
 ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា នស្សនេន បហាតត្វា-
 ហេតុកា ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា ធម្មា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា
 ធម្មា អាចយតាមិទោ ធម្មា អបចយតាមិទោ ធម្មា
 នេវចយតាមិទោ នាបចយតាមិទោ(៣) ធម្មា សេក្ខា
 ធម្មា អសេក្ខា ធម្មា នេវសេក្ខា នាសេក្ខា ធម្មា

១ ទ. ម. អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ។ ២ ទ. ម. អវិតត្តវិចារា ។ ៣ ទ. នេវចយ-
 តាមិទោ ន អបចយតាមិទោ ។ ម. នេវចយតាមិទោបចយតាមិទោ ។

ពួកធម៌ដែលសេវេហ្មង ទាំងគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសេវេហ្មង ពួកធម៌ដែល
 មិនសេវេហ្មង ទាំងគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសេវេហ្មង ពួកធម៌ដែលមិនសេវេ-
 ហ្មង ទាំងមិនគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំសេចក្តីសេវេហ្មង ពួកធម៌ប្រកថដោយវិតត្តៈ
 ទាំងប្រកថដោយវិចារៈ(១) ពួកធម៌គ្មានវិតត្តៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌
 គ្មានវិតត្តៈទាំងគ្មានវិចារៈ ពួកធម៌ប្រកថដោយបីតិ(២) ពួកធម៌ប្រកថដោយ
 សុខ(៣) ពួកធម៌ប្រកថដោយឧបេក្ខា(៤) ពួកធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ(៥)
 ពួកធម៌ដែលត្រូវលះ ដោយការីនា (៦) ពួកធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការីនា ពួកធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការីនា ពួកធម៌មានហេតុ
 ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការីនា ពួកធម៌ដល់ខ្ញុំ
 ការសន្សឹកពូនឡើងដោយកម្មក្តីលេស ពួកធម៌មិនដល់ខ្ញុំការសន្សឹកពូន
 ឡើង ពួកធម៌មិនមែនជាដល់ខ្ញុំការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាមិនដល់ខ្ញុំ
 ការសន្សឹកពូនឡើង ពួកធម៌ជាវេសសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ជាវេសសេក្ខ-
 បុគ្គល ពួកធម៌មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល

១ វិតត្តៈ ប្រែថា ត្រឹមវិចារៈ ប្រែថា វិចារណា ។ ២ សេចក្តីប្រកថអប្បដ្ឋាន
 កាយ ត្រៃតចិត្ត ។ ៣ សេចក្តីសប្បាយកាយសប្បាយចិត្ត ។ ៤ សេចក្តីប្រឆើយ
 ករុណ្ណេយោកាណ្ណាយមិនដាស្សៗ មិនដាស្សៗ ។ ៥ ការឃើញ ត្រឹមដោយកសេនាចក្ខិមត្ត ។
 ៦ ការបំរើសំដៅយក សភាវាមិចត្ត ឥតាមិចត្ត អរហត្តមត្ត ។

អរិយធម៌

បរិត្តា ធម្មា បរិត្តា ធម្មា អប្បហរិត្តា ធម្មា
 បរិត្តារម្មណា ធម្មា មហាត្តការម្មណា ធម្មា អប្ប-
 មាណារម្មណា ធម្មា ហិរិយា ធម្មា មជ្ឈិមា ធម្មា
 បណីតា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្មត្តនិយតា
 ធម្មា អនិយតា ធម្មា បត្តារម្មណា ធម្មា មត្ត-
 ហេតុតា ធម្មា មត្តាធិបតិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជា ធម្មា
 អនុប្បជ្ជា ធម្មា ឧប្បទិយោ ធម្មា អតីតា ធម្មា
 អនាគតា ធម្មា បច្ចុប្បជ្ជា ធម្មា អតីតារម្មណា
 ធម្មា អនាគតារម្មណា ធម្មា បច្ចុប្បជ្ជារម្មណា ធម្មា
 អជ្ឈត្តា ធម្មា តហិជ្ជា ធម្មា អជ្ឈត្តតហិជ្ជា ធម្មា
 អជ្ឈត្តារម្មណា ធម្មា តហិជ្ជារម្មណា ធម្មា អជ្ឈត្ត-
 តហិជ្ជារម្មណា ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា
 អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា អនិទស្សនាប្បដិយា
 ធម្មា^(១) ។

ធម៌សិរិ ពិភមតិក(២) ។

អរិយធម៌

ពួកធម៌មានសភាពតូចតូច ពួកធម៌ដ៏ល្អសភាពល្អ ពួកធម៌ប្រែប្រួលល្អមិន
 ប្រាកដ ពួកធម៌មានការម្នាក់ក្នុងគ្នា ពួកធម៌មានការម្នាក់ដល់ស្រុកសភាព
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ប្រែប្រួលមិនប្រាកដ ពួកធម៌ដ៏ដាច់ខាត ពួកធម៌
 យ៉ាងកណ្តាល ពួកធម៌ដ៏ទុក្ខ ពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌
 មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌មិនទៀង ពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
 ពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌កើតឡើង
 ហើយ ពួកធម៌មិនខានកើតឡើង ពួកធម៌ដែលប្រសិននឹងកើតឡើង ពួកធម៌
 ជាអតីត (កន្លងទៅហើយ) ពួកធម៌ជាអនាគត (មិនខានមកដល់) ពួក
 ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន (កើតឡើងចំពោះមុខ) ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាអតីត
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាអនាគត ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន ពួក
 ធម៌ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្នុង ពួកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្រៅ ពួកធម៌មាន
 ការម្នាក់ខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការចេះដឹង ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការចេះដឹង ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញមិនប្រកបដោយការ
 ចេះដឹង ។

ចប់ ពិភមតិក ២២ ។

១ ឧ. ប. អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ។ ២ ឧ. តិរិទិដ្ឋិតិ ។ ប. ពិភមតិក ។

(២) ហេតុ ធម្មា ធម្មា ហេតុ ធម្មា សហេតុកា
 ធម្មា អហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា
 ហេតុវិប្បយុត្តា ធម្មា ហេតុ ថេវ ធម្មា សហេតុកា
 ធម្មា សហេតុកា ថេវ ធម្មា ធម្មា ហេតុ ហេតុ ថេវ
 ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ថេវ
 ធម្មា ធម្មា ហេតុ ធម្មា^(១) ហេតុ ទោ បធម ធម្មា
 សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ ។

ហេតុគោត្តកំ ។

(៣) សម្បទ្ធយោ ធម្មា អម្បទ្ធយោ ធម្មា សម្ពុត្តា
 ធម្មា អសម្ពុត្តា ធម្មា សនិទស្ស័យោ ធម្មា អនិទស្ស័យោ
 ធម្មា សម្បដិយោ ធម្មា អម្បដិយោ ធម្មា វ្យាបោ ធម្មា
 អវ្យាបោ ធម្មា លោកិយោ ធម្មា លោកុត្តរោ ធម្មា

(៤) ពួកធម៌ជាហេតុ^(១) ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយហេតុ ពួកធម៌ប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់
 តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង ។

ចប់ ពួកហេតុ ។

(៧) ពួកធម៌ប្រកបដោយចម្លើយ^(២) ពួកធម៌មិនមានចម្លើយ ពួក
 ធម៌មានចម្លើយ ភក់តែង ពួកធម៌គឺគឺចម្លើយ ភក់តែង ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយការឃើញ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មានរូប
 ពួកធម៌មិនមានរូប ពួកធម៌ជាលោកិយ ^(៣) ពួកធម៌ជាលោកុត្តរៈ ^(៤)

១ ឫសគល់ ឬថា ទេតាបណ្ណាល្យកើតនិល ។ ២ ចម្លើយ ប្រែថា ជាផែនការស្រ័យ
 ហើយប្រព្រឹត្តទៅនៃនិល គឺជាហេតុនាំឲ្យកើតនិលនិងបញ្ជាក់និល ។ ៣ លោកិយ ប្រែថា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។ លោក-សព្វ ក្នុងនេះ សំដៅយកវិញ្ញាណ ។ ៤ លោកុត្តរៈ ប្រែថា
 ឆ្លងចាកលោក ។

គេនចិ វិញ្ញេយ្យា ធម្មា គេនចិ ធម្មា វិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។

បច្ឆុទ្ទានុកថ ។

(២) ភាសកំ ធម្មា នោ ភាសកំ ធម្មា សាសកំ ធម្មា អនាសកំ ធម្មា ភាសវិសម្មយុត្តា ធម្មា ភាសវិវិប្បយុត្តា ធម្មា ភាសកំ ចេវ ធម្មា សាសកំ ច សាសកំ ចេវ ធម្មា នោ ច ភាសកំ ភាសកំ ចេវ ធម្មា ភាសវិសម្មយុត្តា ច ភាសវិសម្មយុត្តា ចេវ ធម្មា នោ ច ភាសកំ ភាសវិវិប្បយុត្តា ទោ ច ធម្មា សាសកំ ច អនាសកំ ច ។

ពួកធម៌គួរដឹងព្យាសវដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ឬសាសនវិញ្ញាណ ជាដើម ពួកធម៌ដែលមិនគួរដឹងព្យាសវដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ ។

ចប់ បច្ឆុទ្ទានុកថ ។

[២] ពួកធម៌ជាភាសវៈ^(១) ពួកធម៌មិនមែនជាភាសវៈ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ពួកធម៌ច្រកបដោយភាសវៈ ពួកធម៌ត្រាសចាកភាសវៈ ពួកធម៌ជាភាសវៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ពួកធម៌ជាភាសវៈផង ច្រកបដោយភាសវៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែច្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ពួកធម៌ត្រាសចាកភាសវៈ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ពួកធម៌ត្រាសចាកភាសវៈផង មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈផង ។

ចប់ ពួកភាសវៈ ។

១ ភាសវៈសព្ទនេះ ប្រែថា ហូរទៅ គឺហូរទៅកាន់ចក្ខុទ្វារជាដើម ឬហូរកាមន្ទិវិធម៌ រុក្ខេនសិល្បៈព្រះ ព្រះនាមកាលៈព្រះនិសំរក្ខត្រព្រហ្ម មួយទៀត ភាសវៈសព្ទ ជាឈ្មោះរបស់គ្រឿងគ្រាប់ពូជនេះយើងដឹង ភាសវៈនិងនិវត្តន៍នេះមើលជាដើមនោះ, មួយទៀត ភាសវៈ ប្រែថា ញ៉ាំងសង្ការធុនវិភង្គាយឲ្យកើតឡើង មួយទៀត ភាសវៈសព្ទជាឈ្មោះ អសុច គ្រឿងឈ្មោះប្រាសាទកំពូង, សវៈសព្ទ ប្រែថា ហូរទៅ អសុច ហូរទៅជាប្រព្រឹត្តិ ហៅថា ភាសវៈ ។

(៧) សត្រោជនិយោ ធម្មា នោ សត្រោជនិយោ ធម្មា

សត្រោជនិយោ ធម្មា អសត្រោជនិយោ ធម្មា សត្រោ-

ជនសម្បយុត្តា ធម្មា សត្រោជនិវិប្បយុត្តា ធម្មា

សត្រោជនា ទេវេ ធម្មា សត្រោជនិយោ ច សត្រោ-

ជនិយោ ទេវេ ធម្មា នោ ច សត្រោជនា សត្រោ-

ជនា ទេវេ ធម្មា សត្រោជនសម្បយុត្តា ច សត្រោ-

ជនសម្បយុត្តា ទេវេ ធម្មា នោ ច សត្រោជនា

សត្រោជនិវិប្បយុត្តា ទោ បទ ធម្មា សត្រោជនិ-

យោចិ អសត្រោជនិយោចិ ។

សត្រោជនិយោ ។

(៦) កត្តា ធម្មា នោ កត្តា ធម្មា កត្តនិយោ

ធម្មា អកត្តនិយោ ធម្មា កត្តសម្បយុត្តា ធម្មា កត្ត-

វិប្បយុត្តា ធម្មា កត្តា ទេវេ ធម្មា កត្តនិយោ ច

(៧) ភ្នកធម៌ជាសត្រោជនៈ (ធម៌បទសត្វទុក្ខក្នុងវដ្តៈ) ភ្នកធម៌បិទ

មែនជាសត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ជាប្រយោជន៍ ឬសមត្ថដល់សត្រោជនៈ ភ្នក

ធម៌មិនមែនជាប្រយោជន៍ ឬមិនសមត្ថដល់សត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ប្រកប

ដោយសត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ប្រាសចាកសត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ជាសត្រោ-

ជនៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់សត្រោជនៈផង ភ្នកធម៌ត្រាន់តែជាប្រយោជន៍

ដល់សត្រោជនៈ តែមិនមែនជាសត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ជាសត្រោជនៈផង

ប្រកបដោយសត្រោជនៈផង ភ្នកធម៌ត្រាន់តែប្រកបដោយសត្រោជនៈ តែ

មិនមែនជាសត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ប្រាសចាកសត្រោជនៈតែជាប្រយោជន៍

ដល់សត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ប្រាសចាកសត្រោជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់

សត្រោជនៈ ភ្នកធម៌ប្រាសចាកសត្រោជនៈផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់

សត្រោជនៈផង ។

ចប់ ភ្នកសត្រោជនៈ ។

(៦) ភ្នកធម៌ជានុៈ (ធម៌ជាគក្រងសត្វទុក្ខក្នុងវដ្តៈដោយវណ្ណាច

បុត្តិនិវបដិសន្តិ) ភ្នកធម៌មិនមែនជានុៈ ភ្នកធម៌ដែលនុៈគប្បីជាគ-

ក្រង ភ្នកធម៌ដែលនុៈមិនគប្បីជាគក្រង ភ្នកធម៌ប្រកបដោយនុៈ ភ្នក

ធម៌ប្រាសចាកនុៈ ភ្នកធម៌ជានុៈផង ដែលនុៈគប្បីជាគក្រងផង

អភិធម្មសិទ្ធិ

កន្លងិយា ចេវ ធម្មា នោ ច កន្លា កន្លា ចេវ
 ធម្មា កន្លសម្បយុត្តា ច កន្លសម្បយុត្តា ចេវ ធម្មា
 នោ ច កន្លា កន្លវិប្បយុត្តា ខោ បទ ធម្មា កន្ល-
 ងិយាបិ អកន្លងិយាបិ ។

គន្លោក្ខន្តំ ។

(៧) ឱយា ធម្មា នោ ឱយា ធម្មា ឱយ-
 ងិយា ធម្មា អនោយងិយា ធម្មា ឱយសម្បយុត្តា
 ធម្មា ឱយវិប្បយុត្តា ធម្មា ឱយា ចេវ ធម្មា ឱយ-
 ងិយា ច ឱយងិយា ចេវ ធម្មា នោ ច ឱយា
 ឱយា ចេវ ធម្មា ឱយសម្បយុត្តា ច ឱយសម្ប-
 យុត្តា ចេវ ធម្មា នោ ច ឱយា ឱយវិប្បយុត្តា
 ខោ បទ ធម្មា ឱយងិយាបិ អនោយងិយាបិ ។

ឡោក្ខន្តំ ។

អភិធម្មសិទ្ធិ

ពួកធម៌ដែលគប្បីដោះស្រាយ តែមិនមែនជាគន្លុះ ពួកធម៌ជាគន្លុះផង
 ប្រកបដោយគន្លុះផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយគន្លុះ តែមិនមែនជា
 គន្លុះ ពួកធម៌ប្រាសចាកគន្លុះ តែគន្លុះគប្បីដោះស្រាយ ពួកធម៌ប្រាស
 ចាកគន្លុះផង ដែលគន្លុះមិនគប្បីដោះស្រាយផង ។

ចប់ ពួកគន្លុះ ។

(៧) ពួកធម៌ជាធម៌: (ធម៌ញ៉ាំងសត្វឡូលន់នៅក្នុងវដ្តៈ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាធម៌: ពួកធម៌ដែលធម៌:គប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ដែល
 ធម៌:មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ប្រកបដោយធម៌: ពួកធម៌ប្រាស
 ចាកធម៌: ពួកធម៌ជាធម៌:ផង ដែលធម៌:គប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ពួក
 ធម៌ដែលធម៌:គប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង តែមិនមែនជាធម៌: ពួកធម៌ជាធម៌:
 ផង ប្រកបដោយធម៌:ផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយធម៌: តែ
 មិនមែនជាធម៌: ពួកធម៌ប្រាសចាកធម៌: តែធម៌:មិនប្រព្រឹត្តកន្លង
 ពួកធម៌ប្រាសចាកធម៌:ផង ធម៌:មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ។

ចប់ ពួកធម៌: ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កេតិ

[៥] យោគា ធម្មា នោ យោគា ធម្មា យោ-
 គនិយា ធម្មា អៈយោគនិយា ធម្មា យោគសម្មយុត្តា
 ធម្មា យោគវិប្បយុត្តា ធម្មា យោគា ទេវ ធម្មា
 យោគនិយា ច យោគនិយា ទេវ ធម្មា នោ ច
 យោគា យោគា ទេវ ធម្មា យោគសម្មយុត្តា ច
 យោគសម្មយុត្តា ទេវ ធម្មា នោ ច យោគា
 យោគវិប្បយុត្តា ទោ បទ ធម្មា យោគនិយា មិ
 អៈយោគនិយា មិ ។

យោគតោត្រា ។

[៥] ធីវរណា ធម្មា នោ ធីវរណា ធម្មា
 ធីវរណិយា ធម្មា អធីវរណិយា ធម្មា ធីវរណសម្ម-
 យុត្តា ធម្មា ធីវរណវិប្បយុត្តា ធម្មា ធីវរណា ទេវ
 ធម្មា ធីវរណិយា ច ធីវរណិយា ទេវ ធម្មា នោ ច
 ធីវរណា ធីវរណា ទេវ ធម្មា ធីវរណសម្មយុត្តា ច

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កេតិ

[៥] ពួកធម៌ជាយោគៈ (ធម៌ញ្ញ័និសត្វឲ្យជាប់នៅក្នុងវដ្តៈ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌
 ដែលយោគៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌ប្រកថាដោយយោគៈ ពួកធម៌
 ប្រាសចាកយោគៈ ពួកធម៌ជាយោគៈផង ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងផង ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង តែមិនមែនជាយោគៈ
 ពួកធម៌ជាយោគៈផង ប្រកថាដោយយោគៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកថ
 ដោយយោគៈ តែមិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈ តែ
 យោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុង ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈផង ដែលយោគៈ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងផង ។

ចប់ ពួកយោគៈ ។

[៥] ពួកធម៌ជាវិវរណៈ(ធម៌រួបរួមគ្នាសត្វ) ពួកធម៌មិនមែនជាវិវរណៈ
 ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 ពួកធម៌ប្រកថាដោយវិវរណៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈ
 ផង ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈផង ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 តែមិនមែនជាវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈផង ប្រកថាដោយវិវរណៈផង

អភិធម្មបទដ្ឋកថា

ធម្មិវរណសម្បយុត្តា ទេវ ធម្មា គោ ច ធម្មិវរណា
ធម្មិវរណវិប្បយុត្តា ខោ បទ ធម្មា ធម្មិវរណិយាមិ
អធម្មិវរណិយាមិ ។

និវរណគោត្តរំ ។

[១០] បរាមាសា ធម្មា គោ បរាមាសា ធម្មា
បរាមដ្ឋា ធម្មា អបរាមដ្ឋា ធម្មា បរាមាសសម្បយុត្តា
ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា ធម្មា បរាមាសា ទេវ
ធម្មា បរាមដ្ឋា ច បរាមដ្ឋា ទេវ ធម្មា គោ ច
បរាមាសា បរាមាសវិប្បយុត្តា ខោ បទ ធម្មា
បរាមដ្ឋាមិ អបរាមដ្ឋាមិ ។

ចរាមាសគោត្តរំ ។

[១១] សារម្មណា ធម្មា អនារម្មណា ធម្មា
ចិត្តា ធម្មា គោ ចិត្តា ធម្មា ចេតសិកា ធម្មា
អចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា ធម្មា ចិត្តវិប្ប-
យុត្តា ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋា ធម្មា

ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយនិវរណៈ តែមិនមែនជានិវរណៈ ពួកធម៌
ប្រាសចាកនិវរណៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់និវរណៈ ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកនិវរណៈផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់និវរណៈផង ។

ចប់ ពួកនិវរណៈ ។

[១០] ពួកធម៌ជាបរាមាសៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្ពស់) ពួកធម៌មិនមែន
ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ដែលបរាមាសៈស្ថាបនាឡើយ (ធម៌ដែលជ្រកជ្រក
ដោយបរាមាសៈ) ពួកធម៌ដែលពួកបរាមាសៈមិនបានស្ថាបនាឡើយ ពួក
ធម៌ប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ ពួកធម៌
ជាបរាមាសៈផង ដែលបរាមាសៈស្ថាបនាឡើយផង ពួកធម៌គ្រាន់តែចរា-
មាសៈស្ថាបនាឡើយ តែមិនមែនជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកចរា-
មាសៈ តែបរាមាសៈស្ថាបនាឡើយ ពួកធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈផង
បរាមាសៈមិនបានស្ថាបនាឡើយផង ។

ចប់ ពួកចរាមាសៈ ។

[១១] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ពួកធម៌ មិនមានអារម្មណ៍
ពួកធម៌ជាចិត្ត ពួកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ពួកធម៌ជាចេតសិកា ពួកធម៌
មិនមែនជាចេតសិកា ពួកធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ ប្រាសចាក
ចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌មិនច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត

ចិត្តសម្មដ្ឋានា ធម្មា វោ ចិត្តសម្មដ្ឋានា ធម្មា ចិត្ត-
 សហគុនោ ធម្មា វោ ចិត្តសហគុនោ ធម្មា ចិត្តា-
 ទុបវរិត្តិនោ ធម្មា វោ ចិត្តាទុបវរិត្តិនោ ធម្មា ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសម្មដ្ឋានា ធម្មា វោ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហគុនោ ធម្មា វោ
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហគុនោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិនោ ធម្មា វោ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋា-
 នាទុបវរិត្តិនោ ធម្មា អដ្ឋត្តិកា ធម្មា ពាហិក ធម្មា
 ឧបាទា ធម្មា វោ ឧបាទា ធម្មា ឧបាទិដ្ឋា ធម្មា
 អនុបាទិដ្ឋា ធម្មា ។

មហានុទុក្ខំ ។

(១២) ឧបាទាទា ធម្មា វោ ឧបាទាទា ធម្មា
 ឧបាទានិយា ធម្មា អនុបាទានិយា ធម្មា ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទានវិប្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទានា
 វេវ ធម្មា ឧបាទានិយា វ ឧបាទានិយា វេវ ធម្មា
 វោ វ ឧបាទានា ឧបាទានា វេវ ធម្មា

ពួកធម៌ហ៊ុនឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ហ៊ុនឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ហ៊ុន
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ហ៊ុនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើងដោយចិត្ត
 ពួកធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំង
 ឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើង មិនកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡូកប្រឡំកាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួក
 ធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំ មិនកាំងឡើង មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌
 ជាវាងក្នុង ពួកធម៌ជាវាងក្រៅ ពួកធម៌ជាទុបាទា (ទុបាទាយុប) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាទុបាទា ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ
 ជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មាន
 គណ្ណជាដើមមិនកាន់យកហើយ ។

ចប់ មហានុទុក្ខៈ ។

(១២) ពួកធម៌ជាទុបាទា (សេចក្តីប្រកាន់ទាំ) ពួកធម៌មិនមែនជា
 ទុបាទា ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទា ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ទុបាទា ពួកធម៌ប្រកបដោយទុបាទា ពួកធម៌ប្រាសចាកទុបាទា
 ពួកធម៌ជាទុបាទាផង ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាផង ពួកធម៌គ្រាន់តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទា តែមិនមែនជាទុបាទា ពួកធម៌ជាទុបាទា

ឧបាសាសសម្បយុត្តា ច ឧបាសាសសម្បយុត្តា ចៅ
ធម្មា លោ ច ឧបាសាសា ឧបាសាសសម្បយុត្តា ចោ
បទ ធម្មា ឧបាសាសិយាមិ អនុបាសាសិយាមិ ។

ខណ្ឌកោដិកា ។

[១៣] កិលេសា ធម្មា លោ កិលេសា ធម្មា
សន្តិលេសិកា ធម្មា អសន្តិលេសិកា ធម្មា សន្តិ-
លិដ្ឋា ធម្មា អសន្តិលិដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា
ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា ធម្មា កិលេសា ចៅ
ធម្មា សន្តិលេសិកា ច សន្តិលេសិកា ចៅ ធម្មា
លោ ច កិលេសា កិលេសា ចៅ ធម្មា សន្តិ-
លិដ្ឋា ច សន្តិលិដ្ឋា ចៅ ធម្មា លោ ច កិលេសា
កិលេសា ចៅ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា ច
កិលេសសម្បយុត្តា ចៅ ធម្មា លោ ច កិលេសា
កិលេសវិប្បយុត្តា ចោ បទ ធម្មា សន្តិលេសិកាមិ
អសន្តិលេសិកាមិ ។

កិលេសកោដិកា ។

ធន ប្រកបដោយឧបាសាសន៍ ពួកធម៌ត្រាន់តែប្រកបដោយឧបាសា
តែមិនមែនដោយឧបាសា ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសា តែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាសា ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាសាធន មិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាសាធន ។

ចប់ ពួកខណ្ឌកោដិកា ។

[១៣] ពួកធម៌កិលេស (ធម៌សៅហ្មង) ពួកធម៌ មិនមែនជា
កិលេស ពួកធម៌គួរដើម្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌មិនគួរដើម្បី
ដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ដែល
មិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ប្រាសចាក
កិលេស ពួកធម៌ជាតិលេសធន គួរដើម្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីសៅហ្មងធន
ពួកធម៌ត្រាន់តែគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាតិលេស
ពួកធម៌ជាតិលេសធន សៅហ្មងហើយធន ពួកធម៌ត្រាន់តែសៅហ្មង
ហើយ តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ជាតិលេសធន ប្រកបដោយ
កិលេសធន ពួកធម៌ ត្រាន់តែប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជា
កិលេស ពួកធម៌ ប្រាសចាកកិលេស តែគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាសចាកកិលេសធន មិនគួរដើម្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្តី
សៅហ្មងធន ។

ចប់ ពួកកិលេស ។

[១៤៦] ឧស្ស័យេម បហាឥន្ទា ធម្មា ន ឧស្ស័យេម
 ធម្មា បហាឥន្ទា ធម្មា ភាវនាយេ បហាឥន្ទា ធម្មា
 ន ភាវនាយេ បហាឥន្ទា ធម្មា ឧស្ស័យេម បហា-
 ឥន្ទាហេតុកា ធម្មា ន ឧស្ស័យេម បហាឥន្ទាហេតុកា
 ធម្មា ភាវនាយេ បហាឥន្ទាហេតុកា ធម្មា ន ភាវនាយេ
 បហាឥន្ទាហេតុកា ធម្មា សវិតត្តា ធម្មា អវិតត្តា
 ធម្មា សវិតាភ ធម្មា អវិតាភ ធម្មា សប្បវិតតា
 ធម្មា អប្បវិតតា ធម្មា បិតិសហគតា ធម្មា ន
 បិតិសហគតា ធម្មា សុខសហគតា ធម្មា ន
 សុខសហគតា ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ន
 ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា កាហវចរ ធម្មា ន កា-
 ហវចរ ធម្មា រូបាវចរ ធម្មា ន រូបាវចរ ធម្មា
 អរូបាវចរ ធម្មា ន អរូបាវចរ ធម្មា បរិយាប-
 ដ្ឋា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា ធម្មា និយ្យានិកា ធម្មា

[១៤៦] ពួកធម៌ដែលគួរលះចង់ដោយឧស្ស័យៈ (ឧស្ស័យេម) ពួក
 ធម៌ដែលមិនគួរលះចង់ដោយឧស្ស័យៈ ពួកធម៌ដែលគួរលះចង់ដោយភាវនា
 (ឥន្ទ ព្យ ភាវនេ) ពួកធម៌ ដែលមិនគួរលះចង់ដោយភាវនា ពួក-
 ធម៌មានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយឧស្ស័យៈ ពួកធម៌មិនមានហេតុដែល
 គួរលះចង់ដោយឧស្ស័យៈ ពួកធម៌មានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយ ភាវនា
 ពួកធម៌ មិនមានហេតុដែលគួរលះចង់ដោយភាវនា ពួកធម៌ប្រកបដោយ
 វិតត្តៈ (ការត្រិះរិះ) ពួកធម៌មិនមានវិតត្តៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ
 (ការពិចារណា) ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តិគោជាមួយនឹង
 ចិត្តិ (ការត្រេកតរ) ពួកធម៌មិនមានចិត្តិ ពួកធម៌ ប្រកបដោយ
 ចិត្តិ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយចិត្តិ ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌
 មិនប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌មិនប្រកប
 ដោយសុខ ពួកធម៌ជាតាមាវចរ (ប្រព្រឹត្តិពៅក្នុងកាម) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាតាមាវចរ ពួកធម៌ជាត្រូវចរ ពួកធម៌មិនមែនជាត្រូវចរ
 (ប្រព្រឹត្តិពៅក្នុងរូប) ពួកធម៌ជាអត្រូវចរ (ប្រព្រឹត្តិពៅក្នុងអរូប)
 ពួកធម៌មិនជាអត្រូវចរ ពួកធម៌ជាចរិយាចន្ទៈ (រាប់ចំភ្នែកក្នុងអេ-
 ភូមិកវដ្តៈ) ពួកធម៌ជាចរិយាចន្ទៈ ពួកធម៌ជា និយ្យានិកៈ (ធម៌
 កាត់ខ្លូរវដ្តមូល ធ្វើគ្រោះមិទ្ធានឱ្យជាតាកម្មណ៍ ហើយបេក្ខាបានវដ្តៈ)

អនិយ្យានិកា ធម្មា មិយតា ធម្មា អនិយតា ធម្មា
 សទ្កុត្តា ធម្មា អទ្កុត្តា ធម្មា សវណា ធម្មា អវណា
 ធម្មា ។

បិដ្ឋិទុតំ ។

អភិធម្មមាតិកា ។

សុត្តន្តមាតិកា

(១៥) វិជ្ជាការិនិយោ ធម្មា អវិជ្ជាការិនិយោ ធម្មា

វិជ្ជិបមា ធម្មា វិជ្ជិបមា ធម្មា ពាលា ធម្មា បណ្ឌិតា

ធម្មា កណ្ណា ធម្មា សុត្តា ធម្មា តបនិយា ធម្មា

អតបនិយា ធម្មា អនិវចនា ធម្មា អនិវចនបថា

ធម្មា វិរុត្តិ ធម្មា វិរុត្តិបថា ធម្មា បញ្ចតិ ធម្មា

ពួកធម៌បិដកបិដកបិដក ពួកធម៌ទៀង ពួកធម៌បិដកទៀង ពួកធម៌

ប្រគមដោយទុក្ខៈ (ការប្រើប្រាស់ទុក្ខ) ពួកធម៌មិនមានទុក្ខៈ ពួកធម៌

ប្រគមដោយរោគៈ (សត្រូវ) ពួកធម៌មិនមានរោគៈ ។

ចប់ បិដ្ឋិទុត្តៈ ។

ចប់ អភិធម្មមាតិកា ។

សុត្តន្តមាតិកា

(១៥) ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចំណែកនៃអវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រៀបដូចផ្នែកបន្ទោរ^(១) ពួកធម៌ប្រៀបដូច
 ពេជ្រ^(២) ពួកធម៌ពាល^(៣) ពួកធម៌បណ្ឌិត^(៤) ពួកធម៌ទៀង^(៥) ពួកធម៌ស^(៦)
 ពួកធម៌ដុតកំដៅ^(៧) ពួកធម៌មិនដុតកំដៅ ពួកធម៌ជាឈ្មោះ ពួកធម៌ជា
 គន្លងនៃឈ្មោះ ពួកធម៌ជាទិវត្តិ^(៨) ពួកធម៌ជាគន្លងនៃទិវត្តិ ពួកធម៌ជា

១ ធម៌ដែលមានកំឡុងស្មើស្មួចស្មើ និងអាចនឹងកំចាត់នឹង ពិរិលេសយាម ។
 ២ ធម៌ដែលមានកំឡុងស្មើទ្រៀវទ្រាអាចនឹងកំចាត់នឹង ពិរិលេសយាម ។ ៣ ធម៌កំដៅនៅ
 ក្នុងទុក្ខស្មោះឬ ធ្វើទុក្ខស្មោះទៅជាពាលវិញ ។ ៤ ធម៌កំដៅនៅក្នុងបណ្ឌិត ឬ ធ្វើទុក្ខស្មោះ
 ទៅជាបណ្ឌិតវិញ ។ ៥ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យអប់រំស្មើ ។ ៦ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យមានស្មើគ្នា ។
 ៧ ធម៌ញ៉ាំងសត្វឲ្យញើក្នុងលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ។ ៨ ប្រែថ្លា ការពោលដោយ
 មិនសរសើរ សំដៅដកពាក្យផ្តោលឬ ប្រែថ្លា ធម៌ឬប្រាប់ហេតុ ប្រាប់ផល ដូចការព្រាង
 សករណ៍ណាតំនែងសុខ សករណ៍នោះ ហៅថាសង្ខារ ដានីម ។

បញ្ចត្តិបថា ធម្មា ធាមញ្ញា រូបញ្ញា អវិជ្ជា ច
 កវត្តន្តា ច កវត្តន្តិ ច វិកវត្តន្តិ ច សស្ស្តន្តិ ច
 ឡាន្តន្តិ ច អន្តវត្តន្តិ ច អន្តវត្តន្តិ ច បុត្ត-
 ន្តន្តិ ច អបរាន្តន្តិ ច អហិរិកញ្ច អនោ-
 ត្តប្បញ្ញា ហិរិ ច ឌុត្តប្បញ្ញា លោកស្សតា ច
 ចាបមិត្តតា ច សោកស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា
 ច អាបត្តិកុសលតា ច អាបត្តិវិជ្ជាធកុសលតា ច
 សមាបត្តិកុសលតា ច សមាបត្តិវិជ្ជាធកុសលតា ច
 ធាតុកុសលតា ច មនសិការកុសលតា ច អាយ-
 តនកុសលតា ច បដិច្ចសមុប្បាធកុសលតា ច
 វាធកុសលតា ច អដ្ឋាធកុសលតា ច អាជ្ជវេរ
 ច មន្ទវេរ ច ទត្តិ ច សោកត្តញ្ញា សាទល្យញ្ញា

បញ្ចត្តិ ពុករលំដាច់ខ្លួនឯកបញ្ចត្តិ កាច^(១) និង ប្រេ^(២) អវិជ្ជា^(៣) និង
 កវត្តន្តា^(៤) កវត្តន្តិ^(៥) វិកវត្តន្តិ^(៦) សស្ស្តន្តិ^(៧) និង ឡាន្តន្តិ^(៨)
 អន្តវត្តន្តិ^(៩) និង អន្តវត្តន្តិ^(១០) បុត្តន្តន្តិ^(១១) និង អបរាន្តន្តិ^(១២)
 សេចក្តីមិនទាន់ស្រេច និង សេចក្តីមិនក្តៅនឹងបាច សេចក្តីទាសបាច
 និងសេចក្តីក្តៅនឹងបាច ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅគ្រូ និងភាពនៃបុគ្គលមាន
 មិត្តភាពគ្រប់ ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅវាយ និងភាពនៃបុគ្គលមានមិត្ត
 ល្អ សេចក្តីល្អាសក្តីភាពគ្រូ និងសេចក្តីល្អាសក្តីការបញ្ញាចាកភាពគ្រូ
 សេចក្តីល្អាសក្តីសមាចគ្រូ និងសេចក្តីល្អាសក្តីការបញ្ញាចាកសមាចគ្រូ
 សេចក្តីល្អាសក្តីធាតុ និងសេចក្តីល្អាសក្តីការធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត សេចក្តី
 ល្អាសក្តីអាជ្ជវេរ និងសេចក្តីល្អាសក្តីបដិច្ចសមុប្បាច សេចក្តី
 ល្អាសក្តីវេរ និងសេចក្តីល្អាសក្តីការមិនមែនជាវេរ សេចក្តីត្រង់
 និងសេចក្តីខ្វែង និងសេចក្តីអត់សន្តិក និងសេចក្តីស្ងួត សេចក្តីកំពក់

១ ប្រែថា ឆ្មោះ មួយទៀតថា ទន់ទា ឬរង្គោះទៅ ។ ២ ប្រែថា វិទាស ឬលំបាក ។
 ៣ ប្រែថា មិនដឹងអោយដឹងទាំង ៤ ។ ៤ សេចក្តីប្រាថ្នាខ្ពង់ខ្ពស់ ឬ សេចក្តីប្រាថ្នាប្រកប
 ហើយសម្រេចទុំ ។ ៥ សេចក្តីយល់ឃើញជាសព្វកើតឡើង ហើយទៀង ។ ៦ សេចក្តីយល់
 ឃើញជាសព្វមិនកើតឡើង ។ ៧ សេចក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួននឹងលោកជាសករិៈទៀង ។
 ៨ សេចក្តីយល់ឃើញថា សព្វសុខុមិនកើតឡើង ។ ៩ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោក
 មានទីបំផុត ។ ១០ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនមានទីបំផុត ។ ១១ សេចក្តីយល់
 ឃើញថា ចំណែកនៃខ្លួនខ្លួនដើម ។ ១២ សេចក្តីយល់ឃើញថា ចំណែកនៃខ្លួនខ្លួនពុំ ។

បដិសន្ធារោ ច វគ្គិយេសុ អនុត្តន្តារតា ច ភោជនេ
 អមត្តភាតា ច វគ្គិយេសុ តុត្តន្តារតា ច ភោជនេ
 មត្តញ្ញតា ច មុដ្ឋស្សចត្តា អសម្មជញ្ញត្តា សនិ
 ច សម្មជញ្ញត្តា បដិសន្ធានតលក្ខ ភាវនាតលក្ខ
 សមថោ ច វិបស្សនា ច សមថនិមិត្តត្តា បត្តា-
 ហនិមិត្តត្តា បត្តាហោ ច អវិក្ខេបោ ច សីល-
 វិបត្តិ ច ទិដ្ឋិវិបត្តិ ច សីលសម្មនា ច ទិដ្ឋិសម្មនា
 ច សីលវិសុទ្ធិ ច ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ច ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ទោ បទ
 យថាទិដ្ឋិស្ស ច បដានិ សំវេតោ ច សំវេជនិយេសុ
 ម៉ានេសុ សិវិត្តស្ស ច យោនិសោ បដានិ អស-
 ន្តិដ្ឋតា ច តុសលេសុ ធម្មេសុ អប្បដិវាទិតា ច
 បដានស្មី វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច ខយេ ញាណំ អនុ-
 ប្បានេ ញាណន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ។

មគិកា ទិដ្ឋិកា ។

និងការស្រុះស្រួលខ្ពស់ ការបែកបាក់ក្នុងផ្លូវយូរ និងសេចក្តីបំបែក
 ប្រមាណក្នុងការដោះ ការបក្សប្រកួតផ្លូវយូរ និងសេចក្តីដឹងប្រមាណ
 ក្នុងការដោះ សេចក្តីក្រេបង្ហាញ និងសេចក្តីបំបែកខ្លួន ស្មារតី និង
 សេចក្តីដឹងខ្លួន កំឡាំងនៃការចិញ្ចឹម និងកំឡាំងការខា សមថៈ(១)
 និងវិបស្សនា(២) និបិត្តរាជសមថៈ និងនិមិត្តនៃការផ្តួចផ្តើម ការផ្តួច
 ផ្តើម និងសេចក្តីមិនពេញមាយ វិបត្តិនៃសីល និងវិបត្តិនៃទិដ្ឋិ ការ
 ចិញ្ចឹមនៃសីល និងការចិញ្ចឹមនៃទិដ្ឋិ សេចក្តីចិញ្ចឹមនៃសីល និង
 សេចក្តីចិញ្ចឹមនៃទិដ្ឋិ សេចក្តីចិញ្ចឹមនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីព្យាយាម
 របស់បុគ្គលដែលមានទិដ្ឋិសមគួរ សេចក្តីសង្កេតក្នុងវិជ្ជាដែលគួរសង្កេត
 ទាំងឡាយ និងសេចក្តីព្យាយាមដោយទុក្ខដែលមានសេចក្តី
 សង្កេត សេចក្តីមិនសម្រេចក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ និងសេចក្តីមិនព្រ
 យក្នុងព្យាយាម វិជ្ជានិងវិមុត្តិ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌(៣) ជាគ្រឿងអស់
 ទៅនៃកិលេស និងសេចក្តីដឹងក្នុងធម៌(៤) ដែលធ្វើកិលេសមិនឱ្យកើត
 ឡើងទៀត ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ។

ចប់ មគិកា ។

១ សភាវេទន៍នៃវិទ្យាសាស្ត្រ ។ ២ ធម្មជាតិឃើញដោយសារការរៀន ។ ៣ អរិយធម៌ ។
 ៤ អរិយធម៌ ។

បទពាក្យដើម

(១៦) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យេសិ
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ឈំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណាសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ
 វា សន្តារម្មណំ វា កន្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បនារត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ
 ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ
 សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សកត្តតា ហោតិ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ វិយន្ទ្រិយំ ហោតិ សតិទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ
 សមាធិទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ មនិទ្ធិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ សោមនស្សទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសន្តិច្ឆេ ហោតិ សម្មា
 វាយាមា ហោតិ សម្មាសតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ សម្មាតលំ ហោតិ វិយាតលំ ហោតិ
 សតិតលំ ហោតិ សមាធិតលំ ហោតិ បញ្ញាតលំ

បទពាក្យផ្តល់

(២៦) ពួកអរិយកុសល ដូចអ្នកខ្លះ ។ ចិត្តជាតមាវចរ-
 កុសល ច្រឡំរវល់យោគបរាស្ស ប្រកបដោយញាណ មានរូបជា
 ការម្មណ៍ក្តី មានសំរឿងជាការម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាការម្មណ៍ក្តី មាន
 សេដាការម្មណ៍ក្តី មានដេដេជាការម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាការម្មណ៍
 ក្តី ឬចម្រុះតែការម្មណ៍ណាមួយហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត តែក្តី
 វិចារៈ ចិត្ត សុខ ឯកត្តតារបស់ចិត្ត សន្និទ្ធិន្ទ្រិយ វិយន្ទ្រិយ សតិទ្ធិន្ទ្រិយ
 សមាធិទ្ធិន្ទ្រិយ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ មនិទ្ធិន្ទ្រិយ សោមនស្សទ្ធិន្ទ្រិយ ជីវិតទ្ធិន្ទ្រិយ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិច្ឆេ សម្មាវាយាមា សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ
 សម្មាតលៈ វិយាតលៈ សតិតលៈ សមាធិតលៈ បញ្ញាតលៈ

អភិបាលវិញ្ញាណ ធម្មសង្កេត

ហោតិ ហិរិវតលី ហោតិ ឡុត្តប្បវតលី ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អហោហោ
 ហោតិ អនគិដ្ឋា ហោតិ អត្យាចានោ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឡុត្តប្បិ ហោតិ
 កាយប្បស្សន្តិ^(១) ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ^(២) ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាតុញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយុជុកតា ហោតិ
 ចិត្តុជុកតា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្មជញ្ញិ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្កោចោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អវិបោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

[១៧] តតាមា តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា សម្មសនា
 សម្មសិតត្ថិ^(៣) អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។

១ ១. ២. ពាយបស្សន្តិ ។ ២ ១. ២. ចិត្តបស្សន្តិ ។ ៣ ១. ២. សិទ្ធិសនា សិទ្ធិសិតត្ថិ ។

អភិបាលវិញ្ញាណ ធម្មសង្កេត

ហិរិវតល: ឡុត្តប្បវតល: អលោកោ: អនោសោ: អហោហោ: អនគិដ្ឋា
 អត្យាចាន អសម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡុត្តប្ប: សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត
 សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តី
 ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្មជញ្ញ: សមថ:
 វិបស្សនា សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ដូច ពួកអរិយធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយអស្រ័យហេតុ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ពុទ្ធសាសនា ។

[១៧] ជស្ស: កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ជស្ស:

ការពាលក្រូក ការប៉ះពាល់ ការទន្ទឹកទន្ទឹម ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ជស្ស: កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១៨] កតតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមហោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សនំ

ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សនំ

សាតិ សុខំ វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សនា សាតា

សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១៩] កតតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមហោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សនា

សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញាជិតតិ អយំ តស្មី សមយេ

សញ្ញា ហោតិ ។

[២០] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមហោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សនា

ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិតតិ អយំ តស្មី

សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[១៧] វេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី

ធ្លាញ់ភិក្ខុប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្ត ដែលកើត

អំពីសម្មស្សនាប្រព្រឹត្តិក្នុងចិត្ត ដ៏សមគួរដល់សេចក្តីធ្លាញ់ភិក្ខុ និង

សេចក្តីសុខនោះ គាច្នេលការម្នាក់ដ៏ធ្លាញ់ភិក្ខុជាសុខ ដែលកើត

អំពីសម្មស្សនាចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ភិក្ខុជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនា

ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១៨] សញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា

សេចក្តីសំគាល់ ភាពនៃសេចក្តីសំគាល់ ណា ដែលកើតអំពីសម្មស្សនា

មហោវិញ្ញាណនា ដ៏សមគួរដល់កុសលសញ្ញានោះ ក្នុងសម័យនោះ

នេះសញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២០] ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចេតនា

សេចក្តីកើត ភាពនៃការត្រិះរិះ ណា ដែលកើតអំពីសម្មស្សនាមហោ

វិញ្ញាណនា ដ៏សមគួរដល់កុសលចេតនានោះ ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អរិយធម៌ដ៏ពេញលេញ

(២០) កតតម្ភិ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហធម្មំ
 បណ្ឌារិ មនោ មនាយតទំ មនំជ្រៀយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខត្វោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

(២២) កតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
 សន្តប្បោ អប្បតា ត្បប្បតា ចេតសោ អភិជិរេបតា
 សម្មាសន្តប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
 ហោតិ ។

(២៣) កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ទនតា
 អនុចេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។

អរិយធម៌ដ៏ពេញលេញ

(២១) ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត សេចក្តី
 ដឹងការម្នាក់ សេចក្តីក្រាប ព្រួយ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺក៏ដឹងចិត្ត
 ហៅថាមនោ មនាយតទះ មនំជ្រៀយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោ-
 វិញ្ញាណាតតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២២) វិតក្កៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ត្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការព័ន្ធន៍ ការជញ្ជឹង ការលើកឡើងខ្លះចិត្ត
 គឺសម្មាសន្តប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២៣) វិចារៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការត្រួត-
 ត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការស្រៀតមើល ការផ្តន្ទិលខ្លះចិត្ត
 ការសិទ្ធិមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២៤) កតតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ បីតិ ចាមោជ្ជិ អាមោធនា
 បមោធនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឌុនក្សំ
 អត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បីតិ
 ហោតិ ។

(២៥) កតតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សដិ សាតំ សុខំ វេទយិតិ
 ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២៦) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បីតិ
 សណ្ឋិតិ អវជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខាបោ អវិសា-
 ហាដមាធនតា សមថោ សមាធិច្រ្តិយំ សមាធិតសំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកត្តតា
 ហោតិ ។

(២៧) បិ វិចិត្តស្មីសម័យយោ វេស្សេយ្យោ ។ សេចក្តី
 ផ្អែកចិត្ត សេចក្តីភោយ សេចក្តីសយ្យាយ សេចក្តីស្រុល សេចក្តី
 ស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញ្ងាម ការបោនខ្លូរវិលាវ ការវេល្លាត
 អណ្តាងសេចក្តី ត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨) សុខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់
 ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទទួល
 ការម្នាក់ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្បុររបស់ចិត្ត វេទនាដ៏
 ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្បុររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសុខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩) ឯកត្តភាររបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបើកទៅរបស់ចិត្ត ការកំលាំងទៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនប្លេង-
 ប្លោង ការមិនរាយបាយ សភាពចិត្តមិនប្លេងប្លោង ការស្ងប់ម្ខាង
 គឺសមាធិច្រ្តិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះឯកត្តភាររបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧] ហោតិ វិ ធីត្ថំ សមយេ សន្តិទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យា ធីត្ថំ សមយេ សន្តា សន្តហានា
 ឡិកឃ្មនា អភិឃ្មនា ធីត្ថំ សន្តា សន្តិទ្ធិយំ សន្តា-
 តលំ ឥទ្ធិ ធីត្ថំ សមយេ សន្តិទ្ធិយំ ហោតិ ។

[២៨] កតមំ ធីត្ថំ សមយេ វិយិទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យោ ធីត្ថំ សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារោ ធីត្តោ បរិក្ខោ ឧយ្យោ វាយោ
 ឧស្សោ ឧស្សោឡិ^(១) ថាមោ ធីតិ អសិមិល-
 បរិក្ខមតា អនិក្ខត្តច្ឆន្ទតា^(២) អនិក្ខត្តធុរតា ធុរសម្ម-
 ត្តាហោ វិយិ វិយិទ្ធិយំ វិយិតលំ សម្មាវាយោ
 ឥទ្ធិ ធីត្ថំ សមយេ វិយិទ្ធិយំ ហោតិ ។

[២៩] កតមំ ធីត្ថំ សមយេ សតិទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យា ធីត្ថំ សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អមិលា-
 បនតា អសម្មសនតា^(៣) សតិ សតិទ្ធិយំ សតិតលំ
 សម្មាសតិ ឥទ្ធិ ធីត្ថំ សមយេ សតិទ្ធិយំ ហោតិ ។

១ ឧ. ឧស្សោឡិ ។ ២ ឧ. អនិក្ខត្តធុរតា ។ ៣ ឧ. អនិម្មស្សនា ។

[២៧] សន្តិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដំឡើ រសេចក្តីដើរ រសេចក្តីស្រែចំ រសេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសន្តា
 សន្តិទ្ធិយ សន្តាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្តិទ្ធិយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨] វិយិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
 ប្រាថ្នាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត រសេចក្តីឧបាស រសម្បត រិក្ខំ ព្យា-
 យាម រស្សាវ ប្រិដិប្រិដ ឧប្បាស ឧរ្និ រសេចក្តីសម្បត ការ
 មិនច្នៃថយ ការមិនដាក់ចុះនូវរសេចក្តីប៉ុនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្គត់
 ចុះ គឺវិយៈ វិយិទ្ធិយ វិយិតលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះវិយិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៩] សតិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 រសេចក្តីលើក រសេចក្តីលើករឿយៗ រសេចក្តីលើកចំពោះ ស្មារតី ការ
 ខិតខំ ការចាំបាច់ ការមិនកាន់ច្រវៀង ការមិនក្តេចក្តាន់ គឺសតិ
 សតិទ្ធិយ សតិតលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សតិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០] ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណំ បិណ្ឌិ
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសា-
 ហជំ មាណសតា សមដោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ វិនិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រិយំ
 ហោតិ ។

[៣១] តតមិ តស្មី សមយេ បញ្ចិទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាននា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បទ្កបលត្តណា បណ្ឌិទ្ធិ កោសល្លិ
 ធម្មតំ វេកត្យា វិញ្ញា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេដា
 បរិណយេកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
 បញ្ចិទ្រិយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសត្តំ បញ្ចាចាសាដោ
 បញ្ចាអាណេកោ បញ្ចាភិកាសោ បញ្ចាបដោតោ
 បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិទ្ធិ វិនិ
 តស្មី សមយេ បញ្ចិទ្រិយំ ហោតិ ។

[៣២] សមាធិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបំភាន់របស់ចិត្ត ការពិតលំនៅនឹង ការកាំងនៅសឹម ការមិន
 ឃ្មេងឃ្មោង ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្មេងឃ្មោង ការស្ងប់
 ម្តេច គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៣] បញ្ចិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ចា
 សេចក្តីជំនិត បញ្ចាសេចក្តីចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីចារ-
 ណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត
 ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គល
 មានសេចក្តីភ័យស្ងប់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវិជ្ជា
 ធម្មជាតិកំបាំងកំលែង ធម្មជាតិវិណាណំ ធម្មជាតិយើញច្បាស់ សេចក្តី
 ជំនិត សភាពដូចជំនិតបញ្ចា បញ្ចិទ្រិយ បញ្ចាពលៈ គ្រឿង
 សាស្ត្រាភិបញ្ចា ប្រាសាទភិបញ្ចា ពន្លឺភិបញ្ចា ឧត្តាសភិបញ្ចា
 គ្រឿងឆ្នុតភិបញ្ចា គេនៈភិបញ្ចា អមោហា ធម្មចរិយៈ សម្មាទិទ្ធិ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ចិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣២) កកតមំ តស្មី សមយេ មជ្ជិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណយំ បណ្ឌវំ មនោ មនាយននំ មជ្ជិទ្រ្ទិយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្កន្ធា តត្ថា មនោវិញ្ញាណាធាតុ
 ឥទំ តស្មី សមយេ មជ្ជិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

(៣៣) កកតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្រិ-
 ទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតាសម្មស្ស្រិទិ សាតិ
 សុខំ វេទយំតិ ចេតាសម្មស្ស្រិជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។

(៣៤) កកតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូមំទិ ធម្មាទិ អាយុ
 មិតិ យបនា យាបនា វិយាបនា វត្តនា ចាលនា
 ជីវិតំ ជីវិតទ្រ្ទិយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។

(៣៥) មនិទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត
 សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ញ្ញវ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ ក្នុងចិត្ត
 ហៅថាមនោ មនាយននៈ មនិទ្រ្ទិយេ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមនិទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៦) សោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីទ្រាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ទ្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីផស្សៈ
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ទ្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតឡើងអំពីផស្សៈនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧) ជីវិតទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបើកទៅ ការយឺតទៅ ការរស់ទៅ ការកើលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការរក្សានៃអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតទ្រ្ទិយេ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតទ្រ្ទិយេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥] កុតតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាទតា

វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សលុក្ខណា ឧប-

លក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសល្យំ

នេប្បញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ក្រិ មេតា

បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ

បញ្ចា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ចាទលំ បញ្ចាសន្តំ បញ្ចាទា-

សានោ បញ្ចាអាណោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចា-

បដ្ឋោតោ បញ្ចារតទំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-

ទិដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

[៣៦] កុតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តតោ វិតតោ

សង្កប្បោ អប្បនា ឡប្បនា ចេតសោ អភិទិកេបនា

សម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ

ហោតិ ។

[៣៥] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ចា

ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការប្រើសរសៃ ការពិចារណាធម៌ ការ

កំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ប្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃ

អ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីក្ល

ច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិ

តំបន់ភីលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងស្ត

សភាពដូចជាដុំធុញ គឺបញ្ចា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ចាទលៈ សស្ត្រាគី

បញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា ពន្លឺគឺបញ្ចា ឧត្តាសគឺបញ្ចា គ្រឿងនេះគឺបញ្ចា

វិន័យគឺបញ្ចា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦] សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំពឹង ការដឹង ការលើកឡើង

ខ្លាំងក្ល គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសង្កប្បៈ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អរិយប្រវត្តិ បុរាណ

[៣៧] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាវយាមោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយាវត្តោ ចិត្តោមោ មវត្តោមោ ឧប្បោមោ វាយាមោ
 ឧស្សាមោ ឧស្សាធូ្ន្យំ ថាមោ ជិតិ អសិចិលបរ-
 ក្កមតា អនិក្កត្តចន្ទតា អនិក្កត្តចុរតា ចុរសម្ម-
 ត្តាមោ វិយិ វិយិទ្រិយិ វិយតលិ សម្មាវយាមោ
 អយិ តស្មី សមយេ សម្មាវយាមោ ហោតិ ។

[៣៨] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ចារណតា អបិណ-
 បនតា អសម្មសនតា សតិ សតិទ្រិយិ សតិពលិ
 សម្មាសតិ អយិ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

[៣៩] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសា-
 ហដមាទសតា សមថោ សមាធិទ្រិយិ សមាធិពលិ
 សម្មាសមាធិ អយិ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។

អរិយប្រវត្តិ បុរាណ

[៣៧] សម្មាវយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាប្បព្វយោបប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្ខិត ទិតទំ
 ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្លឹម្នាត ខ្លៅខ្លាំង សេចក្តីសង្ខិត
 មិនធូរវេយ ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ចុះទៅគុះ ការ
 ផ្គងគុះ គឺវិវិយៈ វិយិទ្រិយៈ វិយពលៈ សម្មាវយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសម្មាវយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨] សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹករឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនគាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នាំង គឺសតិ
 សតិទ្រិយៈ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មា-
 សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩] សម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការតែល់នៅនឹង ការតាំងចាំ ការមិនយូងយោង ការ
 មិនរាយមាយ លេសចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនយូងយោង ការស្ងប់ស្ងប់
 ចិត្ត គឺសមាធិទ្រិយៈ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៤០] កតមំ តស្មី សមយេ សទ្ធាតលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិបាណា
 ឌុកប្បុរា អភិប្បសាណោ សទ្ធា សទ្ធិទ្រ្ទិយំ សទ្ធា-
 តលំ ឥទំ តស្មី សមយេ សទ្ធាតលំ ហោតិ ។

[៤១] កតមំ តស្មី សមយេ វិយតលំ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិយារម្ភោ ធិ-
 ក្កោមោ បរក្កោមោ ឧយ្យោមោ វាយោមោ ឧស្សោហោ
 ឧស្សោធិ យោមោ ធិតិ អសិដិលបរក្កោមតា អធិ-
 ត្តិក្កត្តិក្កតា វធិត្តិក្កតា ធុរសម្បត្តិហោ វិយំ
 វិយំទ្រ្ទិយំ វិយតលំ សម្មាវាយោមោ ឥទំ តស្មី
 សមយេ វិយតលំ ហោតិ ។

[៤២] កតមំ តស្មី សមយេ សតិតលំ ហោតិ
 យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សរណតា ធារណតា អបិលាបនតា អស-
 ម្មសនតា សតិ សតិទ្រ្ទិយំ សតិតលំ សម្មាសតិ
 ឥទំ តស្មី សមយេ សតិតលំ ហោតិ ។

[៤០] សទ្ធាតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដំរឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿសិប្ប សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា
 សទ្ធិទ្រ្ទិយ សទ្ធាតលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាតលៈ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៤១] វិយតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហារត សង្វាត ទិតទំ
 ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្លឹម្នាត ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្វាត
 ការមិនធូលយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់គុរៈ ការ
 ផ្តង់គុរៈ គឺវិយៈ វិយទ្រ្ទិយ វិយតលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៤២] សតិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 លឺក សេចក្តីរលឹករឿយ ។ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 បាន ការចាំបាន ការមិនភាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិ-
 ទ្រ្ទិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧] កតតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិទិ
 សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេរោ អវិសា-
 ហជនានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ វដ្ឋិ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។

[២៨] កតតមំ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាទនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្កណា ឧប-
 លក្កណា បទុបលក្កណា បណ្ឌិតិ កោសល្យ
 ទេមុញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ទា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ វដ្ឋិ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។

[២៩] សមាធិពលេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការកំលៅខែដំ ការកាំងនៅសិបំ ការមិនឃ្លើរឃ្លាន
 ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លើរឃ្លាន ការស្ងប់-
 រៀបចំចិត្ត គឺសមាធិជ្រៀយ សមាធិពលេ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិពលេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០] បញ្ញាពលេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឃ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ
 បុគ្គលមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជា
 វដ្តនដី ធម្មជាតិកំបាត់តិលេស ធម្មជាតិវិណនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់
 សេចក្តីដឹងស្តី សភាពដូចជាដទៃត្រូវបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលេ
 សស្រ្តាឌីបញ្ញា ប្រាសាទឌីបញ្ញា ទន្ធិឌីបញ្ញា ឧកាសឌីបញ្ញា គ្រឿង
 ឆន្ទឌីបញ្ញា វតន្ទឌីបញ្ញា អមោហា ធម្មវិចយេ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះបញ្ញាពលេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥) កតតមី តស្មី សមយេ ហិរិពលំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយេត-
ទ្វេន ហិរិយតិ ចាបកាធំ អកុសលាធំ ធម្មាធំ
សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ
ហោតិ ។

(២៦) កតតមី តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បពលំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បតិ ឌុត្តប្បតិ-
ទ្វេន ឌុត្តប្បតិ ចាបកាធំ អកុសលាធំ ធម្មាធំ
សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បពលំ
ហោតិ ។

(២៧) កតតោ តស្មី សមយេ អលោកោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
អលុត្តា អលុត្តិតត្តិ អសារកោ អសារដ្ឋតា
អសារដ្ឋិតត្តិ អនភិជ្ឈា អលោកោ កុសលម្ចូលំ
អយំ តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

(២៨) ហិរិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ គ្រង់

ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលក្លខ្មាស ខ្មាសដោយការជួបប្រទះនឹង
អកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង
សម័យនោះ ។

(២៦) ឌុត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រង់ដែលបុគ្គលភក់ស្អុត ដោយវត្ថុដែលភ្លេតភក់ស្អុត ភក់ស្អុតដោយការ
ជួបប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឌុត្តប្បពលៈ
កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧) អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិនគ្រុក-
អរម្ល៉ាំង ការមិនគ្រុកគ្រហល សេចក្តីមិនគ្រុកគ្រហល ការមិនសំឡឹង
ចំពោះ គឺអលោកៈ ជាគុសលម្ចូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អរិយប្រពៃណី បុរាណ

[២៨] កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ

អន្ទុសនា^(១) អន្ទុសិតត្ថំ អព្យាណនោ អព្យាបដ្ឋោ

អនោសោ កុសលម្មលំ អយំ តស្មី សមយេ

អនោសោ ហោតិ ។

[២៩] កតមោ តស្មី សមយេ អមោហោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិទេសា

វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-

លត្តណា បន្ទុបលត្តណា បណ្ឌិតិំ កោសល្មំ ទេ-

វុញ្ញំ វេគត្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភូរិ មេតា បរិ-

ណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា

បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាទលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញាទាសានោ

បញ្ញាវាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ

បញ្ញាវតធំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ

អមោហោ កុសលម្មលំ អយំ តស្មី សមយេ

អមោហោ ហោតិ ។

[២៧] អរោហេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតមាន ។

សេចក្តីបដិសេធ អរិយប្រពៃណី សេចក្តីមិនប្រឡូត ពារបិទព្យាបាទ

សេចក្តីបិទព្យាបាទ គឺអរោហេ ជាកុសលម្មល ណា ក្នុងសម័យនោះ

នេះអរោហេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨] អមោហេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បញ្ញា

សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារ-

ណាធម៌ ការកំណត់ ការសំគាល់ សេចក្តីគត់គ្រា ភាពខែចណ្ឌិត

ភាពខែអ្នកឈ្លាស ភាពខែបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែបុគ្គល

មានសេចក្តីច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី

ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយំញាច្បាស់ សេចក្តី

ដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្មញ្ញ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពាលៈ គ្រឿង

សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿង

ឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អរោហេ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ គឺអរោហេ

ជាកុសលម្មល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអរោហេ កើតមានក្នុង

សម័យនោះ ។

(៥០) កតតមា តស្មី សមយេ អនកិដ្ឋា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អល្អត្ថនា អល្អត្ថិត្តំ អសារកោ អសារជ្ជនា
 អសារជ្ជិត្តំ អនកិដ្ឋា អលោកោ កុសលមូលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អនកិដ្ឋា ហោតិ ។

(៥១) កតតមោ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អនុសនា អនុសំតត្តំ អព្យាចារោ អព្យាបន្នោ
 អនោសោ កុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អព្យាចារោ ហោតិ ។

(៥២) កតតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដា-
 ននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា
 ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សន្ធិំ ទេពុញ្ញំ វេកញ្ញា ចិត្តា ឧបបរិញ្ញា ភ្នំរិ

(៥៣) អនកិដ្ឋា កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្ដេច ។ ការ
 បិទជំពូល ការបិទជំពូលពាក់ សេចក្ដីមិនជាប់ជំពាក់ ការមិនក្រេក
 ការខ្វែង ការបិទក្រេកក្រពល សេចក្ដីមិនក្រេកក្រពល ការមិន
 សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាពុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អនកិដ្ឋា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៤) អព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្ដេច ។
 សេចក្ដីមិនទឹង ការមិនប្រមូស សេចក្ដីមិនប្រមូស ការមិនព្យាបាទ
 សេចក្ដីមិនព្យាបាទ គឺអនោសៈ ជាពុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៥) សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្ដេច ។ បញ្ញា
 សេចក្ដីដឹងសព្វ សេចក្ដីពិចារណា សេចក្ដីជ្រើសរើស សេចក្ដីពិចារ-
 ណាធម៌ ការកំណត់ ការកេតសំគាល់ សេចក្ដីកត់ត្រា ការវិនិច្ឆ័យ
 ការវិនិច្ឆ័យអកល្យាន ការវិនិច្ឆ័យមានសេចក្ដីជ្រើសរើស ការវិនិច្ឆ័យ
 មានសេចក្ដីកិច្ចស្រឡាត់ សេចក្ដីគិត សេចក្ដីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី

មេធា បរិណាយេតា វិបស្សនោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាទាសា-
 នោ បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញាបរាជ្ជា-
 តោ បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

[៥៣] កតមា តស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតត្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា អយំ
 តស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

[៥៤] កតមំ តស្មី សមយេ ឡិក្ខប្បំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ឡិក្ខប្បតិ ឡិក្ខប្បតត្វេន ឡិក្ខប្បតិ
 ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា វិនិ
 តស្មី សមយេ ឡិក្ខប្បំ ហោតិ ។

ធម្មជាតិវិចារតិលេសា ធម្មជាតិវិណាណំ ធម្មជាតិវិប្បស្សនេ សេចក្តី
 ដឹងល ភាពដូចជាដទៃ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយ បញ្ញាពលៈ
 គ្រឿងសស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ទតាសគឺបញ្ញា
 គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៣] ហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ គ្រងដែល

បុគ្គលខ្មាសដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការដួបប្រទះនឹងអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៤] ឡិក្ខប្បៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ គ្រង

ដែលបុគ្គលគក់ស្ងួត ដោយវត្ថុដែលគួរគក់ស្ងួត គក់ស្ងួតដោយការដួប
 ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឡិក្ខប្បៈ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៥) កកតោ ភស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា ភស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ^(១)
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ អយំ
 ភស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

(៥៦) កកតោ ភស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា ភស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ
 បដិប្បស្សន្តិ អយំ ភស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។

(៥៧) កកតោ ភស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា ភស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស លហុតា លហុបរិ-
 ណាមតា អនន្តរតា អវិត្តរតា អយំ ភស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

១ ខ. ម. បដិប្បស្សន្តិ ។

(៥៨) សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្ងប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តីស្ងៀមស្ងាត់
 ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៩) សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីឆ្ងាប់ ការស្ងប់ ការឆ្ងាប់ សេចក្តីស្ងៀមស្ងាត់
 ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(៦០) សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្ហូរទៅរហ័ស សេចក្តីមិនយឺតយូរ
 សេចក្តីមិនទំនំ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៨) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស

លហុតា លហុបរិណាមតា អនន្ធនតា អវិត្តនតា

អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា ហោតិ ។

(៥៩) កតតមា តស្មី សមយេ កាយមុទុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស

សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុទុតា មន្តវតា

អកត្តលតា អកបិណតា អយំ តស្មី សមយេ

កាយមុទុតា ហោតិ ។

(៦០) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តមុទុតា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស

មុទុតា មន្តវតា អកត្តលតា អកបិណតា អយំ

តស្មី សមយេ ចិត្តមុទុតា ហោតិ ។

(៥៨) សេចក្តីស្រាលចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីស្រាល ការចង្អុលទៅដោយហើស សេចក្តីមិនយឺតយូរ សេច-

ក្តីមិនទំរេ ណា វៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាល

ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៩) សេចក្តីទន់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទន់ សេចក្តីពោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា វៃវេទនា-

ខន្ធ វៃសញ្ញាខន្ធ វៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់កាយ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៦០) សេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទន់ សេចក្តីពោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា វៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ

ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦០] កតមា តស្មី សមយេ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស កម្មញ្ញតា កម្ម-
 ញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ តស្មី សមយេ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦១] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦២] កតមា តស្មី សមយេ កាយចាក្កញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បុគ្គលាតា បុគ្គលាតំ
 បុគ្គលាតាវេ អយំ តស្មី សមយេ កាយចាក្កញ្ញតា
 ហោតិ ។

[៦៣] កាយត្ថវេយវេយវេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការត្ថវេយវេយវេ លេចក្តីត្ថវេយវេយវេ សភាពត្ថវេយវេ
 ការងារ ណា ខែវេយវេយវេ ខែសញ្ញាខន្ធស្ស ខែសង្ខារក្ខន្ធស្ស ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះកាយត្ថវេយវេយវេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៤] ចិត្តត្ថវេយវេយវេ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការត្ថវេយវេយវេ លេចក្តីត្ថវេយវេយវេ សភាពត្ថវេយវេ
 ការងារ ណា ខែវិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ក្នុងសម័យនោះ នេះចិត្តត្ថវេយវេយវេ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៥] សេចក្តីស្អាតកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការស្អាត លេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា ខែវេទនាខន្ធស្ស
 ខែសញ្ញាខន្ធស្ស ខែសង្ខារក្ខន្ធស្ស ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាតកាយ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដក បុរសគ្គណ៍

[៦៥] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តមាតុញ្ញាតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
បតុណតា បតុណតិ បតុណកាវេ អយំ តស្មី
សមយេ ចិត្តមាតុញ្ញាតា ហោតិ ។

[៦៥] កតមា តស្មី សមយេ កាយុដុកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
សញ្ញាខន្ធស្ស សន្តិវត្តន្ធស្ស ឧដុតា ឧដុកតា
អជិម្ពតា អវត្តតា អកុដិលតា អយំ តស្មី សមយេ
កាយុដុកតា ហោតិ ។

[៦៦] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តុដុកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
ឧដុតា ឧដុកតា អជិម្ពតា អវត្តតា អកុដិលតា
អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តុដុកតា ហោតិ ។

[៦៧] កតមា តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។
យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
សតិ សរណតា ធារណតា អបិណបនតា អស-
ម្មសនតា សតិ សតិច្ឆ័យំ សតិពលំ សម្មាសតិ
អយំ តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក បុរសគ្គណ៍

[៦៦] សេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
ការស្តាប់ សេចក្តីស្តាប់ សរសេរស្តាប់ ណា វៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុង
សម័យនោះ មានសេចក្តីស្តាប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៧] សេចក្តីត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនរៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា វៃ
វេទនាខន្ធ វៃសញ្ញាខន្ធ វៃសន្តិវត្តន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តី
ត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៨] សេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនរៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា វៃ
វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុង
សម័យនោះ ។

[៦៩] សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តី
រលឹក សេចក្តីរលឹករឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
ឃើញ ការចាំបាច់ ការមិនកាន់ប្រឡំ ការមិនក្របក្រង គឺសតិ
សតិទ្រុឌិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦៨] កតមិ ឆស្មី សមយេ សម្បជញ្ញំ
 ហោតិ ។ យោ ឆស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្យត្តណា ឧប-
 លត្តណា បធុបលត្តណា បណ្ឌិត្តំ កោសស្មិ
 ធម្មញ្ញំ វេកក្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេតា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា-
 ថាសានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឌុកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតធំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ឥទិ ឆស្មី សមយេ សម្បជញ្ញំ ហោតិ ។

[៦៩] កតមោ ឆស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យោ ឆស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ចិត្ត
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសាហា-
 ជមាទសតា សមថោ សមាទិទ្រិយំ សមាទិពលំ
 សម្មាសមាទិ អយំ ឆស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។

[៦៧] កតមោ ឆស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យោ ឆស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្យត្តណា ឧប-
 លត្តណា បធុបលត្តណា បណ្ឌិត្តំ កោសស្មិ
 ធម្មញ្ញំ វេកក្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេតា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា-
 ថាសានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឌុកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតធំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ឥទិ ឆស្មី សមយេ សម្បជញ្ញំ ហោតិ ។

[៦៨] សមថៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្ដេច ។ ការ
 បិតតោ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅសិប ការបិទរយ្យងរយ្យង ការ
 មិនរាយហាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនរយ្យងរយ្យង សេចក្ដីស្ងប់
 ម្លាប់ចិត្ត គឺសមាទិទ្រិយ សមាទិពលៈ សម្មាសមាទិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមថៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] ហេតុហ តស្មី សមយេ វិបស្សនា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បជាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្យក្កណា ឧប-
 លក្កណា បតុបលក្កណា បណ្ឌិត្តំ កោសល្យ
 ទេបុញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញា-
 ចាសានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

[៧៧] កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ពោ ធិត្តមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាឡ្ហំ ថាមោ ធិតិ អសិចិលបរ-
 ក្កមតា អធិត្តិវុត្តច្ឆតា អធិត្តិវុត្តុរតា ធុរសម្បត្តា-
 ហោ វិយំ វិយំជ្រៀយំ វិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 អយំ តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

[៧៨] វិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
 ពរវិវិស្ស ហេតុបរមោ ការជ្រើសរើស ភាគិចារណាធម៌ ការ
 កំណត់ ហេតុសំណល់ សេចក្តីគំគ្រា ភាគនៃចណ្ឌិត ភាគនៃ
 អ្នកល្ងាស ភាគនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត, ភាគនៃអ្នកមានសេចក្តី
 ច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំលាំង
 កិលេស ធម្មជាតិវិណាណំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា
 រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាធិដ្ឋំ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៩] សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាស សង្វាត ទិភ័
 ព្យាយាម វស្សាហំ ប្រឹងប្រែង ឃ្នាតខ្ចី ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្វាត
 មិនច្បាស់ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្តន្ទ
 ចុះ គឺវិយៈ វិយំជ្រៀយ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីផ្តន្ទាឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

ពុទ្ធសាសនា ព្រះគម្ពីរ ព្រះបិណ្ឌ

[៧២] កតតោ តស្មី សមយេ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិតិ
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសា.
 ហាដមានសតា សមថោ សអាជំទ្រុយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។

[៧៣] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

បទពន្លឺយំ ធិត្តំ ។
 បទពន្លឺយំ ។

[៧៤] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
 ហោន្តិ ទ្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រុយាធិ ហោន្តិ
 បញ្ចន្តិកំ ឈានំ ហោតិ បញ្ចន្តិកោ មត្តោ ហោតិ

ពុទ្ធសាសនា ព្រះគម្ពីរ

[៧៥] សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ ការបិទនៅ ការគំពល់នៅនឹង ការតាំងនៅសិប ការមិន
 ឃ្លៀងឃ្លាត ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត
 ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយ
 អាស្រ័យហេតុ វែមន៍កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ដាច់សល ។

ចប់ បទពន្លឺយំ ។
 ចប់ បទពន្លឺយំ ។

[៧៧] ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤
 អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រគបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រគបដោយអង្គ ៥

អភិប្បដិសោ ធម្មសង្កណំ

សត្ត ខណោចិ ហោត្តិ ឃយោ ហោត្តិ ហោត្តិ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ឯកោ វេទនា ហោតិ ឯកោ
 សញ្ញា ហោតិ ឯកោ ចេតនា ហោតិ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាខន្ទោ ហោតិ ឯកោ
 សញ្ញាខន្ទោ ហោតិ ឯកោ សង្ខារក្ខន្ទោ ហោតិ
 ឯកោ វិញ្ញាណក្ខន្ទោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ឯកំ មនិច្ឆ័យិ ហោតិ ឯកោ មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបិធា ធម្មា វមេ
 ធម្មា តុសលា ។

[៧៥] តតមេ តស្មី សមយេ ធម្មារោ ទត្តា
 ហោត្តិ ។ វេទនាខន្ទោ សញ្ញាខន្ទោ សង្ខារក្ខន្ទោ
 វិញ្ញាណក្ខន្ទោ ។ តតមេ តស្មី សមយេ វេទនា-
 ខន្ទោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតំ ចេតសិកំ សុចំ ចេតោសម្មស្សនំ សាតំ
 សុចំ វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សនា សាតា សុចា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ទោ ហោតិ ។

ពុសោដិសោសោ ហោត្តិសោសោ

តលៈ វេ ហេតុ ព វេស្សៈ ខ វេទនា ខ សញ្ញា ខ ចេតនា ខ
 ចិត្ត ខ វេទនាខន្ទ ខ សញ្ញាខន្ទ ខ សង្ខារក្ខន្ទ ខ វិញ្ញាណក្ខន្ទ ខ
 មនាយតនៈ ខ មនិច្ឆ័យ ខ មនោវិញ្ញាណធាតុ ខ ធម្មាយតនៈ ខ
 ធម្មធាតុ ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬត្រូវអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែល
 កើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះត្រូវធម៌
 ជាកុសល ។

[៧៥] ខន្ទ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ វេទនា-

ខន្ទ សញ្ញាខន្ទ សង្ខារក្ខន្ទ វិញ្ញាណក្ខន្ទ ។ វេទនាខន្ទ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេច-
 ក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលបានផលដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែល
 កើតអំពីសម្ព័ន្ធចិត្ត វេទនាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធ
 វៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនាខន្ទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧបោ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ សញ្ញា សញ្ញាធា សញ្ញា-
 ធិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧបោ ហោតិ ។
 កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថុបោ ហោតិ ។
 ឧស្សោ ចេតនា វិគត្តោ វិចារា បីតិ ចិត្តស្សក-
 ក្កតា សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ
 សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលំ
 វិរិយតលំ សតិតលំ សមាធិតលំ បញ្ញាតលំ ហិរិ-
 តលំ ឱត្តប្បតលំ អលោកោ អនោសោ អមោហោ
 អនភិជ្ឈា អព្យាចារោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឱត្តប្ប
 កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្ត-
 លហុតា កាយមុនុតា ចិត្តមុនុតា កាយកម្មតា តា

សញ្ញាខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា សេច-
 ក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា-
 ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សង្ខារក្នុង កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ
 ឯកគ្គការបស្ថិតិ សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិ-
 ទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវា-
 យាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតលៈ វិរិយតលៈ សតិ-
 តលៈ សមាធិតលៈ បញ្ញាតលៈ ហិរិតលៈ ឱត្តប្បតលៈ អលោកៈ
 អនោសៈ អមោហៈ អនភិជ្ឈា អព្យាបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឱត្តប្បៈ
 សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី
 ស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការស្រាវ

ចិត្តកម្មតា កាយចាកុញ្ញតា ចិត្តចាកុញ្ញតា កា-
យុដ្ឋកតា ចិត្តុដ្ឋកតា សតិ សម្បជញ្ញំ សមថោ
វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិទោ
ធម្មា វេយត្វា វេទនាខន្ធិ វេយត្វា សញ្ញាខន្ធិ
វេយត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្កា-
រក្ខន្ធា ហោតិ ។ កតតោ តស្មី សមយេ
វិញ្ញាណក្ខន្ធា ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្ត
មនោ មាទសំ មាទយំ បណ្ឌិវំ មនោ មនាយតនំ
មន្តិទ្ធិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោ-
វិញ្ញាណាតតុ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
ហោតិ ។ វេយ តស្មី សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
ហោតិ ។

ចិត្តគ្នាដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់រាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តី
ត្រង់តាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញា សមថៈ វិបស្សនា សេច-
ក្តីផង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអប្បេធម៌ដទៃ ណា ត្រូវអំពី
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យ
ហេតុ ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។
វិញ្ញាណក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត
សេចក្តីដឹងការម្នា លំ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្ន៎យ ធម្មជាតិដ៏ថ្លាស្អាត គឺ
មនោ មនាយតនៈ មន្តិទ្ធិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញា-
ណាតតុ ដ៏សមគ្នាដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
វិញ្ញាណក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកខន្ធ ៤ កើត
មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] កកតមា តស្មី សមយេ ម្នាយតនា ធម្មាយតនា ហោត្តំ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ។ កកតមំ តស្មី សមយេ មនាយតនំ ហោត្តំ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិក្ខុំ មនោ មាណសំ ហេតុយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ្ជិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាធាតុ វេទិ តស្មី សមយេ មនាយតនំ ហោត្តំ ។ កកតមំ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ ហោត្តំ ។ វេទនាខន្ធា សញ្ញាខន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា វេទិ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ ហោត្តំ ។ វេទនា តស្មី សមយេ ម្នាយតនា ធម្មាយតនា ហោត្តំ ។

[៧៧] កកតមា តស្មី សមយេ ទ្វេ ធាតុយោ ហោត្តំ ។ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ធម្មធាតុ ។ កកតមា តស្មី សមយេ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ហោត្តំ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិក្ខុំ មនោ មាណសំ ហេតុយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ្ជិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាធាតុ

[៧៦] អាយតនៈ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ ។ បរាយតនៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិថ្នាំស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធមនោវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់វេទនាជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនាយតនៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ធម្មាយតនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធា សញ្ញាខន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា នេះធម្មាយតនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះ អាយតនៈ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៧] ធាតុ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណាធាតុ ធម្មធាតុ ។ មនោវិញ្ញាណាធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិថ្នាំស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធមនោវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់វេទនាជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ

អយំ ឥស្សី សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។
 កកមា ឥស្សី សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។
 វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថន្ធោ អយំ ឥស្សី
 សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។ វេទនា ឥស្សី សម-
 យេ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ ។

[៧៨] កកមេ ឥស្សី សមយេ តយោ អាហារា
 ហោន្តិ ។ ជស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ
 វិញ្ញាណហារោ ។ កកមោ ឥស្សី សមយេ ជស្សា-
 ហារោ ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ ជស្សា
 ដុសនា សម្មុសនា សម្មុសិតត្តំ អយំ ឥស្សី សមយេ
 ជស្សាហារោ ហោតិ ។ កកមោ ឥស្សី សមយេ
 មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។ យោ ឥស្សី
 សមយេ ចេតនា សញ្ចេតនា សញ្ចេតយិតត្តំ អយំ
 ឥស្សី សមយេ មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។
 កកមោ ឥស្សី សមយេ វិញ្ញាណហារោ ហោតិ ។

នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ធម្មធាតុកើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារត្ថន្ធ
 នេះធម្មធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះធាតុ ២ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៨] អាហារា ព កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណហារោ ។ ជស្សាហារោ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ជស្សុៈ ការពាលក្រូវ ការ
 ប៉ះពាល់ ការខ្ពង់ខ្ពស់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះជស្សាហារោ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មនោសញ្ចេតនាហារោ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការគាត់រិះគិត
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនោសញ្ចេតនាហារោ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ វិញ្ញាណហារោ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យំ តស្មី សមយេ ធិត្តំ មនោ មាណសំ វាទយំ
 បណ្ឌារិ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណត្វេនោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ អយំ តស្មី
 សមយេ វិញ្ញាណាហារោ ហោតិ ។ ឥមេ តស្មី
 សមយេ តយោ អាហារា ហោតិ ។

[៧៧] កតមាធិ តស្មី សមយេ អន្តិច្ឆ័យាធិ

ហោតិ ។ សន្តិច្ឆ័យំ វិវិយ័ច្ឆ័យំ សតិច្ឆ័យំ
 សមាធិច្ឆ័យំ មញ្ញាច្ឆ័យំ មនិច្ឆ័យំ សោមនស្សច្ឆ័យំ
 ជីវិតិច្ឆ័យំ ។ កតមំ តស្មី សមយេ សន្តិច្ឆ័យំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សន្តា សន្តហតា
 ឡុកច្យុតា អភិប្បសារោ សន្តា សន្តិច្ឆ័យំ សន្តា
 តាសំ ឥទំ តស្មី សមយេ សន្តិច្ឆ័យំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ វិវិយ័ច្ឆ័យំ ហោតិ ។

ចិត្តំ សេចក្តីដឹងការប្តូរណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ឬជ័យ ធម្មជាតិជូរផង គឺ
 កវន្តចិត្តហៅថាមនោ បនាយតនៈ បមិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះវិញ្ញាណហារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះអាហារ ព
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៧] វិច្ឆ័យ ៨ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សន្តិច្ឆ័យ វិវិយ័ច្ឆ័យ សតិច្ឆ័យ សមាធិច្ឆ័យ មញ្ញាច្ឆ័យ មនិ-
 ច្ឆ័យ សោមនស្សច្ឆ័យ ជីវិតិច្ឆ័យ ។ សន្តិច្ឆ័យ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ដំនើរ សេចក្តីជឿ សេចក្តី
 ជឿស៊ប់ សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសន្តា សន្តិច្ឆ័យ សន្តា-
 ពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្តិច្ឆ័យ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ វិវិយ័ច្ឆ័យ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិយារោ
 ជិត្តោ មរត្តោ ឧយ្យោ វាយោ ឧស្សា-
 ហោ ឧស្សាជ្ឈី ជាមោ ធិតិ អសិលិលយក្កមតា
 អនិក្កតចនតា អនិក្កតធុរតា ធុរសម្បត្តាហោ
 វិយិ វិយិជ្ជិយិ វិយិពលិ សម្មាវាយោ ឥទិ
 តស្មី សមយេ វិយិជ្ជិយិ ហោតិ ។ កតមិ
 តស្មី សមយេ សតិជ្ជិយិ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ មជិស្សតិ សតិ
 សរណតា បារណតា អមិលាមនតា អសម-
 សនតា សតិ សតិជ្ជិយិ សតិពលិ សម្មាសតិ
 ឥទិ តស្មី សមយេ សតិជ្ជិយិ ហោតិ ។ ក-
 តមិ តស្មី សមយេ សមាជិជ្ជិយិ ហោតិ ។

ការប្រាជ្ញាប្រយោ ប្រជ្ញាប្រយោ ប្រជ្ញាប្រយោ សម្មាសតិ ទិវិទ្ធ
 ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្ញុំយុត ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសម្មាសតិ
 ការមិនច្របូបចម ការមិនដាក់ចុះ ខ្ញុំសេចក្តីប៉ុនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការជួនចុះ គឺវិយេ វិយិជ្ជិយិ វិយិពលិ សម្មាវាយោ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះវិយិជ្ជិយិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សតិជ្ជិយិ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីលឺក សេចក្តីលឺក
 រឿយៗ សេចក្តីលឺកចំពោះ ស្មារតី ការនឹកឃើញ ការចាំប្រាន ការមិន
 កាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នំ គឺសតិ សតិជ្ជិយិ សតិពលិ សម្មា-
 សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិជ្ជិយិ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ។ សមាជិជ្ជិយិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ សណ្ឋិតិ អវិជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្កេតោ អវិសាហាជនាទសតា សម.
 ថោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ ឥទិ
 តស្មី សមយេ សមាធិទ្រិយំ ហោតិ ។ កតមិ
 តស្មី សមយេ បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ ។ យា តស្មី សម-
 យេ បញ្ញា បដាននា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិទ្ធិ
 កោសល្លិ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្តា ឧបបរិក្កា ក្វិ
 មេនា បរិណាយិកា វិបស្សនា សក្កជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា
 ទាសានោ បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាខុកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញារតនំ អមោយោ ធម្មវិចយោ សម្មា
 ទិដ្ឋិ ឥទិ តស្មី សមយេ បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ ។
 កតមិ តស្មី សមយេ បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ ។

ការបើកទៅ ការកែតម្រូវវិធី ការកែវិធីវេយ្យាម ការវិវេចយ្យាម
 ការមិនឈប់ឈាយ លេវចិត្ត លេវចិត្តប្រែប្រួលវេយ្យាម ការស្ងប់ស្ងួត
 ចិត្ត គឺសមាធិទ្រិយ ឥតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាទ្រិយ កើត
 នោះ នេះសមាធិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាទ្រិយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តី
 ពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការ
 កត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពខែបណ្ឌិត ភាពខែអ្នកឈ្លាស ភាព
 ខែបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែបុគ្គលមានសេចក្តីក្លឹក្សាស់ សេចក្តី
 គិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវដនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិ
 វៃណនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដុំធូញ
 គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺ
 គឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធ្មត់បញ្ញា គេនគឺបញ្ញា អះមាហៈ
 ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាទ្រិយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធិយំ
 ចន្ទារំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្តិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ មនិទ្រ្តិយំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ សោមនស្សិទ្ធិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី
 សមយេ ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ
 ចេតាសម្មស្សដិ សាតំ សុខំ វេទយិតំ ចេតា-
 សម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ សោមនស្សិទ្ធិយំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំធិ
 ធម្មាធិ អាយុ វិតិ យថនា យាថនា ឥរិយនា
 វត្តនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិតិទ្ធិយំ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ ។ ឥមាធិ តស្មី
 សមយេ អដ្ឋិទ្ធិយាធិ ហោតិ ។

ចិត្តំ សោមនស្សិទ្ធិយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំធិ
 ធម្មាធិ អាយុ វិតិ យថនា យាថនា ឥរិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិតិទ្ធិយំ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ ។ ឥមាធិ តស្មី
 សមយេ អដ្ឋិទ្ធិយាធិ ហោតិ ។

នោះ នេះមនិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សោមនស្សិ-
 ទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់ពិសា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទទួល
 ការម្នាក់ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត វេទនាដ៏
 ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសោមនស្សិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ជីវិតិទ្ធិយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ គឺដូចម្តេច ។ អាយុ ការរឹតតទៅ ការរស់
 ទៅ ការយឺតទៅ ការរំកិលទៅ ការប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្ស័យ នៃ-
 អរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិទ្ធិយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ជីវិតិទ្ធិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះឥទ្ធិយ ៨ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(៧០) ចេតសី តស្មី សមយេ បស្សដិកំ ឈានិ
ហោតិ ។ វិតក្កោ វិចារោ បិភិ សុទំ ចិត្តស្ស
កត្តតា ។ កតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
សន្តប្បោ អប្បធា ត្យប្បធា ចេតសោ អភិជិកេបធា
សម្មាសន្តប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
ហោតិ ។ កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្តតា អនុ-
បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។
កតមោ តស្មី សមយេ បិភិ ហោតិ ។ យោ តស្មី
សមយេ បិភិ ចារោជិ អហោទធា បហោទធា
បារសោ បហារសោ វិត្តំ ឌិទក្យំ អត្តមនតា ចិត្តស្ស
អយំ តស្មី សមយេ បិភិ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
សមយេ សុទំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
ចេតសីកំ សាតិ ចេតសីកំ សុទំ ចេតោសម្មស្សដិ
ហោតិ សុទំ វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សដិ សាតា
សុទា វេទធា វំទំ តស្មី សមយេ សុទំ ហោតិ ។

(៧០) ឈោ ប្រភេទទី៣ ៧ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
កើដួចផុត ។ វិតក្កោ ១ វិចារោ ១ បិភិ ១ សុទ្ធ ១ ឯកត្តសម័យនោះ
ចិត្ត ១ ។ វិតក្កោ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដួចផុត ។ សេចក្តី
ត្រូវដៃ ការរំលឹក តំរៃ ការរំលឹក ការជំរុញ ការលើកឡើងនូវចិត្ត
គឺសម្មាសន្តប្បោ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កោ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ វិចារោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដួចផុត ។
ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការនិរុត្តិយស ការសង្កេតមើល ការ
ជ្រុះនូវចិត្ត ការសំរុះសំរើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារោ កើត
មានក្នុងសម័យនោះ ។ បិភិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដួចផុត ។
សេចក្តីឆ្លើយចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការចុះនូវដំណា ការ
អរណ្តតអណ្តន សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សុទ្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើ
ដួចផុត ។ សេចក្តីធ្លាក់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីខ្ពស់លោក្ខណ៍ធំធ្លាក់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពី
សម្មស្សរបស់ចិត្ត វេទនាធំធ្លាក់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃ
ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសុទ្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សៈកត្តតា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សៈ វិនិ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសាហាជមានសតា សម-
 ដោ សមាធិច្រៀយំ សមាធិតលំ សម្មាសមាធិ អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្សៈកត្តតា ហោតិ ។ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ បញ្ចង្គិកំ ណាទំ ហោតិ ។

[៨០] កតមោ តស្មី សមយេ បញ្ចង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយា-
 មោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ កតមា តស្មី
 សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 បញ្ញា បដិទតា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សលុត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិច្ចិ
 កោសល្យំ នេម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ទា ឧបបរិក្កា ក្ករិ
 មេធា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាច្រៀយំ បញ្ញាតលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាធិកាសោ បញ្ញាប-
 ដ្ឋោនោ បញ្ញាវតទំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ

ឯកគ្គន បណ្ឌិតិ បណ្ឌិតិ បណ្ឌិតិ បណ្ឌិតិ ។ ហោតិ ។
 ការតិកយវេទិណំ ហោតិ ។ ហោតិ ។ ហោតិ ។ ហោតិ ។
 របស់ចិត្ត សមាធិច្រៀយំ ហោតិ ។ ហោតិ ។ ហោតិ ។
 គីសមា-
 ធិច្រៀយំ សមាធិតលំ ហោតិ ។ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតា
 របស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះឯណាប្រកបដោយអង្គ ៥
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨១] មត្តប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ
 សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តី
 ដឹងសព្វ សេចក្តីចំពោះណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីចំពោះណាធម៌
 សេចក្តីគំណត់ សេចក្តីគត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាព
 នៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមាន
 សេចក្តីភ្ញឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវេទនដី ធម្មជាតិ
 កំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាដុំឧត្ត គឺបញ្ញា បញ្ញាច្រៀយ បញ្ញាតលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា តន្ត្រី
 គឺបញ្ញា អរោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យនោះ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍

អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ កតត-
 មោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ តតក្កា វិតក្កោ សង្កប្បោ
 អប្បដា ព្យប្បដា ចេតសោ អភិធម្មេយោ ស-
 ម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ កតតមោ តស្មី សមយេ សម្មាវាយាមោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយាវម្ពោ និក្ករោ បរក្ករោ ឧយ្យរោ វាយា-
 មោ ឧស្សាហោ ឧស្សាធឿ ជាមោ និតិ អសិដិល-
 បរក្កមតា អនិក្កុត្តន្តតា អនិក្កុត្តុតតា ធុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិយំ វិយំធឿយំ វិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។
 កតតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍

នេសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសង្កប្បោ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ក៏ដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រូវរិះ ការរិះគិត គំរិះ
 ការរើស ការជេររើស ការលើកឡើងខ្លាំងខ្លាច គឺសម្មាសង្កប្បោ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេសម្មាសង្កប្បោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។
 សម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ក៏ដូចម្តេច ។ ការ
 ព្រារព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីខុហាត សង្កាត ទិតទំ
 ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ច្រើនប្រុង ខ្លីហាត ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្កាត
 ការមិនជួយ ការមិនដាក់ចុះ នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គងផ្កុះ ភិរិយៈ វិយេទ្រិយ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេសម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ សម្មាសតិ កើតមានក្នុង សម័យនោះ ក៏ដូចម្តេច ។

យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ

សតិ សាណាតា ធារណាតា អបិណ្ណបទតា អសម្ម-

សទតា សតិ សតិទ្រ្ទិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ

អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។ កតតោ

តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ យា តស្មី

សមយេ ចិត្តស្ស ចិត្តិ សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសា-

ហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហាជមាទសតា សមថោ

សមាធិទ្រ្ទិយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី

សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ អយំ តស្មី

សមយេ បញ្ចង្គិកោ មត្តោ ហោតិ ។

[៨២] កតតាធិ តស្មី សមយេ សត្ត ពលាធិ

ហោន្តិ ។ សទ្ធាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ ស-

មាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ធីត្តប្បពលំ ។

កតតមំ តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ ហោតិ ។

សេចក្តីលើក សេចក្តីលើកទៀត ។ សេចក្តីលើកទីបី សម្មាធិ ពា-

នីកាយិញ ការចាំបាច់ ការរិះរកប្រែប្រួល ការបំបែកបំបែក គឺសតិ

សតិទ្រ្ទិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសមាធិ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិទភ្នែក ការភ័យខ្លាចនឹង ការ

គំនិត ការមិនយូងយឺត ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃ

ចិត្តមិនយូងយឺត ការស្ងប់ស្ងាបចិត្ត គឺសមាធិទ្រ្ទិយ សម្មាធិពលៈ

សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។

[៨២] ពលៈ ៧ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សម្មា-

ពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ

ធីត្តប្បពលៈ ។ សទ្ធាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អរិយធម៌ខ្មែរ ឬសង្គម

យា តស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិហតា ឱកប្បយា
 អភិប្បសារោ សទ្ធា សទ្ធិទ្រៀយំ សទ្ធាពលំ ឥទ្ធ
 តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 ចេតសិកោ វិរិយារម្មោ ឱក្កោមោ បរក្កោមោ ឧយ្យា-
 មោ វាយាមោ ឧស្សាមោ ឧស្សាឡំ ជាមោ ធិតិ
 អសិទិលបរក្កមតា អធិក្កុតចន្ទតា អធិក្កុតពុរតា
 ពុរសម្បត្តាមោ វិរិយំ វិរិយទ្រៀយំ វិរិយពលំ សម្មា-
 វាយាមោ ឥទ្ធ តស្មី សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
 សរណតា ចារណតា អមិលាបនតា អសម្ម-
 សនតា សតិ សតិទ្រៀយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 ឥទ្ធ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

អរិយធម៌ខ្មែរ ឬសង្គម

ដំរើ រសេចក្តីដៀ រសេចក្តីដៀវិលំ រសេចក្តីជ្រះព្រះភ្នំ ដំរើ
 សទ្ធិទ្រៀយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាពលៈ ហើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វិរិយពលៈ ហើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រាជ្ញាព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត រសេចក្តីឧហាត សម្បត
 ទិតំ ព្យាយាម ទស្សាហំ ប្រឹងប្រែង ខ្មែរខ្មែរ ខ្មែរខ្មែរ រសេចក្តី
 សម្បត ការមិនជួយ ការមិនដាក់ចុះខ្សែរសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គត់ផ្គង់ គឺវិរិយៈ វិរិយទ្រៀយ វិរិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ ហើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សតិពលៈ
 ហើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ រសេចក្តីលើក រសេចក្តីលើក
 រឿយៗ រសេចក្តីលើកចំពោះ ស្ត្រី ការនឹកយំញ ការចាំបាន ការ
 មិនកាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នំ គឺសតិ សតិទ្រៀយ សតិពលៈ សម្មា-
 សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ ហើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតតម៌ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ យោ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ថិតិ សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសា-
 ហារោ អវិក្កហោ អវិសាហជមាទសតា សមថោ
 សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ កតតម៌ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ
 បញ្ញា បដាទតា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បដ្ឋបលត្តណា បណ្ឌិត្តិ
 កោសល្លិ ធម្មញ្ញំ វេកញ្ញា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នវិ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោទោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តិ បញ្ញា-
 ចាសាទោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាធិដ្ឋិ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ ហោ-
 តិ ។ កតតម៌ តស្មី សមយេ បរិវតលំ ហោតិ ។

សមាធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូច្នោះ ។ កើតនៅ
 ការកំលំនៅទីដ៏ ការកំលំនៅសីម ការបិទបិទបិទ ការបិទបិទ
 មាយ របស់ចិត្ត សភាពវិចិត្តមិទាយ្យន៍ ការស្ងប់ស្ងប់ចិត្ត គឺ
 សមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមាធិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ កើតដូច្នោះ ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីចំពោះណា
 សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីចំពោះណាធមិ សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីកត់
 សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពវិចិត្តមិទាយ្យន៍ ភាពវិចិត្តមិទាយ្យន៍
 ច្បុលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពវិចិត្តមិទាយ្យន៍ សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវដ្តនដ៏ ធម្មជាតិកំលំភិលេស ធម្មជាតិវិណ-
 នាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ សេចក្តីដឹងស្តី សភាពដូចជាដ្ឋន្យញ្ញ គឺបញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៀយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា
 ឧតាសគឺបញ្ញា គ្រឿងនេះគឺបញ្ញា វតនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ
 សម្មាធិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បញ្ញាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូច្នោះ ។

យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយេតទ្វេ ហិរិយតិ
 ចាបកាណំ អត្តុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឡុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ឡុត្តប្បតិ ឡុត្តប្បតទ្វេ ឡុត្តប្បតិ ចាបកាណំ អត្តុស-
 លាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
 ឡុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ ឥតាណំ តស្មី សមយេ សត្ត
 ពណណំ ហោនិ ។

[៨៣] កតមេ តស្មី សមយេ តយោ ហេតុ
 ហោនិ ។ អលោកោ អនោសោ អមោហោ ។
 កតតោ តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អលោកោ អលុត្តិ-
 ណា អលុត្តិតតិ អសារកោ អសារជ្ជណា អសា-
 រជ្ជិតតិ អនតិជ្ជា អលោកោ ត្តុសលម្ហូលិ
 អយំ តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយត្រង់ដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការជួបប្រទះ
 នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។ ឡុត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ត្រង់ដែលបុគ្គលភក់ស្អុតដោយត្រង់ដែលគួរភក់ស្អុត ភក់ស្អុតដោយការជួប
 ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឡុត្តប្បពលៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពលៈ ៧ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៣] ហេតុ ៣ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អលោកៈ អនោសៈ អមោហាៈ ។ អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តី
 មិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តី
 មិនត្រេកត្រអាល ការមិនសំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាកុសលមូល
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កតហោ តស្មី សមយេ អាណាសោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អាណាសោ អន្ធិសនា
 អន្ធិសន្តិ អព្យាចារោ អព្យាបដ្ឋោ អាណាសោ
 កុសលម្ងលំ អយំ តស្មី សមយេ អាណាសោ
 ហោតិ ។ កតហោ តស្មី សមយេ អាមោហោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដា-
 ធនា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សានុក្ក-
 ណា ឧបលក្កណា បច្ចុបលក្កណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សលំ ធម្មញ្ញំ វេកព្យា ពិញ្ញា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេ-
 នា បរិណយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តិ បញ្ញាចា-
 សានោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាខុកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ អមោហោ កុសលម្ងលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អាមោហោ ហោតិ ។ វេមេ តស្មី សមយេ តាយោ
 ហេតុ ហោតិ ។

អាទាសៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឃើញប្រាស ។ សេចក្តីដឹង
 ការទំប្រឡូក សេចក្តីទំប្រឡូក ការទំប្រឡូក សេចក្តីទំប្រឡូក
 គឺអាទាសៈ ជាគុសលម្ងល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអាទាសៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ អាមោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តី
 អ្វីសរសៃ សេចក្តីពិចារណាធមិ សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីគត់សំគាល់
 សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គល
 មានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីច្បាស់ សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែលដឹង ធម្មជាតិកំហុតកិលេស ធម្មជាតិ
 ណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដទៃ
 គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា
 ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា អ្រឡឹងធូរគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អាមោហៈ
 ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ អាមោហៈ ជាគុសលម្ងល ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះអាមោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះហេតុ ឆ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៨២) កតតមា តស្មី សមយេ ឯកា ជស្សោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឌុសនា
សម្មុសនា សម្មុសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា
ជស្សោ ហោតិ ។

(៨៤) កតតមា តស្មី សមយេ ឯកា វេននា
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ
ចេតសិកំ សុទំ ចេតោសម្មស្សដិ សាតិ សុទំ វេន-
យំតិ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុទា វេននា អយំ
តស្មី សមយេ ឯកា វេននា ហោតិ(១) ។

(៨៦) កតតមា តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោ-
តិ ។ យោ តស្មី សមយេ សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិ-
តតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោតិ(២) ។

(៨៧) កតតមា តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោ-
តិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតនា សញ្ញោតនា សញ្ញោត-
យំតតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោតិ(៣) ។

១២៣ វិហារី ចរាណនាទិ បុរិយោ ១ សមេន្តំ ។ ធម្ម ហិ ធម្មាមនោវិញ្ញាណ-
នាតុសម្មស្សដិ ០ ធម្មាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដិ ០ ទិស្សតិ ។ ពស្ថ ធម្ម
អតិរាវំ វិ ធម្ម ឧរំ វិ សិយា ។

(៨៤) វេស្សៈ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
វេស្សៈ ការពាល់គ្រូ ការប៉ះពាល់ ការខ្លាំងក្លាខ្លីច ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវេស្សៈ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៥) វេននា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេច-
ក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្ត សេចក្តី
ទទួលការម្នាក់ដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត វេននា
ដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវេននា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៦) សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៧) ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ចេតនា សេចក្តីគិត ការគិតវិនិច្ឆ័យ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៨] កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ ចិត្តំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ

មាណសំ បណ្ឌិ មនោ បនាយតនំ មនិទ្រ្តិយំ

វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្កុញ្ញោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាណុ

តនំ តស្មី សមយេ ឯកំ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៨៩] កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ វេទនា-

ខន្ទោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ

សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ

សុខំ វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុខា

វេទនា អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ វេទនាខន្ទោ

ហោតិ ។

[៩០] កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ សញ្ញា-

ខន្ទោ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សញ្ញា

សញ្ញាននា សញ្ញាជិត្តំ អយំ តស្មី សមយេ

ឯកោ សញ្ញាខន្ទោ ហោតិ ។

[៨៨] ចិត្ត ១ កើតមានក្នុងសមយេនោះ កើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហូរជ័យ ធម្មជាតិដ៏ស្រស់ដ៏ គឺ

តវិចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណាណុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះចិត្ត ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៩] វេទនាខន្ធ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេច-

ក្តីខ្ពស់អារម្មណ៍ដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៩០] សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីបំបាត់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧០] កតតោ ធាន្តី សមយេ ឃិកោ សម្មា-
 រត្តនោ ហោតិ ។ ធម្មោ ចេតនា វិគតោ
 វិចារោ បិភិ ចិត្តស្សត្តតា សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ
 សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ សម្មា-
 សតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលំ វិយពលំ សតិពលំ
 សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឌុត្តប្បពលំ អលោ-
 កោ អនាសោ អមោហោ អនភិជ្ឈា អត្យាចារោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឌុត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុ-
 តា កាយកម្មតា ចិត្តកម្មតា កាយចាកុញ្ញា-
 តា ចិត្តចាកុញ្ញាតា កាយុជ្ជកតា ចិត្តុជ្ជកតា សតិ
 សម្មាជញ្ញំ សមាថោ វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខេ-
 ចោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេបិ អតិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេយ្យា វេទនា-
 ទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ
 តស្មី សមយេ ឃិកោ សម្មារត្តនោ ហោតិ ។

[៧១] សន្និក្ខន្ធ ខ កើតហេតុនិសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឌស្សៈ ចេតនា វិភក្កៈ វិចារៈ បិភិ ឯកត្តតា លសចិត្ត សន្និទ្ធិយ
 វិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មា-
 ពលៈ វិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ
 ឌុត្តប្បពលៈ អលោកៈ អទោសៈ អមោហាៈ អនភិជ្ឈា អត្យាចាខ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឌុត្តប្បៈ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មតា ចិត្តកម្មតា
 កាយចាកុញ្ញាតា ចិត្តចាកុញ្ញាតា កាយុជ្ជកតា ចិត្តុជ្ជកតា សតិ សម្មា-
 ជញ្ញាៈ សមាថៈ វិបស្សនា បត្តាហាៈ អវិក្ខេបៈ បូថា ត្វកអរូបធម៌ដវៃ
 ណា ក្រៅអំពីវិទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែល
 កើតឡើង ដោយកស្រយីហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ទេ
 សន្និក្ខន្ធ ខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧២] កតខេ តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញា-
 ណក្ខត្តោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ
 មនោ មានសំ ហធយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ
 មនិជ្ជ្ជិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តដ្ឋា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញា-
 ណក្ខត្តោ ហោតិ ។

[៧៣] កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ
 មានសំ ហធយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ
 មនិជ្ជ្ជិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តដ្ឋា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ។

[៧៤] កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ មនិជ្ជ្ជិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មានសំ
 ហធយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ្ជិយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ឯកំ មនិជ្ជ្ជិយំ ហោតិ ។

[៧២] វិញ្ញាណក្ខត្ត ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិ
 ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខត្ត
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់វេស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះវិញ្ញាណក្ខត្ត ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៣] មនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិ
 ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខត្ត
 មនោវិញ្ញាណធាតុដ៏សមគួរដល់វេស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះមនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៤] មនិជ្ជ្ជិយ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ថ្លា
 ស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិជ្ជ្ជិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខត្ត
 មនោវិញ្ញាណធាតុដ៏សមគួរដល់វេស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមនិជ្ជ្ជិយ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៥] កតមា តស្មី សមយេ ឯកា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ
 មនោ មាណសិ ។ បេ ។ តត្ថា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 អយំ តស្មី សមយេ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ។

[៧៦] កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ការត្តខន្ធោ
 ឥទំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។

[៧៧] កតមា តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ការត្តខន្ធោ
 អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ ។

[៧៨] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញេបិ
 អត្ថំ បដិទ្ធិសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

[៧៩] មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ បេ ។
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ឥស្សរៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] ធម្មាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ការត្តខន្ធ នេះធម្មាយតនៈ ១ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៧] ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ការត្តខន្ធ នេះធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[៧៨] មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតហើយ
 ក្រសួងហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ក្រសាល ពាមវិទេ សុញ្ញភវេ

[៧៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តិ
 ខន្ធ ហោន្តិ អាយតនានិ ហោន្តិ ធាតុយោ ហោន្តិ
 អាហារ ហោន្តិ វិញ្ញាណនិ ហោន្តិ ឈានិ ហោន្តិ
 មត្តោ ហោន្តិ ពលានិ ហោន្តិ ហេតុ ហោន្តិ
 ឧបស្សា ហោន្តិ វេទនា ហោន្តិ សញ្ញា ហោន្តិ
 ចេតនា ហោន្តិ ចិត្តិ ហោន្តិ វេទនាខន្ធធោ ហោន្តិ
 សញ្ញាខន្ធធោ ហោន្តិ សង្ខារក្ខន្ធធោ ហោន្តិ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ ហោន្តិ មនាយតនំ ហោន្តិ មនិវ្រ្មយិ
 ហោន្តិ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោន្តិ ធម្មាយតនំ
 ហោន្តិ ធម្មធាតុ ហោន្តិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេមិ អត្ថិ មនិវ្រ្មយសុប្បដ្ឋានា អរូបិយោ ធម្មា វេម
 ធម្មា កុសលា ។

[១០០] កតមេ តស្មី សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធធោ សញ្ញាខន្ធធោ សង្ខារក្ខន្ធធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ វេម តស្មី សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។

[១០១] កតមេ តស្មី សមយេ ខន្ធធោ ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធធោ សញ្ញាខន្ធធោ សង្ខារក្ខន្ធធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ វេម តស្មី សមយេ ខន្ធធោ ហោន្តិ ។

ក្រសាល ពាមវិទេ សុញ្ញភវេ

[៧៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តិ
 ខន្ធធោ ហោន្តិ អាយតនានិ ហោន្តិ ធាតុយោ ហោន្តិ
 អាហារ ហោន្តិ វិញ្ញាណនិ ហោន្តិ ឈានិ ហោន្តិ
 មត្តោ ហោន្តិ ពលានិ ហោន្តិ ហេតុ ហោន្តិ
 ឧបស្សា ហោន្តិ វេទនា ហោន្តិ សញ្ញា ហោន្តិ
 ចេតនា ហោន្តិ ចិត្តិ ហោន្តិ វេទនាខន្ធធោ ហោន្តិ
 សញ្ញាខន្ធធោ ហោន្តិ សង្ខារក្ខន្ធធោ ហោន្តិ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ ហោន្តិ មនាយតនំ ហោន្តិ មនិវ្រ្មយិ
 ហោន្តិ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោន្តិ ធម្មាយតនំ
 ហោន្តិ ធម្មធាតុ ហោន្តិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេមិ អត្ថិ មនិវ្រ្មយសុប្បដ្ឋានា អរូបិយោ ធម្មា វេម
 ធម្មា កុសលា ។

[១០០] តស្មី ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធធោ សញ្ញាខន្ធធោ សង្ខារក្ខន្ធធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ វេម តស្មី សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។

[១០១] តស្មី ខោ បន សមយេ ខន្ធធោ ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធធោ សញ្ញាខន្ធធោ សង្ខារក្ខន្ធធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធធោ វេម តស្មី សមយេ ខន្ធធោ ហោន្តិ ។

[១០២] កតមាធិ តស្មី សមយេ អាយតនាធិ
ហោត្តិ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ឥមាធិ តស្មី
សមយេ អាយតនាធិ ហោត្តិ ។

[១០៣] កតមា តស្មី សមយេ ធាតុយោ
ហោត្តិ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ ឥមា តស្មី
សមយេ ធាតុយោ ហោត្តិ ។

[១០៤] កតមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោត្តិ ។
ធម្មភិណ្ណោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ
ឥមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោត្តិ ។

[១០៥] កតមាធិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយាធិ
ហោត្តិ ។ សន្តិទ្រិយំ វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមា-
ធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ មនេទ្រិយំ សោមនស្សទ្រិយំ ជីវិ-
តិទ្រិយំ ឥមាធិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយាធិ ហោត្តិ ។

[១០៦] កតមំ តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។
វិគរោ វិចារោ ចំតិ សុខំ ធិត្តស្សកត្តតា ឥន្តិ
តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។

[១០៦] ភ្នកកាយតនៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ នេះភ្នកកាយតនៈ កើតមាន កងសម័យ
នោះ ។

[១០៧] ភ្នកធាតុ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ នេះភ្នកធាតុ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១០៨] ភ្នកអាហារ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ធម្មភិណ្ណោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ នេះភ្នកអាហារ
កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១០៩] ភ្នកឥន្ទ្រិយ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សន្តិទ្រិយ វិយទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនេ-
ទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ នេះភ្នកឥន្ទ្រិយ កើតមាន
កងសម័យនោះ ។

[១១០] ឈាន កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វិគរុ៎ះ
វិចារៈ ចំតិ សុខៈ ធិត្តភារេសចិត្ត នេះឈាន កើតមានកង
សម័យនោះ ។

ក្បួនសម្រាប់សម្រេចសម្រេច

[១០៧] កតតមា តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេតោ សម្មាវាយោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។

[១០៨] កតតមាធិ តស្មី សមយេ តណាធិ
ហោតិ ។ សន្តាតលំ វិយាតលំ សតិពលំ សមា-
ធិពលំ មញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឌុត្តប្បពលំ ឥមាធិ
តស្មី សមយេ តណាធិ ហោតិ ។

[១០៩] កតតមេ តស្មី សមយេ ហេតុ ហោតិ ។
អលោកោ អនោសោ អមោហោ ឥមេ តស្មី
សមយេ ហេតុ ហោតិ ។

[១១០] កតតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។

[១១១] កតតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១១២] កតតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ
។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

ក្បួនសម្រាប់សម្រេចសម្រេច

[១០៧] បត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា-
ទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេតោ សម្មាវាយោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ របបត្ត
កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១០៨] ត្នកតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សព្វាតលៈ វិយាតលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ មញ្ញាតលៈ
ហិរិពលៈ ឌុត្តប្បពលៈ នេត្តកតលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១០៩] ត្នកហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
អលោកៈ អនោសៈ អមោហៈ នេត្តកហេតុ កើតមានក្នុងសម័យ
នោះ ។

[១១០] ជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេត្តជស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១១] វេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេត្តវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១២] សញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេត្តសញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៣] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។

[១១៤] កតតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ
។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[១១៥] កតតោ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធា
ហោតិ ។

[១១៦] កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញាខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាខន្ធា
ហោតិ ។

[១១៧] កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។

[១១៨] កតតោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
ហោតិ ។

[១១៣] ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៤] ចិត្តំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះ
ចិត្តំ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៥] វេទនាខន្ធា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះវេទនាខន្ធា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៦] សញ្ញាខន្ធា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះសញ្ញាខន្ធា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៧] សង្ខារក្ខន្ធា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះសង្ខារក្ខន្ធា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៨] វិញ្ញាណក្ខន្ធា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច
។ បេ ។ នេះវិញ្ញាណក្ខន្ធា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១១៧] កតតមំ តស្មំ សមយេ មនាយតទំ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មំ សមយេ មនាយតទំ

ហោតិ ។

[១២០] កតតមំ តស្មំ សមយេ មនិទ្រ្តិយំ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មំ សមយេ មនិទ្រ្តិយំ

ហោតិ ។

[១២១] កតតនា តស្មំ សមយេ មនោវិញ្ញា-

ណាតតុ ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មំ សមយេ

មនោវិញ្ញាណាតតុ ហោតិ ។

[១២២] កតតមំ តស្មំ សមយេ ធម្មាយតទំ

ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថខន្ធោ

ឥទំ តស្មំ សមយេ ធម្មាយតទំ ហោតិ ។

[១១៧] បហាយពធនៈ កើតមានកង្កីសម័យនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះបហាយពធនៈ កើតមាន កង្កីសម័យនោះ ។

[១២០] មនិទ្រ្តិយំ កើតមាន កង្កីសម័យនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះមនិទ្រ្តិយំ កើតមាន កង្កីសម័យនោះ ។

[១២១] មនោវិញ្ញាណាតតុ កើតមាន កង្កីសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះមនោវិញ្ញាណាតតុ កើតមាន កង្កីសម័យ

នោះ ។

[១២២] ធម្មាយតទំ កើតមាន កង្កីសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារត្ថខន្ធ នេះធម្មាយតទំ កើតមាន កង្កី

សម័យនោះ ។

[១២៣] កតតោ តស្មី សមយេ ធម្មនាគុ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ការកុន្ធោ
អយំ តស្មី សមយេ ធម្មនាគុ ហោតិ ។

[១២៤] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញបិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។

សុញ្ញតវិញ ។
ធម៌ ចិត្តំ ។

[១២៥] កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
សោមនស្សសហគតិ ញ្ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ការេន
រូបារម្មណំ វា ។ រេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ រេ ។
អវិក្កេតោ ហោតិ ។ រេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
។ រេ ។

ទុតិយំ ចិត្តំ(១) ។

[១២៦] ធម្មនាគុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ដើម្បីចម្លែង ។
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ការកុន្ធ នេះធម្មនាគុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។

[១២៧] មួយទៀត ភ្នកអរូបធម៌ដទៃណា កើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។

ធម៌ សុញ្ញតវិញ ។
ធម៌ ធម៌ចិត្តំ ។

[១២៨] ភ្នកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាភាវាចា-
កុសល ប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយ
សង្ការ មានរូបជាអាម្មណ៍ក្តី ។ រេ ។ មានធម៌ជាអាម្មណ៍ក្តី ឬ
ប្រាព្វតែអាម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ រេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន
។ រេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។ រេ ។

ធម៌ ទុតិយចិត្តំ ។

(១២២) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចំ តុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 សោមនស្សសមាគមំ ញាណវិប្បយុត្តំ វុទារម្មណំ វា
 ។ មេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារេ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្តស្ស្គត-
 ត្តតា ហោតិ សង្ខិទ្ធិយំ ហោតិ វិវិយទ្ធិយំ ហោតិ
 សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ មជ្ជិទ្ធិយំ
 ហោតិ សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ
 សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាពលំ ហោតិ
 វិវិយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ឧត្តប្បពលំ ហោតិ
 អរោគោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋោ
 ហោតិ អត្យាបាដោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឧត្តប្ប
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ

(១២៦) ត្អូកធម៌ជាគុសល តើវ្យាប្ប ។ ចិត្ត ជាគោតមវិប-
 កុសល ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ មានរូបជា
 ការម្នាក់ក្តី ។ មេ ។ មានធម៌ជាការម្នាក់ក្តី ឬប្រាព្វវិភាគម្នាក់ណា
 មួយ ហើយក៏តទៅជីកដីសម័យណា ដស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្តតា
 រេសចិត្ត សង្ខិទ្ធិយ វិវិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ មនិ-
 ទ្ធិយ សោមនស្សទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ
 សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលៈ វិវិយពលៈ សតិពលៈ
 សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អរោគៈ អនាសៈ អន-
 កិដ្ឋោ អត្យាបាទ ហិរិ ឧត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់តាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត

កាយលយុត្តា ហោតិ វិញ្ញលហុតា ហោតិ កាយ-
មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មតា
ហោតិ ចិត្តកម្មតា ហោតិ កាយទាតុតា ហោតិ
ចិត្តទាតុតា ហោតិ កាយុដុតា ហោតិ ចិត្ត-
ដុតា ហោតិ សតិ ហោតិ សមថោ ហោតិ
បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ
តស្មី សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូ-
បិដោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១២៧) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
ទន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ សត្តន្តិយានិ ហោន្តិ
បញ្ចន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ ហោតិ
ធនលានំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
ឥស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិដោ ធម្មា
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

សេចក្តីស្រាលតាយ សេចក្តីស្រាវពារិត្ត សេចក្តីខ្ពស់រោម សេចក្តី
ខ្ពស់ក្តី កាយគួរដេលកាដោរ ចិត្តគួរដេលកាដោរ សេចក្តីស្ងាត់កាយ
សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ
សេចក្តីដឹងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា
អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។

(១២៧) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ៤
ធាតុ ៤ អាហារ ៧ អង្រួម ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គ-
ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហេតុ ៤ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មា-
យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌
ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមានក្នុងសម័យ
នោះ នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ បេ ។

[១២៨] ឥតមោ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ហោតិ ។ ធម្មោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ មិត្តិ
 ចិត្តស្ស្កត្តតា សង្ក្រមី វិយ្យាមី សត្តិម្ពិ
 សមាធិម្ពិ ធិវិត្តិម្ពិ សម្មាសង្កម្ពោ សម្មាភ-
 យាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សត្តាពលំ វិយ-
 ពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ ហិរិពលំ ធុត្តប្បពលំ
 អណោកោ អណោសោ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទោ ហិរិ
 ធុត្តប្បិ កាយប្បស្សន្ធិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 ញាតា ចិត្តកម្មញាតា កាយទាតុញាតា ចិត្តទាតុញាតា
 កាយុដុតតា ចិត្តុដុតតា សតិ សមថោ បត្តាហោ
 អវិក្កោទោ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ចេមិ
 អត្ថំ បដិទ្ធិសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា វេចេត្តា
 វេទនាទន្ធិ វេចេត្តា សញ្ញាទន្ធិ វេចេត្តា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១២៨] សង្ការក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតឃើញ ។
 ឥស្សី ចេតនា វិត្តុះ វិចារ មិត្តិ ធុត្តប្បពលំ ចិត្ត-
 ម្ពិ វិយ្យាមី សតិម្ពិ សមាធិម្ពិ ធិវិត្តិម្ពិ សម្មា-
 សង្កម្ពោ សម្មាភយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលៈ
 វិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ធុត្តប្បពលៈ អ-
 ណោកៈ អណោសៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទ ហិរិ ធុត្តប្បៈ សេចក្តី
 ស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត
 សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់
 ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីគ្រង់កាយ
 សេចក្តីគ្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផ្តន់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ឬថា ពួកអប្រេធមិជវិទណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ក្រៅអំពីវិទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ការក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អំពីប្រតិបត្តិការ បុគ្គលិក

[១២៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណាវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បទាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

ចក្កំ ចិក្កំ ។

[១៣០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជំ ហោ-
 តិ ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាសម្បយុត្តំ រូបារម្ម-
 ណំ វា សន្តារម្មណំ វា ភត្តារម្មណំ វា រសារម្ម-
 ណំ វា ដោដ្ឋន្តារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ
 យំ វា បទាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ

អំពីប្រតិបត្តិការ បុគ្គលិក

[១២៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាភាវាវចរកុសល
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ មាន
 រូបជាការម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាការម្មណ៍ក្តី ឬប្រាវត្តិការម្មណ៍
 ណាមួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ ក៏កើតមាន ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចំ ចក្កចិក្កំ ។

[១៣០] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាភាវាវចរកុសល
 ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញាណ មានរូបជាការម្មណ៍ក្តី មានសំ-
 ឡេងជាការម្មណ៍ក្តី មានភ្លិនជាការម្មណ៍ក្តី មានសេជាការម្មណ៍ក្តី មាន
 ដេដ្ឋន្តជាការម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាការម្មណ៍ក្តី ឬប្រាវត្តិការម្មណ៍ណា
 មួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ

វេទនា យោតិ សញ្ញា យោតិ វេទនា យោតិ ចិត្ត
 យោតិ វិតក្កោ យោតិ វិទារោ យោតិ ឧបេត្តា
 យោតិ ចិត្តស្ស្កកត្តា យោតិ សន្និទ្ធិយំ យោតិ
 វិយំទ្រិយំ យោតិ សតិទ្រិយំ យោតិ សមាធិ-
 ទ្រិយំ យោតិ បញ្ញាទ្រិយំ យោតិ មនិទ្រិយំ យោតិ
 ឧបេត្តិទ្រិយំ យោតិ ជីវិតិទ្រិយំ យោតិ សម្មាទិដ្ឋិ
 យោតិ សម្មាសង្ការោ យោតិ សម្មាវាយាមោ យោតិ
 សម្មាសតិ យោតិ សម្មាសមាធិ យោតិ សទ្ធាពលំ
 យោតិ វិយពលំ យោតិ សតិពលំ យោតិ សមា-
 ធិពលំ យោតិ បញ្ញាពលំ យោតិ ហិរិពលំ យោតិ
 ឡត្តប្បពលំ យោតិ អលោកោ យោតិ អនោសោ
 យោតិ អមោហោ យោតិ អនភិជ្ឈា យោតិ អត្យា-
 ចានោ យោតិ សម្មាទិដ្ឋិ យោតិ ហិរិ យោតិ
 ឡត្តប្បិ យោតិ កាយប្បស្សន្តិ យោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 យោតិ កាយលហុតា យោតិ ចិត្តលហុតា យោតិ
 កាយមុទ្កតា យោតិ ចិត្តមុទ្កតា យោតិ កាយកម្ម-
 តា យោតិ ចិត្តកម្មតា យោតិ កាយចាតុតា
 យោតិ ចិត្តចាតុតា យោតិ កាយុជ្ជកតា យោតិ

ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ ប្រាសាទ

វេទនា សញ្ញា វេទនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិទារៈ ឧបេត្តា ឯកត្តភារបស្ថ
 ចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិយំទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ
 មនិទ្រិយំ ឧបេត្តិទ្រិយំ ជីវិតិទ្រិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្ការៈ សម្មា-
 វាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ វិយពលៈ សតិ-
 ពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ឡត្តប្បពលៈ អលោកៈ
 អមោហៈ អនភិជ្ឈា អត្យាបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡត្តប្បៈ
 សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី
 ស្រាលចិត្ត សេចក្តីខន់កាយ សេចក្តីខន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្ត
 គួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ

ចិត្តដុតកា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្មជញ្ញំ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេម
 ធម្មា តុសលា ។

[១៣១] តតមោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ដុសនា សម្មសនា
 សម្មសិទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។
 តតមោ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ យំ តស្មី
 សមយេ តដ្ឋាមយោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សនំ ចេតសិកំ
 លេសាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សនំ អនុក្ខមសុខំ
 វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សនា អនុក្ខមសុខា វេទនា

សេចក្តីក្នុងចិត្ត សតិ សម្មវេទនា សម្រេច វិបស្សនា សេចក្តីផ្តុំ
 ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌វិទ្យា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៣១] ធម្មា តុសលា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ធម្មា ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះធម្មា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ភិសា មិន
 បែរជាមិនធ្លាញ់ភិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រែង
 មនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម្មាជាដើមនោះ ការទទួលការទ្រណ៍
 មិនជាខ្ពុកមិនជាស្តុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រែងចិត្ត វេទនា មិនជាខ្ពុក
 មិនជាស្តុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រែងចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ

អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ បេ ។
 កតមា តស្មី សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។ យំ
 តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លោសាតិ ជាសាតិ ចេ-
 តោសម្មស្សជំ អនុត្តមសុខំ វេទយិតំ ចេតោ-
 សម្មស្សជា អនុត្តមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឧបេត្តុទ្ធិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ចេតសិកំ លោសាតិ ជាសាតិ ចេតោសម្មស្សជំ
 អនុត្តមសុខំ វេទយិតំ ចេតោសម្មស្សជា អនុត្តម-
 សុខា វេទនា វេទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តុទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថំ បដិក្ខុសមុប្បន្នា អរូបិណ ចន្ទា វិម ចន្ទា
 កុសលា ។

នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧបេត្តា កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិន
 ត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់មិនជាទុក្ខ មិន
 ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ
 ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេត្តា កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧបេត្តុទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់ មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែល
 កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេត្តុទ្ធិយ កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។ ឬថា ពួកអប្រេធមិដវៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ
 អស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

[១៣២] តស្មី ខោ បទ សមយេ តត្ថារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយននាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋិទ្ធិយោជិ ហោន្តិ
 ចតុរ្តិកំ ឈានំ ហោតំ បញ្ចន្តិកោ មត្តោ ហោតិ
 សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយននំ ហោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វ បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិវត្តសមុប្បន្នា អរូបិចោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា សទ្ធិទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋិ
 សម្មាសង្កប្បា សម្មាភយាមោ សម្មាសតិ សម្មា-
 សមាធិ សទ្ធាពលំ វិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

[១៣៤] ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ រាយគនៈ ៤ ធាតុ ៤
 អាហារ ៧ អង្រ្កិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៥ ពលៈ ៧ ហេតុ ៧ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយននៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៣៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
 ម្ហូប ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគុតារសប័ចិត្ត
 សទ្ធិទ្ធិយ វិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ
 ជីវិតិទ្ធិយ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាភយាមៈ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ វិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ

បញ្ចកាលំ ហិរិកាលំ ឡត្តប្បកាលំ អលោកោ អនោសោ
 អមោហោ អនកិដ្ឋក អព្យាទានោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ
 ឡត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 តា ចិត្តកម្មតា កាយនាកុតា ចិត្តនាកុតា
 កាយុជុតា ចិត្តុជុតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមថោ
 វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខោ យេ វ បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញាមិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា វេចនា វេទនាខន្ធិ វេចនា សញ្ញាខន្ធិ វេចនា
 វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ បេ ។ វេមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

បញ្ចកាលៈ ហិរិកាលៈ ឡត្តប្បកាលៈ អលោកៈ អនោសៈ អមោហាៈ
 អនកិដ្ឋក អព្យាទាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ
 សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់
 កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេច-
 ក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត
 សតិ សម្មជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផ្តឹងឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដ៏វៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ដ៏កុសល ។ បេ ។

(១៣៤) កតថេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
 វា បធាវត្ត តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

ធម្មិ ចិត្តំ ។

(១៣៥) កតថេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធាវត្ត តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេកត្តតា
 ហោតិ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ វិវិយំទ្ធិយំ ហោតិ សតិ-
 ទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ មទិទ្ធិយំ^(១) ហោតិ

១. ញាណិទ្ធិយំ ។

(១៣៤) តួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមារៃ-
 កុសល ច្រឡំដោយទម្រុក ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយ
 សង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ
 ប្រាណវិតអារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន
 ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ ធម្មិចិត្តំ ។

(១៣៥) តួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមារៃ-
 កុសល ច្រឡំដោយទម្រុក ប្រាសចាកញាណ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី
 ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាណវិតអារម្មណ៍ណាមួយហើយ
 កើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទម្រុក ឯកត្តតារបស់ចិត្ត
 សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ មទិទ្ធិយំ

ឧបេត្ត្រ័យ ហោតិ ជីវិត្រ័យ ហោតិ សម្មា-
 សង្កប្បោ ហោតិ សម្មាភយាទោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាគាលី
 ហោតិ វិរិយពលី ហោតិ សតិពលី ហោតិ សមា-
 ធិពលី ហោតិ ហិរិពលី ហោតិ ឌុត្តប្បពលី ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋា
 ហោតិ អព្យាទានោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឌុត្តប្ប
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុត្តតា ហោតិ ចិត្តមុត្តតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាត្តញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តចាត្តញ្ញតា ហោតិ កាយុដុត្តតា ហោតិ
 ចិត្តុដុត្តតា ហោតិ សនិ ហោតិ សមថោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្កេចោ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អញ្ញេចិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ចម្មា ឥមេ ចម្មា តុសលា ។ មេ ។

ឧបេត្ត្រ័យ ជីវិត្រ័យ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ហោតិ
 សមាធិ សម្មាគាលី វិរិយពលី សតិពលី សមាធិពលី ហិរិពលី
 ឌុត្តប្បពលី អលោកោ អនោសោ អនកិដ្ឋា អព្យាទាទ ហិរិ ឌុត្តប្ប
 សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី
 ស្រាលចិត្ត សេចក្តីខ្ពស់កាយ សេចក្តីខ្ពស់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ
 ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់
 កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ចូរថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ១០ ។

[០៣៦] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ

ខន្ធ ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្រេ ធាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ សន្តិទ្រ្ទិយោជំ

ហោន្តិ ចតុរន្តិកំ ឈានំ ហោនិ ចតុរន្តិកោ

មត្តោ ហោនិ ច ពលានិ ហោន្តិ ទ្រេ ហោត្ថ ហោន្តិ

ឯកោ ជស្សោ ហោនិ ។ បេ ។ ឯកំ ចម្មាយតនំ

ហោនិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោនិ យេ វា បន

តស្មី សមយេ អញ្ញេបិ អន្តិ បដិច្ចសមុប្បន្នា

អរូបិយោ ចម្មា ឥមេ ចម្មា កុសលា ។ បេ ។

[០៣៧] កតតោ តស្មី សមយេ សន្តិកុន្ធា

ហោនិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្តោ វិចារោ ចិត្ត-

ស្សេកត្តតា សន្តិទ្រ្ទិយំ វិវិយំទ្រ្ទិយំ សនិទ្រ្ទិយំ សមា-

ជិទ្រ្ទិយំ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ

សម្មាសតិ សម្មាសនាជំ សម្មាពលំ វិវិយ ពលំ

[១៣៦] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ៤

ធាតុ ៤ អាហារ ៧ វស្សិយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មត្ត-

ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហោតុ ៤ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្ម-

យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌

ដ៏ខ្ពង់ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហោតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៣៧] សន្តិកុន្ធា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ចេតនា វិតក្តៈ វិចារៈ ឯកត្តតារបស់ចិត្ត សន្តិទ្រ្ទិយ វិ-

យិទ្រ្ទិយ សនិទ្រ្ទិយ សមាជិទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ សម្មាសង្កប្បៈ

សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសនាជំ សម្មាពលៈ វិវិយពលៈ

កុសលេ ពាលេវេយ គោសនិ ឃារកុសលចិត្តនិ

សតិពលំ សមាធិពលំ ហិរិពលំ ឌុត្តប្បពលំ
 អលោកេ អនោសោ អនកិដ្ឋា អព្យាចានោ
 ហិរិ ឌុត្តប្បំ កាយប្បស្សន្ធិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ កាយ-
 លហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា
 កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយចាកុញ្ញតា ចិត្ត-
 ចាកុញ្ញតា កាយុជុតតា ចិត្តុជុតតា សតិ សមដោ
 បត្តាហោ អវិក្ខោហោ យេ វា បទ ភស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបេនោ ធម្មា វេបេត្តា
 វេទនាទន្ធិ វេបេត្តា សញ្ញាទន្ធិ វេបេត្តា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ ភស្មី សមយេ សន្តវត្តន្តោ ហោតិ ។ បេ ។
 តំមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ឃារកុសលេចិត្តនិសេស កុសលេវេកុសលេ

សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ឌុត្តប្បពលៈ អលោកៈ
 អនោសៈ អនកិដ្ឋា អព្យាចាទ ហិរិ ឌុត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ
 សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តី
 ទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ
 សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់
 ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផ្តន់ឡើង សេចក្តីមិនកយមាយ ឬថា
 ពួកអរូបធម៌វេទនា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍របេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សន្តវត្តន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 កុសល ។ បេ ។

[១៣៧] ឃេតុមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូតា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បណារត្ត ភស្មី សមយេ ដស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

អន្តិមំ ចិត្តំ ។

កាមាវចរំអន្តិមហាកុសលចិត្តានិ (១) ។

ទុតិយកណ្តារិ ។

[១៣៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូប្កបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ វិវិច្ឆុវ កាមេហិ
វិវិច្ឆុ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារិ
វិវេកដំ ចិត្តិសុទ្ធំ បឋមំ ណាទំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
បឋវិកសិណំ ភស្មី សមយេ ដស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា(២)។

១ ឧ. ប. កាមាវចរំអន្តិមហាកុសលចិត្តានិ ។ ២ ឥតោ បរិ ឱវុច លេឃ្យុវោ បរិធាសាទេ
និមេ ធម្មា កុសលានិ និទេឃ្យុវេ វេទិត្តំ ។

[១៣៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត វាតាមវិចារ-
កុសល ច្រឡំវេវាយេវេត្តា ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាព្វិត
ភារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈរមាយ កើតមាន ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អន្តិមចិត្ត ។

ចប់ កាមាវចរំអន្តិមហាកុសលចិត្តានិ ៥ ៨ ។

ចប់ ទុតិយកណ្តារិ ។

[១៣៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
មត្ត ដើម្បីកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិ-
កសិណ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតំបន់សុខៈ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈរមាយ កើតមាន ។ បេ ។ នេះ
ពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសល ប្រាសាទ កសិណប្បដិស

(១៤០) មតេយ្យ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបមបត្តិយា មត្តិ កាវេតិ វិតក្កវិចារាធិ
 វុបសមា អជ្ឈត្តិ សម្បសាទធំ ចេតសោ ឯកោ-
 ធិការិ អវិតក្កិ អវិចារិ សមាធិជិ បិតិសុទិ ទុតិយិ
 ឈានិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បវេកិសាណិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តិ ហោតិ បិតិ ហោតិ
 សុទិ ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ សទ្ធិទ្រ្មិយិ
 ហោតិ វិយទ្រ្មិយិ ហោតិ សតិទ្រ្មិយិ ហោតិ
 សមាធិទ្រ្មិយិ ហោតិ បញ្ញាទ្រ្មិយិ ហោតិ មនិទ្រ្មិយិ
 ហោតិ សោមនស្សទ្រ្មិយិ ហោតិ ជីវិតទ្រ្មិយិ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។
 បត្តាហោ ហោតិ អវិតក្កោ ហោតិ យេ វា បន
 តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្តិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

កសិណប្បដិស ក្នុងកុសលប្រាសាទ

(១៤១) ក្នុងកសិណប្បដិស កសិណប្បដិស ។ កសិណប្បដិស ប្រ
 មត្ត ដើម្បីទៅវិញកសិណប្បដិស ក្នុងកសិណប្បដិស ឈ្មោះបបិតិសិណ
 ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសម្បទានៃខ្លួន មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក គ្មាន
 វិតក្កៈ គ្មានវិចារៈ មានវិតបិតិទិសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន
 ប្រោះស្ងប់រម្ងាប់នៃវិតក្កៈនិងវិចារៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត បិតិ សុខ ឯកក្កតា
 របស់ចិត្ត សទ្ធិទ្រ្មិយ វិយទ្រ្មិយ សតិទ្រ្មិយ សមាធិទ្រ្មិយ បញ្ញាទ្រ្មិយ
 មនិទ្រ្មិយ វេសាមនស្សទ្រ្មិយ ជីវិតទ្រ្មិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬថា ក្នុងកសិណប្បដិសនៃណា ដែលកើតឡើងប្រោះកាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នៃក្នុងកសិណប្បដិស ។ បេ ។

[១២១] តស្មី ហេ បទ សមយេ ចត្តារា
 ខន្ធ ហោន្តិ ឆ្ងាយននាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ នយោ អាណាណ ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រ្ទិយាជិ
 ហោន្តិ តវន្តិកំ ឈានិ ហោតិ ធម្មវន្តិកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត តលាជិ ហោន្តិ នយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មស្សិ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនិ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១២២] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តន្តោ
 ហោតិ ។ ធម្មស្សិ ចេននា មិតិ ចិត្តស្សេកត្តតា
 សន្ធិទ្រ្ទិយំ វិយទ្រ្ទិយំ សតិទ្រ្ទិយំ សមាធិទ្រ្ទិយំ បញ្ច-
 ទ្រ្ទិយំ ជីវិតទ្រ្ទិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវិក្ខេហោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេមេ-
 ត្វា វេទនាខន្ធិ វេមេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេមេត្វា វិញ្ញាណ-
 ត្តន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តន្តោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១២១] ខន្ធ ២ កើតមានក្នុងសម័យនោះ រាយភ័យៈ ២ ធាតុ ២
 អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៧ ពោលប្រកបដោយអង្គ ៣ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយភ័យៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ បូជា ពួកអរូបធម៌វេទនា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១២២] សង្ខារត្តន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេននា មិតិ ឯកត្តភារបស័ចិត្ត សន្ធិទ្រ្ទិយ វិយទ្រ្ទិយ
 សតិទ្រ្ទិយ សមាធិទ្រ្ទិយ បញ្ចិទ្រ្ទិយ ជីវិតទ្រ្ទិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តុំឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ បូជា
 ពួកអរូបធម៌ វេទនា ក្រៅពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណត្តន្ធ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសង្ខារត្តន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(១៤៣) វិហារមេ ធម្មា គុសលា ។ យេស្ថិ
 សមយេ រូបបឋត្តិយា មក្កំ កាវេតិ បីតិយា ច
 វិហារា ឧបេត្តុកោ ធម្ម វិហារតិ សតោ ច សម្មជានា
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តិ អរិយា
 អាចិក្កន្តិ ឧបេត្តុកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 ណាមំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ បវរីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្សេតកុត្តា ហោតិ សុទ្ធិទ្រិយំ ហោតិ វិវិយទ្រិយំ
 ហោតិ សតិទ្រិយំ ហោតិ(១) សមាធិទ្រិយំ ហោតិ
 បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ មទិទ្រិយំ ហោតិ សោមនស្សិ-
 ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ(២)
 សម្មាភយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្កេចោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា គុសលា ។ បេ ។

១ ខ. សតិទ្រិយំ ហោតិ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ឯកុត្តេ សម្មាសតិ ហោតិ ទិស្សតិ ។

(១៤៤) ត្ថានធម្មិយំកុសលេ ធម្មិយេស្មេ ។ បុគ្គលេ កុប្បិយេ បូ
 មត្ត ដើម្បីទៅកើត ក្នុងវិញ្ញាណ ព្រោះរឿយណាយពាក្យចិត្តចេះហើយ
 ជាបុគ្គលប្រកបដោយទេវក្ខណៈ មានសតិសម្បជញ្ញៈផង សោយសុខ
 ដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកចូល
 ភតិយដ្ឋាននោះថា បុគ្គលអ្នកចូលភតិយដ្ឋាន ប្រកបដោយទេវក្ខណៈ មាន
 សតិ មានធម្មិយាគ្រឿងទៅជាសុខ ដូច្នោះ ដោយភតិយដ្ឋានណា ក៏
 បានដល់នូវភតិយដ្ឋាននោះ ឈ្មោះបរិកេសិណ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត សុខ ឯកុត្តារបស់ចិត្ត សុទ្ធិទ្រិយ វិវិយទ្រិយ សតិទ្រិយ
 សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មទិទ្រិយ សោមនស្សិទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ចូរថា ត្ថានធម្មិយដៃណា
 ដែលកើតឡើងព្រោះអារម្មណ៍ចិត្ត ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ រទៈ
 ត្ថានធម្មិយាកុសលេ ។ បេ ។

ត្ថានធម្មិយាកុសលេ ។ បេ ។

[១៤៤] តស្មី ហោ បទ សមយេ ចត្តាហោ
 ខន្ទា ហោន្តិ ម្នាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រ្តិយាជំ ហោន្តិ
 ទុវន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុវន្តិកោ មត្តោ ហោតិ
 សត្ត ពលាជំ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤៥] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សេកត្តតា សង្ខិ-
 ទ្រ្តិយំ វិវិទ្ធិទ្រ្តិយំ សតិទ្រ្តិយំ សមាធិទ្រ្តិយំ បញ្ញា-
 ទ្រ្តិយំ ជីវិតិទ្រ្តិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 ចត្តាហោ អវិក្កោចោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា វិបេ-
 ត្តា វេទនាទន្ធិ វិបេត្តា សញ្ញាទន្ធិ វិបេត្តា វិញ្ញាណា-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៤៦] ខន្ទ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពេលនោះ ៤ ធាតុ
 ៤ អាហារ ៣ វត្ថុនៃយ ៨ ពោលប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយត-
 នៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៤៧] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា ឯកគ្គការបស្ថិតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ សតិក្ខន្ធ
 សមាធិក្ខន្ធ បញ្ញាក្ខន្ធ ជីវិតិក្ខន្ធ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីដឹងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូប-
 ធម៌ដទៃណា ក្រៅពីវិទេនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១២៦] តតតេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
 សមយេ វុច្ចបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ សុខស្ស ធម
 បហាណ ទុក្ខស្ស ធម បហាណ បុត្រោ សោមន-
 ស្សនោមនស្សនំ អត្តង្គមា អទុក្ខបសុទ្ធិ ឧបេក្ខា-
 សតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្តំ ណាជិ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ បថ-
 វិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេត្តត្តតា ហោតិ សទ្ធិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ វិវិយទ្រ្ទិយំ ហោតិ សតិទ្រ្ទិយំ ហោតិ
 សមាធិទ្រ្ទិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្រ្ទិយំ ហោតិ មជ្ជិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ឧបេក្ខាទ្រ្ទិយំ ហោតិ ដីវិតិទ្រ្ទិយំ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាភិយាហោ ហោតិ ។ បេ ។
 បត្តាហោ ហោតិ អវិគ្គោហោ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូ-
 បិណោ ធម្មា វេទ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១២៦] ត្នកធម៌ជាតុសល កើតធម្ម ។ បុគ្គលធម្មប្រើប្រាស់
 ដើម្បីពៅកើត ក្នុងបុគ្គល បានលះសុខផង លះទុក្ខផង ធ្វើសោម-
 នស្សនិវេទនស្ស ឲ្យវិនាសអស់ក្នុងកាលមុន បានដល់ឲ្យចក្ខុវិស្វក
 ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានការម្នាក់មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានសតិ
 ដ៏ហៃសុខ ដោយទេវតា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ទេវតា ឯកត្តតា
 លេសចិត្ត សទ្ធិទ្រ្ទិយ វិវិយទ្រ្ទិយ សតិទ្រ្ទិយ សមាធិទ្រ្ទិយ បញ្ញាទ្រ្ទិយ
 មជ្ជិទ្រ្ទិយ ឧបេក្ខាទ្រ្ទិយ ដីវិតិទ្រ្ទិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភិយាមៈ ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តង់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ថ្មោះ ត្នកអរូបធម៌វិទណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះត្នកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៤៧] តស្មី ហោ បដ សមយេ ចន្ទាហោ

ខត្តា ហោន្តិ ម្នាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ តាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រិយោជិ

ហោន្តិ ធុវន្តិកំ ឈាជិ ហោតិ ចតុវន្តិកោ មត្តោ

ហោតិ សត្ត តសាជិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ

ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ

ហោតិ ឯកា ធម្មតាតុ ហោតិ យេ វា បដ តស្មី

សមយេ អពោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ

ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ

ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្មេកត្តតា សន្តិ-

ទ្រិយំ វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ

ដីវិតិទ្រិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។ បត្តាហោ

អវិត្តោលោ យេ វា បដ តស្មី សមយេ អពោចិ

អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា វេបេត្តា វេទ-

នាខន្ធិ វេបេត្តា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្តា វិញ្ញាណត្ថន្ធិ

[១៤៧] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយភនៈ ២

នាគុ ២ អាហារេ ព្យ អន្ត្រិយ ៨ លានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ-

ប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ព្យ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។

ធម្មាយភនៈ ១ ធម្មនាគុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៤៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកគុតារមសចិត្ត សន្តិទ្រិយ វិយទ្រិយ សតិ-

ទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ដីវិតិទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវា-

យាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន

អយំ ឥស្សី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

បុគ្គលោ ។

(១៤៧) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបបត្តិយា មក្កំ កាវេតិ វិវិច្ឆា កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បឋ-
វិតសិណំ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិត្តោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

(១៥០) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបបត្តិយា មក្កំ កាវេតិ អវិត្តំ វិហារ-
បត្តំ សមាធិដំ បីតិសុខំ ធុតិយំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ បឋវិតសិណំ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ទេតនា ហោតិ
ចិត្តំ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
ហោតិ បីតិស្មេត្តត្តតា ហោតិ សុទ្ធិច្រៀយំ ហោតិ

ពសិណដ្ឋាន ព្រះកុសលដ្ឋាន

នេះសុត្តន្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។

ចំ បុគ្គល ។

(១៤៧) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ហើយ
បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិតសិណ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពាយវាយ ក៏កើត
មាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៥០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានដល់ទុតិយដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិតសិណ
គ្មានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មានតែបីតិវិជសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
គឺបឋមដ្ឋាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
សញ្ញា ទេតនា ចិត្ត វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្តារបស់ចិត្ត សុទ្ធិច្រៀយ

វិយ័ទ្រ្តិយំ ហោតិ សតិទ្រ្តិយំ ហោតិ សមាធិ-
 ទ្រ្តិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្រ្តិយំ ហោតិ មនិទ្រ្តិយំ ហោតិ
 សោមនស្សទ្រ្តិយំ ហោតិ ជីវិតទ្រ្តិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិត្តោចោ ហោតិ យេ វា បន ភស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិចោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

[១៥១] ភស្មី ខោ បន សមយេ បត្តាហោ
 ឧប្បា ហោន្តិ ច្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្រ្តិយាធិ ហោន្តិ
 ចតុវរ្ម័តិ ឈានំ ហោតិ ចតុវរ្ម័តោ មត្តោ ហោតិ
 សត្ត តលាធិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកិ ធម្មាយនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន ភស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិចោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

វិយ័ទ្រ្តិយ សតិទ្រ្តិយ សមាធិទ្រ្តិយ បញ្ញាទ្រ្តិយ មនិទ្រ្តិយ សោម-
 នស្សទ្រ្តិយ ជីវិតទ្រ្តិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមា ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តឹងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ បេ ។

[១៥១] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ រាយគនៈ ៤ ធាតុ ៤
 ភាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយគនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ បេ ។

(១៥២) កតតោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិចារោ បិតិ ចិត្ត-
 ស្សេតត្តតា សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ
 សម្មាវាយានោ ។ បេ ។ បត្តាហោ អវិក្កោចោ យេ
 វា បទ តស្មី សមយេ អនោមិ អត្តំ បដិច្ចសមុ-
 ច្បន្តា អរូបិយោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាទុំ វេយ្យា
 សញ្ញាទុំ វេយ្យា វិញ្ញាណត្តុំ អយំ តស្មី
 សមយេ សង្ខារត្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(១៥៣) កតតោ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ កាវេតិ វិតក្កវិចារាទិ
 រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ លាទិ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ

(១៥៤) សន្និទ្ធិយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ចេតនា វិចារៈ បិតិ ឯកត្តភារបស័ចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិ-
 ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តុំឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬ
 ថា ពួកអរូបិយវិទ្ធា ក្រៅពីវេទនាទុំ សញ្ញាទុំ វិញ្ញាណត្តុំ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះពាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសន្និទ្ធិយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

(១៥៥) ពួកធម៌ជា កុសល កើតដូចម្តេច ។ ឬក៏លចម្រើននូវ
 មត្តិ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានទ្រាប់ ម្សិវិតក្តុះ និង វិចារៈ រួច
 ហើយ ។ បេ ។ បានដល់តតិយដ្ឋាន ឈ្មោះបឋកសិណ ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា

ចិត្តិ យោតិ បីតិ យោតិ សុខិ យោតិ ចិត្តិស្មេ-
 កត្តតា យោតិ សុខ្ខិទ្រិយំ យោតិ វិយិទ្រិយំ
 យោតិ សតិទ្រិយំ យោតិ សមាធិទ្រិយំ យោតិ
 បញ្ញាទ្រិយំ យោតិ មជ្ឈិមនិទ្រិយំ យោតិ សោមនស្សិ-
 ទ្រិយំ យោតិ ដីវិតិទ្រិយំ យោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ យោតិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ យោតិ ។ បេ ។ បត្តិយោ យោតិ
 អវិច្ឆេទោ យោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៥៤] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 យោន្តិ ខ្មាយតនាជំ យោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ យោន្តិ
 តយោ អាហារោ យោន្តិ អដ្ឋិទ្រិយាជំ យោន្តិ តិវង្គិកិ
 លាជំ យោតិ ចតុវង្គិកោ មត្តោ យោតិ សត្ត
 តលាជំ យោន្តិ តយោ ហេតុ យោន្តិ ឯកោ
 ជស្សវា យោតិ ។ បេ ។ ឯតិ ធម្មាយតនិ យោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ យោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ចិត្តិ បីតិ សុខ ឯកត្តតារសចិត្តិ សុខ្ខិទ្រិយ វិយិទ្រិយ សតិទ្រិយ
 សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មជ្ឈិមនិទ្រិយ សោមនស្សិទ្រិយ ដីវិតិទ្រិយ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ បេ ។

[១៥៤] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២
 អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៣ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ដាក់ុសល ។ បេ ។

[១៥៥] កាតយោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខ្ម

ទ្រោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា បីតិ ចិត្តស្ស្រ

កក្កតា សង្ខិទ្ធិយំ វិយិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិ

ទ្ធិយំ មញ្ញិទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ

។ បេ ។ មត្តាហោ អវិភ្លេចោ យេ វា បន តស្មី

សមយេ អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ

ធម្មា វេបេត្វា វេននាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ

វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា

រក្ខាទ្រោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៦] កាតយេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូប្បបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ បីតិយា ន វិភកា

។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បឋវី

កក្កសំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេននា

ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ

[១៥៥] សង្ខារក្ខ្ម កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា បីតិ ឯកក្កតារបសិទ្ធិ សង្ខិទ្ធិយ វិយិទ្ធិយ

សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ មញ្ញិទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា

វាយាមា ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិនឈរមាយ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេននាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា

កុសល ។

[១៥៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូ

មត្ត ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានដទៃណាយថាតបីតិ ។ បេ ។

បានដល់ចក្ខុជញ្ជូន ឈ្លោះបឋវីកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេននា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេនកត្តតា ហោតិ សង្ខិទ្ធិយំ
 ហោតិ វិរិយទ្ធិយំ ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមា-
 ធិទ្ធិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ អនិទ្ធិយំ ហោតិ
 សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បក្កា-
 ហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អត្តោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

(១៥៧) តស្មី ទោ បទ សមយេ ធម្មារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ខ្លាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិទ្ធិយាទិ ហោន្តិ ទុវដ្ឋិកំ
 លាទិ ហោតិ ចតុវដ្ឋិកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលាទិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ វិក្កា
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ វិកិ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 វិកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អត្តោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

សុខ ឯកក្កតា របស់ចិត្ត សង្ខិទ្ធិយ វិរិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយ
 សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ បមិទ្ធិយ សោមនស្សទ្ធិយ ជីវិតទ្ធិយ
 សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(១៥៧) ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៧ វិទ្ធិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មត្ត
 ប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ៧ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[៥៨] កតតោ តស្មី សមយេ សង្ការត្តោ
 ហោតិ ។ ធម្មេ ចេតនា ចិត្តស្សត្តក្កតា សន្និ-
 ទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញា-
 ទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវិក្កោចោ យេ វ បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាទ្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទ្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ការត្តោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ សុខស្ស ច
 បហាណា ។ បេ ។ បញ្ចមំ ណាដិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ បវរិកសិណំ តស្មី សមយេ ធម្មេ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្ស-
 ត្តក្កតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ វិវិយំទ្ធិយំ
 ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ

[១៥៨] សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 ជស្សៈ ចេតនា ឯកក្កតារបស់ចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមា ។ បេ ។
 សេចក្តីផ្តន្ទើរ សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូបិយវិទេណ
 ក្រៅពីវិទេនាទ្ធិ សញ្ញាទ្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធិ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ភាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ការក្ខន្ធិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។

[១៥៩] ពួកធម៌ជាគុសល កើតដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លា
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានលះសុខផង ។ បេ ។ បានផល
 បញ្ចប់ជ័យនៃ ល្បោះរបស់កែសិណ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វិទេនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ឧបេក្ខា
 ឯកក្កតារបស់ចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ

បញ្ញាច្រៀយ ហោតិ មនិច្ឆ័យំ ហោតិ ឧបេត្តិច្រៀយំ
 ហោតិ ជីវិត្តិច្រៀយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខោហោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិហោ ធម្មា វមេ
 ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

(១៦០) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទុត្តា
 ហោន្តិ ទ្វាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋិច្ឆ័យានិ ហោន្តិ ទុវន្តិ
 តំ យានិ ហោតិ ចតុវន្តិកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តាលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិហោ
 ធម្មា វមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

បញ្ញាច្រៀយ បរិច្ឆ័យេ ។ បេតិច្ឆ័យេ ជីវិតិច្ឆ័យេ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 វាយាមោ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តើមឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។ បេ ។

(១៦០) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារេ ព វច្ឆ័យ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ
 ប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ៧ ហេតុ ៧ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៦០] គតិយោ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សេតកក្កតា សន្និ
 ទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិ
 យំ ដីវិតិទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ មេ ។
 បត្តាហោ អវិក្កោចោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ ធម្មា វេយ
 ត្វា វេទនាទន្ធិ វេយត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេយត្វា វិញ្ញា
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហោតិ
 ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បញ្ចក្ខណេ ។

[១៦២] កតិមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បវេមំ ឈានំ ខុបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខា
 បដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ បវេកិកសិលំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦១] សង្ខារេវ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដស្សៈ ចេតនា ឯកក្កតាលេសចិត្ត សន្និទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ដីវិតិទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ
 ។ មេ ។ សេចក្តីផ្តឹងឡើង សេចក្តីមិនឈឺមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាទន្ធិ សញ្ញាទន្ធិ វិញ្ញាណទន្ធិ ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សង្ខារេវ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

ចប់ បញ្ចក្ខណេ ។

[១៦២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកភាវចាំនីឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋបដ្ឋាន ឈ្លោះបឋកសិលា មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៣) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មត្តិ កាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ

។ មេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខា-

បដិបទំ មិច្ឆាភិក្ខុំ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ

ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

(១៦៤) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មត្តិ កាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ

។ មេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខា-

បដិបទំ ធម្មាភិក្ខុំ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ

ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ។ មេ ។ ឥមេ

ធម្មា តុសលា ។

(១៦៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ឬ

មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក

មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងរហ័ស ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៤) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ឬ

មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាយ

មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៥) ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា បត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆា ភាវេតិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុទា-
 បដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៦៦) ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា បត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆាវិចារទំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ធីតិយំ ណាទំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ណាទំ ។ បេ ។ ចតុត្តិ ណាទំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ណាទំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ធុត្តាបដិបទំ ធុត្តាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 ធុត្តាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុទាបដិបទំ ធុត្តាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុទាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៦៧) ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង ។ យស្មី
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្រាប់បែកព្រាបដំណើរ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈម ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងលាប ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នាក់ងារជាតុសល ។

(១៦៨) ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង ។ យស្មី
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្រាប់ វិភក្តៈ និង វិចារ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈន ។ បេ ។ ចតុត្តជ្ឈន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងលាប
 ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអោយ តែមាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិអោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងលាប ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំ
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នាក់ងារជាតុសល ។

[១៦៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តិ ភារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ណាទិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បរិត្តិ
 បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ស
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[១៦៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តិ ភារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ណាទិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បរិត្តិ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ផស្ស្ស ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តិ ភារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ណាទិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អប្ប-
 មាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ផស្ស្ស ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៧] តួគធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងលោក បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់
 ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្ស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។

[១៦៨] តួគធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងលោក បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ មេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច តែមាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្ស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៦៩] តួគធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងលោក បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ មេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានការ-
 ម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្ស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។

(១៧០) បាទ បាទ បាទ បាទ ។ យស្មី
សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ការវេតិ វិវិច្ឆេវ កា-
មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាជំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៧១) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ការវេតិ វិតត្តិវិចារជំ
រូបសមា ។ បេ ។ ឧត្តិយំ ណាជំ ។ បេ ។ តតិយំ
ណាជំ ។ បេ ។ ចតុត្តំ ណាជំ ។ បេ ។ បឋមំ
ណាជំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ណាជំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
បរិវត្តំ បរិវត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ បរិវត្តំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
បរិវត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៧២) ត្រូវបានដាក់ក្នុងស្រុក ប្រើប្រាស់ ។ បុគ្គលប្រើប្រាស់
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងស្រុក បានស្រាវជ្រាវជាងគ្នា ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន ពាក
អាម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភិតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភិតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៣) ភ្នកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លី
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងស្រុក បានទម្លាប់វិភក្តៈ និង វិចារៈ ។ បេ ។
ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្តជ្ឈាន ។ បេ ។
បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ
មានប្រមាណតូច មានអាម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ
មានប្រមាណតូច តែមានអាម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានអាម្មណ៍តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន មានអាម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កេត

[១៧២] ឋានយេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រុប្បបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខា
 បដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសណំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រុប្បបបត្តិយា
 មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ បរិត្តំ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កេត

[១៧២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនរូប
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមតាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-
 ក្តីមិនពេញមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន រូបមត្ត
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមតាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ រុទ្ធបបត្តិយា មក្ខិ ការវេតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានិ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តារម្មណំ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រុទ្ធបបត្តិយា មក្ខិ ការវេតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

បុគ្គលចម្រើនម្ល៉េត្ត ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថាវិកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនម្ល៉េត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថាវិកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៣) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
 ទុក្ខាមជិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិនិច្ឆំ បរិនិក្ខារម្មណំ បឋ-
 វីកសំណំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាមជិបទំ
 ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិនិច្ឆំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសំណំ
 តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា
 មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាមជិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ
 អប្បមាណំ បរិនិក្ខារម្មណំ បឋវីកសំណំ តស្មី សមយេ
 ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

(១៧៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលបម្រើម្នាក់
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសំណំ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីគ្រាស់ជីវិតដំបាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្នាក់
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសំណំ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីគ្រាស់ជីវិតដំបាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនម្នាក់ មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសំណំ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីគ្រាស់ជីវិតដំបាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ វិច្ឆាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(១៧៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 សុខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ បវត្តិ បវត្តារម្មណំ បវេក-
 សិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ចត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនទូទៅ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទាប ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូ-
 ទៅ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូទៅ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក បឋមសង្កហិ

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ សុខាបដិបទំ ទទ្ទា-
 ភិញ្ញំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវិតិ
 វិវិច្ឆោ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតំ សុខាបដិបទំ ទទ្ទាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តា-
 រម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវិតិ វិវិច្ឆោ
 កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតំ សុខាបដិបទំ ទទ្ទាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក បឋមសង្កហិ

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយីតយូរ ហេតុប្រមាណក្នុង មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយីតយូរ ប្រមាណមិនបាន តែមានការម្នាក់
 ក្នុង សម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយីតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៥) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មត្តំ ភារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បមេ ណាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ បមវីកសិណំ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្ខបបត្តិយា
 មត្តំ ភារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បមេ ណាជំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ
 អប្បមាណារម្មណំ បមវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មត្តំ ភារតិ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បមេ ណាជំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តារម្មណំ បមវីកសិណំ តស្មី សមយេ ធម្មោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។

(១៧៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋិតសិណា មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មានប្រមាណគួរ មានការម្នាក់ដ៏គួរ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋិតសិណា មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មានប្រមាណគួរ មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋិតសិណា មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិញ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ដ៏គួរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ ធម្មេយ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆា
 កាមេហិ ។ មេ ។ មឋមិ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ សុចាបជិបទំ ចិប្បាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ មឋវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

(១៧៦) ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តិ ភាវេតិ វិកក្កវិចារណិ
 រូបសមា ។ មេ ។ ទុតិយេ ឈានិ ។ មេ ។ តតិយេ
 ឈានិ ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានិ ។ មេ ។ មឋមិ
 ឈានិ ។ មេ ។ មញ្ញមិ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរ-
 តិ ទុក្ខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញា មត្តិ មវិក្ការម្មណំ
 មឋវិកសិណំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញា
 មត្តិ អប្បមាណារម្មណំ មឋវិកសិណំ ។ មេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិញ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានរម្ងាប់វិកក្កុនិវិចារ រួចហើយ
 ។ មេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ មេ ។ មឋមជ្ឈាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិ-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ មេ ។ ឈ្មោះបឋវិ-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ មេ ។

ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា អប្បមាលា បរិត្តាម្មណ៍
 ណ៍ បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។ ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរាភិ-
 ញ្ញា អប្បមាលា អប្បមាលារម្មណ៍ បរិត្តសិណ្ឌ
 ។ បេ ។ ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា បរិត្ត បរិត្តាម្មណ៍
 បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។ ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា
 បរិត្ត អប្បមាលារម្មណ៍ បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។
 ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា អប្បមាលា បរិត្តាម្មណ៍
 បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។ ឧត្តរាបដំបង ឧត្តរា-
 ភិញ្ញា អប្បមាលា អប្បមាលារម្មណ៍ បរិត្តសិណ្ឌ
 ។ បេ ។ សុទ្ធាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា បរិត្ត បរិត្តាម្មណ៍
 បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។ សុទ្ធាបដំបង ឧត្តរាភិញ្ញា
 បរិត្ត អប្បមាលារម្មណ៍ បរិត្តសិណ្ឌ ។ បេ ។

ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់
 មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ មានសេច-
 ក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។
 ឈ្មោះបរិត្តសិណ្ឌ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្ដុក

សុខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ អប្បមាលំ បរិត្តារម្មណំ
 បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ធន្ទាភិញ្ញំ អប្ប-
 មាលំ អប្បមាលារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវី-
 កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ បរិត្តំ
 អប្បមាលារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ អប្បមាលំ បរិត្តារម្មណំ បឋវី-
 កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ អប្ប-
 មាលំ អប្បមាលារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ផស្សេត្ត ហោតិ ។ បេ ។ អវិទ្ចេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ វមេ ធម្មា តុសលា ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្ដុក

ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹង
 យឹកយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹងយឹកយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹងតាម មាន
 ប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹងតាម មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្ដី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្ដីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្ដីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នក្នុងវិជ្ជាតុសល ។

ពុទ្ធសាសនា ព្រះបាទសីហនុ

(១៧៧) កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ
 ។ មេ ។ បឋមំ ណាមំ ទុបសម្បជ្ជ វិហារតិ អាណោ
 កសិណំ ។ មេ ។ តេជោកសិណំ ។ មេ ។ វា
 យោកសិណំ ។ មេ ។ ជីលកសិណំ ។ មេ ។
 មីតកសិណំ ។ មេ ។ លោហិតកសិណំ ។ មេ ។
 ឌុនាតកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សា ហោតិ
 ។ មេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

អដ្ឋិកសិណំ សោឡុសត្តកំ ។

(១៧៨) កាតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូប
 សត្តិ តហិម្ហា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិ
 កុយ្យ ជាបាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ មេ ។

ព្រះបាទសីហនុ ព្រះបាទសីហនុ

(១៧៧) ពួកធម៌ជាកុសល គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ មេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះអាណាគសិណ ។ មេ ។ ឈ្មោះតេជោក
 សិណ ។ មេ ។ ឈ្មោះវាយោកសិណ ។ មេ ។ ឈ្មោះជីលកសិណ
 ។ មេ ។ ឈ្មោះមីតកសិណ ។ មេ ។ ឈ្មោះលោហិតកសិណ ។ មេ ។
 ឈ្មោះឌុនាតកសិណ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ នេះនូវធម៌ជាកុសល ។

ចប់ កសិណ ៨ មានរាង ១៦ ។

(១៧៨) ពួកធម៌ជាកុសល គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមត្ត
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបទាំងក្នុង ឃើញនូវពួករូបទាំង
 ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញទាំងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ មេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបតតិយា មតំ កាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាទិ បស្សតិ បរិត្តាទិ តាទិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិតក្កវិចារាទិ រូបសមា
 ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បានដល់បរិវេជ្ជាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើនខ្លះមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លះរូបខាងក្នុង
 ឃើញខ្លះពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្លះរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានរម្ងាប់វិតក្កៈ
 និងវិចារេរូចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៧៧] ព្រះបរម ព្រះបាទ ព្រះសីហនុ ៗ យស្សី
 សម័យ រុប្បបត្តិយា មន្ត្រី ភារវតី អង្គជំនុំ អរូប-
 សញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិស្ថានិ តាធិ អភិ-
 កុយ្យ ជាតាមិ បស្សមិ វិវិទូរ កាមេហិ ៗ បេ ៗ
 បឋមិ ឈានិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ឧត្តាបដិបទិ
 ឧត្តាភិក្ខុ តស្មី សម័យ ឧស្សា ហោតិ ៗ បេ ៗ
 អវិក្កេចា ហោតិ ៗ បេ ៗ ឥមេ ឧត្តា កុសលា ៗ
 កតមេ ឧត្តា កុសលា ៗ យស្សី សម័យ
 រុប្បបត្តិយា មន្ត្រី ភារវតី អង្គជំនុំ អរូបសញ្ញា ពហិ-
 ទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិស្ថានិ តាធិ អភិកុយ្យ ជា-
 តាមិ បស្សមិ វិវិទូរ កាមេហិ ៗ បេ ៗ បឋមិ
 ឈានិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ឧត្តាបដិបទិ ទិច្ចា-
 ភិក្ខុ តស្មី សម័យ ឧស្សា ហោតិ ៗ បេ ៗ

[១៧៧] ព្រះបរមរាជវាំង រាជធានីភ្នំពេញ ៗ យស្សី
 មន្ត្រី ដើម្បីព្រះកែត ក្នុងរូបភាព មិនសំគាល់នូវរូបភាពក្នុង ឃើញពួករូប
 ភាពក្រៅ ជាប្រមាណប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបភាពនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញខឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ៗ បេ ៗ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភិតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ៗ បេ ៗ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភិតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ៗ បេ ៗ នេះពួកធម៌ជាគុសល ៗ ពួកធម៌ជាគុសល កើ
 ដូចម្តេច ៗ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីព្រះកែត ក្នុងរូបភាព មិន
 សំគាល់នូវរូបភាពក្នុង ឃើញនូវពួករូបភាពក្រៅ ជាប្រមាណ
 ក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបភាពនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញខឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយហើយ ៗ បេ ៗ បាន
 ដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ

អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសត្វំ ពហំទ្វា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កត-
 មេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសត្វំ ពហំទ្វា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបជិបទំ ចិញ្ញា-
 ភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនឈរមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លី
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លីរូបខាងក្នុង ឃើញខ្លីពួក
 រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្លីរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានសេចក្តី
 គ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈរមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លីរូបខាងក្នុង ឃើញខ្លីពួករូប
 ខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្លីរូបទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹង
 ចាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិគ្គេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូប្ខបបត្តិណោ មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា
 តវាទ្ធា រូបាទិ បស្សតិ បរិត្តាទិ តាទិ អភិកុយ្យ
 ជាទាមិ បស្សាមីតិ វិតត្តវិចារាទិ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ណាទិ ។ បេ ។ តតិយំ ណាទិ ។ បេ ។
 តតុត្តំ ណាទិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាទិ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ណាទិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទិ
 ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ ទិប្បាភិញ្ញា
 ។ បេ ។ សុទាបដិបទិ ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុទា-
 បដិបទិ ទិប្បាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ផស្សា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

សេចក្តីមិនរាយបាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំខាន់ខ្លួនប្រទានក្នុង ឃើញខ្លួនពួកប្រទាន
 ក្រៅ ជាប្រទានប្រមាណតូច គ្រប់ស្តង់ក៏ខ្លួនប្រទាននោះ ហើយគិត
 ថា ភាពអញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានទ្រង់វិភក្តៈនិងវិចារៈចេញហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចក្កត្តជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងឆាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តី
 គ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តី
 គ្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយបាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ឥន្ទ្រ ធម្ម ធម្មសមា ។ ឥន្ទ្រ ធម្ម ធម្មសមា ។
យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ កាវេតិ អដ្ឋ
ត្តិ អរូបសញ្ញា តហិត្តា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ
តាធិ អតិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិគត្តវិចារកនិ
រូបសមា ។ បេ ។ ឧតិយំ ណាធិ ។ បេ ។ តតិយំ
ណាធិ ។ បេ ។ ចតុត្តំ ណាធិ ។ បេ ។ បឋមិ
ណាធិ ។ បេ ។ បញ្ចមិ ណាធិ ឧបសម្បជ្ឈ
វិហារតិ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥន្ទ្រ ធម្ម ធម្មសមា ។

១១ អារម្មណំ ។

[១៨០] ឥន្ទ្រ ធម្ម ធម្មសមា ។ យស្មី
សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ កាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូប-
សញ្ញា តហិត្តា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
អតិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិគត្ត កាវេ-
ហិ ។ បេ ។ បឋមិ ណាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហា-
រតិ ឧត្តារបដិបទំ ឧត្តារតិញ្ញា បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះគួរឲ្យដឹងកុសល ។ ពួកធម៌ដ៏កុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
នូវភូមិរូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបចាំទីនោះ
ហើយគិតថា ភាគ្នាអញ្ចឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានម្នាញ់វិក្កុះនិងវិចារៈ
រួចហើយ ។ បេ ។ ឧតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
ចតុត្តជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
មានប្រមាណតូច មានការម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ប្រមាណមិនបាន
មានការម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះពួកធម៌ដ៏កុសល ។

ធម៌ ពួកអារម្មណ៍ ២ ។

[១៨១] ពួកធម៌ដ៏កុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវភូមិរូបខាង
ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច បានស្ងាត់ចាកតាមចាំទីខ្សោយ គ្របសង្កត់
នូវរូបចាំទីនោះ ហើយគិតថា ភាគ្នាអញ្ចឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់
ចាកតាមចាំទីខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្មណ៍
ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កតមេ ធម្មា គុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
បត្តិយា មក្កំ កាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។ បឋមំ
យាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាកំញា
អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សា
ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា គុសលា ។ កតមេ ធម្មា គុសលា ។
យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្កំ កាវេតិ អជ្ឈតិ
អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហា
។ បេ ។ បឋមំ យាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុ-
ក្ខាបដិបទំ ទិដ្ឋាកំញា បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី
សមយេ ផស្សា ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា គុសលា ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះគួប
ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
បត្តិ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លះរូបខាងក្នុង ឃើញខ្លះក្នុង
រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្លះរូបទាំងនោះ ហើយ
គិតថា អាត្មាកញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះគួកធម៌ជា
កុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លះរូបខាងក្នុង ឃើញខ្លះក្នុងរូបខាង
ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្លះរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
អាត្មាកញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
ខាច់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះគួកធម៌ ជាកុសល ។

តាមបែប ធម្មតា យោងតាម បែប យស្សី សមយោ រូបរាង
 បត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា តាហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សាមិទិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមិ
 យាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទិ ទិច្ចាភិញ្ញា
 អច្ចុមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយោ ផស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្សី សមយោ រូបរាងបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ
 អរូបសញ្ញា តាហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមិទិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមិ យាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបទិ
 ទុក្ខាភិញ្ញា មត្តិ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយោ ផស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។

ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួករូបខាងក្រៅ ជាមួយ
 មានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ពស់ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់
 ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួករូបខាងក្រៅ ជាមួយមានប្រមាណតូច គ្រប
 សង្កត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បាន
 ស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិយាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មាន
 ការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា មក្ខំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ
អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ណាធិ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុ-
ខាបដិបទំ ឧប្បាគិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តតមេ
ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា
មក្ខំ កាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ
បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្ស-
មីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាធិ
ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ឧប្បាគិញ្ញំ បរិត្តិ
បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បុគ្គលចម្រើនទូរមក្ខំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង
យើងនូវតួកប្រទានក្រៅ ជារូបមានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង-
នោះ ហើយគិតថា ភាគាត្រាងនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាម
ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ្ញាណ
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច
ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរ
មក្ខំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង យើងនូវតួក
ប្រទានក្រៅ ជារូបមានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
គិតថា ភាគាត្រាងនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ្ញាណ មានសេចក្តី
ត្រាស់ដឹងចាប់ មានប្រមាណក្នុង មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យ
ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ព្រះបរម ព្រះវរាហ ព្រះវរាហ

ក្រុម ធម្មា ធម្មា ធម្មា ។ យស្មី សមយេ រូប្យ-
 បបត្តិយា មក្ខិ ការវេទិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូតានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ
 បស្សនីតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ មិច្ឆាភិក្ខុំ អប្ប-
 មាណំ បរិត្តាម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ ក្រុម ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូប្យបបត្តិយា មក្ខិ ការវេទិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូតានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ
 បស្សនីតិ វិក្កវិចារានិ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខា-
 ភិក្ខុំ បរិត្តំ បរិត្តាម្មណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តាម្មណំ ។ បេ ។

ព្រះបរម ព្រះវរាហ ព្រះវរាហ

ពួកធម៌ជាតុសល កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្តង ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រ
 មានប្រមាណក្នុង គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបខាងនោះ ហើយគិតថា ពាក្យអញ
 នឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដាច់
 មានប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល
 កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្តង ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិន
 សំគាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបខាង
 នោះ ហើយគិតថា ពាក្យអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានម្នាក់ក្នុង
 វិហាររូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណក្នុង
 មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។

ទុក្ខភាពដ៏បដិ ទិប្បាភិញ្ញា បរិភិ បរិភារម្មណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខភាពដ៏បដិ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បហណំ បរិភារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបដិ ធន្តាភិញ្ញា បរិភិ បរិភារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបដិ ធន្តាភិញ្ញា អប្បហណំ បរិ-
 ភារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបដិ ទិប្បាភិញ្ញា បរិភិ
 បរិភារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបដិ ទិប្បាភិញ្ញា
 អប្បហណំ បរិភារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អង្គីពុទ្ធិ ។

(១៨២) កកមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ អជ្ឈត្តិ អរូប-
 សញ្ញា តតំនា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណា-
 នុទ្ធលោកានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាយមិ បស្សា មីតិ
 វិវេច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមិ ឈានិ ឧបសម្មជ្ជិ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិសិទ្ធិ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មានប្រមាណ
 ក្នុង មានការម្នាក់ដ៏ក្លា ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិសិទ្ធិ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏ក្លា ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណ
 ក្នុង មានការម្នាក់ដ៏ក្លា ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏ក្លា
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ មាន
 ប្រមាណក្នុង មានការម្នាក់ដ៏ក្លា ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏ក្លា ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ វិ: ៤ ។

(១៨២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
 ពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណក្នុង មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
 ពាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបខាងនោះ ហើយគិតថា ភាគាមញ្ញនឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកការខាងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋ-
 មជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ មេ ។ វមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា បត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ មរិតាធិ សុវណ្ណធិ តាធិ
 អភិក្កយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវត្តត្តិវិចារាធិ រូបសមា
 ។ មេ ។ ទុតិយេ ណាធិ ។ មេ ។ តតិយេ ណាធិ
 ។ មេ ។ ចតុត្តិ ណាធិ ។ មេ ។ បឋមិ ណាធិ
 ។ មេ ។ បញ្ចមិ ណាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អរិក្ខេតោ
 ហោតិ ។ មេ ។ វមេ ធម្មា កុសលា ។

និទម្យ អង្គត្តកំ ។

[១៨៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ រូបបបត្តិយា បត្តិ ភាវេតិ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា
 ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិ-
 ក្កយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវត្តត្តិ កាមេហិ ។ មេ ។
 បឋមិ ណាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ មេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះត្រូវធម៌
 ជាតុសល ។ ត្រូវធម៌ជាតុសល ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង ឃើញនូវត្រូវប្រទាន
 ខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណតូច មានពណ៌ល្អ មានពណ៌អាក្រក់
 គ្របសង្កត់នូវប្រទាននោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
 បានម្នាក់ទៀតក្នុងនិវិចាររួចហើយ ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។
 គតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ចតុត្តជ្ជាន ។ មេ ។ បឋមជ្ជាន ។ មេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាតុសល ។

ទេវតាឈានមាតិកៈ ៤ លោ ។

[១៨៤] ត្រូវធម៌ជាតុសល ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រទានក្នុង ឃើញនូវត្រូវប្រទាន
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រទាននោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបតតិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា តហិត្វា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិទក្កវិចារកំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សេន ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៨៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបតតិយា មត្តំ កាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា តហិត្វា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិទក្កវិ
 កាមេហា ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្សេន ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្ញុំមក ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង
 ឃើញខ្ញុំពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ ខ្ញុំរូប
 ទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានម្សៅ
 វិភក្តៈនិងវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយ-
 ជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បាន
 ដល់បញ្ចមជ្ជាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៨៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំមក
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ឃើញខ្ញុំពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីគ្រាស់
 ដឹងឃើញ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ដំបូង ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ រូបបបតិយា មត្តិ ភាវេតិ
 អជ្ឈត្តិ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាទិ បស្សតិ អជ្ឈ-
 មាលាទិ តាទិ អភិកុយ្យ ជាបាមិ បស្សាមីតិ វិវេច្ឆា
 កាមេហិ ។ មេ ។ បធម៌ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហរតិ ទុក្ខាចដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ មេ ។
 ដំបូង ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបតិយា មត្តិ ភាវេតិ អជ្ឈត្តិ
 អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាទិ បស្សតិ អជ្ឈមាលាទិ
 តាទិ អភិកុយ្យ ជាបាមិ បស្សាមីតិ វិវេច្ឆា កាមេ-
 ហិ ។ មេ ។ បធម៌ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរតិ
 សុទាចដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ មេ ។

នេះភ្នកធម៌ជាតុសល ។ ភ្នកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្លួនមត្ត ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លួនខ្លួនក្នុង
 ឃើញខ្លួនភ្នករូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្លួនខ្លួនខាង
 ទោះ ហើយគិតថា ភាគាញខឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាក
 កាមខាងខ្សោយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងខាង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនកយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាតុសល ។ ភ្នកធម៌ជាតុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួនមត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិន
 សំគាល់ខ្លួនខ្លួនក្នុង ឃើញខ្លួនភ្នករូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិន
 បាន គ្របសង្កត់ខ្លួនខ្លួនខាងទោះ ហើយគិតថា ភាគាញខឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាមខាងខ្សោយ ។ មេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឹកយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនកយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ
 ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បហណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមិ តិ
 វិវិទ្ធព កាមេហិ ។ បេ ។ បមមិ ណាធិ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហរតិ សុខាបដិបដិ ទិច្ចាកិញ្ញា តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ
 ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បហណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមិ តិ
 វិតត្តវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាធិ
 ។ បេ ។ តតិយំ ណាធិ ។ បេ ។ តតុតិ ណាធិ
 ។ បេ ។ បមមិ ណាធិ ។ បេ ។ បញ្ចមិ ណាធិ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបដិ ទិច្ចាកិញ្ញា ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ ជាតុសល ។ ពួកធម៌ ជាតុសល ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនទូរមត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា ពាក្យអញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់បាតកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងរាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល ក៏ដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើនទូរមត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា ពាក្យអញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានម្ចាចវិភក្តៈ
 ខិនវិចាររួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ តតុតជ្ឈាន ។ បេ ។ បមមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទ-
 ទ្ធាភិញ្ញំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ វមេ ធម្មា កុសលា ។

បទស្សោ បទិបទា ។

(១៨៥) តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូបបចត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូប-
 សញ្ញំ តហិទ្ធា រូបាទិ បស្សតិ អប្បមាណាទិ តាទិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ តាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បវេមិ យាទិ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ
 បវិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងណា មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិវាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិវាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ បទិបទា ៤ ។

(១៨៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះមក

ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំខាន់ខ្លះទៅក្នុង យើងខ្លះទៅក្នុង
 ទាវក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសន្តិក្នុងរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា ភាគអញ្ញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកភាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានប្រមាណតូច មានភារម្មណ៍
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អដ្ឋត្តិ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆា កាមេហិ
 ។ មេ ។ បមមំ ណាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ អប្ប-
 មាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ អដ្ឋត្តិ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិគត្តវិចា-
 រាធិ រូបសមា ។ មេ ។ ធុតិយំ ណាធិ ។ មេ ។
 ធុតិយំ ណាធិ ។ មេ ។ ធុត្តំ ណាធិ ។ មេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុង តើទៅ
 ខ្លួនពួករូបខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្លួនរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំង-
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុង ឃើញខ្លួនពួករូប
 ខាងក្រៅ ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ខ្លួនរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានទ្វេវិគត្តៈនិងវិចាររូបហើយ ។ មេ ។
 ធុតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ គតិយជ្ឈាន ។ មេ ។ ចក្កជ្ឈាន ។ មេ ។

បឋមី ឈាមី បឋមី ឈាមី បឋមី ឈាមី ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ បរិក្ខំ អប្បមាលារម្មណី ។ មេ ។ អប្បមាលា
អប្បមាលារម្មណី តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។

ខ្មែរ ព្រះបរមរាជវាំង ។

(១៨៦) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តិ ការេតិ អជ្ឈតិ អរូប-
សញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាលាធិ តាធិ
អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិទ្ធោ តាមេហិ
។ មេ ។ បឋមី ឈាមី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុត្តា-
បដិបទិ ធម្មាតិញ្ញា បរិក្ខំ អប្បមាលារម្មណី តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោចោ
ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តត-
មេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
បត្តិយា មត្តិ ការេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា តហិទ្ធា
រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាលាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិទ្ធោ តាមេហិ ។ មេ ។

បឋមី ឈាមី បឋមី ឈាមី បឋមី ឈាមី ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ បរិក្ខំ អប្បមាលារម្មណី ។ មេ ។ អប្បមាលា
អប្បមាលារម្មណី តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ មេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។

ចប់ ព្រះបរមរាជវាំង ២ ។

(១៨៦) ត្រកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុត
ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវត្រកប្រធាន
ក្រៅ ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា
អាត្មាអញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ មេ ។
បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
ណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិន
កាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះត្រកធម៌ ជា
តុសល ។ ត្រកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមុត ដើម្បី
ទៅកើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវត្រកប្រធានក្រៅ
ជាប្រប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
អញ្ជឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ មេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិក្ខុំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 តុសលា យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ការវតិ
 អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញំ តហំទ្ធា រូបាទិ បស្សតិ អប្ប-
 មាណាទិ តាទិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ
 ការមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិក្ខុំ បវត្តំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។
 ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើតក្នុងប្រភព មិនសំគាល់នូវប្រធានក្នុង ឃើញនូវពួកប្រធានក្រៅ
 ជាប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋង្គតិ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បថមំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋង្គតិ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា
 រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុទ្ធាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ បរិវត្តំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ
 ផស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋង្គតិ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បថមំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋង្គតិ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា
 រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុទ្ធាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ បរិវត្តំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ
 ផស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

អរិយធម៌ខ្មែរ ធម្មសាស្ត្រ

ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ ឥតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មក្កំ ភាវេតិ អជ្ឈត្តំ
 អរូបសញ្ញំ ពហិន្ទា រូចានិ បស្សតិ អប្បហណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បឋមំ ណានិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុ-
 ខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេទោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ ឥតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្ខបបត្តិយា មក្កំ
 ភាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញំ ពហិន្ទា រូចានិ បស្សតិ
 អប្បហណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បឋមំ ណានិ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ សុខាបជិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ មក្កំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។

អរិយធម៌ខ្មែរ ធម្មសាស្ត្រ

នេះពួកអរិយធម៌ខ្មែរ ។ ពួកអរិយធម៌ខ្មែរ គឺដូចម្តេច ។ ពួកអរិយ
 ចម្រើនម្តង ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំខាន់ម្តង ឬ
 ឃើញម្តងក្នុងរូបភព ជាមួយប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ម្តង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាយ
 ទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការច្នៃប្រ-
 មាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 នេះពួកអរិយធម៌ខ្មែរ ។ ពួកអរិយធម៌ខ្មែរ គឺដូចម្តេច ។ ពួកអរិយ
 ចម្រើន ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំខាន់ម្តង ឬ ឃើញ
 ម្តងក្នុងរូបភព ជាមួយប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ម្តង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកកាយ
 ទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មានការច្នៃប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។

អវិក្កេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភារវតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា
 តហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ
 ខិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា
 មត្តិ ភារវតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា តហិត្វា រូបាធិ
 បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធា-
 មិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។

សេចក្តីមិនកយមាយ កំភើតមាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជា
 ប្រមាណមិនបាន គ្របសន្លឹកនូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ចាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនកយ
 មាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជា
 ប្រមាណមិនបាន គ្របសន្លឹកនូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញ
 នឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានម្សៅវិគុះនិងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។

ទុតិយី ឈានំ ។ បេ ។ តតិយី ឈានំ ។ បេ ។
 តតុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញា
 បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទទ្ធាកិញ្ញា អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញា
 បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទទ្ធាកិញ្ញា អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា បរិត្តិ អប្បមាណារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ វស្សេន្ធ ហោតិ ។ បេ ។

ទុតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ តតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ តតុត្តដ្ឋាន ។ បេ ។
 បឋមដ្ឋាន ។ បេ ។ ប្រាជ្ញដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម មានប្រមាណ
 តូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិវិាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម មានប្រមាណតូច មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិាយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងតាម ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កិក្ខតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិទ្យោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

អនិ(៦) អន្តរាគមន៍ ។

[១៨៧] កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូប-
សញ្ញា តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
សុវណ្ណធុត្តណាធិ តាធិ អតិកុយ្យ ជាតាមិ បស្ស-
មីតិ វិវិទ្ធវា កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមិ ឈាធិ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិទ្យោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
តុសលា ។ កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា
តហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ សុវណ្ណធុត្ត-
ណាធិ តាធិ អតិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សមីតិ វិតក្ក-
វិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។
តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈាធិ ។ បេ ។

១ ឧ. ឧ. បំសព្វោ ទិស្សតិ ។

សេចក្តីមិនពាយហយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
ត្រូវធម៌ជាកុសល ។

ចំ វា: ៨ និទ្រៀត ។

[១៨៧] ត្រូវធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវត្រូវ
រូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌កាក្រក់
គ្របសន្តិកន្តរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
បានម្នាក់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនពាយហយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌
ជាកុសល ។ ត្រូវធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
ត្រូវរូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
កាក្រក់ គ្របសន្តិកន្តរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹង
ដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានម្នាក់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។

អំពីសេចក្តីថែរក្សា បញ្ជីស្តីពី

បឋមី ឈានី ។ បេ ។ បញ្ជីស្តី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។
អវិគ្គោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

និរម្យ អង្គិក្ខតំ ។

[១៨៨] តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋមិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូប-
សញ្ញា មហិទ្ធា រូចានិ បស្សតិ ជីវានិ ជីវវណ្ណានិ
ជីវនិទស្សនានិ ជីវនិកាសានិ តានិ អភិកុយ្យ
ជាតានិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ តតមេហិ ។ បេ ។
បឋមី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា
តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋមិយា មត្តំ
ភាវេតិ អដ្ឋតិ អរូបសញ្ញា មហិទ្ធា រូចានិ បស្សតិ
បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិកាសានិ
។ បេ ។ លោហិតតានិ លោហិតតវណ្ណានិ លោ-
ហិតតនិទស្សនានិ លោហិតតនិកាសានិ ។ បេ ។

អំពីសេចក្តីថែរក្សា បញ្ជីស្តីពី

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចវគ្គោ ក្នុងសរីរយណា ជស្សៈ
កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

នេះកំណាវៈ ៨ នៃ ។

[១៨៨] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
ពួករូបខាងក្រៅ ជាមួយទៀត មានពណ៌ទៀត ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា
ទៀត មានន្ទីរទៀត គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អត្ត
អញ នឹងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បានស្តាប់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាង
ក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជាមួយលឿន មានពណ៌លឿន ជាទី
ចង្អុលប្រាប់ថាលឿន មានន្ទីរលឿន ។ បេ ។ ជាមួយគ្រហម មាន
ពណ៌គ្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថាគ្រហម មានន្ទីរគ្រហម ។ បេ ។

ពុទ្ធសាសនា ប្រយោជន៍

ឱពាតានិ ឱពាតវណ្ណានិ ឱពាតនិទស្សនានិ ឱពា-
តនិកាសានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាពាមិ បស្សនីមិ
វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
ម្មជ្ជ វិហារតិ វស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ មេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ មេ ។

និមាណំ អភិរាយពានំ សោឡុសចុក្កានំ ។

[១៨៧] គតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្សី
សមយេ រុប្បបឋិត្តយា មត្តំ ភាវេតិ រូបំ រូបានិ
បស្សតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ
ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ វស្សី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ មេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ គតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្សី
សមយេ រុប្បបឋិត្តយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា
ពហិម្ហា រូបានិ បស្សតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។

ព្រះបរិយេស្ណោ ពុទ្ធសាសនា

ជាមូល មានពាហិស យោធីវេណ្ណក្របថាស ហេតុម្ហិស គ្របសន្តិក៍
ខ្សែបន្តនោះ ហើយនិពន្ធ ពាក្យអញ្ជើងដឹងឃើញ ដូច្នោះ បាន
ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យ
ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិន
រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។ មេ ។

នេះជាអភិរាយពានៈ មានៗ ១៦ ។

[១៨៧] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្សែ
មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានខ្សែបន្តនោះ ឃើញខ្សែពួករូប
បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុង
សម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌
ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្សែ
មត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់ខ្សែបន្តនោះ ឃើញ
ខ្សែពួករូបខាងក្រៅ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយហើយ ។ មេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កកមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ សុកតំ
 វិវិច្ឆា កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្បជ្ជំ វិហារតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ បេ ។

អំពាចិ ពិណិ វិហារាធិ សោប្បសព្វកាធិ ។

(១៧០) កកមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆា កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មេត្តា-
 សហកតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កកមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិគក្កវិចារណំ រូបសមា ។ បេ ។
 ឧតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មេត្តាស-
 ហកតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មានចិត្តត្រាច់ចុះកាន់
 អារម្មណ៍ល្អ (១) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

លេខិមោត ៣ មាន៖ ១២ ។

(១៧០) ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 មក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួនមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានទ្វេបំ
 វិត្តៈនិងវិចាររូបហើយ ។ បេ ។ បានដល់ខុតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

១ អំពើយកណា ដែលកើតឡើងពីវិញ្ញាណសីលទាំង ៤ មាននិលកសិណនិដេម ។

គុណសម្បត្តិ ប្រាសាទ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១

អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្យ-
 បបត្តិយា មក្កំ ភារេតិ បិតិយោ ច វិហតា ។ បេ ។
 តតិយំ ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតិ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា
 មក្កំ ភារេតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បបតិ
 ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា
 មក្កំ ភារេតិ អរិក្ខេតិ វិហារមក្កំ សហដំដំ បិតិ-
 សុទំ ធុតិយំ ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ប្រាសាទសុរិយោវរ្ម័នទី១

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ ជាកុសល ។ ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើនទ្រុឌមក ដើម្បីទៅកើត ក្នុងប្រភព ប្រាសាទបិតិ ។ បេ ។
 បានដល់គតិយជ្ជាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទ្រុឌមក ដើម្បីទៅកើត ក្នុង
 ប្រភព បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទ្រុឌមក ដើម្បីទៅកើតក្នុងប្រភព បានដល់ទុតិយជ្ជាន គ្មានវិភក្តៈ មាន
 គ្រឹមតែវិចារៈ មានបិតិវិសុទ្ធ កើតពីសមាធិ ជាងបានប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ វិនិក្កវិចារាជំ វ្រុបសមា
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ បិតិយា ច វិវាតា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ការវេតិ វិវិក្កេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ កកុណាស-
 ហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានម្សប់វិភក្តៈនិងវិចាររូបហើយ
 ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ជាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 ក្នុងរូបភព ប្រាសចាកបិតិជនំ ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុជ្ជាន ប្រកប
 ដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។ ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាម
 ចំនំឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ប្រកបដោយករុណា
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

បុណ្យបូជា បុណ្យបូជា បុណ្យបូជា

អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារាណិ រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ណាណំ ។ បេ ។ តតិយំ ណាណំ ។ បេ ។ បឋមំ ណាណំ ។ បេ ។ ធុតុត្តំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ កុសលាសហគតិ តស្មី សមយេ ឧស្សេណ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ មុទិតាសហគតិ តស្មី សមយេ ឧស្សេណ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារាណិ រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ណាណំ ។ បេ ។ តតិយំ ណាណំ ។ បេ ។

ប្រាណិយជ្ជាន ពុករូបវិបស្សនា

សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន ឡើង ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានរម្ងាប់ភិក្ខុវិនិច្ឆ័យ រូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ភតិយជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់ចក្កជ្ជាន ប្រគល់ដោយកុណា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួក ធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើង ដើម្បីទៅកើតក្នុង រូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ប្រគល់ដោយទុទិតា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើង ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានរម្ងាប់ភិក្ខុវិនិច្ឆ័យ រូបហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ភតិយជ្ជាន ។ បេ ។

បឋមី ឈានី ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារ-
 រតិ មុនីតាសហគតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមិយា មត្តិ ភាវេតិ សុខស្ស ធម្ម
 បហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថិ ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារ-
 រតិ ឧបេក្កាសហគតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

ចញ្ចៈ ព្រះប្រាសាទព្រះវិហារ ព្រះវិហារ ។

(១៧១) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋមិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្ត-
 មាតកសត្តាសហគតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋមិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បាវដល់ចក្ខុជ្ឈាន ប្រកបដោយបុណ្យ ក្នុង
 សម័យណា ដស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្ល៉េះ
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងបូកត បានលះសុខផង ។ បេ ។ បាវដល់
 ចក្ខុជ្ឈាន ប្រកបដោយទេវតា ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ព្រះប្រាសាទព្រះវិហារ ខាងលើ ១៦ ។

(១៧២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្ល៉េះ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាវ
 ដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់នូវអសុភវិហារទាំង ក្នុង
 សម័យណា ដស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនម្ល៉េះ
 ម្តង ដើម្បីទៅកើតក្នុងបូកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់

បេសំ ឈាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិជីលកសត្តា-
 សហគតំ ។ បេ ។ វិបុត្តកសត្តាសហគតំ ។ បេ ។
 វិជ្ជុកសត្តាសហគតំ ។ បេ ។ វិក្ខាយិតកសត្តា-
 សហគតំ ។ បេ ។ វិក្ខុត្តកសត្តាសហគតំ ។ បេ ។
 ហតវិក្ខុត្តកសត្តាសហគតំ ។ បេ ។ លោហិតក-
 សត្តាសហគតំ ។ បេ ។ បុឡ្យកសត្តាសហគតំ(១)
 ។ បេ ។ អដ្ឋិកសត្តាសហគតំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អស្សត្ថិវិចារិយា វិចារិយា ។
 ចរិយា វិចារិយា ។

(១៧២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អរុរូបបតិយា មត្តិ កាវេតិ សត្វសោ រូប-
 សញ្ញាដំ សមតិក្កា បដិយសញ្ញាដំ អត្តង្គមា
 ធានត្តសញ្ញាដំ អមនសិកាវា វណកាសាទញ្ញាយត-
 នសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឧបេក្ខាសហគតំ

១ ឧ. ម. បុឡ្យវិសញ្ញាសហគតំ ។

ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់

ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ មានពណ៌
 ខៀវ ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ ខ្ញុំអស្មុកមានខ្ទុះហូរចេញ
 ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ ខ្ញុំអស្មុកដាច់ពាក់កណ្តាលខ្លួន
 ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំអស្មុកដែលសត្វករស៊ី ។ បេ ។
 ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ ខ្ញុំអស្មុកដែលពត់រាយ ។ បេ ។ ប្រកប
 ដោយសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំអស្មុកដែលគេកាប់ចិត្ត ។ បេ ។ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសំគាល់ ខ្ញុំអស្មុកដែលប្រឡាក់ឈាម ។ បេ ។ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំអស្មុកដែលមានជន្លឹកចោះ ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តី
 សំគាល់ខ្ញុំអស្មុកដែលសល់តែកងច្រើន ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ កំភិត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភិតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់អស្សត្ថិវិចារិយា មានព្រះ ១៦ ។
 ចប់រូបវិចារិយា ។

(១៧២) ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 បង្ក ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងចង់ ខ្ញុំពួករូបសញ្ញា
 ព្រោះវិធានបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនច្នៃក្នុងចិត្ត ខ្ញុំពួកនាទត្តសញ្ញា
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាត្មាទាំងពួង ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តី
 គង្គុន ប្រកបដោយអាត្មាសាទញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយខុសគ្នា

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរូ-
 ច្ចបបត្តិយា មក្កំ ការវេតិ សព្វសោ អាតាសាទ-
 ញាយតនំ សមតិក្កម វិញ្ញាណញាយតនំ សញាស-
 ហតតំ សុខស្ស ច បហាថា ។ បេ ។ ចតុត្ត-
 ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេតិ ឧបេក្កាសហតតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរូច្ចបបត្តិយា
 មក្កំ ការវេតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយតនំ សមតិ-
 ក្កម អាតិញ្ញាយតនំ សញាសហតតំ សុខស្ស ច
 បហាថា ។ បេ ។ ចតុត្ត ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរេតិ ឧបេក្កាសហតតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។

កង្កសម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នែកចម្រើន
 កុសល ។ ភ្នែកចម្រើនកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនច្រើន
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង្កើនវិញ្ញាណញាយតនៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ត-
 ជ្ជាន ប្រកបដោយវិញ្ញាណញាយតនសញា ដ៏ប្រកបដោយទេវលោក
 កង្កសម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ភ្នែកចម្រើនកុសល ។ ភ្នែកចម្រើនកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ច្រើន ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង្កើនវិញ្ញាណញាយ-
 តនៈ ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បាន
 ដល់ចតុត្តជ្ជាន ប្រកបដោយអាកិញ្ញាយតនសញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវលោក កង្កសម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភីតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរិយបតិយា មត្តំ កាវតិ សត្វ-
 សោ អាភិព្ភាណយននំ សមតិក្កម ទេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ត បហាណ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឧប-
 ក្កាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ច្បាប់ អរិយបតិយា សោធនសុត្តន្តិកំ ។

អរិយបតិយា ។

[១៧៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាវាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញ្ញាណសម្បយុត្តិ ហីនិ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ហីនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។

នេះពួកយើងកុសលា ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តលចម្រើន
 ឡើយ ដើម្បីទៅតែក្នុងអរិយគតា ព្រោះកន្លងបង្កើតភាគិព្ភាណយននៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយភាសាទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចិត្ត-
 ជ្ជន ប្រកបដោយទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវតា ក្នុងសម័យណា ដ៏ស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អរិយបតិយា ៤ មានវិញ្ញៈ ១៦ ។

ចប់ អរិយបតិយា ។

[១៧៣] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាភាវាវចរ-
 កុសល កើតឡើង ជាចិត្តប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ
 ដ៏រត់កខាល ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។
 មានទន្ធនៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមីសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានទន្ធនៈ ជាអធិប-
 តី ដ៏រត់កខាល ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។

វិធានដ៏បន្តិច ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈឹម ។ បេ ។
 បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យ ហ្នឹង ។ បេ ។
 មជ្ឈឹម ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិម័សាធិបតេយ្យ
 ហ្នឹង ។ បេ ។ មជ្ឈឹម ។ បេ ។ បណ្ឌិត តស៊ូ
 សមយេ ផស្ស្តិ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ កាមាវចរិ
 កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតិ
 ញ្ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ការេន ។ បេ ។ សោមនស្ស-
 សហគតិ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ សោមនស្សស-
 ហគតិ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ការេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតិ ញ្ញាណសម្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាស-
 ហគតិ ញ្ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ការេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតិ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតិ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ការេន ហ្នឹង ។ បេ ។

មានវិធានដ៏បន្តិច ដ៏រោគទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏
 ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាធិបតី ដ៏រោគទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិម័សាធិបតី ដ៏រោគទាប
 ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្ស្តៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមវិចិត្រកុសលកើតឡើង ជាចិត្ត
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ
 ទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយទេវតា ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយទេវតា
 ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ដ៏រោគទាប ។ បេ ។

មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ្នំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ្នំនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្នំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ ផស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កាព្រះពុទ្ធសំ ។

(១៧៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ ប្បប្បបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេ-
 ហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ
 បឋវីតសិណំ ហ្នំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិប-
 តេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមិសា-
 ធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ្នំនំ ។ បេ ។

ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានទទ្ធុរៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានទទ្ធុរៈ
 ជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម
 ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាតណ្ហាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីទំនាយមាយ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ កាព្រះពុទ្ធសំ ។

(១៧៥) ពួកធម៌ជាកុសល គឺដូចម្តេច ។ ចុកលចម្រើននូវ
 មត្តំ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបករា បានស្ងាត់ចាកកាយខ្លាំងឡើយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីតសិណ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 តណ្ហាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានទទ្ធុរៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមិ-
 សាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានទទ្ធុរៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។

មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។ វិរិយាធិ-
 បតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិ-
 តំ ។ មេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ
 ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អភិក្កេចោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ
 ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មត្តិ ការវេតិ វិតក្កវិចារាធិ រូបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយេ ណាធិ ។ មេ ។ តតិយេ ណាធិ ។ មេ ។
 ចតុត្តិ ណាធិ ។ មេ ។ បឋមំ ណាធិ ។ មេ ។
 បញ្ចមំ ណាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បឋវិតសិណំ
 ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។ បណ្ឌិតំ ។ មេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ មេ ។ មជ្ឈិមំ ។ មេ ។

ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ មេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ មេ ។ មានចិត្តជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ មេ ។
 មានវិរិយាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។
 ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កិរិក្កមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កិរិក្កមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេនត្វក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទូរមត្ត ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព ព្រោះម្ខាងវិគត្តនិដិវិចាររូបហើយ
 ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ចតុត្តជ្ជាន
 ។ មេ ។ បឋមជ្ជាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ឈ្មោះបឋវិ-
 កសិណ ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។ ដ៏ទុក្ខម
 ។ មេ ។ មានទទ្ទៈជាអធិបតី ។ មេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ មេ ។
 មានចិត្ត ជាអធិបតី ។ មេ ។ មានវិរិយា ជាអធិបតី ។ មេ ។
 មានទទ្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ មេ ។ ជាកណ្តាល ។ មេ ។

បណ្ឌិត ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។
 វិវិសាធិបតេយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិត តស្មី សមយេ ផស្ស្ស ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 រូបវិបកុសលំ ។

[១៧៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 អរូបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ សត្វៈសា រូបសញ្ញានិ
 សមតិក្កាមា បដិយសញ្ញានិ អត្តន្តមា ធានត្តសញ្ញា-
 និ អមនសិកាកា អាតាសា នញ្ញាយននសញ្ញាស-
 ហតតិ សុខស្ស ច បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្តិ-
 យានិ ខុបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិ-
 មំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិវិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ។ បេ ។
 វិវិយាធិបតេយ្យំ ហ្នំនិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិវិយាធិបតេយ្យំ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិវិសាធិបតេយ្យំ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ព្រះ
 កណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ រូបវិបកុសល ។

[១៧៥] ភ្នកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបគតា ព្រោះកន្លងបដិវត្តនូវរូបសញ្ញា ព្រោះវិនាស
 បដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវភ្នកមានត្តសញ្ញា ព្រោះលះបង់សុខ
 ផល ដោយពាក្យទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយ
 អាតាសានញ្ញាយននសញ្ញា ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានធម្មៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវិយាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 មានធម្មៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម
 ។ បេ ។ មានវិវិយាធិបតេយ្យំ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។

បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្មិដិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមិ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វីមិសាធិបតេយ្យំ ហ្មិដិ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមិ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ តតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរូប្បបតត្ថយា មត្តំ កាវេតិ សព្វសោ
 អាគាសានញ្ចាយតនំ សមត្តក្កម្ម វិញ្ញាណញ្ចាយត-
 នសញ្ញាសហគតិ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឃានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ហ្មិដិ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមិ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីមិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ហ្មិដិ ។ បេ ។ មជ្ឈិមិ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។

ជំនុក្កម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល
 ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។ មានវិមិសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតហយ
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាគុសល ។ ពួកធម៌ជាគុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លាំង ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបគត កន្លងបង្គំខ្លី
 អាគាសានញ្ចាយតនៈ ព្រោះលះបង្គំខ្លីសុខផល ដោយអាការពាំងពួង
 ។ បេ ។ បានដល់ចក្កជ្ឈាន ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា
 ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។ មាន
 ធម្មជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមិសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធម្មជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាគណ្ណាល ។ បេ ។ ជំនុក្កម ។ បេ ។

ពុទ្ធសាសនា បញ្ចកថា បិដកបិដក

វិវិយាដិបតេយ្យំ ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។
 មណ្ឌិតំ ។ យេ ។ ចិត្តាដិបតេយ្យំ ហ្មំ វ យេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ យេ ។ មណ្ឌិតំ ។ យេ ។ វិមិសាដិបតេយ្យំ
 ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។ មណ្ឌិតំ វស្សិ
 សមយេ ផស្សា ហោតិ ។ យេ ។ អវិគ្គេហោ
 ហោតិ ។ យេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្សិ សមយេ អរូបបតតិយា
 មក្ខំ កាវេតិ សទ្ធសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិ-
 ក្ខម អាតិញ្ញាយតនសញ្ញាសហកតិ សុខស្ស ច
 បហាណ ។ យេ ។ ធនុក្ខំ ឈាដិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។ មណ្ឌិតំ ។ យេ ។
 ធម្មាដិបតេយ្យំ ។ យេ ។ វិវិយាដិបតេយ្យំ ។ យេ ។
 ចិត្តាដិបតេយ្យំ ។ យេ ។ វិមិសាដិបតេយ្យំ ។ យេ ។
 ធម្មាដិបតេយ្យំ ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។
 មណ្ឌិតំ ។ យេ ។ វិវិយាដិបតេយ្យំ ហ្មំ វ យេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ យេ ។ មណ្ឌិតំ ។ យេ ។ ចិត្តាដិបតេយ្យំ
 ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។ មណ្ឌិតំ ។ យេ ។
 វិមិសាដិបតេយ្យំ ហ្មំ វ យេ ។ មជ្ឈិមំ ។ យេ ។

ព្រះបរមនិរ្ឫតិ ប្រតិទិន ៣ ប្រែកថាបិដក

មានវិយៈជាអធិបតី ដំរោកទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល ។ យេ ។
 ដំរោកទាប ។ យេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដំរោកទាប ។ យេ ។ ជាក
 កណ្តាល ។ យេ ។ ដំរោកទាប ។ យេ ។ មានវិមិសាជាអធិបតី ដំ
 រោកទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល ។ យេ ។ ដំរោកទាប ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ សេចក្តីមិនពេញមាយ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ ជាកុសល គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើត ក្នុងសមុបសា ព្រោះកន្លងបង្កើនវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ព្រោះលះបង់
 សុខផល ដោយអាតិញ្ញាយតនសញ្ញា ។ យេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស្វក្ខន ប្រកប
 ដោយអាតិញ្ញាយតនសញ្ញា ដំរោកទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ យេ ។ ដំរោកទាប ។ យេ ។ មានធម្មៈជាអធិបតី ។ យេ ។ មានវិ-
 យៈជាអធិបតី ។ យេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ យេ ។ មានវិមិសាជា
 អធិបតី ។ យេ ។ មានធម្មៈជាអធិបតី ដំរោកទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ យេ ។ ដំរោកទាប ។ យេ ។ មានវិយៈជាអធិបតី ដំរោកទាប ។ យេ ។
 ជាកណ្តាល ។ យេ ។ ដំរោកទាប ។ យេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដំរោក
 ទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល ។ យេ ។ ដំរោកទាប ។ យេ ។ មាន
 វិមិសាជាអធិបតី ដំរោកទាប ។ យេ ។ ជាកណ្តាល ។ យេ ។

បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ មស្ស ហោតិ ។ បេ ។
 អរិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុស-
 លា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ អរ្យបូថបតិយោ មត្តំ កាវេតិ សទ្ធិសោ អាតិ-
 ញាញាយនំ សមតិក្កម្ម ទេវេសញាញាយន-
 ទសញាញាយនំ សុខស្ស វេ បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ យានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ហំនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមំសាធិបតេយ្យំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ហំនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិវិយា-
 ធិបតេយ្យំ ហំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ
 ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិមំសាធិបតេយ្យំ ហំនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេត្តេក
 ធនិជាកុសល ។ ពួកធនិជាកុសល តើដូចម្តេច បុគ្គលចម្រើនបូ
 មត្ត ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអបូគព ព្រោះកន្លងបង់នូវអាភិញ្ញាញាយនៈ
 ព្រោះលះបង់នូវសុខផល ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានផល
 ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយទេវេសញាញាយនសញាញាយនំ ដ៏ថោកទាប
 ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានធន្ទៈជា
 អធិបតី ។ បេ ។ មានវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី
 ។ បេ ។ មានវិមំសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានធន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មាន
 វិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏-
 ទុក្ខម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។ មានវិមំសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេត្តេកធនិជាកុសល ។

[១៧៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាជំ ភាវតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតាជំ បហាធាយ បថមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេ-
 ហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិតារំ វិវកជំ បិតិសុទ្ធំ
 បថមំ ណាជំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ធុត្តាបដិបទំ
 ធម្មាកិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ វេទនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បិតិ ហោតិ សុទិ
 ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ
 វិវិយំទ្រិយំ ហោតិ សតិទ្រិយំ ហោតិ សមាធិទ្រិយំ
 ហោតិ បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ បទិទ្រិយំ ហោតិ សោម-
 ទស្សទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រិយំ ហោតិ អនត្តាតតា-
 ស្សាមិតិទ្រិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសង្ក-
 ហ្មោ ហោតិ សម្មាវាចា ហោតិ សម្មាតម្មាណ្ណោ ហោតិ
 សម្មាអាជីវោ ហោតិ សម្មាវាយាហោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សម្មាតសិ ហោតិ

[១៧៦] ត្ថកធម៌ជាតុសល កើដូចម្ដេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លា
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងរេញចាកវដ្តៈ ជាឈានដល់ខ្លាភារមិនសខ្សឹ
 កត្មខឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្លាទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លាភូមិជាវិប្បដ្ឋ បានស្ងាត់
 ចាតតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ បានដល់
 បថមជ្ជាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបិតិចិតសុទ
 ដីកើតអំពីស្ងាត់នោះ មានសេចក្ដីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្ដីគ្រាស់
 ដឹងយំតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា វេទនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បិតិ សុទ ឯក-
 ត្តារបស់ចិត្ត សន្និទ្ធិយ វិវិយំទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ
 បញ្ញាទ្រិយ មនិទ្រិយ សោមទស្សទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ អនត្តាតតា-
 ស្សាមិតិទ្រិយ^(១) សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កហ្មៈ សម្មាវាចា សម្មាតម្មៈ
 សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាតសៈ

១ ត្រិយ ដែលកើតឡើងដោយច្បាស់ ដល់ច្បាស់ដែលប្រតិបត្តិដោយនិរតិ អត្តា
 អញ្ជឹងនឹងច្បាស់ខ្លាចកុស្យច្ឆធម៌ ជំនួញព្រះនិព្វាន ដែលសម្រេចបានដឹងក្នុងសំណេរដ្ឋ មាន
 ទំហំដុតខាងដើមមិទ្យោកនិ (អដ្ឋិសាលិនី) ។

វិរិយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ បញ្ញាពលំ ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ធីត្ត-
 ប្បពលំ ហោតិ អលោកោ ហោតិ អនោសោ
 ហោតិ អមោហោ ហោតិ អនកិដ្ឋា ហោតិ
 អព្យាបាដោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ហិរិ ហោតិ
 ធីត្តប្បិ ហោតិ កាយប្បស្សនិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សនិ
 ហោតិ កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ
 កាយមុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយ-
 ចាត្តញ្ញតា ហោតិ ចិត្តចាត្តញ្ញតា ហោតិ កាយ-
 ដុតតា ហោតិ ចិត្តដុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ
 សម្បជញ្ញំ ហោតិ សមថោ ហោតិ វិបស្សនា
 ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ
 វា ចន តស្មី សមយេ អញ្ញមិ អត្ថិ ចដិច្ចសមុ-
 ប្បញ្ញា អរូមិទោ ធម្មា វមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៧៧) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សេន ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សេន ដុសនា សម្មុសនា
 សម្មុសិតតិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សេន ហោតិ ។

វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ធីត្ត-
 ប្បពលៈ អលោកៈ អនោសៈ អមោហៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាដ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ធីត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តី
 ស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តី
 ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ
 វិបស្សនា សេចក្តីផ្តន់ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតឡើង កង
 សម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ដោយ
 អាស្រ័យហេតុ វែងរីកតមាន កងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

(១៧៧) ជស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា កងសម័យ
 នោះ ខ្មែរជស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(១៩៤) កកតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាណុសុសម្មស្សដំ
ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដំ

សាតំ សុខំ វេទយិកំ ចេតោសម្មស្សដំ សាតា
សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

(១៩៥) កកតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាណុសុសម្មស្សដំ
សញ្ញា សញ្ញាណា សញ្ញាណិកតំ អយំ តស្មី សមយេ

សញ្ញា ហោតិ ។

(២០០) កកតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាណុសុសម្មស្សដំ
ចេតនា សញ្ញាចនា សញ្ញាចយិតតំ^(១) អយំ តស្មី

សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

១ ឧ.ម. ចេតយិតតំ ។

(១៩៨) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត ទៅក្នុងចិត្ត
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃមនោវិញ្ញាណាណុសុ ដ៏សមគួរដល់សេចក្តីត្រូវ

ពិសានិស្សេចក្តីសុខនោះ ការទទួលបានណាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ កើត
អំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(១៩៩) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃមនោ-
វិញ្ញាណាណុសុ ដ៏សមគួរដល់កុសលសញ្ញានោះ នេះសញ្ញា កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០០) ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការភាគតែង ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃមនោ-
វិញ្ញាណាណុសុ ដ៏សមគួរដល់កុសលចេតនានោះ នេះចេតនា កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតមី តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ បាធយំ

បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិន្ទ្រិយំ វិញ្ញាណំ

វិញ្ញាណត្តោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធិ តស្មី

សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២០២] កតតោ តស្មី សមយេ វិគតោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តតោ វិគតោ

សង្កប្បោ អប្បធា ឲ្យប្បធា ចេតសោ អភិជំរោបធា

សម្មាសង្កប្បោ មត្តន្តំ មត្តបរិយោបន្តំ អយំ តស្មី

សមយេ វិគតោ ហោតិ ។

[២០៣] កតតោ តស្មី សមយេ វិចារោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ

អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-

បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[២០១] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្តំ សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង

គឺក្នុងចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណាតតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌មានផ្សេងៗដើមនោះ ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០២] វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រិះរិះ ការរិះគិត រិះរិះ ការរំពឹង ការដេញដឹង ការលើកចិត្ត

ឡើង គឺសម្មាសង្កប្បៈជាអង្គនៃមត្ត រាប់បញ្ចូលក្នុងមត្ត ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៣] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការនិរុត្តរម័ល ការសន្តិកម័ល ការ

ផ្តន្ទវិចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៤) កតតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។
យា តស្មី សមយេ បីតិ ចារោដ្ឋិ អាមោទនា
មមោទនា ហារសោ បហារសោ វិត្តិ ខ្ញុំធភ្យំ អត្តមនតា
ចិត្តស្ស បីតិសម្ពោជ្ឈន្តោ អយំ តស្មី សមយេ បីតិ
ហោតិ ។

(២០៥) កតតមិ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
សុខំ គេតោសម្មស្សដិ សាតិ សុខំ វេទយតិ ចេ-
តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វំទិ តស្មី
សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២០៦) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កត្តតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ក បីតិ
សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសា-
ហាដមាទសតា សមដោ សមាជិទ្រ្តិយំ សមាជិតសិ
សម្មាសមាជិ សមាជិសម្ពោជ្ឈន្តោ មត្តនំ មត្តបរិ-
យាបន្តិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កត្តតា
ហោតិ ។

(២០៧) បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីវត្តចិត្ត សេចក្តីវត្តកាយ សេចក្តីសច្ចាយ សេចក្តីស្រួល
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបោទខ្វែរអំណរ ការ
អវិណ្តកអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត គឺបីតិសម្ពោជ្ឈន្តិៈ ណា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលការប្រណាំងត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត វេទ-
នាដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) ឯកត្តការរបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
ម្តេច ។ ការបើកទៅ ការគិតលំនៅនឹង ការគំនិតហំ ការមិនប្លេង-
ប្លេង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លេងប្លេង ការស្ងប់រម្ងាប់
គឺសមាធិទ្រ្តិយ សមាធិពលៈ សម្ពាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិៈ
ជាអង្គនៃមត្ត ព្រប់ព្រាលក្នុងមត្ត ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ឯកត្តការរបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អក្សរសិលា បុរាណ

(២០៧) តតតំ តស្មី សមយេ សន្និទ្ធិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សន្នា សន្និទ្ធិយំ
ឱកប្បតា អភិប្បសារោ សន្នា សន្និទ្ធិយំ សន្នា-
តលំ វេទំ តស្មី សមយេ សន្និទ្ធិយំ ហោតិ ។

(២០៨) តតតំ តស្មី សមយេ វិវិយំទ្រិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិភោ វិ-
យារម្ពោ ជិក្ខមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វិយាមោ
ឧស្សរមោ ឧស្សរម្ពំ ថាមោ ជិតិ អសិដិលបរក្ក-
មតា អជិតិត្តច្ឆតា អជិតិត្តច្ឆតា ច្ឆរសម្បត្តាហោ
វិវិយំ វិវិយំទ្រិយំ វិវិយតលំ សម្មាវិយាមោ វិវិយ-
សម្ពោជ្ឈតោ មក្កន្តំ មក្កបរិយាប្នំ វេទំ តស្មី
សមយេ វិវិយំទ្រិយំ ហោតិ ។

(២០៩) តតតំ តស្មី សមយេ សតិទ្រិយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិណ្ឌប្បតា
អសម្មស្សតា សតិ សតិទ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
សតិសម្ពោជ្ឈតោ មក្កន្តំ មក្កបរិយាប្នំ វេទំ តស្មី
សមយេ សតិទ្រិយំ ហោតិ ។

អក្សរសិលា បុរាណ

(២០៧) សន្និទ្ធិយេ ភើតោ ក្កលំសេយេនោ ភើដូចម្តេច ។
ជំទៀ សេចក្តីជឿ របេចក្តីជឿរបំ សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសន្នា
សន្និទ្ធិយេ សព្វពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសន្និទ្ធិយេ
ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) វិវិយំទ្រិយេ ភើតោ ក្នុងសម័យនោះ ភើដូចម្តេច ។
ការប្រាព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ទិតវំ
ព្យាយាម ទស្សាវា ប្រឹងប្រែង ខ្ជិញ្ញាត ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្វាត
ការមិនគួរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់គុរៈ ការ
ផ្គង់នូវគុរៈ គឺវិវិយៈ វិវិយំទ្រិយេ វិវិយពលៈ សម្មាវិយាមៈ វិវិយ-
សម្ពោជ្ឈតោ ជាអង្គនៃមក្ក លប់ពាលក្នុងមក្ក ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះវិវិយំទ្រិយេ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) សតិទ្រិយេ ភើតោ ក្នុងសម័យនោះ ភើដូចម្តេច ។
សេចក្តីលើក សេចក្តីលើករឿយៗ សេចក្តីលើកចំពោះ ស្មារតី សេចក្តី
ខិតខាន ការចាំបាច់ ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភូចភ្លាំង គឺសតិ
សតិទ្រិយេ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈតោ ជាអង្គនៃមក្ក
លប់ពាលក្នុងមក្ក ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិទ្រិយេ ភើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

បញ្ចក្ខន្ធសមាស បរិវារសមាស

[២១០] កតតមិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កុទោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមយោ សមាធិទ្រ្ទិយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈតោ មគ្គដំ មគ្គបរិ-
 យាបដ្ឋិ ឥដិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

[២១១] កតតមិ តស្មី សមយេ បញ្ញាទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាទនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សន្ធុក្កណា ឧប-
 លក្កណា បន្តបលក្កណា បណ្ឌិតិ កោសល្យ
 ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេធា បរិ-
 ណាយកា វិចស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាទ្រ្ទិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តិ បញ្ញាចាសាទោ
 បញ្ញាកាលោកោ បញ្ញាឌុកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវនដំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាធិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយេសម្ពោជ្ឈតោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ ឥដិ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

បញ្ចក្ខន្ធសមាស បរិវារសមាស

[២១២] សមាធិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្ដេច ។ ពារិកលោ ការតកល់នៅទីនឹង ការតាំងនៅសិប ការមិន
 ឃ្មេងឃ្មោង ការមិនរាយបាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្មេងឃ្មោង លោក្ខ
 ស្ងប់ម្ដាប់ គឺសមាធិទ្រ្ទិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ហោតិ-
 សម្មាជ្ឈន្តិៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១១] បញ្ញាទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្ដេច ។
 បញ្ញា សេចក្ដីដឹងសព្វ សេចក្ដីវិចារណា សេចក្ដីជ្រើសរើស សេចក្ដី
 ពិចារណា ការតំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្ដីកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឃ្លាស់ ភាពនៃបុគ្គលណាមេសេចក្ដីជ្រះស្អាត ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្ដីក្លៀស លោក្ខិត សេចក្ដីយល់ ធម្មជាតិដូច
 ជាវិនិច្ឆ័យ ធម្មជាតិកំចាត់បដិកលេស ធម្មជាតិវិណាមា ធម្មជាតិ
 ឃើញច្បាស់ សេចក្ដីដឹងស្តី សភាពដូចជាជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រ្ទិយ
 បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧតាស
 គឺបញ្ញា គ្រឿងនៃគឺបញ្ញា វគនៈគឺបញ្ញា អនោហៈ ធម្មវិចយៈ
 សម្មាធិដ្ឋិ ធម្មវិចយេសម្ពោជ្ឈន្តិៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

បរិយាយ បុណ្យសិវ

[២០២] កតមំ តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្ទិយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណត្តន្តោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

[២០៣] កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្រិ-
 ទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ទេតសិកំ
 សាតិ ទេតសិកំ សុទ្ធំ ទេតោសម្មស្ស្រជំ សាតិ
 សុទ្ធំ វេទយិតិ ទេតោសម្មស្ស្រជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ។

[២០៤] កតមំ តស្មី សមយេ ដីវិត្រិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មាណំ អាយុ
 វិតិ យវនា យាបនា ឥវិយនា វត្តនា ទាសនា
 ដីវិតិ ដីវិត្រិយំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ដីវិត្រិយំ
 ហោតិ ។

បរិយាយ បុណ្យសិវ

[២០៥] មនិទ្រ្ទិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ច្បុយ ធម្មជាតិដ៏ផ្លូវដង
 គឺក៏ផ្គុំចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្ទិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាតតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានដ៏ស្រដៀងដើមនោះ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះមនិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៦] សោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ ដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្មស្សន៍ចិត្ត វេទនាដ៏ត្រាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សន៍ចិត្ត
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្ស្រិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។

[២០៧] ដីវិត្រិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការរឹតនៅ ការយឺតទៅ ការរស់នៅ ការកំលែងទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្សតិដីវិត ដីវិត្រិយ ណា ខែករូបធម៌ទាំងនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ នេះដីវិត្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៥] កតតម្ពិ តស្មី សមយេ អនត្តាតត្តាស្សា-
 មិត្តិទ្រ្ទិយំ^(១) រោតតិ ។ យា តេសំ ធម្មានិ អនត្តា-
 តានិ អនិដ្ឋានិ អប្បត្តានិ អវិនិតានិ អសច្ចិកតានិ
 សច្ចិករិយាយ បញ្ញា បជាធាតុ វិចយោ បវិចយោ
 ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបល-
 ត្តណា បណ្ឌិតិ កោសល្លិ ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា
 ឧបបរិក្ខា ក្វិ មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា
 សម្មវជនំ បនោនោ បញ្ញា បញ្ញាទ្រ្ទិយំ បញ្ញាតលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាពាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឌីកាសោ បញ្ញាបដ្ឋានោ បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្ម-
 វិចយោ សម្មានិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈុដ្ឋានំ មគ្គនិ
 មគ្គបរិយាបដ្ឋំ តំនិ តស្មី សមយេ អនត្តាតត្តា-
 ស្សា មិត្តិទ្រ្ទិយំ រោតតិ ។

១. ឧ. ប. អនត្តាតត្តាស្សាមិត្តិទ្រ្ទិយំ ។

[២១៤] អនត្តាតត្តាស្សាមិត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស
 ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពខែ
 បណ្ឌិត ភាពខែអ្នកឈ្លាស ភាពខែអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែ
 អ្នកមានសេចក្តីភ្នំច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាវិជនដ៏
 ធម្មជាតិកំហត់កំលេស ធម្មជាតិវិណាណំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់ ការដឹង
 ល្អ សភាពដូចជាជន្នញ្ច គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រ្ទិយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តា
 គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងចូរគឺ
 បញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហា ធម្មវិចយៈ សម្មានិដ្ឋំ ធម្មវិចយៈ
 សម្មោជ្ឈុដ្ឋានៈ ជាអង្គខែមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះ ដែលសត្វមិនបានស្គាល់ មិនបានយើង
 មិនបានដល់ មិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះរតនា-
 ត្តាស្សាមិត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៦] ហោតិ ។ យោ វា ឥស្សី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ បញ្ញា បដិធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្កណា ឧប-
 លក្កណា បច្ចុបលក្កណា បណ្ឌិតិ កោសល្ល
 ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិន្តា ឧបបរិក្កា ក្វិ មេតា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាវាសានោ
 បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយេសម្មាជ្ឈង្គោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ ឥស្សី
 សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

[២១៧] កតមោ ឥស្សី សមយេ សម្មាសង្ក-
 ប្បោ ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ តត្តោ
 វិតត្តោ សង្កប្បោ អប្បថា ត្បប្បថា ចេតសោ
 អភិធិរោបថា សម្មាសង្កប្បោ មគ្គន្តំ អគ្គបរិយាបដ្ឋំ
 អយំ ឥស្សី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ។

[២១៦] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិណោធនិ
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពខែបណ្ឌិត ភាព
 ខែអក្កណ្ណាស ភាពខែអក្កមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពខែអក្កមានសេចក្តី
 ភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែនដី ធម្មជាតិកំចាត់
 កំលស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាព
 ដូចជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៃយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រា-
 សាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា គ្រឿងនូវគឺបញ្ញា រតនៈគឺ
 បញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គ
 ខែមគ្គរាបបញ្ចលក្ខណៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១៧] សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើង
 ទូរិក្ខ គឺសម្មាសង្កប្បៈ ជាអង្គខែមគ្គ រាបបញ្ចលក្ខណៈ ណា នេះ
 សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) កតមា តស្មី សមយេ សម្មាវាចា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចត្វាហិ វេទិទុច្ឆរិតេហិ

អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេរមណី អតិរិយា អតិរណំ

អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កមោ សេតុយាតោ សម្មាវាចា

មត្តនំ មត្តបរិយាបនំ អយំ តស្មី សមយេ សម្មា-

វាចា ហោតិ ។

(២០៩) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាកម្មនោ

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តិហិ កាយទុច្ឆ-

រិតេហិ អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេរមណី អតិរិយា

អតិរណំ អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កមោ សេតុយា-

តោ សម្មាកម្មនោ មត្តនំ មត្តបរិយាបនំ អយំ

តស្មី សមយេ សម្មាកម្មនោ ហោតិ ។

(២១៨) សម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការរៀរ ការចៀសវាង ការគបថេញ ការណិកថេញ ចាកចែកច្រើន

ទាំង ៤ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លង

ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាវាចា ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២១៩) សម្មាកម្មនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការរៀរ ការចៀសវាង ការគបថេញ ការណិកថេញ ចាកកាយទុច្ច-

រិតទាំង ៣ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តកន្លង

ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាកម្មនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាកម្មនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២០] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាភាជីវោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ មិច្ឆាភាជីវា(១)
 ភារតិ វិវតិ បដិវិវតិ វេរមណី អតិវិយា អត្ត-
 រណំ អនុស្សាបត្តិ វេលារវនតិក្កោ មេតុយោតោ
 សម្មាភាជីវោ មក្ខន្តិ មក្ខបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាភាជីវោ ហោតិ ។

[២២១] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាវាយោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ពោ ធិក្កោ មរក្កោ ឧយ្យោ វាយោ
 ឧស្សោហោ ឧស្សោឡិ ថាមោ ធិតិ អសិដិលបរ-
 ក្កមតា អធិក្កុត្តច្ឆតា អធិក្កុត្តុរតា ធុរសម្ម-
 កាហោ វិយំ វិយំត្រ្និយំ វិយពលំ សម្មាវាយោ
 វិយសម្ពោជ្ឈន្តោ មក្ខន្តិ មក្ខបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាវាយោ ហោតិ ។

១ ទ. មិច្ឆាភិវា ។

[២២០] សម្មាភាជីវៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការរៀន ការចៀសផង ការគេចចេញ ការដាក់ចេញ ចាកការចិញ្ចឹម
 ជីវិតខុស គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តកម្ម
 ដែន ការសម្ងាត់ហេតុ គឺសម្មាភាជីវៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាភាជីវៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២១] សម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រាថ្នាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត មេចក្តីឧហាន
 សង្កិត ទិត្យំ ព្យាយាម ទស្សាហំ ប្រឹងប្រែង ខ្ជិញ្ញាត ខ្ជន់ខ្ជន់
 មេចក្តីសង្កិតមិនច្របលែង ការមិនដាក់ចុះទូលំទូលាយចំនី ការមិនដាក់
 ពុរៈ ការផ្គងពុរៈ គឺវិយៈ វិយំត្រ្និយ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ
 វិយសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២២] ហោតិ ។ យា វស្មី សមយេ សម្មាសតិ
 ហោតិ ។ យា វស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិណប-
 ទតា អសម្មនតា សតិ សតិទ្រ្ទិយំ សតិពលិ
 សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ វស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

[២២៣] កតមោ វស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។ យា វស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្តិ ស-
 ណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសាហា-
 ដមាទសតា សមេវា សមាធិទ្រ្ទិយំ សមាធិពលិ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គដំ មគ្គបរិ-
 យាបដ្ឋិ អយំ វស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។

[២២៤] កតមំ វស្មី សមយេ សទ្ធាពលិ
 ហោតិ ។ យា វស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធាចារា
 ឡិកប្បថា អភិប្បសានោ សទ្ធា សទ្ធិទ្រ្ទិយំ សទ្ធា-
 ពលិ វនំ វស្មី សមយេ សទ្ធាពលិ ហោតិ ។

[២២២] សម្មាសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីលើក សេចក្តីលើករឿយ ។ ការលើកចំពោះ ស្មារតី ការទឹក
 បាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នំរឹង គឺសព្វ សតិ-
 ទ្រ្ទិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់
 បរវាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសតិ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[២២៣] សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបើកនៅ ការតែគល់នៅទឹង ការតាំងចាំ ការមិនប្លេងប្លោង
 ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនប្លេងប្លោង ការស្ងប់ស្ងាប គឺ
 សមាធិទ្រ្ទិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជា
 អង្គនៃមគ្គ រាប់បរវាលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៤] សទ្ធាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស្រប ការជ្រះថ្លាថ្លាង គឺសទ្ធា សទ្ធិ-
 ទ្រ្ទិយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាពលៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៥) កតមំ តស្មី សមយេ វិយពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ពេតសិកោ វិ-
 យោរម្ពោ ធិត្តមោ បរត្តមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សៈហោ ឧស្សៈធិត្តមោ ធិតិ អសិដិលបរ-
 ត្តមតា អធិត្តមតា អធិត្តមតា ធារសម្ប-
 ត្តាហោ វិយំ វិយំ វិយំ វិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 វិយសម្ពោជ្ឈោ មត្តំ មត្តបរិយាបដ្ឋិ ឥទំ តស្មី
 សមយេ វិយពលំ ហោតិ ។

(២២៦) កតមំ តស្មី សមយេ សតិពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សវណតា ធារណតា អបិលាបទតា
 អសម្មសទតា សតិ សតិ វិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 សតិសម្ពោជ្ឈោ មត្តំ មត្តបរិយាបដ្ឋិ ឥទំ តស្មី
 សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

(២២៥) វិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាសាទព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុក្ខាភព សង្ខត ទិតទំ
 ព្យាយាម ទស្សៈហោ ប្រឹងប្រែង ខ្លីយួត ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្ខារ
 មិនធ្ងន់ថយ ការមិនដាក់ចុះទៅសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្តល់ចុះ
 តិវិយៈ វិយំ វិយំ វិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ វិយសម្ពោជ្ឈៈ
 ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បរិយាយក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយពលៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៦) សតិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីលឺត សេចក្តីលឺការវិញ្ញាណ សេចក្តីលឺកិច្ចការ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នំ គឺសតិ
 សតិ វិយំ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
 រាប់បរិយាយក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៧) កតតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារេ អវិក្កេចោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិ-
 យាបជ្ជំ ឥទំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។

(២២៨) កតតមំ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាទនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ ទេ-
 បុញ្ញំ វេកក្សា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភូរិ មេតា បរិ-
 ណាយិតា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទាសានោ
 បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាខុកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវននំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាធិជ្ជំ ធម្មវិ-
 ចយសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបជ្ជំ ឥទំ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។

(២២៧) សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិកនៅ ការភ័កល់ទៅទំង ការកំនើទៅសិច ការមិនយូន្តយូន្ត
 ការមិនឈមាយ សភាពខែចិត្តមិនយូន្តយូន្ត ការស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
 សមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ព្រំ
 អង្គខែមគ្គ ព្រំបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ បេះ
 សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៨) បញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 ខែបណ្ឌិត ភាពខែអ្នកល្ងាស ភាពខែបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត
 ភាពខែអ្នកមានសេចក្តីច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិ
 ដូចវដន្ត ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិវិណនាំ ធម្មជាតិយើញ
 ច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចដូង គឺបញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយ
 បញ្ញាពលៈ សុស្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧតាស
 គឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា ភេនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មា-
 ធិជ្ជំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គខែមគ្គ ព្រំបញ្ចាលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ បេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិវឌ្ឍន៍ (៣) អនុសង្កេត

(២២៩) កតមិ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយត-

ព្វេន ហិរិយតិ ពាបកាដំ អកុសលាដំ ធម្មាដំ

សមាបត្តិយា វដំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។

(២៣០) កតមិ តស្មី សមយេ ឱត្តប្បពលិ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឱត្តប្បតិ ឱត្តប្បត-

ព្វេន ឱត្តប្បតិ ពាបកាដំ អកុសលាដំ ធម្មាដំ

សមាបត្តិយា វដំ តស្មី សមយេ ឱត្តប្បពលិ

ហោតិ ។

(២៣១) កតមោ តស្មី សមយេ អលោកោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ អលុ-

ក្កា អលុត្តិតត្តំ អសារកោ អសារដ្ឋេនា អសា-

រដ្ឋិតត្តំ អនភិជ្ឈា អលោកោ កុសលមូលំ អយំ

តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

អភិវឌ្ឍន៍ (៣) អនុសង្កេត

(២២៩) ហិរិពល: កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រឿងដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការច្នៃប្រឌុះ

នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពល: កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣០) ឧត្តប្បពល: កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រឿងដែលបុគ្គលភក់ស្អុក ដោយវត្ថុដែលគួរភក់ស្អុក ភក់ស្អុកដោយការ

ច្នៃប្រឌុះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពល:

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣១) អលោក: កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន

ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន

សំឡឹងចំពោះ គឺអលោក: ជាគុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

អលោក: កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣២] កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ អន្ទ-
 សតា អន្ទសំតត្តំ អន្យាណោ អន្យាបដ្ឋោ អនោ-
 សោ កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។

[២៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ អមោហោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិណ្ណា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្កណា ឧប-
 លក្កណា បច្ចុបលក្កណា បណ្ឌិតិំ កោសលិ
 ធម្មញ្ញំ វេកន្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ភ្នំ មេធា បរិ-
 ណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាច្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិំ បញ្ញាទាសានោ
 បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឱកានោ បញ្ញាបដ្ឋានោ
 បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សញ្ញាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មោជ្ឈដ្ឋោ មន្តន្តំ មន្តបរិយាបន្តិំ អយំ តស្មី
 សមយេ អមោហោ ហោតិ ។

[២៣៤] អនោសោ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រឡូស្ត សេចក្តីមិនប្រឡូស្ត ការមិនព្យាបាទ
 សេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអនោសោ ជាកុសលម្បល ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអនោសោ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៥] អមោហោ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេច-
 ក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 វៃបណ្ឌិត ភាពវៃអ្នកល្ងាស ភាពវៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 វៃអ្នកមានសេចក្តីច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវដន-
 ដី ធម្មជាតិកំចាត់ភិលស ធម្មជាតិវណ្ណា ធម្មជាតិយើងច្បាស់
 សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញាច្រៀយ បញ្ញាពលៈ
 សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧទាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ធុរគឺបញ្ញា រចនាគឺបញ្ញា អមោហោ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយ-
 សម្មោជ្ឈដ្ឋៈ ជាអន្តិមន្ត រាប់បញ្ចូលក្នុងមន្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអមោហោ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មវិធិត ឈុស្សង្គណ៍

[២៣២] កតតោ តស្មី សមយេ អនភិជ្ឈា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អលុត្តនា អលុត្តិតតិ អសារកោ អសារជ្ជនា
 អសារជ្ជិតតិ អនភិជ្ឈា អលោកោ កុសលមូលិ
 អយំ តស្មី សមយេ អនភិជ្ឈា ហោតិ ។

[២៣៥] កតតោ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អទុសនា អទុសិតតិ អព្យាចារោ អនោសោ
 កុសលមូលិ អយំ តស្មី សមយេ អព្យាចារោ
 ហោតិ ។

[២៣៦] កតតោ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សលុត្តណា
 ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសលិ
 ធម្មញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបវិត្តា ភិរិ

អភិធម្មវិធិត ឈុស្សង្គណ៍

[២៣៤] អនភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន
 ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន
 សំខ្សឹន់ចំពោះ គឺអលោកៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អនភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៥] អព្យាចារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រឡូស្ត សេចក្តីមិនប្រឡូស្ត ការមិនព្យាបាទ
 គឺអនោសៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអព្យាបាទ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៦] សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ
 អ្នកមានសេចក្តីភ្ងឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចវែនដី

មេតា បរិសារយេតោ វិបស្សនេ សម្មជញ្ញំ មតោតោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពាលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាណ-
 សារោ បញ្ញាអាណេតោ បញ្ញាឡំ បញ្ញាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 និដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តោ មគ្គនិ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ ភស្មី សមយេ សម្មានិដ្ឋំ ហោតិ ។

(២៣៩) កកតមា ភស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

យំ ភស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតត្រៃណ ហិរិ-
 យតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា
 អយំ ភស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

(២៤០) កកតមំ ភស្មី សមយេ ឡុត្តប្បិ

ហោតិ ។ យំ ភស្មី សមយេ ឡុត្តប្បតិ ឡុត្ត-
 ប្បតត្រៃណ ឡុត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា វនិ ភស្មី សមយេ ឡុត្តប្បិ ហោតិ ។

ធម្មជាតិកថាភិវេសស ធម្មជាតិវណនំ ធម្មជាតិយិញ្ញច្ចាសំ សេចក្តី
 ដឹងស្តី សភាពដូចដូង្ខ គីបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពាលៈ សស្រោ
 គីបញ្ញា ប្រាសាទគីបញ្ញា តម្លីគីបញ្ញា ឧតាសគីបញ្ញា គ្រឿងធុរៈ
 គីបញ្ញា ភេនៈ គីបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មានិដ្ឋំ ធម្មវិចយ-
 សម្មោជ្ឈន្តិៈ ជាអន្តវិនមគ្គ កប់បក្សលក្ខនមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសម្មានិដ្ឋំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣៧) ហិរិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រងដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការច្នៃប្រឌុះ
 នឹងអកុសលធម៌វិលាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២៣៨) ឡុត្តប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រងដែលបុគ្គលគក់ស្ងួត ដោយវត្ថុដែលគួរគក់ស្ងួត គក់ស្ងួតដោយការ
 ច្នៃប្រឌុះនឹងអកុសលធម៌វិលាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឡុត្តប្បៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៣៧] កតតមា តស្មី សមយេ កាយប្ប-
 ស្សន្តិ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនា
 ខន្ធស្ស ភិក្ខុខន្ធស្ស សង្ខារខន្ធស្ស បស្សន្តិ
 បដិប្បស្សន្តិ បស្សម្ពុតា បដិប្បស្សម្ពុតា បដិប្បស្ស-
 ម្ពុតតិ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គំ អយំ តស្មី សមយេ
 កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[២២០] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណខន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សម្ពុតា បដិប្បស្សម្ពុតា
 បដិប្បស្សម្ពុតតិ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គំ អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[២២១] កតតមា តស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 ភិក្ខុខន្ធស្ស សង្ខារខន្ធស្ស លហុតា លហុបរិ-
 ណាមតា អនន្ធនតា អវិវុទតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

[២៣៧] សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីម្លាប់ ការស្ងប់ ការម្លាប់ សេចក្តី
 ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃភិក្ខុខន្ធ នៃសង្ខារខន្ធ គឺ
 បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គំ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២០] សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីម្លាប់ ការស្ងប់ ការម្លាប់ សេចក្តី
 ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវិញ្ញាណខន្ធ គឺបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គំ ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២១] សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្ហូរទៅដោយរហ័ស សេចក្តីមិនយឺត-
 យូរ សេចក្តីមិនខ្វែង ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃភិក្ខុខន្ធ នៃសង្ខារខន្ធ
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២២) យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 លហុតា លហុបរិណាមតា អនុទ្ធនតា អវិទ្ធនតា
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា យោតិ ។

(២២៣) កតមា តស្មី សមយេ កាយមុទ្ធតា
 យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុទ្ធតា មន្តវតា
 អកក្ខន្ធតា អកកបិណតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយមុទ្ធតា យោតិ ។

(២២៤) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្ធតា
 យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 មុទ្ធតា មន្តវតា អកក្ខន្ធតា អកកបិណតា អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្ធតា យោតិ ។

(២២៥) កតមា តស្មី សមយេ កាយកម្ម
 ញតា យោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ វេទនា-
 ខន្ធស្ស សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស កម្មញ្ញតា
 កម្មញ្ញតំ កម្មញ្ញភារោ អយំ តស្មី សមយេ កា-
 យកម្មញ្ញតា យោតិ ។

(២២២) សេចក្តីស្រាលចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើននៅដោយរបៀប ការចិន្តាយុវ
 ការមិនខំខ្វះ ណា ខែវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាល
 ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៣) សេចក្តីទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីហោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា ខែ
 វេទនាខន្ធ ខែសញ្ញាខន្ធ ខែសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តី
 ទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៤) សេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីហោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនបឹង ណា
 ខែវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២២៥) កាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរ
 ដល់ការងារ ណា ខែវេទនាខន្ធ ខែសញ្ញាខន្ធ ខែសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុង
 សម័យនោះ នេះកាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តកម្មតាតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
កម្មតាតា កម្មតាតិ កម្មតាតារោ អយំ តស្មី
សមយេ ចិត្តកម្មតាតា ហោតិ ។

(២៤៧) កតមា តស្មី សមយេ កាយចាក្កតាតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បុគ្គលាតា បុគ្គលាតិ
បុគ្គលាតារោ អយំ តស្មី សមយេ កាយចាក្កតាតា
ហោតិ ។

(២៤៨) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តចាក្កតាតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
បុគ្គលាតា បុគ្គលាតិ បុគ្គលាតារោ អយំ តស្មី
សមយេ ចិត្តចាក្កតាតា ហោតិ ។

(២៤៩) កតមា តស្មី សមយេ កាយុដ្ឋកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋកតា
អដ្ឋិតា អដ្ឋិតា អក្កដិលតា អយំ តស្មី សមយេ
កាយុដ្ឋកតា ហោតិ ។

(២៥០) ចិត្តត្ថវេលការិវា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើ
ដូចម្តេច ។ ការត្ថវេលការិវា សេចក្តីត្ថវេលការិវា សភាពត្ថ
វេលការិវា ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះចិត្តត្ថវេល
ការិវា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥១) សេចក្តីស្ងាត់កាយ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើ
ដូចម្តេច ។ ការស្ងាត់ សេចក្តីស្ងាត់ សភាពស្ងាត់ ណា នៃវេ
នាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងាត់
កាយ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥២) សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើដូច
ម្តេច ។ ការស្ងាត់ សេចក្តីស្ងាត់ សភាពស្ងាត់ ណា នៃវិញ្ញាណ
ក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត ភើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។

(២៥៣) សេចក្តីត្រង់កាយ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើ
ដូចម្តេច ។ ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការបិទរឿង មិនកោង មិន
រំពាត់ ណា នៃវេនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ
នេះសេចក្តីត្រង់កាយ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៤០] ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តដុតតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ម ឧដ្ឋ-
 តា ឧដ្ឋតតា មជ្ជិម្ហតា អវ័ត្តតា អត្តដិលតា អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តដុតតា ហោតិ ។

[២៤១] កតហា តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
 សវណតា នាវណតា អបិណបទតា អសម្មសទតា
 សតិ សតិជ្រៀយំ សតិពលំ សម្មាសតិ សតិសម្មោ-
 ជ្ឈន្តោ មក្ខន្តំ មក្ខបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ
 សតិ ហោតិ ។

[២៤២] កតមិ តស្មី សមយេ សម្មជញ្ញា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាណា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧបលត្ត-
 ណា បន្ទុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ ទេមញ្ញំ
 វេកក្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្កា ភូរិ មេធា បរិណាយិកា
 វិបស្សនា សម្មជញ្ញា បតោនោ បញ្ញា បណ្ឌិត្រៀយំ
 បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាទាសាទោ បញ្ញាអា-
 លោកោ បញ្ញាឌុកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ

[២៤៣] ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្ដេច ។ ការគ្រង សេចក្ដីគ្រង ការមិនរៀច មិនកាន់ មិន
 កែតំ ណា វិនិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្ដីគ្រងចិត្ត
 ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៤៤] សតិ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្ដេច ។
 សេចក្ដីលើក សេចក្ដីលើករឿយៗ សេចក្ដីកាំងស្មារតីចំពោះ ការនឹកបាន
 ការចាំបាន ការមិនតាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នាំង គឺសតិ សតិទ្រៀយ
 សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្មោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមក្ខ រាប់បញ្ចូល
 ក្នុងមក្ខ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិ ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៤៥] សម្មជញ្ញា ភេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្ដេច ។
 បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការចាំចំណោ ការជ្រើសរើស ការចាំចំណោធមិ
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ការចែបល្អិត ការចែបអ្នក
 ឈ្លាស ការចែបអ្នកមានសេចក្ដីជ្រះស្អាត ការចែបអ្នកមានសេចក្ដីក្លិច្យាស
 សេចក្ដីគិត សេចក្ដីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី ធម្មជាតិចាត់តំលេស
 ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយំញូច្យាស សេចក្ដីដឹងល្អ សភាពដូចជា
 ដុំឧញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រៀយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទ
 គឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធូរគឺបញ្ញា រន្ធគឺបញ្ញា

អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈ-
ង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
សម្មជញ្ញំ ហោតិ ។

[២៥៣] កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិត្ត
សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោតោ អវិសា-
ហាជមាទសតា សមថោ សមាធិច្រៀយំ សមាធិពសិ
សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិ-
យាបដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

[២៥៤] កតមោ តស្មី សមយេ វិបស្សនា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិទានា
វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិច្ចំ កោសល្លិ
នេមុញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្កា ក្ខរិ មេតា

អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈ-
ង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
សម្មជញ្ញំ ហោតិ ។

[២៥៥] សមថៈ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើដូចម្តេច ។
ការបិតនៅ ការតំកល់នៅទីដ៏ ការតាំងនៅសិប ការមិនប្រយុទ្ធប្រយាង
ការមិនឈរមាយ សភាពនៃចិត្តមិនប្រយុទ្ធប្រយាង សេចក្តីស្ងប់ម្ខាស់ គឺ
សមាធិន្រ្ទិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ជា
អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សមថៈ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៥៦] វិបស្សនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភើដូចម្តេច ។
បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌
ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នក
ឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជះស្មារតី ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ្ញឺច្បាស់
សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផ្លែដ៏ ធម្មជាតិគឺចាត់តំលៃស

បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មាសម្ពុទ្ធ បតោនោ បញ្ញា
 បតិទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញាតាសាទោ
 បញ្ញាអាណេតោ បញ្ញាឱតសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មោជ្ឈន្តោ មគ្គនំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

(២៥៥) កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិរិ-
 យារម្ពោ ធិត្តមោ បរត្តមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សារោ ឧស្សោធិ្ឋិ ជាមោ ធិតិ អសិដិលប-
 រត្តមតា អនិក្ខត្តចន្ទតា អនិក្ខត្តធុរតា ធុរសម្ម-
 ត្តាហោ វិរិយំ វិរិយទ្រិយំ វិរិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 វិរិយសម្មោជ្ឈន្តោ មគ្គនំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី
 សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

ធម្មវិចយោ ធម្មវិចយញ្ញាច្យាសំ សេចក្តីផ្តឹងល្អ សភាវដ្ឋូជ្ជនញ្ញ
 ភិបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាភិបញ្ញា ប្រាសាទភិបញ្ញា
 តន្ត្រីភិបញ្ញា ឧភាសភិបញ្ញា គ្រឿងឆ្នះភិបញ្ញា រតនៈភិបញ្ញា រកៈហោរៈ
 ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូល
 ក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិបស្សនា កើតមាន ក្នុងសម័យ
 ។

នោះ ។
 (២៥៥). សេចក្តីផ្តឹងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ក៏
 ដូចម្តេច ។ ការប្រាសាទព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហារក
 សម្ភាស ទិត្តំ ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ច្រើនប្រើ ខ្លីឃ្លាត ខ្លះខ្លះ
 សេចក្តីសម្ភាសមានដូច្នោះ ការមិនដាក់ចុះឱ្យសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់
 ចុះ ការផ្តង់ចុះ គឺវិរិយៈ វិរិយទ្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ
 វិរិយសម្មោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសេចក្តីផ្តឹងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥២) តតហោ តស្មី សមយេ អវិក្ខោហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោហោ អវិសាហាដមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិតលំ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្ខោហោតិ ។

(២៥៣) យេ វា បទ តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូចិ ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

(២៥៤) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា ហោន្តិ ធាយតនាធិ ហោន្តិ ន្ទេ ធាតុយោ ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ នវិជ្រៀយានំ ហោន្តិ បត្តាន្តិកំ ឈានំ ហោតិ អដ្ឋន្តិកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ឯកោ វេទនា ហោតិ

(២៥៦) សេចក្តីបិណយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ ការបើកនៅ ការកំភល់នៅនឹង ការគំនិតនៅសិប្ប ការមិនឃើញឃើស ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃើញឃើស ការស្ងប់ស្ងាប់ គឺសមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា បេសចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥៧) មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(២៥៨) ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ វជ្រៀយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ វស្សៈ ១ វេទនា ១

ឯកោ សញ្ញា ហោតិ ឯកោ ចេតនា ហោតិ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាខន្តោ ហោតិ ឯកោ សញ្ញា-
 ខន្តោ ហោតិ ឯកោ សង្ខារក្ខន្តោ ហោតិ ឯកោ
 វិញ្ញាណក្ខន្តោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ ហោតិ
 ឯកំ មនិទ្រ្តិយំ ហោតិ ឯកោ មនោវិញ្ញាណតតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ ធម្មតតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អន្តោមិ អត្តិ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូមិយោ ធម្មា សម ធម្មា តុស-
 ណ ។ បេ ។

[២៥៧] កតខោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្តោ
 ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា វិញ្ញាណា វិចារោ ចិត្តំ
 ចិត្តស្សកត្តតា សន្តិទ្រ្តិយំ វិរិយទ្រ្តិយំ សតិទ្រ្តិយំ
 សមាធិទ្រ្តិយំ បញ្ញាទ្រ្តិយំ ជីវិតិទ្រ្តិយំ អនត្តាតតាស្សា-
 មិតិទ្រ្តិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេតោ សម្មាវាចា ស-
 ម្មាគម្មន្តោ សម្មាភជីវេ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សម្មាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ សមា-
 ធិពលំ បញ្ញាពលំ ជីវិតពលំ ឌុត្តប្បពលំ អណ្ត-
 កោ អនោសា អមោហោ អនភិជ្ឈា អត្យាថាមោ

សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ចិត្ត ១ វិចារាខន្ត ១ សញ្ញាខន្ត ១ សង្ខារក្ខន្ត ១
 វិញ្ញាណក្ខន្ត ១ មនាយតនៈ ១ មនិទ្រ្តិយ ១ មនោវិញ្ញាណតតុ ១
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មតតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា តួកអរូប-
 ធម៌ដទៃណា ដែលកើតដោយអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះតួកធម៌ដទៃកុសល ។ បេ ។

[២៥៧] សង្ខារក្ខន្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ចេតនា វិន្តៈ វិចារៈ ចិត្តំ ឯកត្តភារេសចិត្តំ សន្តិទ្រ្តិយ
 វិរិយទ្រ្តិយ សតិទ្រ្តិយ សមាធិទ្រ្តិយ បញ្ញាទ្រ្តិយ ជីវិតិទ្រ្តិយ អនត្តា-
 តតាស្សាមិតិទ្រ្តិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេតៈ សម្មាវាចា សម្មា-
 កម្មន្តៈ សម្មាភជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មា-
 ពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ជីវិតពលៈ
 ឌុត្តប្បពលៈ អណ្តកៈ អនោសៈ អមោហៈ អនភិជ្ឈា អត្យាថាម

បរិវារប្រវត្តិ បុព្វសុត្តន្ត

សម្មាធិដ្ឋិ ហិរិ ឡុត្តរ្យ្ហិ កាយឃ្មស្សដ្ឋិ ចិត្តឃ្ម-
 ស្សដ្ឋិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្ត-
 មុទុតា កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយទា-
 តុញ្ញតា ចិត្តទាតុញ្ញតា កាយុដ្ឋុតា ចិត្តុដ្ឋុតា
 សតិ សម្មជញ្ញំ សមថោ វិបស្សនា បត្តាហោ
 អវិក្ខោ យេ កំ បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាប័
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
 ណាទំ វេយ្យា សញ្ញាទំ វេយ្យា វិញ្ញាណត្វរិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យាធិកំ
 អបធយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេហាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្មដ្ឋិ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាតិញ្ញំ
 តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សម្មាធិដ្ឋិ ហិរិ ឡុត្តរ្យ្ហិ សេចក្តីស្ងប់ស្ងប់ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេច-
 ក្តីស្រាលតាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់តាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 តាយត្ថូដល់ការងារ ចិត្តត្ថូដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់តាយ សេចក្តី
 ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់តាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្មជញ្ញៈ
 សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផ្តងរឿង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬក៏
 ត្នូកអប្បធម៌វេទណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 ដែលភើតដោយអាស្រ័យហេតុ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខា-
 រក្ខន្ធ ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នូកធម៌ជាកុសល ។

[២៦០] ត្នូកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរ្យ្ហិ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តាទៀង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវត្នូកជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏ភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏ភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះត្នូកធម៌ជាកុសល ។

[២៦០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បវមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ នុត្តាភិញ្ញំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[២៦១] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ឡើយលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការទិសនូវកត្តាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការទិសនូវកត្តានឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ បាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ ក្ខមិ-

យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ សុខាបដិបទំ ទិប្បាកិញ្ញា

តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ

ហោតិ ។ បេ ។ វេម ធម្មា កុសលា ។

[២៦៤] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ

ក្ខមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារនំ វុបសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

[២៦៣] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកន្លងឡើយ

ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាយ មាន

សេចក្តីត្រាស់ដឹងជាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[២៦៤] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកន្លងឡើយ

ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រធាម បានខ្សាច់វិតក្កៈនិងវិចារៈ

រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ចតុត្ថំ ណាដំ ។ បេ ។ បវេមិ ណាដំ ។ បេ ។
 បក្កាមិ ណាដំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទទ្ធាកិញ្ញំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ឆាកិញ្ញំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆា-
 កិញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ទទ្ធា កុសលា ។
 សុទ្ធិច្ឆនិបត ។

(២៦៤) កតមេ ទទ្ធា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាដំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិវេចេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ណាដំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ទទ្ធា កុសលា ។ កតមេ ទទ្ធា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ណាដំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិកក្កវិចារណំ វុបសមា ។ បេ ។

ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បវេមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បរក្ខមជ្ឈាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

បចំ សុទ្ធិច្ឆនិបត ។

(២៦៥) ពួកធម៌ជាកុសល កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននៅ
 លោកុក្កជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បវេមជ្ឈាន សូន្យ (ចាកកតៈជាដើម) ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននៅលោកុក្កជ្ឈាន ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានម្ចាស់ភក្តៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។

ទុក្ខំយំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
ចក្កុតំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
បក្កាមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុញ្ញាតិ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុញ្ញាតំ ។

[២៦៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
លោកុក្កជ្ឈានំ ឈានំ ភារវតិ វិយ្យាជិតំ អបចយតាមី
ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិ-
ច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិ-
ហារតិ ទុក្កាបដិបទំ ធម្មាតិញ្ញំ សុញ្ញាតិ តស្មី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
យស្មី សមយេ លោកុក្កុតំ ឈានំ ភារវតិ វិយ្យាជិតំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ក្ខមិ-
យា បត្តិយា វិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្កាបដិបទំ វិយ្យាតិញ្ញំ
សុញ្ញាតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់ទុក្ខិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ភតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចក្កុតជ្ឈាន
។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ដ៏ស្មុឡ ក្នុងសម័យ
ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
ចប់ សុញ្ញាតំ ។

[២៦៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
លោកុក្កជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការចិនសន្យុកក្នុងឡើង
ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏ស្មុឡ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុក្កជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
ដល់នូវការចិនសន្យុកក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុង
ជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏ស្មុឡ ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ព្រះបរមនិរ្ឫតិ បដិបទ

អវិក្ខេបោ ចោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
 កុត្តរំ ណាទំ ភាវេតិ ជិយ្យាទិកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋិ-
 កតានិ បហានាយ បវេហាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ណាទំ ឧប-
 សម្បជ្ឈ វិហារតិ សុខាបជិបទំ ធម្មាកិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
 ណាទំ ភាវេតិ ជិយ្យាទិកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋិកតានិ
 បហានាយ បវេហាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ណាទំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
 សុខាបជិបទំ ទិយ្យាកិញ្ញំ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

លោកុត្តរកុសល បដិបទ

សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទូរលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការមិនសន្សំកត្តាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទូរក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកការ
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាយ
 តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទូរលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿង
 ចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការមិនសន្សំកត្តានឡើង ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់ទូរក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកការទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ចាប់ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យា-
 នំតំ អបពយតាមំ និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វុបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បា-
 កិញ្ញំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បា កិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ផស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុត្តន្តបិដក ទី ៣ ។

បុគ្គលចម្រើនខ្លះលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការចំន
 សន្យាកត្តានុវដ្ត ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងប្រធាន បាវ
 ម្លាប់វិក្កុះខ្លះវិចារៈ រួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ភតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចក្កុជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ដ៏សូន្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងចាប់ ដ៏សូន្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ្ញាណ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូន្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ្ញាណ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេរោកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ទី ៣ ។

[២២៧] ពាក្យមេ បញ្ច បុគ្គលណ ។ យស្មី
 សមយេ លោកុក្កវិ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតិ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវេនាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុក្កវិ
 ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំតិ អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ
 បហាទាយ បវេនាយ ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចា-
 រានំ បុសមា ។ បេ ។ ឧតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ធនុត្តិ ឈានំ ។ បេ ។
 បវេមិ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[២២៧] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុក្កវិជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកត្តាទៀង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លួនខ្លួន ដើម្បីដល់ខ្លួនក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាយទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ (និព្វានគ្នាន
 កិលេសជាគ្រឿងកំលាំងខ្លាំង) ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពាយមាយ កំភីតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះលោកុក្កវិជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកត្តាទៀង ដើម្បីលះបង់ខ្លួនខ្លួន ដើម្បីដល់ខ្លួនក្នុង
 ជាប្រថម បានម្លប់វិភក្តៈនិងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ធនុត្តជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពាយ-
 មាយ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៦៨) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ភារេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមតាមី និដ្ឋិតតានិ មហានាយ បវេមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បវេមី
 ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ នន្ទាភិក្ខុ
 អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ មេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ភារេតិ និយ្យានិកំ អប-
 ធមតាមី និដ្ឋិតតានិ មហានាយ បវេមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បវេមី ណាទំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ទិប្បាភិក្ខុ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។

(២៦៨) ពួកធម៌ជាកុសល ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តានឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ សេចក្តីមិនឈឺមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាក
 វដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តានឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់
 នូវភូមិជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជា
 អប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អរិក្ខេត្តោ យោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 លោកុត្តរំ ណាទំ ការោតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី
 ទិដ្ឋិកតានំ បហាទាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ តោមេហិ ។ បេ ។ បវមី ណាទំ ឧបសម្មជ្ឈ
 វិហរតិ សុខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ
 ការោតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋិកតានំ បហា-
 ទាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តោមេហិ
 ។ បេ ។ បវមី ណាទំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតិ សុខា-
 បដិបទំ ទិដ្ឋិកតានំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្ខេតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ការោតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិកតានំ បហាទាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តោមេហិ ។ បេ ។

។ បេ ។ សេចក្តីទំនាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាក្រឡឹងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្សែការមិនសន្សំ
 កត្តាឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្សែភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិញ តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-
 ក្តីទំនាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាក្រឡឹងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្សែការមិនសន្សំកត្តាឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្សែភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងចាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីទំនាយមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាក្រឡឹង
 ចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្សែការមិនសន្សំកត្តាឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់ខ្សែភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់តែក្នុងនិវិចាររូបវិញ ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតំ ទុក្ខកាមដិបទំ
 ទទ្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ ទុក្ខកាមដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាមដិបទំ
 ទទ្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាមដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ផស្ស្តា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា ត្យសលា ។

អប្បណិហិតមូលកថា ។

(២៦៧) តតមេ ធម្មា ត្យសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មក្កំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្ប-
 ដានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥទ្ធិទានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥទ្ធិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ ទលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តិ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សច្ចំ ភាវេតិ ។ បេ ។

បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ តែមានសេចក្តីគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្ប-
 ណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានសេចក្តីគ្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនពេញមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាត្យសល ។

ចម្លើយ អប្បណិហិតមូលកថា ។

(២៦៧) តួកធម៌ជាត្យសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវសម្មប្បដាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥទ្ធិទាន
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥទ្ធិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវទល ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈន្តិ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសច្ចៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

លោកុត្តរំ សមដំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្ម
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ទដ្ឋំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ជស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី
 និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆា កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបជិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កុចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ចម្រើននូវសេចក្តី: ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវសេចក្តី ជាលោ-
 កុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវខន្ធ ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវអាយតន: ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវធាតុ ជាលោកុត្តរ:
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាហារ ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវជស្ស:
 ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវសញ្ញា ជាលោកុត្តរ: ។ បេ ។ ចម្រើននូវចេតនា ជាលោកុត្តរ:
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោកុត្តរ: ជាគ្រឿងចេញចាកផ្លូវ: ដល់នូវ
 ការមិនសន្យុកតូនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម
 បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្ស:
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាគុសល ។ បេ ។

(២៧០) កកតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ណាទំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញា
 ធម្មានិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិយានិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តានិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមិសានិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ តមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។
 កកតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
 កុត្តរំ ណាទំ កាវេតិ និយ្យានិកំ អបធមយតាមី និដ្ឋិ-
 តតានំ បហាទាយ បវមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិក-
 ក្កវិចារាទំ វុបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាទំ ។ បេ ។
 តតិយំ ណាទំ ។ បេ ។ ធម្មត្តំ ណាទំ ។ បេ ។

(២៧១) ត្នកធមិជាកុសល ភើដ្ឋិចម្ពេច ។ បុគ្គលចម្រើនទ្រូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ទ្រូវការមិនសន្យុកត្នទ្រឿង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទ្រូវក្នុងជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកតាមគាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានធន្នៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិ-
 យៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមិសា
 ជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធមិជាកុសល ។ បេ ។ ត្នកធមិជាកុសល ភើដ្ឋិច
 ម្ពេច ។ បុគ្គលចម្រើនទ្រូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់ទ្រូវការមិនសន្យុកត្នទ្រឿង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទ្រូវក្នុង
 ជាប្រធម បានម្ខាងវិក្កុះនិងវិចារៈច្របាយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ឧត្តារជមនំ ឧត្តារិកំ ឧត្តារិកំ ឧត្តារិកំ ឧត្តារិកំ
 ។ បេ ។ វិវិយាជិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាជិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមំសារិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ មតិ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភា-
 វេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 តលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈិណំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សច្ចំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ សមនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធម្មំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ទន្ធិ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។

បឋមំ ឧបសម្បជ្ជ ។ បេ ។ ព្រះបរម ព្រះបាទ ព្រះសីហនុ ប្រញី
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយើងយូរ មានឧទ្ទេរជាអធិបតី ។ បេ ។ មាន
 វិវិយាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមំសារជា
 អធិបតី ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរមត្ត ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសម្មប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវតលៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈិណៈ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសច្ចៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសមនៈ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ទន្ធិ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាយតនៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

លោក្សត្តរំ ធាតុ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្សត្តរំ អា-
 ហារំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្សត្តរំ ធម្មតិ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោក្សត្តរំ វេទនិ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 ក្សត្តរំ សញ្ញា ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្សត្តរំ វេទនិ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្សត្តរំ ចិត្តិ ភាវេតិ ធិយ្យា-
 ធិតិ អបធមតាមី ធិដ្ឋកតាធិ បហាបាយ បវេមាយ
 ក្ខមិយា ចត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ណាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ធុត្តាបជិបទំ ធុត្តាភិញ្ញ
 ធុត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ តស្មិ
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥវេ ធុត្តា តុសលា ។ បេ ។

អធិបតី ។

បេហេ មត្តា ។

ចម្រើននូវធាតុ ជាលោក្សត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវកាយាវ ជាលោក្សត្តរំ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវផស្សៈជាលោក្សត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា
 ជាលោក្សត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសញ្ញា ជាលោក្សត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវចតនា ជាលោក្សត្តរំ ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោក្សត្តរំ ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងច្បាប់ ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវកិច្ចជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងខ្យល់ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ មានទទួលជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវេយៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមិសាជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

ចប់ អធិបតី ។

ចប់ មត្ត ទី ១ ។

[២៧១] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានិ កាវេតិ ជិយ្យា ជិតិ
 អបចយតាមី កាមកក្សាបាណានិ តទុកាវយ^(១)
 ទុតិយា ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទណ្ឌកិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញាច្ឆ័យិ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ទុតិយោ បញ្ជា ។

[២៧២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានិ កាវេតិ ជិយ្យា ជិតិ
 អបចយតាមី កាមកក្សាបាណានិ អនវសេសប្ប-
 យាណាយ តតិយាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆ័យិ ហោតិ ។ បេ ។

១ ឧ. បញ្ញាណិយ ។

[២៧១] ពួកអធិបតីកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងខ្លួនឡើយ
 ដើម្បីធ្វើតាមកត និងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់ខ្ញុំភតិយក្ខមិ
 (សកតាតាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីក្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អញ្ញាច្ឆ័យ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកអធិបតីកុសល ។ បេ ។

ចប់ ចន្ល ទី ២ ។

[២៧២] ពួកអធិបតីកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួនលោកុ-
 ត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងខ្លួនឡើយ ដើម្បី
 លះបង់ខ្ញុំតាមកតនិងព្យាបាទឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់ខ្ញុំភតិយក្ខមិ (អតា-
 តាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីក្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យ
 ណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆ័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបទិកា ធម្មសង្កណ៍

អភិក្កោមោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

ធម្មិយោ មញ្ញោ ។

(២៧៣) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោក្កត្តិ ឈានំ ភាវេតិ ជិយ្យាជិតិ
អបថយតាមី រូបរាគអរូបរាគមាធខុទ្ធច្ឋអវិជ្ជាយ អ-
នវសេសប្បហាយាយ ចតុត្ថាយ ភូមិយា មត្តិយា
វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បមី ឈានំ ខុបស-
ម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាមជិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆិយំ ហោតិ ។ បេ ។
អភិក្កោមោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

អភិធម្មបទិកា ធម្មសង្កណ៍

សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
ជាកុសល ។ បេ ។

ចម៌ មន្ត ទី ៣ ។

(២៧៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនទៅ
លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសង្ស័យកិច្ចខ្លួនឡើយ
ដើម្បីលះបង់នូវកាមរាគ អរូបរាគ មានៈ ទុក្ខៈ និងអវិជ្ជាឱ្យអស់រលីង
ដើម្បីដល់នូវភូមិ ទី ៤ (អរហត្តមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាមចាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
គ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អញ្ញាច្ឆិយំ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(២៧២) ហោតិ វេសិ វេសិ សមយេ អញ្ញាច្ឆ័យ

ហោតិ ។ យា វេសិ វេសិ សមយេ វេសិ ធម្មាណំ ញា-
 តាណំ ធម្មាណំ បញ្ញាណំ វិទិតាណំ សច្ចុកតាណំ សច្ចុ-
 ករិយាយ បញ្ញា បដាទនា វិចយោ បរិចយោ ធម្ម-
 វិចយោ សលុត្តណា ឧបលក្កណា បច្ចុបលក្កណា
 បណ្ឌិតិ កោសលិ ធម្មញ្ញិ វេសិញ ចិន្ទា ឧប-
 បរិក្កា ភូរិ មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា ស-
 ឡដញ្ញិ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាច្ឆ័យ បញ្ញាពលិ
 បញ្ញាសតិ បញ្ញាវាសនោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឌីកាសោ បញ្ញាបដោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ
 ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈដ្ឋោ មក្កនិ
 មក្កបរិយាបដិ ឥនិ វេសិ វេសិ សមយេ អញ្ញាច្ឆ័យ
 ហោតិ ។ បេ ។ អរិក្កោនោ ហោតិ ។ បេ ។ យេ
 វា បទ វេសិ វេសិ សមយេ អញ្ញាច្ឆិ អត្ថិ បដិច្ចសម្ម-
 ប្បនា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ចក្កោ មញ្ញោ ។
 លោកុញ្ញំ ចិញ្ចំ ។

(២៧២) ហោតិ វេសិ វេសិ សមយេ អញ្ញាច្ឆ័យ

បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធមិ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្តីក្លៀស វេសិកិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជា
 ផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើងច្បាស់
 សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ញាច្ឆ័យ បញ្ញាពលៈ
 គ្រឿងសស្រ្តាគឺបញ្ញា ព្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា
 គ្រឿងធ្លុះគឺបញ្ញា កនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មាជ្ឈន្តៈ ជាអន្តិទិមក្ក រាប់បញ្ចូលកងមក្ក ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ឲ្យធម៌ទាំងនោះ ដែលបុគ្គលដឹង ឃើញ ដល់ ដឹងច្បាស់
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ណា នេះអញ្ញាច្ឆ័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ឬក៏ ត្អូកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះត្អូកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ធម្មទី២ ។
 ចប់ លោកុញ្ញចិញ្ចំ ។

(២៧៤) ឃេតុមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
 នស្សសហគតំ ទិដ្ឋុភតសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 សន្តារម្មណំ វា កន្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋនារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បធាវត្ត តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ ហោតិ បិកិ ហោតិ សុខំ
 ហោតិ ចិត្តស្មេត្តកត្តតា ហោតិ វិវិយ្យ្រិយំ ហោតិ
 សមាធិទ្រិយំ ហោតិ មនិទ្រិយំ ហោតិ សោមន-
 ស្ស្យទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រិយំ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ
 មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិវិយតលំ ហោតិ សមាធិតលំ
 ហោតិ អហិវិតតលំ ហោតិ អនោត្តប្ប្បតលំ ហោតិ
 លោកោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈោ ហោតិ

(២៧៥) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង
 ជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី មានវា-
 ដ្ឋន្តជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាណ្ឌូរភារម្មណ៍ណា ។
 កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បិកិ សុខៈ ឯកត្តភារមស្ថ
 ចិត្ត វិវិយ្យ្រិយ សមាធិទ្រិយ មនិទ្រិយ សោមនស្ស្យទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយតលៈ សមា-
 ធិតលៈ អហិវិតតលៈ អនោត្តប្ប្បតលៈ លោកៈ មោហាៈ អភិជ្ឈោ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អយិវិទំ ហោតិ អនោគុញ្ញំ ហោតិ
សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិភូតោ ហោតិ
យេ វា បទ តស្មី សមយេ អតោមិ អតិ បដិច្ច-
សមុប្បដ្ឋា អរូមិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

(២៧៦) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
សម្មសនា សម្មសិទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។

(២៧៧) កតមោ តស្មី សមយេ វេទនា
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណា-
នាតុសម្មស្សដំ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ
ចេតាសម្មស្សដំ សាតិ សុខំ វេទយំតិ ចេតាសម្ម-
ស្សដំ សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
វេទនា ហោតិ ។

(២៧៨) កតមោ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
យោ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណានាតុសម្មស្សដំ
សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញាធិតត្តំ អយំ តស្មី សមយេ
សញ្ញា ហោតិ ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អហាគុញ្ញៈ សបដៈ បត្តាហាៈ អវិភូបៈ កំភើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ក្នុងអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយ
អស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(២៧៦) ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
សម្មស្ស ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការខ្ពង់ខ្ពស់ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៧) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ សេច-
ក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីស្រួលប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងចិត្ត ដែល
កើតអំពីសម្មស្ស នៃមនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ជស្សៈជាដើមនោះ
ការខ្ពង់ខ្ពស់ការចូលដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត វេ-
ទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៨) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
សញ្ញា សេចក្តីសំពាល់ សេចក្តីបំបាត់ ដែលកើតអំពីសម្មស្ស នៃ
មនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្កណ៍

[២៧៧] កតតោ តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណាណតុសម្មស្សជា
ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិទន្តិ(១) អយំ តស្មី
សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[២៧៨] កតតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ
បណ្ណារិ មនោ មនាយតទំ មនំជ្រៃយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណក្កន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាណតុ វិនិ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២៧៩] កតតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
សង្កប្បោ អប្បបា ត្យប្បបា ចេតសោ អភិធម្មបិដក
មិច្ឆាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

១ ឧ.ម. ចេតយិត្តំ ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្កណ៍

[២៧៧] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីចិត្ត ណាណកំណែ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃមនោ-
វិញ្ញាណាណតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៨] ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងការម្តង រសេចក្តីប្រាថ្នា ច្បងយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង គឺ
តន្តីចិត្តហៅថាមនោ មនាយតទៈ មនំជ្រៃយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្កន្ធ
មនោវិញ្ញាណាណតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៩] វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការិះគិត តិះ ការពើង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺមិច្ឆាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

(២៨២) យោគយោ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ អនុវិចារោ

ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុមេត្តនតា

អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

(២៨៣) កតមា តស្មី សមយេ មីតិ ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ មីតិ ពារមាដ្ឋិ អាមោទនា

បមោទនា បារសោ បហារសោ វិត្តំ ខ្នុរក្សំ អត្តប-

ទតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ មីតិ ហោតិ ។

(២៨៤) កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ពេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ

សុខំ ចេតោសម្មស្សដិ សាតិ សុខំ វេទយិតំ ចេ-

តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទី តស្មី

សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២៨៥) វិចារោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ

សំរិះរិះចិត្ត ការសំរៀងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារោ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៦) ចិត្តិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រួតចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល

សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញ្ងាញ ការបានខ្លះអំណរ ការ

អវណ្ណតអណ្ណិ សេចក្តីត្រួតអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចិត្តិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៧) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់វិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ

ទទួលបានផលដ៏ធ្លាញ់វិសាដាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃចិត្ត វេទនា

ដ៏ធ្លាញ់វិសាដាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ

នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៥] កកតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្រក-

ត្តតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិទិ
សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិគ្គោះថា អវិសា-
ហាដហនសតា សមថោ សមាធិទ្រូយំ សមាធិតលំ
មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្រកត្តតា
ហោតិ ។

[២៨៦] កកតមា តស្មី សមយេ វិវិយំទ្រូយំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វិវិ-
យារម្មោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយាមោ
ឧស្សាហោ ឧស្ស្រាជ្ឈំ ថាមោ ធិតិ អសិខិលប-
រក្កមតា អនិក្កុត្តច្ឆន្តតា អនិក្កុត្តធុរតា ធុរសម្ប-
ត្តាហោ វិវិយំ វិវិយំទ្រូយំ វិវិយតលំ មិច្ឆាវាយាមោ

វេទំ តស្មី សមយេ វិវិយំទ្រូយំ ហោតិ ។

[២៨៥] ឯកត្តការបស្ចិក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើប្តូរ

ម្តេច ។ ការបិកាវា ការកំលំនៅខឹង ការកាំងមាំ ការមិនឃ្លេង-
ឃ្លេង ការមិនពយមាយ ភាពវិនិច្ឆ័យមិនឃ្លេងឃ្លេង ការស្ងប់ម្តេច
គឺសមាធិទ្រូយ សមាធិតលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង
សម័យនោះ នេះឯកត្តការបស្ចិក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៦] វិវិយំទ្រូយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាព្ធភ្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុហោត សង្ខារ
ទិត្តំ ព្យាយាម ទស្សាហំ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្ចីយ្យាត សេចក្តី
សង្ខារមិនជ្រាបយ ការបិទដាក់ចុះខ្ទប់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ការបិទដាក់ចុះ
ការផ្គងខ្ទប់ចុះ គឺវិវិយៈ វិវិយំទ្រូយ វិវិយតលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះវិវិយំទ្រូយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៧] កតតមំ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រូយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិគ្គោតោ អវិសា-
 ហជណនសតា សមដោ សមាធិទ្រូយំ សមាធិតលំ
 មិច្ឆាសមាធិ វេទិ តស្មី សមយេ សមាធិទ្រូយំ
 ហោតិ ។

[២៨៨] កតតមំ តស្មី សមយេ មទិទ្រូយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 ហនយំ បណ្ឌរិ មនោ មនាយតទំ មទិទ្រូយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ
 វេទិ តស្មី សមយេ មទិទ្រូយំ ហោតិ ។

[២៨៩] កតតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្សិ-
 ទ្រូយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ
 សុខំ វេទយេតំ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា វេទិ តស្មី សមយេ សោមនស្សិទ្រូយំ
 ហោតិ ។

[២៨៧] សមាធិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតទៅ ការកំលប់ទៅនឹង ការកាំងនៅសិប ការមិន
 ប្លែងប្លែង ការមិនរាយមាយ កាលនៃចិត្តមិនប្លែងប្លែង សេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងប់ គឺសមាធិទ្រូយំ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា បេសចិត្ត
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៨] មទិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្នាល សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺ
 កន្លងចិត្តហៅថាមនោ មនាយកនៈ មនិទ្រូយំ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណាតតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមនិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៨៩] សោមនស្សិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាក់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាលដ៏ធ្លាក់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្ស
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាក់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សិទ្រូយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧០) តោតិ តស្មី សមយេ ជីវិត្រ្យៃយិ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មានំ អាឃុ
 បិតិ យេមនា យាមនា វិយនា វត្តនា ចាលនា
 ជីវិតិ ជីវិត្រ្យៃយិ វេទំ តស្មី សមយេ ជីវិត្រ្យៃយិ
 ហោតិ ។

(២៧១) កតមា តស្មី សមយេ មិច្ឆានិដ្ឋ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ និដ្ឋំ និដ្ឋកតំ
 និដ្ឋិករាជំ និដ្ឋិកត្តារោ និដ្ឋិវិស្វកាយំកំ និដ្ឋិវិប្បន្តតំ
 និដ្ឋិសញ្ញាជនំ តាហោ បដិគ្គាហោ អភិជិវេសោ
 បរាមាសោ ក្សត្រោ មិច្ឆាបដោ មិច្ឆតិ តិក្ខាយតនិ
 វិបរិយេសត្តាហោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆានិដ្ឋ
 ហោតិ ។

(២៧២) កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិជិវេ
 បនា មិច្ឆាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាស
 ង្កប្បោ ហោតិ ។

(២៧០) ជីវិត្រ្យៃយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ភាយុ ការបិតនៅ ការទៅយំឃ្មុយ ការរស់នៅ ការកំលាំងនៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្សានុរក្សបុគ្គលនោះ គឺជីវិត ជីវិត្រ្យៃយ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិត្រ្យៃយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧១) មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សេចក្តីសំញាតិទិដ្ឋិ កត្តារតិទិដ្ឋិ
 ចម្រើនទិដ្ឋិ សេចក្តីស្វែងរកទិដ្ឋិ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបប្រាមទិដ្ឋិ
 ការចាប់ប្រកាន់ ការប្រកាន់មាំ ការគាំទ្រមាំ ការស្តាប់អង្គុល ផ្លូវ
 ការក្រក់ គន្លងខុស សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាកំណើតនៃសេចក្តីវិនាស
 គឺលទ្ធផលចំពោះសម្រាប់ធន ការប្រកាន់ព្រោះវិស្វនិរកខុស ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧២) មិច្ឆាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគ្រិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជាំង ការលើកចិត្ត
 ឡើង គឺមិច្ឆាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមិច្ឆាសង្កប្បៈ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៣] កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាភយាមោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ

វិយារម្ពោ ចិក្កមោ បរិក្កមោ ឧយ្យមោ វាយា-

មោ ឧស្សរយោ ឧស្សន្ទ្យំ ថាមោ ធិតិ អសិ-

ដិលបរិក្កមតា អធិត្តិតចនតា អធិត្តិតតុរតា តុរ-

សម្បត្តាហោ វិយំ វិយទ្រិយំ វិយពលំ មិច្ឆា-

ភយាមោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាភយាមោ

ហោតិ ។

[២៧៤] កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ

សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេមោ អវិសា-

មាជមាណសតា សមថោ សមាធិទ្រិយំ សមាធិពលំ

មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ ។

[២៧៣] មិច្ឆាភយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាថ្នាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ទិត-

ទំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្ពឺឃ្នាត ការសង្វាត

មិនគួរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ ការផ្អែង

ចុះ តិរិយៈ វិរិយទ្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាភយាមៈ ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះមិច្ឆាភយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៤] មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបំភាន់ ការគិតលំនៅខឹង ការតាំងនៅស្ងប់ ការមិនប្រើប្រាស់

ការមិនរាយមាយ ភាពរឹងចិត្តមិនប្រើប្រាស់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ

សមាធិទ្រិយ មិច្ឆាសមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៤] កកតមំ តស្មី សមយេ វិយេពលំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ពេតសិកោ វិ-

យារម្ហោ ជិត្តានោ បរក្កានោ ខុយ្យានោ វាយានោ

ខុស្សុយោ ខុស្សុន្ទិ ថានោ ឆតិ អសិដិលបរក្ក-

មតា អនិក្ខត្តចនតា អនិក្ខត្តទុរតា ទុរសម្បត្តាយោ

វិយំ វិយំជ្រៀយំ វិយេពលំ មិច្ឆាវាយានោ វេទិ

តស្មី សមយេ វិយេពលំ ហោតិ ។

[២៧៥] កកតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជិត្តស្ស វិច្ឆិ

សណ្ឋិតិ អវិដ្ឋិតិ អវិសាយារោ អវិក្ខេតោ អវិសា-

ហជ្ជមាណសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ

មិច្ឆាសមាធិ វេទិ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ

ហោតិ ។

[២៧៤] វិយេពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាណ្ឌព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុហាត សង្វាត

ទិតទំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ច្រើនប្រុង ខ្លះខ្លួន ខ្លីយួត សេចក្តី

សង្វាតមិនច្បាស់យ ការមិនដាក់ចុះទូរសេចក្តីប៉ុនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ

ការផ្គង់ទូរចុះ គឺវិយេ វិយេជ្រៀយ វិយេពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយេពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧៥] សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបើកទៅ ការកំលាំងទៅនឹង ការកំលាំងទៅសីម ការមិនឃ្លេងឃ្លាន

ការមិនរាយមាយ ភាពរឹងចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លាន សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ

សមាធិជ្រៀយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ

នេះសមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាយាម បណ្តុះបណ្តាល

(២៧៧) កតតមំ តស្មី សមយេ អហិរិកតលំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ហិរិយតិ ហិរិយ-
តព្វេន ន ហិរិយតិ ចាបតានំ អកុសលានំ ធម្មា-
នំ សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ អហិរិកតលំ
ហោតិ ។

(២៧៨) កតតមំ តស្មី សមយេ អនោត្តប្បពលំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ឱត្តប្បតិ ឱត្ត-
ប្បតព្វេន ន ឱត្តប្បតិ ចាបតានំ អកុសលានំ
ធម្មានំ សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ អនោ-
ត្តប្បពលំ ហោតិ ។

(២៧៩) កតតោ តស្មី សមយេ លោភោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ លោភោ លុត្តា
លុត្តិតតិ សារភោ សារដ្ឋា សារដ្ឋិតតិ អភិជ្ឈ
លោភោ អកុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ
លោភោ ហោតិ ។

អព្យាយាម បណ្តុះបណ្តាល

(២៧៧) អហិរិកតលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ គ្រងដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយអំពើខ្ពុរិកដែលគួរខ្មាស មិន
ខ្មាស ដោយការជួបប្រទះខ្ពុរិកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះអហិរិកតលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៨) អនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ គ្រងដែលបុគ្គលមិនភក់ស្លុត ដោយអំពើខ្ពុរិកដែលគួរភក់ស្លុត
មិនភក់ស្លុត ដោយការជួបប្រទះខ្ពុរិកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះអនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៩) លោភៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការចង់បាន ការជាប់ចំពាក់ សេចក្តីជាប់ចំពាក់ តម្រេកខ្លាំង ព្រួត-
គ្រួសាល សេចក្តីគ្រួសាល ការសំឡឹងវែង គឺលោភៈ ជា
អកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះលោភៈ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

ឈ្មោះប្រាសាទ

[៣០០] កតហោ តស្មី សមយេ មោហោ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ អញ្ញាលំ អនុស្សំ

អនុសមយោ អនុតោតោ អសម្ពោតោ អប្បដិ-

វេតោ អសម្ពាហតា អបរិយោតាហតា អសមបេ-

ក្ខតា អប្បច្ចវេត្តណា អប្បច្ចក្ខត្តិ ទុម្មជ្ឈិ

ពាល្យំ អសម្បជញ្ញំ មោហោ បមោហោ សម្ពោហោ

អវិជ្ជា អវិជ្ជាយោ អវិជ្ជាយោតោ អវិជ្ជាទុសយោ

អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ អវិជ្ជាលង្កិ មោហោ អកុសលមូលំ

អយំ តស្មី សមយេ មោហោ ហោតិ ។

[៣០១] កតហោ តស្មី សមយេ អភិជ្ឈា

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ លោភោ លុត្តតា

លុត្តិតតិ សារភោ សារជ្ជតា សារជ្ជិតតិ អភិជ្ឈា

លោភោ អកុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ អភិ

ជ្ឈា ហោតិ ។

ឈ្មោះប្រាសាទ

[៣០០] ហោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនដឹង ប៉ុន្តែឃើញ ការមិនដល់ព្រមចំពោះ ការមិនគ្រាស់ដឹងខ្លះ

ធម៌តាមសមគួរ ការមិនដឹងធម៌ស្ងប់ ការមិនចាក់ធ្លុះចំពោះ ការមិន

កាន់យក ការមិនចុះចិត្ត ការមិនឃើញរស្មី ការមិនពិចារណា ការ

មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ការយល់ខុស សេចក្តីល្ងង់ សេចក្តីមិនដឹងខ្លះ

សេចក្តីវង្វេង សេចក្តីវង្វេងខ្លាំង សេចក្តីវង្វេងសព្វ សេចក្តីមិនដឹង

ច្បាស់ អន្ទង់គឺអវិជ្ជា គ្រឿងប្រកបគឺអវិជ្ជា អនុស័យគឺអវិជ្ជា សេចក្តី

គ្របសង្កត់គឺអវិជ្ជា គន្លឹះគឺអវិជ្ជា គឺមោហៈ ជាអកុសលមូល ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះមោហៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០១] អភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីចង់បាន ការជាប់ចំពាក់ ភាពជាប់ចំពាក់ គម្រោងខ្លាំង ការ

ត្រួតត្រាសព្វ ភាពត្រួតត្រាសព្វ គឺអភិជ្ឈា លោភៈ ជាអកុសលមូល

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអភិជ្ឈា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០២] ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតិ
 ទិដ្ឋិកហានិ ទិដ្ឋិកត្តារោ ទិដ្ឋិវិស្វកាយិកំ ទិដ្ឋិវិជ្ជាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិសំយោជនិ តាហោ បដិក្កាហោ អភិចិវេសោ
 បរាមាសោ កុម្មតោ មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតំ តិក្កាយតនិ
 វិបរិយេសត្តាហោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។

[៣០៣] កតមំ តស្មី សមយេ អហិរិកំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ហិរិយតិ ហិរិ-
 យិត្យេន ន ហិរិយតិ ចាបកានិ អកុសលានិ
 ធម្មានិ សមាបត្តិយា ឥទិ តស្មី សមយេ អហិរិកំ
 ហោតិ ។

[៣០៤] កតមំ តស្មី សមយេ អនោក្ខប្បំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ខុត្តប្បតិ ខុត្ត-
 ប្បតិក្យេន ន ខុត្តប្បតិ ចាបកានិ អកុសលានិ
 ធម្មានិ សមាបត្តិយា ឥទិ តស្មី សមយេ អនោ-
 ក្ខប្បំ ហោតិ ។

[៣០៥] មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ធ្វើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សំញាតិទិដ្ឋិ គន្ធារតិទិដ្ឋិ ចំរូងតិទិដ្ឋិ
 សេចក្តីស្ទុះស្ទាតិទិដ្ឋិ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបគឺទិដ្ឋិ ការចាប់ប្រកាន់
 ការប្រកាន់មាំ ការគាំដមាំ ការស្តាប់អង្គុល ផ្លូវអាក្រក់ គន្ធន់ខុស
 សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាគំណើតនៃសេចក្តីវិនាស គឺលទ្ធិដូចជាកំរង
 សម្រាប់ទ្រង់ ការប្រកាន់ព្រោះស្វែងរកខុស នា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៦] អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ធ្វើដូចម្តេច ។
 គ្រងដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរខ្មាស មិនខ្មាស
 ដោយការផ្អែបប្រទះទូរក្នុងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៧] អនោក្ខប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ធ្វើដូចម្តេច ។
 គ្រងដែលបុគ្គលមិនគក់ស្លុត ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរគក់ស្លុត មិនគក់
 ស្លុត ដោយការផ្អែបប្រទះទូរក្នុងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ
 នេះអនោក្ខប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៥] កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ សណ្ឋិ-
 តិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសាហាដមាធន-
 សតា សមថោ សមាធិទ្រ្តិយេ សមាធិពលំ មិត្តា-
 សមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

[៣០៦] កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិគោ
 វិយារម្ហោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិ ថាមោ ធិតិ អសិទិលបរក្ក-
 មតា អធិក្កុតចន្ទតា អធិក្កុតធុរតា ធុរសម្បត្តាហោ
 វិយំ វិយទ្រ្តិយំ វិយពលំ មិត្តាវាយាមោ អយំ
 តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

[៣០៧] កតមោ តស្មី សមយេ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស មិតិ
 សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កេចោ អវិសា-
 ហាដមាធនសតា សមថោ សមាធិទ្រ្តិយេ សមាធិពលំ
 មិត្តាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។

[៣០៨] សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការគំគល់នៅនឹង ការគំគល់នៅសឹម ការមិនប្លែងប្លែង
 ការមិនឈឺមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លែងប្លែង គឺសមថៈ សមាធិទ្រ្តិយ
 សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០៩] ការផ្គុំឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីប្រាព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧបាស សង្កាត
 ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្ចីឃ្នាត សេចក្តី
 សង្កាតមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះខ្សែសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គុំឡើង គឺវិយ វិយទ្រ្តិយ វិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះការផ្គុំឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣១០] ការមិនឈឺមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការគំគល់នៅនឹង ការគំគល់សឹម ការមិនប្លែង
 ប្លែង ការមិនឈឺមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លែងប្លែង សេចក្តីស្ងប់ស្ងប់
 គឺសមាធិទ្រ្តិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះការមិនឈឺមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០៤) យេ វា បទ តស្មី សមយេ អពោចិ
អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អកុសលា ។

(៣០៥) តស្មី ខោ បទ សមយេ ចត្តារក
ខន្ធា ហោន្តិ គ្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចុទ្ធិយាធិ
ហោន្តិ បញ្ចុទ្ធិកិ ឈាធិ ហោតិ ធម្មុទ្ធិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ ពលាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ធម្មស្សា ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អពោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិលោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣០៦) តតមោ តស្មី សមយេ សង្ការត្តោ
ហោតិ ។ ធម្មស្សា ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ មិត្ត
ចិត្តស្សតត្តតា វិយេទ្ធិយេ សមាធិទ្ធិយេ ជីវិតទ្ធិយេ
មិច្ឆាធិច្ចំ មិច្ឆាសង្កប្បំ មិច្ឆាកាយោ មិច្ឆាសមាធិ
វិយេតលំ សមាធិតលំ អហិរិតតលំ អនោត្តប្បតលំ

(៣០៧) បូកំ ពួកអរូបធម៌វិទណោ ដែលកើតឡើងព្រោះអា-
ស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣០៨) ខន្ធ ២ វាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ ផ្សែង ៧
ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ២ ហេតុ ២

ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ បូកំ ពួកអរូបធម៌វិទណោ ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣០៩) សង្ការក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ មិត្ត ឯកត្តភាវេសចិត្ត វិយេទ្ធិយេ
សមាធិទ្ធិយេ ជីវិតទ្ធិយេ មិច្ឆាធិច្ចំ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាកាយាមៈ
មិច្ឆាសមាធិ វិយេតលៈ សមាធិតលៈ អហិរិតតលៈ អនោត្តប្បតលៈ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាធិដ្ឋិ អហិរិកំ អ-
 នោត្តប្បំ សមដោ បត្តាហោ អវិក្កោតោ យេ វា
 បទ តស្មី សមយេ អនោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ធម្មា វេបេត្តា វេទណាខន្ធំ វេបេត្តា សញ្ញា-
 ខន្ធំ វេបេត្តា វិញ្ញាណត្តន្ធំ អយំ តស្មី សមយេ
 សង្ការត្តន្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អ-
 កុសលា ។

[៣០០] តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ មិច្ឆំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
 ទស្សសហគតំ ធិដ្ឋិតតសម្បយុត្តំ សសង្ការេន រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បធាវត្ត តស្មី សមយេ ឧស្សា ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្កោតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាធិដ្ឋិ អហិរិកោ អនោត្តប្បោ សមមៈ
 បត្តាហោ អវិក្កោបោ បូតិ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ
 សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្នុងចេញ នេះសង្ការក្នុង កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

[៣១១] ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអកុសល

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយខិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ការ មានរូប
 ជាអាម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអាម្មណ៍ក្តី បូតិ ប្រាវត្តអាម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១២] កតមេ ធម្មា អក្សរលេខ ។ យស្មី

សមយេ អក្សរលេខ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-

ធម្មសមាគមំ ធម្មិកតវិប្បយុត្តំ រុត្តារម្មណំ វា

សន្តារម្មណំ វា កត្តារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា

ដោដ្ឋនារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា

បទារត្ត តស្មី សមយេ ផស្ស្ត ហោតិ វេទនា

ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ

ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បិតិ ហោតិ

សុខំ ហោតិ ចិត្តស្ស្តកត្តតា ហោតិ វិវិយុទ្ធិយំ

ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ មនិទ្ធិយំ ហោតិ

សោមធម្មទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ មិច្ឆា-

សន្តិប្បូ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ

ហោតិ វិវិយុទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិតលំ ហោតិ

[៣១២] ពួកធម្មិកអក្សរលេខ តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអក្សរលេខ ច្រឡំ

ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកខ្លួន មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង

ជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី មាន

ដោយដ្ឋានជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម្មិកជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ប្រាណុភារម្មណ៍ណា ។

កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្ស្តៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្តុៈ វិចារៈ បិតិ សុខ ឯកត្តភារបស

ចិត្ត វិវិយុទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយ មនិទ្ធិយ សោមនស្សទ្ធិយ ជីវិតិទ្ធិយ

មិច្ឆាសន្តិប្បូ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយុទ្ធិយ សមាធិតលៈ

អហិរិកាលវ ហោតិ អនោត្តប្បវាលវ ហោតិ លោកោ
 ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិកំ
 ហោតិ អនោត្តប្បវ ហោតិ សមថោ ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្កេនោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣១៣) តស្មី ទោ បទ សមយេ ធម្មារោ

ទត្វា ហោន្តិ ម្នាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចុច្ឆ័យានិ
 ហោន្តិ បញ្ចន្តិកំ យានិ ហោតិ តិវុទ្ធិកោ មត្តោ
 ហោតិ ធម្មារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនិ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

អហិរិកាលវ អនោត្តប្បវាលវ លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ
 អនោត្តប្បវ សមថៈ បត្តាហោ អវិក្កេបៈ កិកើតមាន កង្កសម័យនោះ
 ។

បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំរើត
 មាន កង្កសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣១៣) ទត្វ ៤ ពាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារា ៧ វត្ថុនិយម

៥ លានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៧ ពលៈ ៤
 ហេតុ ៤ វស្សៈ ១ កើតមាន កង្កសម័យនោះ ។ បេ ។ ធម្មាយ-
 តនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្កសម័យនោះ បូក ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង្កសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អរុណយេ បព្ភ គោលោ ធិ អរុណយេ បព្ភ

[២១៤] បោកោ តស្មី សមយេ សម្មារត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្ស្ស ពេតនា វិគត្តោ វិចារោ បិតិ
 ចិត្តស្ស្តកត្តា វិយេន្ទ្រិយំ សមាជិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ
 មិច្ឆាសន្តប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាជិ វិយពលំ
 សមាជិពលំ អហិកពលំ អនោត្តប្បពលំ លោកោ
 មោហោ អភិជ្ឈា អហិកតិ អនោត្តប្បិ សមថោ
 បត្តាហោ អវិត្តោចោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អពោមិ អត្ថិ បទិច្ចសមុប្បន្ទា អរូបិចោ ធម្មា វេបេត្វា
 វេទនាខន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
 ត្តន្ធិ រយំ តស្មី សមយេ សម្មារត្តោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[២១៥] តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តិ ឧប្បន្ធិ ហោតិ សោម-
 មស្សសហតតិ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តិ សសម្មារេទ រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បទារត្ត តស្មី សមយេ ជស្ស្ស ហោតិ ។ បេ ។
 អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
 ។ បេ ។

អរុណយេ បព្ភ គោលោ ធិ អរុណយេ បព្ភ

[២១៦] សត្វក្រ្យេ កើតេ ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 ជស្ស្ស ពេតនា វិគត្តោ វិចារោ បិតិ ឯកត្តនាសេសចិត្តិ វិយេន្ទ្រិយ
 សមាជិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ មិច្ឆាសន្តប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាជិ
 វិយពលៈ សមាជិពលៈ អហិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោកៈ
 មោហៈ អភិជ្ឈា អហិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហា វេវិក្ខេបៈ
 បូកិ ពួកអរូបធម៌វិទនា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកវិកវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[២១៧] ពួកធម៌ជាអកុសល កើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយសោបទស្ស កែប្រែសព្វកិច្ចិ ប្រកបដោយសង្ខារ
 មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី បូកិ ប្រាជ្ញ
 ភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ជស្ស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១៦] ចានមេ ធម្ម រាជ្យសាលា ។ យស្មី សម-
 យេ អក្សសលំ ចិត្តិ ឧប្បជ្ជិ ហោតិ ឧបេក្ខាសមា-
 គតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តិ វុច្ឆារម្មណំ វា សន្ទារម្មណំ វា
 កុច្ឆារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោជ្ឈារម្មណំ វា
 ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បទាវត្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សេន ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេត-
 នា ហោតិ ចិត្តិ ហោតិ វិគត្តោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ វិវិយទ្រិយំ
 ហោតិ សមាធិទ្រិយំ ហោតិ មទិទ្រិយំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខិទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតទ្រិយំ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ
 មិច្ឆាសន្តិប្យោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆា-
 សមាធិ ហោតិ វិវិយពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ អហិវិគពលំ ហោតិ អនោត្តប្បពលំ ហោតិ
 លោភោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អហិវិគិ ហោតិ អនោត្តប្ប ហោតិ
 សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោចោ ហោតិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្តិ បដិច្ច-
 សមុប្បជ្ជា អរូបិចោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្សសលា ។

[៣១៦] ពួកធម៌ ជាអក្សសល តើដូចម្តេច ។ អក្សសលចិត្ត
 ប្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានដេដ្ឋព្វជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាណ្ឌ-
 ម្មណ៍ណា ។ តើឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ទេវតា ឯកត្តភារបសិច្ច វិវិយទ្រិយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសន្តិប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ បិណ្ឌ-
 សមាធិ វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិគពលៈ អនោត្តប្បពលៈ
 លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិវិគៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ
 បត្តាហៈ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអប្បធម៌
 ដទៃណា ដែលតើឡើងព្រោះពេស្រយហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ រនេពួកធម៌ជាអក្សសល ។

(៣១៧) ចេតនា អនុក្រមសុខ សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ វាសី សមយេ ជស្សោ ធុសធា
 សម្មសធា សម្មសីតត្តំ អយំ វាសី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ កកតមា វាសី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ វាសី សមយេ កកតមា វាសី ធាតុសម្មស្សដំ
 ចេតសិកំ វេសាតំ ធាតុសម្មស្សដំ ចេតសម្មស្សដំ
 អនុក្រមសុខំ វេទយិតិ ចេតសម្មស្សដំ អនុក្រម-
 សុខា វេទនា អយំ វាសី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ កកតមា វាសី សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។
 យំ វាសី សមយេ ចេតសិកំ វេសាតំ ធាតុសម្មស្សដំ
 អនុក្រមសុខំ វេទយិតិ ចេតសម្ម-
 ស្សដំ អនុក្រមសុខា វេទនា អយំ វាសី សមយេ
 ឧបេត្តា ហោតិ ។ បេ ។ កកតមំ វាសី សមយេ
 ឧបេត្តា ហោតិ ។ យំ វាសី សមយេ ចេតសិកំ
 វេសាតំ ធាតុសម្មស្សដំ អនុក្រមសុខំ
 វេទយិតិ ចេតសម្មស្សដំ អនុក្រមសុខា វេទនា
 វេទំ វាសី សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។ បេ ។

(៣១៧) ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការពារសង្គ្រោះ ការបំបាត់ ការខ្ពង់ខ្ពស់ចំណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ភាព មិនមែនជា
 មិនធ្លាក់ភាព ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បវនៃមនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែល
 កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បវនៃចិត្ត វេទនាមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប-
 វនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ឧបេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាក់ភាព មិនមែនជាមិនធ្លាក់ភាព ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
 ទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បវនៃចិត្ត វេទនាមិន
 ទុក្ខមិនសុខដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បវនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេត្តា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧបេត្តា ក្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ភាព មិនមែនជាមិនធ្លាក់ភាព
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្ព័ន្ធស្បវនៃចិត្ត វេទនាមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បវនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេត្តា ក្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

យេ វា បដ តស្មី សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ច-
សមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣១៨] តស្មី ទោ បដ សមយេ ចត្តារោ
ខត្តា ហោន្តិ ម្នាយតទានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាណាវា ហោន្តិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ
ហោន្តិ ចតុរន្តិកំ ណាមិ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតទិ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បដ តស្មី
សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣១៩] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ការត្តោ
ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិនិក្កា វិចារោ ចិត្ត-
ស្សេកត្តតា វិវិយ្ហិយំ សមាធិដ្ឋិយំ ដិវិត្តិយំ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវិយាមោ មិច្ឆាសមាធិ
វិវិយពលំ សមាធិពលំ អហិវិតពលំ អនោត្តប្បពលំ

ប្តីកំ ពួកអរូបធម៌វិវណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

[៣១៨] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយភនៈ ២
ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុន្តិយ ៥ លាងមានអង្គ ៤ ថត្តមានអង្គ ៤
ពលៈ ៤ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយភនៈ ១ ធម្មធាតុ ១
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ប្តីកំ ពួកអរូបធម៌វិវណា ដែលកើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
អកុសល ។ បេ ។

[៣១៩] សង្ការត្តោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ផស្សៈ ចេតនា វិនិក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភារបសិទ្ធិ វិវិយ្ហិយ ស-
មាធិដ្ឋិយ ដិវិត្តិយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវិយាមៈ មិច្ឆា-
សមាធិ វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិតពលៈ អនោត្តប្បពលៈ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកំ
 អនោត្តប្បំ សមដោ បត្តាហោ អវិភោទោ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិដោ ធម្មា វេយ្យាតោ វេទនាទន្ធ�ំ វេយ្យាតោ សញ្ញាទន្ធឱ
 វេយ្យាតោ វិញ្ញាណក្ខន្ធឱ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣២០] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ទិដ្ឋិកតសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រុទ្ធារម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដារត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិភោទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

លោកៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមដៈ
 បត្តាហៈ អវិភោទៈ បូកិញ្ចកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុក្ខវេទនាខន្ធ
 សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាអកុសល ។

[៣២០] ភ្នកធម៌ជាអកុសល កើតឡើង ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូប
 ជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី បូកិ ប្រាត្រអារម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភោទៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣២០) តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តិ រូបារម្មណំ វា សន្ទា-
 រម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បទា-
 រត្ត តស្មី សមយេ ផស្ស្យ ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ
 ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្ត-
 ស្ស្រកត្តតា ហោតិ វិយ័ទ្រ្គិយំ ហោតិ សមាធិទ្រ្គិយំ
 ហោតិ មនិទ្រ្គិយំ ហោតិ ឧបេក្ខុទ្រ្គិយំ ហោតិ
 ជីវិតិទ្រ្គិយំ ហោតិ មិច្ឆាសន្តិប្បូ ហោតិ មិច្ឆាវា-
 យាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិយពលំ
 ហោតិ សមាធិពលំ ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ
 អនោត្តប្បពលំ ហោតិ លោកោ ហោតិ មោហោ
 ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិតំ ហោតិ អនោ-
 ត្តប្បំ ហោតិ សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ

(៣២១) ពួកធម៌អកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយទេវតា ប្រាសចាកខិដ្ឋិ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានដោដ្ឋព្វជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ប្រាព្វភារម្មណ៍
 ណា ។ តើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ទេវតា ឯកត្តការេសចិត្ត វិយ័ទ្រ្គិយ សមាធិទ្រ្គិយ មនិទ្រ្គិយ ឧប-
 េក្ខុទ្រ្គិយ ជីវិតិទ្រ្គិយ មិច្ឆាសន្តិប្បូ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោកៈ
 មោហៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ

អវិភូតោ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិធា ធម្មា ឥមេ
ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២២] តស្មី ខោ បទ សមយេ ចត្តារោ
ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ បញ្ច្រ្តិយាជំ
ហោន្តិ ចតុរ្តិកំ ឈាជំ ហោតិ តិវង្គិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ ពលាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិធា
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៣] តតោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។ ជស្សោ ទេតនា វិនិក្កោ វិចារោ
ចិត្តស្សេកត្តតា វិវិយ្រិយំ សមាធិវ្រិយំ ជីវិតវ្រិយំ
មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយតលំ
សមាធិតលំ អហិវិតតលំ អនាត្តប្បតលំ លោកោ

វេរិត្តបៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
នេះពួកធម៌អកុសល ។ បេ ។

[៣២៤] ខន្ធ ៤ អយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារ ៣
វិជ្ជិយ ៥ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ
៤ ហេតុ ៤ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
អកុសល ។ បេ ។

[៣២៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តតារេសចិត្ត វិវិយ្រិយ
សមាធិវ្រិយ ជីវិតវ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិតពលៈ អនាត្តប្បពលៈ លោកៈ

មោហោ អភិជ្ឈា អហិក្ខេបនិក អនោក្កប្បុរ្បិ សមយោ
 បត្តាហោ អភិក្កេហោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូចិហោ ធម្មា វេយេត្វា
 វេទនាខន្ធិ វេយេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេយេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣២២] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេត្តា-
 សហតតំ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូចារម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដារត្ត
 តស្មី សមយេ វស្សា ហោតិ ។ បេ ។ អភិក្កេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

មោហា: អភិជ្ឈា អហិក្ខេបនិក: អនោក្កប្បុរ្បុ: សមយោ: បត្តាហោ: អភិក្កេហោ:
 ប្តីក្កត្តកអរូបធម៌វិទេណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវិទេនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។

[៣២២] ក្នុងធម៌ ជាអកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេត្តា ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយសង្ខារ មាន
 រូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ប្តីក៏ប្រាណ្ឌអារម្មណ៍
 ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អភិក្កេហោ: ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣២៧) កតតយេ ឧប្បា អក្សរសាស្ត្រ ។ យស្មី
 សមយេ អក្សរសាស្ត្រ ចិត្ត ឧប្បន្និ ហោតិ ទោម-
 ទស្សសាស្ត្រ បដិយសម្បយ្យន្តិ រូទារម្មណំ វា
 សទ្ធាម្មណំ វា កទ្ធាម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
 ដោដ្ឋពារម្មណំ វា ទម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បទារត្ត តស្មី សមយេ ដស្សេក ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្ត ហោតិ
 វិភក្តោ ហោតិ វិចារេ ហោតិ ទុក្ខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្សេកកុតា ហោតិ វិយទ្រ្តិយំ ហោតិ សមាធិទ្រ្តិយំ
 ហោតិ មជ្ជិទ្រ្តិយំ ហោតិ ទោមទស្សទ្រ្តិយំ ហោតិ
 ជីវិតទ្រ្តិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កម្សោ ហោតិ មិច្ឆាវា-
 យាហោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិយពលំ ហោតិ
 សមាធិពលំ ហោតិ អហិវិតពលំ ហោតិ អនោត្ត-
 ប្បពលំ ហោតិ ទោរសោ ហោតិ មោហោ ហោតិ
 ត្យាទានោ ហោតិ អហិវិតំ ហោតិ អនោត្តប្បិ ហោតិ
 សមមោ ហោតិ បន្តាហោ ហោតិ អវិត្តោ ហោតិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញា អត្តិ បដិ-
 ទ្ធសមុប្បន្នា អរូមិទោ ទម្មា វេមេ ទម្មា អក្សរសាស្ត្រ ។

(៣២៧) កតតយេ ឧប្បា អក្សរសាស្ត្រ ។ យស្មី
 ជាចិត្តប្រឡង់វាយាទោមស្ស ប្រកបវាយាសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មានរូប
 ជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មាន
 រសជាអារម្មណ៍ក្តី មានដេញដោជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ
 ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា វេទនា
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ
 វិចារៈ ទុក្ខ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត វិយទ្រ្តិយ មនិទ្រ្តិយ មនិទ្រ្តិយ
 ទោមទស្សទ្រ្តិយ ជីវិតទ្រ្តិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមា-
 ធិ វិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិវិតពលៈ អនោត្តប្បពលៈ មោហាៈ
 ត្យាទាទៈ អហិវិតៈ អនោត្តប្បៈ សមមៈ បន្តាហាៈ អវិ-
 ត្តោៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ អរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ប្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 គួកធម៌អក្សរសាស្ត្រ ។

(៣២៦) ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឌុសតា
 សម្មសតា សម្មសំគត្តិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដិ
 ចេតសិកំ អសាតិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្សដិ
 អសាតិ ទុក្ខំ វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សដា អសាតា
 ទុក្ខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ អសាតិ ចេតសិកំ
 ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្សដិ អសាតិ ទុក្ខំ វេទយំតិ
 ចេតោសម្មស្សដា អសាតា ទុក្ខា វេទនា វេទិ
 តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ បេ ។ កតមំ
 តស្មី សមយេ នោមទស្ស្រិយំ ហោតិ ។ យំ
 តស្មី សមយេ ចេតសិកំ អសាតិ ចេតសិកំ
 ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្សដិ អសាតិ ទុក្ខំ វេទយំតិ
 ចេតោសម្មស្សដា អសាតា ទុក្ខា វេទនា វេទិ
 តស្មី សមយេ នោមទស្ស្រិយំ ហោតិ ។ បេ ។

(៣២៧) ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ។
 ជស្សោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ។
 នោះ នេះជស្សោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់វិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត សេចក្តីទុកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត
 នាគ ដ៏សមគ្គដល់ធម៌នោះ ការទទួលការម្នាក់មិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ
 ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត វេទនាមិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពី
 សម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ទុកកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាញ់វិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត ការទទួលការម្នាក់មិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃ
 ចិត្ត វេទនាមិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ខោមទ-
 ស្ស្រិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិន
 ធ្លាញ់វិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួល
 ការម្នាក់ មិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត វេទនា
 មិនធ្លាញ់វិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បៃនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះខោមទស្ស្រិយេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កតមោ តស្មី សមយេ នោសោ ហោតិ ។ យោ
 តស្មី សមយេ នោសោ ទ្ធីសតា ទ្ធីសិទ្ធីតំ ព្យាបតិ
 ព្យាបដ្ឋតា ព្យាបដ្ឋតតំ វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិតំ
 អសុរោចោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ
 នោសោ ហោតិ ។ បេ ។ កតមោ តស្មី សមយេ
 ព្យាបនោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ នោសោ
 ទ្ធីសតា ទ្ធីសិទ្ធីតំ ព្យាបតិ ព្យាបដ្ឋតា ព្យាបដ្ឋតតំ
 វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិតំ អសុរោចោ អនត្តម-
 នតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ ព្យាបនោ
 ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិទ្ធីសមប្បដ្ឋា អរូបិចោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អត្ថសលា ។

ពោសៈកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីទ្រង់ ការប្រ-
 ទ្ធីស ភាពប្រទ្ធីស ការព្យាបាទ ភាគព្យាបាទ ភាគព្យាបាទ សេចក្តី
 ទ្ធីស សេចក្តីភាគ សេចក្តីភាគ សំដីអសុរោះ សេចក្តីមិនត្រេកអរនៃ
 ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះពោសៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ព្យាបាទ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីទ្រង់ ការប្រទ្ធីស ភាពប្រទ្ធីស ការព្យាបាទ ភាគព្យាបាទ
 ភាគព្យាបាទ សេចក្តីទ្ធីស សេចក្តីភាគ សេចក្តីភាគ សំដីអសុរោះ
 សេចក្តីមិនត្រេកអរនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះព្យាបាទ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ច្នក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះពាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។

[៣២៧] តស្មី ហោ បទ សមយេ តត្តារោ

ខត្តា ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាធំ ហោន្តិ ទ្វេ ជាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចុដ្ឋិយាធំ
ហោន្តិ ចតុរន្តិកំ យាធំ ហោតិ តិវន្តិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ តលាធំ ហោន្តិ ទ្វេ ហោតុ ហោន្តិ
ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតំ ធម្មាយតធំ
ហោតិ ឯកា ធម្មជាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី
សមយេ អត្តោបិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំនោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៨] តតមោ តស្មី សមយេ សម្មារក្ខតោ

ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្តោ វិចរោ ចិត្តស្ស្រក.
ត្តតា វិយេដ្ឋិយំ សមាធិដ្ឋិយំ ជីវិតដ្ឋិយំ មិច្ឆាសង្ក
ប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិយេតលំ សមាធិ
តលំ អហិវិតតលំ អនោត្តប្បតលំ នោសោ មោហោ
ព្យាបាទោ អហិវិតំ អនោត្តប្បំ សមថោ បត្តាហោ

[៣២៧] ខត្តា ហោន្តិ ២ ឆ្ងាយតនាធំ ២ ហោន្តិ ២ ហោហោ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥

ឈានចានអង្គ ២ បត្តប្រកថាដោយអង្គ ៣ ពលៈ ២ ហោតុ ២ ជស្សៈ ១
។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មជាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ប្លក់
ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអស្រ័យហោតុ ក៏កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣២៨] សុដ្ឋារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគុតារេសចិត្ត វិយេដ្ឋិយ
សមាធិដ្ឋិយ ជីវិតដ្ឋិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
វិយេតលៈ សមាធិតលៈ អហិវិតតលៈ អនោត្តប្បតលៈ ពោសៈ
មោហាៈ ព្យាបាទ អហិវិតៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហាៈ

អវិក្កេតោ យេ វា វេទ ឥស្សី សមយេ អញោបិ អត្ថិ
បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបំនោ ធម្មា វេយេត្តា វេទនាទុដ្ឋិ
វេយេត្តា សញ្ញាទុដ្ឋិ វេយេត្តា វិញ្ញាណត្តទុដ្ឋិ អយំ
ឥស្សី សមយេ សង្ខារត្តនោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា អកុសលា ។

(៣២៧) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្សី

សមយេ អកុសលំ ធិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ នោម-
ទស្សសហកតិ បដិយសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូទា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បចារត្ត ឥស្សី សមយេ ធម្មញ្ញា ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្កេតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
។ បេ ។

អវិក្កេបៈ ឬតិ ពួកធម្មជាតិកុសលា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យ
ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
វិញ្ញាណក្នុងវេទនា នេះសង្ខារក្នុង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះភ្នកធម៌ជាអកុសល ។

(៣២៧) ពួកធម៌ជាអកុសល កើតឡើង ។ អកុសលចិត្ត ជា

ចិត្តប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ទាំងប្រ-
កបដោយសង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី
ឬតិ ប្រាវត្តនូវអារម្មណ៍ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេបៈ ក៏កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣៣០] ឃេវេ ធម្មា អនុសសា ។ យស្មី
 សមយេ អនុសសំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេត្តា-
 សហគតំ វិចិត្តិត្តាសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សញ្ញា-
 រម្មណំ វា កណ្ណារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនាត្ត
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិត-
 ក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ
 ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ វិវិយ្យន្ត្រិយំ ហោតិ មន្ត្រិយ្យ
 ហោតិ ឧបេត្តន្ត្រិយំ ហោតិ ដីវិត្តន្ត្រិយំ ហោតិ
 មិត្តាសង្កប្បោ ហោតិ មិត្តាវាយាមោ ហោតិ វិវិយ-
 តលំ ហោតិ អហិរិកតលំ ហោតិ អនោត្តប្បពលំ
 ហោតិ វិចិត្តិត្តា ហោតិ មោហោ ហោតិ អហិរិកំ
 ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អ-
 វិត្តោចោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អនោចំ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិចោ ធម្មា វមេ
 ធម្មា អនុសសា ។

[៣៣១] ត្ថកណិវេរកុសលេ វេប្បិចេប្បេ ។ អនុសសចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេត្តា ប្រកបដោយវិចិត្តិត្តា មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានសំរឿងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានសេវាភារម្មណ៍
 ក្តី មានដោដ្ឋន្ត្រិយ្យជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម្មិយ្យជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារម្ភ
 ភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភីត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ឧបេត្តា ឯកត្តតារសចិត្ត វិវិយ្យន្ត្រិយ មន្ត្រិយ ឧបេត្តន្ត្រិយ ដីវិ-
 ត្តន្ត្រិយ មិត្តាសង្កប្បៈ មិត្តាវាយាមៈ វិវិយពលៈ អហិរិកពលៈ
 អនោត្តប្បពលៈ វិចិត្តិត្តា មោហាៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ បត្តាហាៈ
 អវិត្តេបៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ត្ថកអរូបធម្មិយវិទណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ត្ថកធម្មិយអនុសស ។

[៣៣០] កាតយោ តស្មី សមយេ ជស្ស្ន

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្ស្ន ឌុសនា

សម្មសនា សម្មសិទ្ធិត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្ស្ន

ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ ចិត្ត-

ស្ស្នកត្តតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្ត-

ស្ស្ន បិទិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្នកត្តតា

ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ វិចិត្តិញ្ញា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ កង្ខា កង្ខាយនា

កង្ខាយតត្ថំ វិមតិ វិចិត្តិញ្ញា ទ្រេឡ្ហកំ ទ្រេនាបដោ

សិសយោ អនេកំសត្តាហោ អាសប្បនា បរិសប្បនា

អបរិយោតាហនា ធម្មិទត្ថំ ចិត្តស្ស្ន បនោវិលោខោ

អយំ តស្មី សមយេ វិចិត្តិញ្ញា ហោតិ ។ បេ ។

យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចស-

ប្បប្បនា អរូបិយោ ចន្ទា វេទេ ចន្ទា អកុសលា ។

[៣៣១] ជស្ស្ន កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ជស្ស្នៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទន្ទឹកទន្ទឹម ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះជស្ស្នៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកត្តា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការពិសោ-

ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តារបស់ចិត្ត កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិចិត្តិញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ ការឆ្ងល់ អាការឆ្ងល់ ភាពឆ្ងល់ សេចក្តីយល់ស្តាប់ស្តី

សេចក្តីឆ្លើយឆ្ងល់ ចិត្តបែកជាពីរ ចិត្តវិញ្ញាណជា ២ ផ្លូវ សេចក្តីសង្ស័យ

ការប្រកាន់ដោយចំណែកច្រើន ការដកថយមិនរួច ការទំលុះទំលាយ

ទៅមិនបាន ការប្រកាន់មិនមាំ សេចក្តីរឹងក្តីរឹងរបស់ចិត្ត ការសេម-

សោមចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចិត្តិញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌វិទណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣៣២) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ

ទន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ ចត្តារិ វស្ស័យោជំ

ហោន្តិ ចត្តាខ្ចីតំ ឈានំ ហោតិ ទុវខ្ចីតោ មក្កោ

ហោតិ តិណំ ពលានិ ហោន្តិ ឯកោ ហេតុ ហោតិ

ឯកោ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ

ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី

សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបិយោ

ធម្មា វសេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣៣៣) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ការកុ-

ទ្វោ ហោតិ ។ ធម្មេ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ

ចិត្តស្សេកកុតា វិយត្រ័យំ ជីវិតត្រ័យំ មិច្ឆាសង្ក-

យ្យោ មិច្ឆាវាយាមោ វិយពលំ អហិវិតពលំ អនោ-

ត្តប្បពលំ វិចិត្តិច្ឆា មោហោ អហិវិតំ អនោត្តប្បិ

(៣៣៤) ខ្ស ៤ កាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារេ ព វស្ស័យ ៤

ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ព ហេតុ ១

វស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតហេតុ ១

សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏ក៏មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣៣៥) សង្ការកុន កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ វស្សៈ ចេតនា វិតកុៈ វិចារៈ ឯកកុតារបសិទ្ធិ វិ-

យត្រ័យ ជីវិតត្រ័យ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ វិយពលៈ អហិ-

វិតពលៈ អនោត្តប្បពលៈ វិចិត្តិច្ឆា មោហាៈ អហិវិតៈ អនោត្តប្បៈ

បត្តាហោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អតោចិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូចិលោ ធម្មា វេយេត្វា វេទ-
 ណាទន្ធិ វេយេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេយេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣៣៤] តតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សន្តា-
 រម្មណំ វា តញ្ញារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោជ្ជ-
 ញ្ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បលារត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទណា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ
 ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេត្វា ហោតិ ចិត្តស្ស្ស-
 កត្តតា ហោតិ វិយ័ទ្រ្គិយំ ហោតិ សមាធិទ្រ្គិយំ
 ហោតិ មជ្ជិទ្រ្គិយំ ហោតិ ឧបេត្តិទ្រ្គិយំ ហោតិ ដីវិ-
 តិទ្រ្គិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយា-
 មោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វិយាបាលំ ហោតិ

បត្តាហា: បូកំ ត្ថកអរូបធម៌វេទណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះត្រូវធម៌ជាអកុសល ។

[៣៣៥] ត្រូវធម៌ជាអកុសល កើតដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ជា
 ចិត្តច្រឡំដោយទរេត្វា ប្រកបដោយទុក្ខច្ចៈ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី
 មានរាជ្ជដ្ឋានជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី បូកប្រាណាភារម្មណ៍
 ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេត្វា
 ឯកត្តតារបសចិត្ត វិយ័ទ្រ្គិយ សមាធិទ្រ្គិយ មនិទ្រ្គិយ ឧបេត្តិទ្រ្គិយ
 ដីវិតិទ្រ្គិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិយាបាលៈ

សមាជិតលំ ហោតិ អហិរិយតលំ ហោតិ អនោត្ត-
 ប្ប្បតលំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចំ ហោតិ មោហោ ហោតិ
 អហិរិតំ ហោតិ អនោត្តប្បិ ហោតិ សមដោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ យេ វ
 បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បា
 អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អតុសលា ។

(៣៣៥) កតមោ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ធុសនា
 សមសនា សម្មសំតត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 បេ...តិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ ឧទ្ធច្ចំ
 ហោតិ ។ យេ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ឧទ្ធច្ចំ អរូ-
 បសមោ ធម្មសោ វិក្ខោ កត្តត្តំ ចិត្តស្ស ឥទិ
 តស្មី សមយេ ឧទ្ធច្ចំ ហោតិ ។ បេ ។ យេ វ
 បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បា
 អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អតុសលា ។ បេ ។

សមាជិតលៈ អហិរិយតលៈ អនោត្តប្ប្បតលៈ ឧទ្ធច្ចៈ មោហាៈ
 អហិរិតៈ អនោត្តប្បៈ សមដៈ បត្តាហាៈ អវិក្ខោៈ កិក្ខោន
 កងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអា-
 ស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអតុសល ។

(៣៣៥) ផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់គ្រូ ការប៉ះពាល់ នារទន្តកទន្តិចណា កងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧទ្ធច្ចៈ
 កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការអវិណាតអណាតចិត្ត
 ការមិនស្ងប់ម្តប់ ការរាយមាយចិត្ត ការគ្រាត់ផ្អើលចិត្ត ណា កង
 សម័យនោះ នេះឧទ្ធច្ចៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអតុសល ។ បេ ។

[៣៣៦] តស្មី ខេ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ខ្វាយតនាធិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ មញ្ញុទ្រិយាធិ
 ហោន្តិ ចតុរ្កិកំ លាធិ ហោតិ តិវុទ្ធិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ តលាធិ ហោន្តិ ឯកោ ហោតុ
 ហោតិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ
 ធម្មាយតនិ ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ
 វា បទ តស្មី សមយេ អត្តោមិ អត្តិ បដិច្ចសម្ម-
 ប្បដ្ឋា អរូមិទោ ធម្មា អតុសលា ។ បេ ។

[៣៣៧] កតហោ តស្មី សមយេ សង្ការត្ត-
 ដ្ឋោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ
 ចិត្តស្សេកត្តតា វិវិយ្យ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ ជីវិត្រិយំ
 មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិវិយ-
 តលំ សមាធិតលំ អហិវិកតតលំ អនោត្តប្បតលំ

[៣៣៦] ខន្ធ ៤ រាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥
 ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មន្ត្រប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤ ហោតុ ១
 ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ
 ហោតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។
 [៣៣៧] សង្ការក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច
 ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តការបសិច្ចក្តិ វិវិយ្យ-
 ទ្រិយ សមាធិទ្រិយ ជីវិត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-
 សមាធិ វិវិយ្យតលៈ សមាធិតលៈ អហិវិកតតលៈ អនោត្តប្បតលៈ

ឧទ្ធច្ឋិ ហោហោ អហិវិកេ អនោគុប្បុរៈ សមថោ បត្តា-
 ហោ អវិក្កេចោ យេ វា បំណ តស្មី សមយេ អ-
 ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អវិច្ឆោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាឧទ្ធច្ឋិ វេយ្យា សញ្ញាឧទ្ធច្ឋិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 វ មេ វ វេម ធម្មា អកុសលា ។

ព្រះស អកុសលចិត្តំ ។

[៣៣៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស ត-
 តត្តា ឧបចិតត្តា វិចារកិ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បដ្ឋិ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសមាគតំ រូបារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេក-
 ត្តតា ហោតិ មនិទ្រ្ខិយំ ហោតិ ឧបេក្ខិទ្រ្ខិយំ ហោតិ
 ជីវិតិទ្រ្ខិយំ ហោតិ យេ វា បំណ តស្មី សមយេ
 អញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អវិច្ឆោ ធម្មា វេយ្យា
 ធម្មា អព្យាកតា ។

ឧទ្ធច្ឋិ ហោហោ អហិវិកេ អនោគុប្បុរៈ សមថោ បត្តាហោ អវិក្កេច-
 ហោ អវិក្កេចោ យេ វា បំណ តស្មី សមយេ អ-
 ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អវិច្ឆោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាឧទ្ធច្ឋិ វេយ្យា សញ្ញាឧទ្ធច្ឋិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 វ មេ វ វេម ធម្មា អកុសលា ។

ចំ អកុសលចិត្ត ១២ ។

[៣៣៨] តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស ត-
 តត្តា ឧបចិតត្តា វិចារកិ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បដ្ឋិ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសមាគតំ រូបារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេក-
 ត្តតា ហោតិ មនិទ្រ្ខិយំ ហោតិ ឧបេក្ខិទ្រ្ខិយំ ហោតិ
 ជីវិតិទ្រ្ខិយំ ហោតិ យេ វា បំណ តស្មី សមយេ
 អញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អវិច្ឆោ ធម្មា វេយ្យា
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៣៧] កតតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៤០] កតតោ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាតក្កវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដិ
 ចេតសិកំ ទេវសាតិ នាសាតិ ចេតាសម្មស្សដិ
 អនុក្ខមសុខំ វេទយំតិ ចេតាសម្មស្សដា អនុក្ខម-
 សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៤១] កតតោ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ តជ្ជាតក្កវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដា
 សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិទ្ទតិ អយំ តស្មី សម-
 យេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៤២] កតតោ តស្មី សមយេ ចេតនា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តជ្ជាតក្កវិញ្ញាណ-
 នាតុសម្មស្សដា ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយំតតិ
 អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៣៧] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការពេលគ្រូ ការបំរើការ ការទន្ទឹកទន្ទឹម ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤០] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនត្រូវតិសា មិនមែនជាមិនត្រូវតិសា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ
 ការទទួលបាននូវមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា
 មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤១] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការចងចាំ ភាពចំណាំ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញា-
 ណនាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤២] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគិត ភាពគិត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចក្ខុវិញ្ញាណ-
 នាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៣) កកតមិ តស្មី សមយេ ចិញ្ចំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិញ្ចំ មនោ មាណសំ ហធម៌
 បណ្ឌរិ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញា-
 ណក្ខត្តោ តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ វេទិ តស្មី សម-
 យេ ចិញ្ចំ ហោតិ ។

(៣៤៤) កកតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្កា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លោសានិ
 ធាសានិ ចេតាសម្មស្សនំ អនុក្កមសុខំ វេទយតិ
 ចេតាសម្មស្សនា អនុក្កមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្កា ហោតិ ។

(៣៤៥) កកតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេកក្កតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ ។

(៣៤៦) កកតមិ តស្មី សមយេ មនិច្ឆ័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិញ្ចំ មនោ មាណសំ
 ហធម៌ បណ្ឌរិ មនោ មនាយតនំ មនិច្ឆ័យំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខត្តោ តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ
 វេទិ តស្មី សមយេ មនិច្ឆ័យំ ហោតិ ។

(៣៤៧) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឆើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្តង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង
 គឺវេទចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៨) ទេវេក្កា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឆើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនត្រាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនត្រាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
 ខ្យល់ការម្តង មិនខ្ពស់មិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្តីស្សនៃចិត្ត វេទនា
 មិនខ្ពស់មិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្តីស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ទេវេក្កា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៩) ឯកក្កតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឆើដូច
 ម្តេច ។ ការបើកនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា
 របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៥០) មនិច្ឆ័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឆើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត ការដឹងការម្តង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង គឺ
 វេទចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មនិច្ឆ័យ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៧] កតតម៌ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លេ-

សាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្កមសុទិ

វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សដា អនុក្កមសុទា វេទនា

ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

[៣៤៨] កតតម៌ តស្មី សមយេ ដីវិត្តិទ្រ្ទិយំ

ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំទំ ធម្មាទំ វាយុ មិតិ

យបនា យាបនា ឥវិយនា វត្តនា ធាលនា ដីវិតិ ដីវិ-

ត្តិទ្រ្ទិយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ដីវិត្តិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ។

[៣៤៩] យេ វា បទ តស្មី សមយេ អន្លាបិ

អត្តំ បដិច្ចសមុច្ច្យនា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

[៣៤៧] ទរេត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រូវគ្នា មិនមែនជាមិនត្រូវគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ

ទទួលការម្នាក់មិនទទួលម្នាក់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទៃចិត្ត វេទនាមិន

ទទួលម្នាក់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្រទៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ទរេត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៨] ដីវិត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វាយុ ការបើកនៅ ការនៅយឺតយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ

ការប្រព្រឹត្តទៅ ការក្បួនវាស្របគ្នាទាំងនោះ គឺដីវិត ដីវិត្តិទ្រ្ទិយ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះដីវិត្តិទ្រ្ទិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៩] ឬតិ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការ

ស្រ្តីយហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៩០] តស្មី មោ ពន សមយេ ចត្តារោ

ខន្ធ ហោន្តិ ខ្លាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណ្ឌិយានិ
ហោន្តិ ឯកោ ដស្សន្ត ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
ចក្កវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិពូសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា វេមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៩១] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ

ហោតិ ។ ដស្សន្ត ចេតនា ឯត្តស្សេកត្តតា ជីវិត្រ្មិយំ
យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិ-
ពូសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា វេមេត្វា វេទនាទន្ធិ
វេមេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេមេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ
តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។ វេមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៩០] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុទ្រុយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ចក្កវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៩១] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត ជីវិត្រ្មិយ បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃ

ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

លើកទុកវិភវេនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៥២] បាទ បេ បេ បញ្ចករណ៍ ។ យស្មី

សមយេ កាមាវចរស្ស តុសលស្ស តម្មស្ស
 កេតត្តា ឧបទិកត្តា វិចារតិ សោតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្កាសហកតិ សន្តារម្មណំ ។ បេ ។
 យាទវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្កាសហកតិ
 តន្តារម្មណំ ។ បេ ។ ជិហ្គវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧ-
 បេក្កាសហកតិ រសារម្មណំ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ សុខសហកតិ ដោជ្ជនារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ធិស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សត្តា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្មេកកត្តា ហោតិ មនិទ្រ្ខិយំ ហោតិ សុខិទ្រ្ខិយំ
 ហោតិ ជីវិតិទ្រ្ខិយំ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អត្តោចិ អត្តិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា
 សបេ ធម្មា អត្យាកេតា ។

[៣៥៣] កតមោ តស្មី សមយេ ធិស្សោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ធិស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ធិស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៥៤] បញ្ចករណ៍ បញ្ចករណ៍ ។ យស្មី

ជាវិបាក ច្រឡំដោយទេវតា មានសំឡេងជាការប្លែង កើតឡើងហើយ
 ព្រោះបានធ្វើ បានសន្សំ ខ្លួនក្នុងកាមាវចរកុសល ។ បេ ។ យាន-
 វិញ្ញាណ ច្រឡំដោយទេវតា មានក្លិនជាការប្លែង កើតឡើងហើយ
 ។ បេ ។ ជិហ្គវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយទេវតា មានរសជាការប្លែង កើត
 ឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយសុខ មានជាដង្ហុះ
 ជាការប្លែង កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំរើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត សុខ ឯកត្តតា
 របស់ចិត្ត មនិទ្រ្ខិយ សុខិទ្រ្ខិយ ជីវិតិទ្រ្ខិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃ
 ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំរើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៥៥] ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩៤] កតតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដិ
 កាយតិ សាតំ កាយតិ សុខំ កាយសម្មស្សដិ
 សាតំ សុខំ វេទយតិ កាយសម្មស្សដា សាតា សុខា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៩៥] កតតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណនាតុសម្ម-
 ស្សដា សញ្ញា សញ្ញាធម៌ សញ្ញាធិតត្ថំ អយំ តស្មី
 សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៩៦] កតតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណនាតុសម្ម-
 ស្សដា ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយតត្ថំ អយំ
 តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៩៧] វេទនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រូវវិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 កាយដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃកាយវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ
 ការទទួលការម្នាក់ដ៏ត្រូវវិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃកាយ
 វេទនាដ៏ត្រូវវិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យនៃកាយ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះវេទនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩៨] សញ្ញា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សញ្ញាភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩៩] ចេតនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា សេចក្តីគិត ការតាក់តែង ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ចេតនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៧] កតមំ តស្មី សមយេ ចិន្តិ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិន្តិ មនោ មាទសំ ហនយំ

បណ្ណារិ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្តិយំ វិញ្ញាណំ

វិញ្ញាណត្វោ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណាទុ សនិ តស្មី

សមយេ ចិន្តិ ហោតិ ។

[៣៤៨] កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ កាយិកំ សាតិ កាយិកំ

សុខំ កាយសម្មស្សដំ សាតិ សុខំ វេទយតិ កា-

យសម្មស្សដា សាតា សុខា វេទនា សនិ តស្មី

សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៤៩] កតមា តស្មី សមយេ ចិន្តិស្សត្ត-

ត្តតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិន្តិស្ស វិចិត្តិ

អយំ តស្មី សមយេ ចិន្តិស្សត្តតា ហោតិ ។

[៣៥០] ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដ៏ធំនូវការច្នៃ សេចក្តីប្រាថ្នា ច្រើន ធម្មជាតិ

ដូចដ៏ធំនូវចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញា-

ណក្ខន្ធ កាយវិញ្ញាណទុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណ ក្នុងសម័យ

នោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥១] សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រូវពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ

ការទទួលការច្នៃដ៏ត្រូវពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ

វេទនាដ៏ត្រូវពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ ណ

ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៥២] ឯកត្តតារេស្មចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបើកនៅ ណ របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តតា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦០] កកតម៌ តស្មី សមយេ មង្គ្រិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ បរា មាទសិ
 មាទយំ បណ្ណារំ មរា មរាយតទំ មង្គ្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្កន្ធា តត្ថា កាយវិញ្ញាណនាគុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ មង្គ្រិយំ ហោតិ ។

[៣៦១] កកតម៌ តស្មី សមយេ សុខិទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ កាយកំ សាតិ
 កាយកំ សុខិ កាយសម្មស្សនំ សាតិ សុខិ
 វេទយតិ កាយសម្មស្សនំ សាតា សុខា វេទនា
 ឥទំ តស្មី សមយេ សុខិទ្ធិយំ ហោតិ ។

[៣៦២] កកតម៌ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសិ អរូបំ ធម្មា អាយុ មិតិ
 យមនា យមនា ឥរិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតិ
 ជីវិតិទ្ធិយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្ធិយំ ហោតិ ។

[៣៦៣] យេ វំ បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាចិ
 អត្ថិ បទិច្ចសម្មប្បន្នា អរូរិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អស្សាគតា ។

[៣៦០] មង្គ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការច្បាស់ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដ៏ជូរជង
 គិតវង្វែង ហៅថាមរា មរាយនេះ មង្គ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 កាយវិញ្ញាណនាគុ ដ៏សមគួរដល់ចម្រើនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មង្គ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦១] សុខិទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។
 សេចក្តីត្រាញ់សា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 កាយ ការទទួលការច្បាស់ដ៏ត្រាញ់សា ជាសុខ ដែលកើតឥតសម្មិស្សនៃ
 កាយ វេទនាដ៏ត្រាញ់សា ជាសុខ ដែលកើតឥតសម្មិស្សនៃកាយ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខិទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦២] ជីវិតិទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។
 អាយុ ការបិតទៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការកើលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិទ្ធិយ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតិទ្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៣] បទិ ត្នកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ការស្រវឹងហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះត្នកធម៌ជាអក្សក្រីក ។

[៣៦២] តស៊ី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិ ត្រ្និយាជំ
 ហោន្តិ ឯកោ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស៊ី សមយេ
 អញ្ញាបំ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំ ធម្មា វេម
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៦៣] តតនោ តស៊ី សមយេ សង្ការក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ធម្មោ ចេតនា ចិត្តស្សកត្តតា ជីវិតិ-
 ត្រ្និយំ យេ វា បទ តស៊ី សមយេ អញ្ញាបំ អត្ថំ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបំ ធម្មា វេមត្វា វេទនាខន្ធិ
 វេមត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេមត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ
 តស៊ី សមយេ សង្ការក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ វេម
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៦៤] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតបៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុមួយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញា-
 ណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៦៥] សង្ការក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត ជីវិតមួយ បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ការក្ខន្ធ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៣៦៦) កតមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ តាមាវចរស្ស តុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា
 ឧបចិត្តត្តា វិចារកា មនោធាតុ ឧប្បញ្ញា ហោតិ
 ឧបេត្តាសហគតា រូចារម្មណា វា ។ មេ ។ ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណា វា យំ យំ វា បធាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ទេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្សតក្កតា ហោតិ
 មជ្ឈិម្មំ ហោតិ ឧបេត្តិម្មំ ហោតិ ជីវិតិម្មំ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អនោមិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បញ្ញា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អត្យាកតា ។

(៣៦៧) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុសនា
 សម្មសនា សម្មសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

(៣៦៦) ត្ថកធម៌ជាអត្យក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បរមាធាតុ ជា
 វិបាក ប្រឡំដោយទមេត្តា មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ រេ ។ មាន
 ដោដ្ឋង្វះជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាភ្លេចរូបភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ឲ្យកម្មជាតាមាវចរកុសល ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទមេត្តា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត មន្ត្រិម្មយ ទមេត្តិ-
 ម្រិយ ជីវិតិម្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ត្ថកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះត្ថកធម៌ជាអត្យក្រឹត ។

(៣៦៧) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពារស្រ្រី ការប៉ះពាល់ ការផ្អាកផ្អើល ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៨] កេតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោនាគុសម្មស្សដំ ចេត-
សិកំ ទេវសាតិ ធាសាតិ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្ក-
មសុខំ វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្កមសុខា
វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៦៩] កេតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោនាគុសម្មស្សដំ សញ្ញា
សញ្ញាននា សញ្ញានិទត្តំ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា
ហោតិ ។

[៣៧០] កេតមា តស្មី សមយេ ចេតនា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោនាគុស-
ម្មស្សដំ ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយំតត្តំ អយំ
តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៦៨] វេទនា កេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រូវភិសា មិនមែនជាមិនត្រូវភិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃមនោនាគុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
ការប្តូរលំអិនទុក្ខមិនសុខ កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក្ខមិនសុខ
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៦៩] សញ្ញា កេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃ
មនោនាគុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧០] ចេតនា កេតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការគោរពរំលឹក ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃមនោ-
នាគុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧០] ហោតិ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ ហានសំ ហានយំ
 បណ្ណារំ មនោ មនាយននំ មនំ ទ្រុយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខត្តោ តត្ថា មនោនាតុ វនំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៧២] កតមោ តស្មី សមយេ វិគតោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តកោ វិគតោ
 សន្តប្បោ អប្បនា ត្បប្បនា ចេតសោ អភិណិរេបនា
 អយំ តស្មី សមយេ វិគតោ ហោតិ ។

[៣៧៣] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្តតា អនុ-
 មេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[៣៧៤] កតមោ តស្មី សមយេ ឧមេត្តា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ ទេវសាតិ
 ទាសាតិ ទេតោសម្មស្សជំ អនុត្តមសុខំ វេទយតិ
 ទេតោសម្មស្សជា អនុត្តមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧមេត្តា ហោតិ ។

[៣៧១] ចិត្តំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្តំ សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផ្សំ
 គិតវិញចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយននៈ មនំ ទ្រុយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ
 ក្នុង មនោនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ បេះចិត្ត
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧២] វិគតៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រូវវះ ការវះគិត តំវះ ការពឹង ការដក់ ការលើកចិត្ត
 ឡើង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិគតៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៣] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការគ្រូគ្រា ការចិញ្ចាណា ការពិនិត្យមើល ការស្រង្កេតមើល ការ
 ផ្តល់ខ្ញុំចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៤] ឧមេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាក់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាក់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ការទទួលការម្នាក់មិនខ្ពស់ខ្ពស់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនា
 មិនខ្ពស់ខ្ពស់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះឧមេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៥] បេតយា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កត្ត-

ត្តតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ក វិតិ

អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កត្តតា ហោតិ ។

[៣៧៦] កតមំ តស្មី សមយេ មជ្ជិជ្ជ័យំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ

មាទយំ បណ្ឌរិ មនោ មនាយតនំ មជ្ជិជ្ជ័យំ វិញ្ញា-

ណំ វិញ្ញាណក្កន្ធា តដ្ឋា មនោនាតុ វេទំ តស្មី

សមយេ មជ្ជិជ្ជ័យំ ហោតិ ។

[៣៧៧] កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិជ្ជ័យំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ខេតសិកំ នេវ-

សាតំ បាសាតំ ខេតោសម្មស្ស្ករិ អនុក្កមសុខំ វេ-

ទយតិ ខេតោសម្មស្ស្ករិ អនុក្កមសុខា វេទនា វេទនា

តស្មី សមយេ ឧបេត្តិជ្ជ័យំ ហោតិ ។

[៣៧៥] ឯកក្កាលេសចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺ

ដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៦] មនិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្តង សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិផ្លូវផងគឺ

កវ្តីចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយគនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនិទ្រ្តិយ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៧] ឧបេត្តិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ គឺដូច

ម្តេច ។ សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងចិត្ត ការទទួលការម្តងមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធចិត្ត

វេទនា មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះឧបេត្តិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៨] តតិយំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រុយិ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មានំ អាយុ មិតិ
 យបនា យាបនា វាយនា វត្តនា ពាលនា ជីវិតិ
 ជីវិតិទ្រុយិ វនំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រុយិ ហោតិ ។

[៣៧៩] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញោមិ
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

[៣៨០] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ម្នាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អហារា ហោន្តិ តិណិទ្រុយានិ
 ហោន្តិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 មនោធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៧៨] ជីវិតិទ្រុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូច
 ម្តេច ។ អាយុ ការបើកនៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការ
 រំកិលទៅ ការប្រព្រឹត្តិទៅ ការក្សេមក្សាយអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត
 ជីវិតិទ្រុយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិតិទ្រុយ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

[៣៧៩] បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៨០] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភាយគនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារេព វន្ត្រុយ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ
 ១ ធម្មាយគនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ បូក
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៣៨០) កតមេ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កតោ
 ហោតិ ។ ធម្មោ ពេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា ជីវិត្រ្និយំ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អញ្ញោចំ អត្ថំ បដិទ្ធសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា
 វេយ្យា វេទនាទុំ វេយ្យា សញ្ញាទុំ វេយ្យា
 វិញ្ញាណកុំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្កតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្ភកតា ។

កុសលវិហារ មតោណុ ។

(៣៨៦) កតមេ ធម្មា អព្ភកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា
 ឧបចិត្តា វិចារោ មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បន្នា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បដារត្ត តស្មី សមយេ
 ធម្មោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ

(៣៨១) សង្ខារក្កតោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឥស្សៈ រេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកក្កតារេសវចិត្ត ជីវិត្រ្និយ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌វិទណា ដែលកើតឡើង ព្រោះពេស្រយេហេតុ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាទុំ សញ្ញាទុំ វិញ្ញាណកុំនេះបញ្ច
 នេះសង្ខារក្កតោ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្ភក្រឹត ។

ចប់ មតោណុ មានវិហារកុសល ។

(៣៨២) ពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណនាតុ
 ជាវិបាក ច្រឡំរោយសោមនស្ស មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារម្មនូវភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុនេះឆ្នើ បានសន្សំ ទ្វេកម្មជាភារាវចរកុសល ក្នុងសម័យ
 ណា ឥស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា

ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិវិកត្តោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្ស្រកក្កតា ហោតិ មជ្ឈិម្មំ ហោតិ សោមន-
 ស្ស្រិម្មំ ហោតិ ជីវិត្តិម្មំ ហោតិ យេ វា បទ
 តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា
 អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៨៣] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ឌុសនា
 សម្មសនា សម្មសំតត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៨៤] កតមោ តស្មី សមយេ វេទនា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណា-
 នាតុសម្មស្សដិ ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ
 ចេតាសម្មស្សដិ សាតិ សុខំ វេទយំតំ ចេតាស-
 ម្មស្សដា សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 វេទនា ហោតិ ។

ចេតនា ចិត្តំ វិវិកត្តោ វិចារោ បីតិ សុខ ឯកក្កតាបេសិចិត្ត មនិទ្រិយ
 សោមនស្សិទ្ធិយ ជីវិត្តិទ្ធិយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ គួក
 អរូបធម៌វិទណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ហេតុ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះគួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៨៥] ឌុស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ឌុស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទន្ទឹកទន្ទឹច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះឌុស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៦] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃមនោវិញ្ញាណនាគុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការ
 ទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនា
 ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៥] កតតោ តស្មី សមយេ សញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សជា
សញា សញ្ញាមនា សញ្ញាជិត្តំ អយំ តស្មី សមយេ
សញា ហោតិ ។

[៣៨៦] កតតោ តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សជា
ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយំតត្តំ អយំ តស្មី
សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[៣៨៧] កតតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ មាណយំ
បណ្ឌិវំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្តិយំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណក្ខន្ធា តត្ថា មនោវិញ្ញាណនាតុ ឥទំ តស្មី
សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៨៨] កតតោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
សន្តប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ អភិណិរោបនា
អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

[៣៨៩] សញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

សញា ការសំគាល់ ការចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្មស្ស ខែបនោះ
វិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩០] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីនឹកគិត ការគិតគែង ដែលកើតអំពីសម្មស្ស ខែ
មនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩១] ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយំ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផងនីតិ
កន្ត្រៃចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៩២] វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត ត្រិះ ការរំពឹង ការជំពាក់ ការលើកចិត្ត
ឡើង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៧] កកតមា តស្មី សមយេ វិចារេ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារេ វិចារេ
 អនុវិចារេ ឧបវិចារេ ចិត្តស្ស អនុសទ្ធនតា អនុ-
 បេក្កនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារេ ហោតិ ។

[៣៧៨] កកតមា តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ បីតិ ចារោជ្ជិ កាមោទទា
 បមោទទា ហរសោ បហរសោ វិត្តំ ខុំនក្សំ អត្ត-
 មនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បីតិ ហោតិ ។

[៣៧៩] កកតមី តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សដំ សាតិ សុខំ វេទយតិ ចេ-
 តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទនំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៨០] កកតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បីតិ
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កកក្កតា ហោតិ ។

[៣៨១] វិចារេ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 ការក្រួតក្រា ការចិញ្ចឹម ការចង់គ្រូមើល ការសង្កេតមើល ការ
 ផ្គត់ផ្គង់ចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារេ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨២] បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីច្រកចិត្ត សេចក្តីកើតយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួលចិត្ត
 សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបានខ្ញុំអំណរ ការ
 អវណ្ណតអណ្ណន៍ សេចក្តីត្រេកអរនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៣] សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីនាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ការខ្វល់ការម្នាដំនាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត
 វេទនា ដំនាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៨៤] ឯកក្កតាបស័ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើ
 ដូចម្តេច ។ ការបិទនៅណា បស័ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា
 បស័ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៣) យេនិ ឥស្សី សមយេ មជ្ជិទ្រ្តិយំ
 ហោតិ ។ យំ ឥស្សី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 មាណយំ បណ្ឌិវំ មនោ មនាយតនំ មជ្ជិទ្រ្តិយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្កតោ តថា មនោវិញ្ញាណាតុ ឥទ្ធិ
 ឥស្សី សមយេ មជ្ជិទ្រ្តិយំ ហោតិ ។

(៣៧៤) កតមំ ឥស្សី សមយេ សោមនស្ស្រិ-
 ទ្រ្តិយំ ហោតិ ។ យំ ឥស្សី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុទ្ធំ ចេតាសម្មស្សដំ សាតិ
 សុទ្ធំ វេទយិតំ ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទ្ធិ ឥស្សី សមយេ សោមនស្ស្រិទ្រ្តិយំ
 ហោតិ ។

(៣៧៥) កតមំ ឥស្សី សមយេ ជីវិតិទ្រ្តិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ឯម្មាធិ អាយុ បិតិ
 យមនា យាមនា វិវិយនា វត្តនា បាលនា ជីវិតិ
 ជីវិតិទ្រ្តិយំ ឥទ្ធិ ឥស្សី សមយេ ជីវិតិទ្រ្តិយំ ហោតិ ។

(៣៧៦) យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អនោមិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វិមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៣៧៧) មនិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផ្សងគ្នា
 ករណីចិត្ត ហៅថាមនា មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះមនិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៨) សោមនស្ស្រិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលបានការម្នាក់ដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្វ
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ត្រូវពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្វនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្ស្រិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៩) ជីវិតិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបែកនៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការកើលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅ ការរក្សាខ្លួនអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិទ្រ្តិយ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨០) បូកិក្ខុកអរូបធម៌នៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះក្ខុកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៧៧] តស្មី ចោ បទ សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណ្ឌិទ្ធិយាជំ
 ហោន្តិ ឯកោ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 បទោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯតំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិទោ ធម្មា
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៧៨] តតមោ តស្មី សមយេ សង្ការក្កុទ្ធោ
 ហោតិ ។ ធម្មេ ទេតនា វិគត្តោ វិចារោ ចិត្តិ
 ចិត្តស្សេកកតា ជីវិត្តិយំ យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិទោ
 ធម្មា វេទនា វេទនាខន្ធិ វេទនា សញ្ញាខន្ធិ វេទនា
 វិញ្ញាណក្កុទ្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ការក្កុទ្ធោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៧៩] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារា ៧ វត្ថុន្តិយ ៧ ឥស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ថ្មី ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ទេពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៨០] សង្ការក្កុទ្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ឥស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ចិត្តិ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត ជីវិត្តិយ
 ថ្មី ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្កុទ្ធ
 ចេញ ទេសង្ការក្កុទ្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទេពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៣៩៩] កតមេ ធម្មា មន្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតតតា
 ឧបចិតតតា វិទា កា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឧប្បដ្ឋា
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតា រូទារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បទារត្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្ខោ ហោតិ វិទារោ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេកតតា ហោតិ
 មជ្ជិម្មិយំ ហោតិ ឧបេក្ខិម្មិយំ ហោតិ ជីវិតិម្មិយំ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អន្តោមិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូមិទោ ធម្មា វមេ ធម្មា អត្យា-
 កតតា ។

[៤០០] កតមេ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ធម្មសា
 សម្មសទា សម្មសិតតិ អយំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៩៩] តួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បទោវិញ្ញាណាតតុ
 ជាវិបាក ប្រឡំដោយ ឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារទ្ធនូវអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវិធានកុសល ក្នុងសម័យណា
 ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត
 វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកតតារបស់ចិត្ត មន្ត្រិយ ឧបេក្ខិម្មិយ
 ជីវិតិម្មិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ តួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះតួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤០០] ដស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដស្សៈ ការោលត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះដស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតតោ ភស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ ភស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដំ
 ចេតសិកំ នេវសាតិ បាសាតំ ចេតោសម្មស្សដំ
 អនុត្តមស្មំ វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សដំ អនុត្តម-
 សុខា វេទនា អយំ ភស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[២០២] កតតោ ភស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា ភស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដំ
 សញ្ញា សញ្ញាធម៌ សញ្ញាធិតតំ អយំ ភស្មី សមយេ
 សញ្ញា ហោតិ ។

[២០៣] កតតោ ភស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា ភស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សដំ
 ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិតតំ អយំ ភស្មី
 សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

[២០១] វេទនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 មិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលភើត
 អំពីសម្ពុស្ស ខែមនោវិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
 អារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលភើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក
 មិនសុខ ដែលភើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០២] សញ្ញា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការសំគាល់ ការចាំបាច់ ដែលភើតអំពីសម្ពុស្ស ខែមនោ-
 វិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០៣] ចេតនា ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគ្រិះរិះ ការគោត់តែង ដែលភើតអំពីសម្ពុស្ស ខែមនោ-
 វិញ្ញាណនាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤០៤) កតមិ តស្មី សមយេ ចិត្តិ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តិ មនោ មនសិ មនយំ
មន្តារិ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្តិយំ វិញ្ញាណិ
វិញ្ញាណក្ខតោ តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី
សមយេ ចិត្តិ ហោតិ ។

(៤០៥) កតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
សង្កប្បា អប្បតា ត្យប្បតា ចេតសោ អភិធិរោ-
បតា អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

(៤០៦) កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ទនតា អនុ-
បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

(៤០៤) ចិត្ត កើតពោ ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងការប្បណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្លូវដ៏ត្រូវផ្តល់-
ចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគ្នាដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤០៥) វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រិះរិះ ការរិះគិត គំរិះ ការរំលឹក ការជំពាក់ ការលើកឡើង
ខ្លះចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤០៦) វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការចាំបារណា ការរំលឹករមៀល ការសង្កេតរមៀល ការ
ផ្តល់ខ្លះចិត្ត ការសំឡឹងរមៀល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៧) កតតោ តស្មី សមយេ ឧបេត្តា

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ ទេវ-

សាតិ ធាសាតិ ទេតោសម្មស្សជំ អនុក្កមសុខំ វេទ-

យំតិ ទេតោសម្មស្សជា អនុក្កមសុខា វេទនា អយំ

តស្មី សមយេ ឧបេត្តា ហោតិ ។

(២០៨) កតតោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កត-

ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ក មិតិ

អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្កក្កតា ហោតិ ។

(២០៩) កតតមំ តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសិ

មាទយំ បណ្ឌរិ មនោ មនាយតទំ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញា-

ណំ វិញ្ញាណក្កន្តោ តត្ថា មនោវិញ្ញាណតតុ ឥទិ

តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

(២០៧) ឧបេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនត្រូវពិសា មិនមែនជាមិនត្រូវពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ

ទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត វេទនាមិន

ទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេត្តា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) ឯកក្កតាលេសចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច-

ម្តេច ។ ការបិតនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) មនិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយំ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផ្សំដឹងគឺ

កន្លែងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណតតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

មនិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ

ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លោ-

សាតិ ធាសាតិ ចេតោសម្មស្សដិ អនុក្ខមសុទិ

វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុទា វេទនា

ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[២០១] កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រ្ទយំ

ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំទំ ធម្មាទំ អាយុ បិតិ

យបនា យាបនា ឥវិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតិ

ជីវិតិទ្រ្ទយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

[២០២] យេ វា បន តស្មី សមយេ វញ្ញាបិ

អត្តំ បនិច្ចសម្មប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

[២១០] ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនធ្លាក់វាសា មិនមែនជាមិនធ្លាក់វាសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត

ការទទួលអាម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនា

មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេត្តិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១១] ជីវិតិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អាយុ ការបើកនៅ ការនៅយ៉ែនយូរ ការរស់នៅ ការរំលឹកទៅ ការ

ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សាទុកអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិទ្រ្ទយំ ណា នេះ

ជីវិតិទ្រ្ទយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២១២] ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២០៣) តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិដ្ឋ្រិយាជំ ហោន្តិ ឯកោ
 ដស្សា ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេទេ ធម្មា អព្យា
 កតា ។ បេ ។

(២០៤) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារកូន្ទោ
 ហោតិ ។ ដស្សា នេតនា វិតក្តោ វិចារោ ចិត្ត
 ស្សេកក្កតា ជីវិតិដ្ឋ្រិយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេទេត្វា
 វេទនាខន្ធំ វេទេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេទេត្វា វិញ្ញាណក្កន្ធំ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារកូន្ទោ ហោតិ ។ បេ ។
 វេទេ ធម្មា អព្យាកតា ។

កុសលវិជាន របញ្ចសហគតា មនោវិញ្ញាណធាតុ ។

(២១៣) ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ វិញ្ញាណ ៣ វេទនា ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ
 ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(២១៤) សង្ខារកូន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 វេទនា វិចារោ វិចារោ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត ជីវិតិដ្ឋ្រិយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្កន្ធចេញ
 នេះសង្ខារកូន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

ចម្លើយ កុសលវិជានរបញ្ចសហគតា មនោវិញ្ញាណធាតុ ។

អរហន្ត ធម្ម កថាវគ្គ

(៤០៥) កតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កត-
 ត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារកា មហោវិញ្ញាណនាមុ ឧប្បញ្ញា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា ញ្ញាណសម្បយុត្តា
 ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញ្ញាណសម្បយុត្តា
 សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញ្ញាណ-
 វិប្បយុត្តា ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញ្ញាណ-
 វិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញ្ញាណសម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញ្ញាណសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា-
 សហគតា ញ្ញាណវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតា ញ្ញាណវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន រូចារម្មណា វា
 ។ បេ ។ ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បនារត្ត តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ បេ ។

អរហន្ត កថាវគ្គ

(៤០៥) ត្ថេនធម្មិយាវុទ្ធក្រិក តើវុទ្ធក្រិក ។ មហោវិញ្ញាណនាមុ
 ជំវិបាក ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវិចារកុសល ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ
 សោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញ្ញាណ
 ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូបជាភាវូណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម្មិយាវុទ្ធក្រិក
 ក្តី ឬក៏ ប្រាវុទ្ធក្រិកភាវូណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម្មិយាវុទ្ធក្រិក ។ បេ ។

(៤០៦) អណោហោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។
 អនោសោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។ អមោហោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។
 អន្តិ មហាវិហារ ។

(៤០៧) កតមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ យស្មី
 សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បថវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ រូបាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បថវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ កតមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិគត្តវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។
 តុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បថមិ ឈានំ ។ បេ ។

(៤០៦) អណោហោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។ អនោសោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។ អមោហោ អព្យាក្កតម្បូលី ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។
 អន្តិ មហាវិហារ ។

(៤០៧) កតមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បថវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ រូបាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បថមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បថវិកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ កតមេ ធម្មា អព្យាក្កតា ។ យស្មី សមយេ រូប្យបបត្តិយា មត្តិ ភាវេតិ វិគត្តវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។
 តុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បថមិ ឈានំ ។ បេ ។

បញ្ចមិ ឈានិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បថវិគាសិណិ តស្មិ
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា តស្សេវ រូបាវច-
 រស្ស តុសលស្ស តប្បស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា
 វិហាតិ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។ បញ្ចមិ
 ឈានិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បថវិគាសិណិ តស្មិ
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

រូបវចន្ត ។

[៤១៨] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មិ
 សមយេ អរូបបត្តិយា មក្ខិ ភាវេតិ សព្វសោ
 រូបសញ្ញានិ សមតិក្កោ បដិយសញ្ញានិ អនុជំហ
 ណនត្តសញ្ញានិ អមនសិកាវា អាតាសា នញ្ញាយត-
 នសញ្ញាសហកតិ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។
 ធម្មតំ ឈានិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មិ សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គេហោ ហោតិ ។ បេ ។

បានដល់ព្រះវិហារ មានដំណែកសិលា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 សន្សំ នូវកម្មជាប្រាំបីកុសលនោះឯង បានលះបង់សុខផល ។ បេ ។
 បានដល់ព្រះវិហារ មានដំណែកសិលា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំ
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

ចប់ រូបវចន្ត ។

[៤១៨] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងឡាយ កំលាំងបង្កនូវពួកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពួកនានក្ត-
 សញ្ញា លះបង់នូវសុខផល ។ បេ ។ បានដល់ព្រះវិហារ បានដល់ព្រះវិហារ
 អាតាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គេហៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នំមេ ធម្មា ធម្មសណា ធម្មស្សេវ អរូបាវចរស្ស កុស-
 លស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារតំ សព្វ-
 សោ រូបសញ្ញាធំ សមតិក្កមា ចដិយសញ្ញាធំ អនុ-
 ជ្ជមា បាណសញ្ញាធំ អមនសីកាវ អាណាសាណ-
 ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា
 ។ បេ ។ ធម្មតំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ធម្មេវ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ នំមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤១៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបចបតិយា មតិំ ភាវេតិ សព្វសោ
 អាណាសាណញាយននំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញាណញាយ-
 ននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ធម្មតំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ធម្មេវ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។

ត្ថកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបារម្មីបារមស្ស រូបិយ
 ជាអរូបាវចរកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងនូវត្ថកបេសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង កំចាត់បង្កនូវត្ថកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកកងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា
 បានលះបង្កនូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្កជ្ជាន ប្រកបដោយអាតា-
 សានញាយននសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំកើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤១៧) ត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវអាតាសានញាយននៈ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង លះបង្កនូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្កជ្ជាន ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណញាយននសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំកើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា ពុសសា ឥស្សេវ អរុណាវតាស្ស តុ-
 សលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិចាតំ
 សត្វសោ អាតិណ្ណាយតនំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាទា
 ។ បេ ។ តត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២២០] ឥតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ អរុប្បបធិយោ មត្តំ ការវតិ សត្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អាតិណ្ណាយតន-
 សញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាទា ។ បេ ។
 តត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ
 ខ្លីកម្ម ជាអប្បបរមាកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងខ្លីអាតិណ្ណាយតនៈ
 ដោយប្រការទាំងឡាយ លះបង់ខ្លីសុខផល ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២១] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លីមត្ត

ដើម្បីទៅកើតក្នុងសម្រេក ព្រោះកន្លងខ្លីវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយប្រ-
 ការទាំងឡាយ លះបង់ខ្លីសុខផល ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកប
 ដោយអាតិណ្ណាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ អរូបាវចរស្ស កុស-
 លស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិហាតំ
 សត្វសោ វិញ្ញាណញាយនំ សមតិក្កម អាតិញ្ញ-
 ញាយននសញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤២០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបបត្តិយា មត្តំ កាវេតិ សត្វសោ
 អាតិញ្ញញាយនំ សមតិក្កម ទេវសញាជាសញា-
 ញាយននសញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ អរូបាវចរស្ស កុស-
 លស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិហាតំ សត្វសោ
 អាតិញ្ញញាយនំ សមតិក្កម ទេវសញាជាសញាយ-
 ននសញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។

តួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះវេយ្យាករណ៍ បានសន្សំនូវ
 កម្មជាអរូបាវចរកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយននៈ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវដ្ឋាន ប្រកប
 ដោយអាតិញ្ញញាយននសញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះតួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤២១) តួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវអាតិញ្ញញាយននៈ
 ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវដ្ឋាន
 ប្រកបដោយទេវសញាជាសញាយននសញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ តួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 វេយ្យាករណ៍ បានសន្សំ នូវកម្មជាអរូបាវចរកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លង
 នូវអាតិញ្ញញាយននៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។

ចតុត្ថិ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

អង្គប្រជុំ ០០៣ ។

(៤៤៤) គតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ កាវេតិ ឈិយ្យាធិកំ
អបធមយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បថមាយ ក្ខត្ថិ-
យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បថមំ ឈានំ
ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ឧត្តាបដិបទំ ធន្ទាគិញ្ញំ តស្មី
សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្ស្រ
លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស គតត្តា កាវិ-
តត្តា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ តាមេហំ ។ បេ ។ បថមំ
ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ឧត្តាបដិបទំ ធន្ទាគិញ្ញំ
សុញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អញ្ញិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។

បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយលាភសម្បត្តិ ឈរលើសម្បត្តិ ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កោចៈ
កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អង្គប្រជុំ ០០៣ ។

(៤៤៤) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកូនឡើង
ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រធាន ស្នាក់នៅក្នុងតាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
គ្រាស់ជីវិតយុវ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អវិក្កោចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
ពួកធម៌ជាគុសលតាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
ខ្លះគុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង ស្នាក់នៅក្នុងតាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជីវិត-
យុវ ជាសុញ្ញៈ (សូន្យចាកកិលេស) ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញិយំ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អវិក្កោចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤២៣) កតមេ ធម្មា អន្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ និយ្យា និកំ
 អបជយតាបី និដ្ឋិតតានំ បហា នាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតតតា កា-
 វិតតា វិចាគំ វិវិច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញា
 អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញិទ្ធិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យា កតតា ។

(៤២៣) ពួកធម៌ជាអន្យាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុព្វលទ្ធប្រិម
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្ត ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវ
 កុសលជ្ជានជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាធម៌មិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អញ្ញិទ្ធិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអន្យាគ្រឹត ។

(២២៤) គន្ធមេ ធម្មា អន្យា កតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ ភារតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតានី និដ្ឋិតតានំ មហាឆាយ បវហាយ ក្ខ-
 មិយា មត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភា-
 វិតត្តា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អញ្ញាច្រៀយ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្យា កតា ។

(២២៤) ពួកធម៌ជាអន្យាគ្រឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវខំដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការក្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេហៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវកុសល-
 ជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់នូវបឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការក្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញាច្រៀយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្កេហៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអន្យាគ្រឹក ។

(៤២៥) មេតោ បញ្ញា វរុណា មេតោ ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារវតិ និយ្យានិកំ
 អបជយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវហាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិតត្តវិចារានំ វុបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 ចតុត្តិ ឈានំ ។ មេ ។ បវមំ ឈានំ ។ មេ ។ បរាមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញានំ
 កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញា សុញ្ញតន្តិ
 វិចារោ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញានំ កុ-
 សលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញា អនិមិត្តន្តិ
 វិចារោ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញានំ កុ-
 សលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទណ្ឌកិញ្ញា អប្បណិ-
 ហិតន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ផស្ស្ត ហោតិ
 ។ មេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ មេ ។ វមេ ធម្មា
 អព្យាភតា ។

(៤២៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកត្មានឡើយ
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានម្ខាបវិភក្តៈ ខ័ណ្ឌ
 វិចារៈ ។ មេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។
 ចតុត្តជ្ជាន ។ មេ ។ បវមជ្ជាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចបជ្ជាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នោះ ជាកុសល
 ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 សុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ មេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នោះ ជាកុសល
 ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 អប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២២] បាទយេ បទ បទបញ្ចកថា ។ យេស្ត
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជិយ្យានិគំ
 អបកយតាមី ជិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេមាយ ក្វ-
 មិយា បត្តិយា វិវេទ្ធោ តាមេហិ ។ យេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា
 ។ យេ ។ សុខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ។ យេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា ។ យេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ យេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ យេ ។ តតុត្តិ ឈានំ ។ យេ ។
 បវេមិ ឈានំ ។ យេ ។ បក្កមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានិ កុសលំ ។ យេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា សុញ្ញតន្តិ វិទាគោ ។ យេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានិ កុសលំ ។ យេ ។ សុ-
 ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អនិមិត្តន្តិ វិទាគោ ។ យេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញានិ កុសលំ ។ យេ ។ សុ-
 ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បណិហិតន្តិ វិទាគោ
 តស្មី សមយេ បស្មោ ហោតិ ។ យេ ។ អវិត្តេទោ
 ហោតិ ។ យេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

សុវិភាសិបក ។

[២២២] ពួកបដិបទ្ធក្រិក វិវេទ្ធោ ។ បុណ្ណារមប្រិបទ្ធក
 លោកុត្តរជ្ជន្ត ជាបត្រ្យជំទេញពាកដ្ឋៈ ដល់នូវការបិទសទ្រុកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវខ្ញុំដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ខ្យាយ ។ យេ ។ បានដល់បឋមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រាស់ដីនីតាម ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់
 ដីនីយ័តយូរ ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់ដី
 តាម ។ យេ ។ ទុតិយជ្ជន្ត ។ យេ ។ តតិយជ្ជន្ត ។ យេ ។ តតុត្តជ្ជន្ត
 ។ យេ ។ បឋមជ្ជន្ត ។ យេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រ-
 តិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់ដីនីតាម ដូច្នោះ ជាកុសល ។ យេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់ដីនីតាម ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក
 ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់ដីនីតាម ដូច្នោះ ជា
 កុសល ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការគ្រាស់ដីនីតាម ជា
 វិនិមិត្តៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការ
 គ្រាស់ដីនីតាម ដូច្នោះ ជាកុសល ។ យេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានការគ្រាស់ដីនីតាម ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ អវិត្តេបៈ កំ
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ យេ ។ នេះភូមិជាអព្យាក្រិក ។

ចប់ សុវិភាសិបក ។

(៤២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវត្ថុ ជំយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ជំដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស ក្ក-
 សលស្ស ឈានស្ស កតតត្តា ការវតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហា ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហា-
 រតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤២៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លួន
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្ខមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភីតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើនខ្លួនកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញតៈ ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៨] កតមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយកាមី និដ្ឋិតតានិ បហានាយ បវមាយ ក្ក-

មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ

ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុស-

លស្ស ឈានស្ស កតតត្តា កាវិតត្តា វិចាកំ វិវិច្ឆេវ

កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហា-

រតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។

[២២៨] ត្នកធម៌ជាអត្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំកន្លងឡើយ

ដើម្បីលះចង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញត្តិ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ

កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេចៈ កំភីតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាន

ធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្តៈ ក្នុង

សម័យណា ជស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេចៈ

កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

(២២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេនាយ

កូមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេនំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ

ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មី លោកុត្តរស្ស កុ-

សលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារតំ

វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេនំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ

វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ធម្មោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា អព្យាកតា ។

(២២៧) ត្ថកធមិជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវវិជ្ជា ដើម្បីដល់នូវកូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាសុញ្ញាៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធមិទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋានជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធមិ ជា

អព្យាក្រឹត ។

(២៣០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហា នាយ បវេនាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កាវិចារានំ វ្រុបសមា ។ បេ ។
 នុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុញ្ញានុ
 កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញានុ វិចារោ ។ បេ ។
 សុញ្ញានុ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ វិចារោ
 ។ បេ ។ សុញ្ញានុ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិ-
 តនុំ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(២៣១) ត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្លះលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកដួះ ដល់នូវការមិនសន្សំកង្វាន់ខ្លាំង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងប្រថម បានម្តាយវិភក្តៈនិង
 វិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន
 ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បវេមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់
 បញ្ចមជ្ជាន ជាសុញ្ញាតៈ ដូច្នោះ ជាភុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញាតៈ
 ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញាតៈ ដូច្នោះ ជាភុសល ។ បេ ។
 ជាអនិមិត្ត ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញាតៈ ដូច្នោះ ជាភុសល
 ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៣០) គតថេ ធម្មា អត្យា គតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និច្ចិតតានំ បហា នាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភារិតត្តា វិទាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ
 នន្ទាភិញ្ញា សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អត្យា គតា ។

(៤៣១) ពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យិកទាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

(៤៣២) កតមេ ធម្មា អក្សរកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានិ បហានាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ដស្សេន ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតត្តា ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញា អធិមិត្តំ តស្មី សមយេ ដស្សេន ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អក្សរកតា ។

(៤៣២) ពួកធម៌ជាអក្សរក្រឹត តើប៉ុណ្ណេ ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាក្នុងខ្លួន
 ដើម្បីលះបង់ខ្លួនខ្លួន ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ខ្យល់ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេហៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ខ្យល់ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេហៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអក្សរក្រឹត ។

[៤៣៣] ធម្មេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ភារវតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បតិយា វិវិច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញា
 សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ណាទស្ស
 កតត្តា ភារវត្តា វិហាតំ វិវិច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទដ្ឋាភិញ្ញា អប្បណិហិតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៣៤] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ភារវតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវមាយ ក្វ-
 មិយា បតិយា វិតក្កវិហារំ រូបសនា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ណាទំ ។ បេ ។ តតិយំ ណាទំ ។ បេ ។

[៤៣៥] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ទៅការិទសន្យុកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកភាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាភៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកភាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៣៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ទៅការិទសន្យុកពូន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានរហូបវិតក្កៈ
 និនិវិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ឧត្តុង្គ ឈានី ។ បេ ។ បេ ។ ឈានី ។ បេ ។
 បញ្ចមី ឈានី ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបដិបទិ
 ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតន្តិ កុសលី ។ បេ ។ ឧត្តាបដិ-
 បទិ ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។ ឧត្តា-
 បដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតន្តិ កុសលី ។ បេ ។
 ឧត្តាបដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ អនិមិត្តន្តិ វិហារតោ ។ បេ ។
 ឧត្តាបដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតន្តិ កុសលី ។ បេ ។
 ឧត្តាបដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ វប្បណិហិតន្តិ វិហារតោ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាកតតា ។

(២៣៥) កតមេ ធម្មា អត្យាកតតា ។ យស្មី
 សហយេ លោកុត្តរំ ឈានី កាវេតិ ធិយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី ធិដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បមមាយេ ក្ខមិយា
 បនុយា វិវេតោ កាបេហិ ។ បេ ។ បេ ។ ឈានី
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧត្តាបដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតិ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទិ ឧត្តាភិញ្ញ សុញ្ញតិ ។ បេ ។

ឧត្តុង្គ ។ បេ ។ បេ ។ បេ ។ បេ ។ បេ ។ បេ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្តិ
 ដូច្នោះ ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 គ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្តិ ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្តិ ដូច្នោះ
 ជាតុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្តិ ដូច្នោះ ជាតុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 ឥយ្យណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាអត្យាកត្រឹត ។

(២៣៦) តួកធម៌ជាអត្យាកត្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរៈ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការបិទសន្សំកូន
 ឡើង ដើម្បីលះចង់នូវខ្លួន ដើម្បីដល់នូវកម្មវិបាកប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងចាប់ ជាសុញ្ញត្តិ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវាយ មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញត្តិ ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ។ បេ ។ ធុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បា-
 ភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ វិហារោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តិ វិហារោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិ-
 បទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តិ វិហារោ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្សាតតា ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងទប់ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ ពុទ្ធដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងទប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាកុ-
 សល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងទប់
 ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានការត្រាស់ដឹងទប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងទប់ ជាអនិមិត្ត ដូច្នោះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹង
 ទប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ-
 វិធាន មានការត្រាស់ដឹងទប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្កុបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាត្រឹត ។

(២៣៦) កាតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជិយ្យានិកំ

អបធមយតាមី ទិដ្ឋិតតានិ បហានាយ បវមាយ

ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្សំ កុសលស្សំ ឈានស្សំ កតត្តា

ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៣៦) ភូតធមិជាអព្យាក្រឹត ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

ឡូលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាព្រម

ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធមិទាំងនេះ ជាវិបាក

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ឡូកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង

បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្ប-

ណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធមិ ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៣៧) កតមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរិ ឈានិ ភាវេតិ ជិយ្យានិកំ
 អបធមតាមី ជិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេហាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានិ ឧបសម្មជ្ជិ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥហេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភា-
 វិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានិ ឧបសម្មជ្ជិ វិហារតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ
 ឧស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥហេ ធម្មា អន្យាគតា ។

(៤៣៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង
 ដើម្បីលះចង់ខ្លះចង្អុល ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យ
 ណា វស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្ត
 ក្នុងសម័យណា វស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៣៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យាធិកំ

អមចយកាមី ធិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវមាយ ក្ខ-

មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ រប្បណិហិតិ តស្មី

សមយេ ធម្មស្ស ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា

ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុត្តាតិ តស្មី សមយេ

ធម្មស្ស ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៣៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកដួះ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តាន

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអច្យណិហិតៈ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ

ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ

នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន

ជាសុត្តាតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៧៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានិ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អមធមតាមី ទិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេមាយ ក្វ.

មិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានិ រូបសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានិ ។ បេ ។

ធឧតុត្តំ ឈានិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានិ ។ បេ ។

បញ្ចមំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតន្តិ

កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។

អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តន្តិ វិចា-

កោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។

សុញ្ញន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ

។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា

អព្យាកតា ។

សុទ្ធិកម្មណិហិតំ ។

(២៧៨) ក្នុងធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើប្តូរប្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូន

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានម្សៅវិភក្តៈ

និនិវាហៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

ធឧតុត្តជ្ជាន ។ បេ ។ បវេមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន

ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ

ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជា

អនិមិត្ត ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល

។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តេបៈ កំភើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ សុទ្ធិកម្មណិហិតំ ។

(២២០) កតតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវមាយ
 ក្រមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ នន្ទាភិញ្ញំ
 អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ វេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតតា ភាវិតតា វិចារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 នន្ទាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ វេ
 ធម្មា អព្យាកតតា ។

(២២១) ត្នកធមិជាអព្យាគ្រឹក ភីដូចប្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យិកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវខំដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រធម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ត្នកធមិជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នកធមិជាអព្យាគ្រឹក ។

(២២១) កតតមេ ធម្មា អន្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានិ បហានាយ បវេហយ ក្រមិយា
 បត្តិយា វិវេច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាកិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សវំ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតតា ភាវិតតា វិហិតំ វិវេច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។
 បវេមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាកិញ្ញំ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អន្យា កតតា ។

(២២១) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំកាមេនសន្យុកតូនឡើង
 ដើម្បីលះចង់ខ្ញុំខ្ញុំ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកកាមតាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាគុសលតាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ
 បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាម
 តាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំ
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២២] កតតេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ ជិយ្យា ជិកំ
 អបធមយតាមី ទិដ្ឋិកតាជំ បហាបាយ បឋមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិក្ខុំ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតតតា ភាវិតតតា វិចារតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិក្ខុំ សុញាតិ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតតា ។

[២២២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជពន្ធ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះតាមនិសន្ស្រកតូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជពន្ធ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជពន្ធ ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជពន្ធ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញាតិៈ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៤៣) ឃេតុយេ បញ្ញា អត្យាគតតា ។ យេស្ថិ

សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារាជំ រូបសមា ។ មេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។

ចតុតំ ឈានំ ។ មេ ។ បវមី ឈានំ ។ មេ ។ បញ្ចមំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ

អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ

ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ វិចារកោ ។ មេ ។ ទុក្ខា-

បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ ។ មេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តំ វិចារកោ ។ មេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ

។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញានន្តំ វិចារ-

កោ តស្ថិ សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ មេ ។

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ នឃ្មា អត្យាគតតា ។

(៤៤៧) ពួកធម៌ជាអត្យាគ្រឹត តើប្រែប្រួល ។ បុគ្គលធម៌ប្រើលក្ខណ៍

លោកុត្តរជ្ជក្កន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការចែនសន្យុកព្យុទ្ធភ្លើង

ដើម្បីលះចង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាម បានទៅបរិភក្តនិងវិចារៈ

។ មេ ។ ទុតិយជ្ជក្កន ។ មេ ។ តតិយជ្ជក្កន ។ មេ ។ ចតុតជ្ជក្កន

។ មេ ។ បឋមជ្ជក្កន ។ មេ ។ បានដល់ចក្ខុវជ្ជក្កន មានសេចក្តី

ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង

យឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកិបាក ។ មេ ។ មានសេចក្តី

ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង

យឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាកិបាក ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល

។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា

សុញ្ញាភៈ ដូច្នេះ ជាកិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កេចៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាគ្រឹត ។

(២២២) កតតេ ធម្មា អត្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យា ធិកំ
 អបចយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហា បាយ បវមាយ
 ក្ខមិយោ បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ឆា កិញ្ញំ
 អប្សណិហិតំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទុក្ខា កិញ្ញំ
 អប្សណិហិតំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆា កិញ្ញំ
 អប្សណិហិតំ ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ មេ ។
 បវមី ឈានំ ។ មេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆា កិញ្ញំ អប្សណិហិតន្តិ
 កុសលំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆា កិញ្ញំ អប្ស-
 ណិហិតន្តិ វិហារតោ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆា-
 កិញ្ញំ អប្សណិហិតន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ សុខាបដិ-
 បទំ ទិច្ឆា កិញ្ញំ អធិមិត្តន្តិ វិហារតោ ។ មេ ។

(២២២) ភូតធម៌ជាវត្សាត្រឹម បើវិញ្ញាណ ។ បុគ្គលចម្រើនថ្លៃ
 លោកុត្តជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្លូវ ដល់ខ្ញុំតាមខំសង្វែកតូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងតាម ជាអប្សណិហិតៈ ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្សណិហិតៈ ។ មេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការគ្រាស់ដឹងតាម ជាអប្សណិហិតៈ ។ មេ ។
 ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ មេ ។
 បឋមជ្ជាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្សណិហិតៈ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ មេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការគ្រាស់ដឹងតាម ជាអប្សណិហិតៈ ដូច្នោះ
 ជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការគ្រាស់ដឹងតាម
 ជាអប្សណិហិតៈ ដូច្នោះជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការគ្រាស់ដឹងតាម ជាអធិមិត្ត ដូច្នោះ ជាកុសល ។ មេ ។

សុខាបដិបទំ ទិច្ឆាភិក្ខុំ អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ
 ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ឆាភិក្ខុំ សុញ្ញតន្តិ វិចារោ
 តស្មី សមយេ ឯស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កេចា
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អប្បណិហិតប្បដិបទា ។

(២២៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មន្តិ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បធានំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិចារិ ភាវេតិ ។ មេ ។
 លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 ពាលំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តិ ភាវេតិ
 ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សន្និ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សមចំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ទន្ធិ ភាវេតិ ។ មេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីយ យសោប្ប្រាសិវិវិវាបំ ព័រម្បណិហិតា
 ដូច្នោះ ជាសុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធីយ មានការគ្រោស
 ដឹងទាប ជាសុញ្ញត្តិ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ឥស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អប្បណិហិតប្បដិបទា ។

(២២៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរមេត្ត ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ មេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរសម្មប្បធាន ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិចារិ
 ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរ-
 ពាលៈ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរពោជ្ឈន្តិ ។ មេ ។ ចម្រើននូវ
 លោកុត្តរសន្និ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសមចៈ ។ មេ ។ ចម្រើន
 នូវលោកុត្តរធម្មិ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរទន្ធិ ។ មេ ។

លោកុត្តរំ អាថេនំ កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ កាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ផស្សំ កាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ វេទនំ កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 កាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ កាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ កាវេតិ ជិយ្យានិកំ អបចយតាមិ
 ទិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ ភស្មំ សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ភស្សេវ លោកុត្តរស្ស
 កុសលស្ស ចិត្តស្ស កតតត្តា កាវតត្តា វិចារកំ
 វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ សុញ្ញតិ ។ បេ ។
 អនិមិត្តំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ភស្មំ សមយេ
 ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អន្យាគតា ។ បេ ។

ចម្រើននូវលោកុត្តរោយនះ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរោត្ត ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរោហារ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរផស្សៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរវេទនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសញ្ញា ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរចេតនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជាគ្រឿង
 ចេញចាកដីៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកនូវឡើង ដើម្បីលះបង់ ល្អវិជ្ជ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការក្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការក្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ
 ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអន្យាគ្រឹត ។ បេ ។

[២២៦] កតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណារិ កាវេតិ ចិយ្យានិគំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ណារិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
 ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុបលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ណានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវមី ណារិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា សុញ្ញតំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

[២២៦] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ កុត្តរាបប្រិយេស្មី
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកដួះ ដល់ខ្ញុំកាមេនសន្យុកតូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាន់ខ្ពស់ចេញ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិគ្គបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាន់ខ្ពស់ចេញ
 ចេញ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិគ្គបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៧] កតមេ ធម្មា អត្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវេតិ និយ្យានិកំ
 អបជយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទិ ទទ្ធាកិញ្ញា
 ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ផស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតតតា ការវិតតា វិចាតំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ ទុក្ខា-
 បដិបទិ ទទ្ធាកិញ្ញា អនិមិត្តំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ផស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យា កតតា ។

[២២៧] តួកធម៌ជាអត្យាត្រីត ធម៌វិវិច្ឆេវ ។ ក្នុងរេចច្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកដ្ឋៈ ដល់ខ្លះតាមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ តួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជាធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះតួកធម៌ជាអត្យាត្រីត ។

(២២៨) ភក្ខេយ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ធិយ្យានិកំ
 អមចយតាបី ធិដ្ឋិតតានិ មហាបាយ បវមាយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ
 ធន្តានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈា-
 ទស្ស កតតត្តា ការវតត្តា វិចារកំ វិវិទ្ធោ កាមេហំ
 ។ បេ ។ បវមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទដ្ឋាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្តានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

(២២៩) ពួកធម៌ជាអព្យាគ្រឹត តើផ្តល់ប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំកន្លងរឿង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងវិធានប្រធាន បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ខ្យាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាទន្ទាទិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងខ្យាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ទន្ទាទិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាអព្យាគ្រឹត ។

(២២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជិយ្យានំកំ
 អបចយតាមី ជិដ្ឋិកតានំ មហាជាយ មវមាយ ភូមិយា
 មត្តិយា វិតក្កវិហារំ រូបសមា ។ មេ ។ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ ចតុត្តិ
 ឈានំ ។ មេ ។ មវមី ឈានំ ។ មេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ
 ទន្ធានិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ទន្ធានិបតេយ្យន្តិ វិហារោ ។ មេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ ទន្ធានិបតេយ្យន្តិ កុសលំ
 ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ អនិមិត្តំ ទន្ធានិ
 បតេយ្យន្តិ វិហារោ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធា
 កិញ្ញំ ទន្ធានិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ទន្ធានិបតេយ្យន្តិ វិហារោ
 តស្មី សមយេ វស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២២៧) ភូតធម៌ជាតិក្កត្រឹក វេទ្ធិម្ពេត ។ បុណ្ណប្រៀន្ត
 លោកុត្តរំ ជាត្រៀន្តិ ប្រាបាតវេទ្ធិ ដល់ខ្ញុំតាមខ្ញុំសម្រេចក្នុងខ្ញុំ
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជម្រកម បានទ្រប់វិក្កុះខិនវិហារៈ
 ។ មេ ។ បានដល់ខ្ញុំនិយដ្ឋាន ។ មេ ។ តតិយដ្ឋាន ។ មេ ។
 ចតុត្តដ្ឋាន ។ មេ ។ ចវិមដ្ឋាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមដ្ឋាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាទន្ធានិ
 បតេយ្យ ដូច្នោះ ជាតុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាទន្ធានិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក
 ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 ទន្ធានិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាតុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្តៈ ជាទន្ធានិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជា
 វិបាក ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាទន្ធានិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាតុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិ
 បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាទន្ធានិ
 បតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្ខុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ រនភូតធម៌ជាតិក្កត្រឹក ។

(២៧០) កកមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អមធមយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវេទ្ធ កកមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ធម្មា-
 ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ទតុត្តិ ឈានំ
 ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមី ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុទាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ ធម្មា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុទាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។

(២៧០) តួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទូរលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្សែការមើសខ្សែកន្លែង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ជីវិតជាប់ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់ជីវិតយូរ ជាធម្មាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់ជីវិតជាប់ ជាធម្មា-
 ធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្តជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់ជីវិតជាប់ ជាធម្មាធិបតេយ្យ
 ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការ
 គ្រាស់ជីវិតជាប់ ជាសុញ្ញត្តិ ជាធម្មាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ខិយ្យាភិញ្ញំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ខិយ្យាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិ-
 បតេយ្យន្តិ វិចារោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ខិយ្យា-
 ភិញ្ញំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ខិយ្យាភិញ្ញំ អប្បណិហិតិ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ
 វិចារោ តស្មី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា(១) ។

[៤៥០] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ធិយ្យាធិកំ អប-
 ចយកាមី ធិដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារតិ សុញ្ញតិ ធន្ទាធិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តាស្សេវ
 លោកុត្តរាស្សំ កុសលស្សំ ឈានស្សំ កតតត្តា
 ការវតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

១ ១. ម. ធន្ទាធិបតេយ្យំ សុត្តិកប្បដិបទំ តិមហកថាយោ ទិស្សនិ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន ហោសេស្សោសំវិចារេវ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នោះ ជាសុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹង
 តាម ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងតាម ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ
 ជាសុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹង
 តាម ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ
 កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៥១] ត្រូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើន ទូរលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ទូរការមិន
 សន្សំកត្តនឡើយ ដើម្បីលះបង់ទូរទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទូរក្នុងជាប្រថម បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាសុញ្ញ
 ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ទូរកុសលដ្ឋាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បឋមំ ណាទំ ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ សុត្តានិ ធន្តាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ធិស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៥២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមតាមី និដ្ឋិតតានិ មហាបាយ បឋមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ណាទំ ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ សុត្តានិ ធន្តាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធិស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ណានស្ស កតត្តា
 ភាវិតត្តា វិចាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ណាទំ ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ អនិមិត្តំ ធន្តាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធិស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុត្តាភៈ ជាធន្តាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៥២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្លះណាក្នុងជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ផល់ខ្លះការមិនសន្សំកត្ត
 ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្លះខ្លះ ដើម្បីផល់ខ្លះក្នុងប្រធាន បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុត្តាភៈ ជា
 ធន្តាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសល-
 ធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ឈាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ជាអនិមិត្តៈ ជាធន្តាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៥៣) កកមេ ធម្មា អណ្ណកតា ។ យេស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ

អបចយ កាមី ទិដ្ឋិកតាទំ បហា នាយ បឋមាយ

ក្ខមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ

ឈានំ ឧបសម្មវុដ្ឋំ វិហារតិ សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្សំ កុសលស្សំ ឈានស្សំ កកតត្តា

ការិតត្តា វិហារតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ

ឈានំ ឧបសម្មវុដ្ឋំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធម្មានិប-

តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អណ្ណកតា ។

(២៥៣) ពួកធម៌ជាអណ្ណក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្យា ក្នុងខ្លួន

ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ

ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ

នោះទាំង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន

ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអណ្ណក្រឹត ។

(២៥៤) តាតមេ ធម្មា អត្យា កតា ។ យស្មី
 សមយេ លោក្ខត្តិ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យា និក្ខិ
 អមចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហា នាយ បវហាយ
 ភូមិយា បតិយា វិតត្តិវិចារានំ វ្រុបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 ធនុតិ ឈានំ ។ មេ ។ បវេមិ ឈានំ ។ មេ ។
 បញ្ចមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុញ្ញតិ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ សុញ្ញតិ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តិ វិចារោ ។ មេ ។ សុញ្ញតិ ធន្ទាធិបតេ-
 យ្យន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ អនិមិត្តិ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ
 វិចារោ ។ មេ ។ សុញ្ញតិ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ កុ-
 សលំ ។ មេ ។ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តិ
 វិចារោ តស្មី សមយេ ដស្សា ហោតិ ។ មេ ។
 អវិក្កោចោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យា កតា ។

(២៥៥) ភូតធម៌វាអព្យក្រឹត តើវ្រុបប្រេត ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោក្ខត្តិជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាកត្យន
 ទ្រៀង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានម្តេចវិកក្កៈនិង
 វិចារៈ ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ធនុតជ្ជាន
 ។ មេ ។ បវេមជ្ជាន ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទា-
 ធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាសុញ្ញតៈ ។ មេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នោះ ជាវិចារ ។ មេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ
 ជាសុញ្ញតៈ ។ មេ ។ ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារ
 ។ មេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាសុញ្ញតៈ ។ មេ ។
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កុបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះភូតធម៌វាអព្យក្រឹត ។

(២៧៨) តាតមេ ធម្មា អព្ភាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ កំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហានាយ មវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ ។ មេ ។ មវមី
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ
 សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ តាមេហិ
 ។ មេ ។ មវមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្ភាគតា ។

(២៧៩) ភ្នកធម៌ជាអព្ភាគ្រឹក កើប្តូរឬ ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លះ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកិច្ចខ្លះខ្លះ
 ដើម្បីលះបង់ខ្លះខ្លះ ដើម្បីដល់ខ្លះក្នុងជម្រក បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ខ្សោយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រោសជីវិតយុវ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លះកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រោសជីវិតយុវ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិ-
 បតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះភ្នកធម៌ ជា
 អព្ភាគ្រឹក ។

[៤៩៦] កកតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវតិ ជិយ្យា ជិតិ
 អមធយតាមី ជិដ្ឋិតតាជំ បហាធាយ បវមាយ ក្ក-
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបជិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្ស្យា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កកតត្ថា កាវតត្ថា វិហារតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បវមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបជិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញា អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ដស្ស្យា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

[៤៩៦] ត្ថាធមិវាអព្យាគ្រឹត ភីដ្ឋិបប្តប ។ បុព្វសេសប្រិយ
 នូវលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្យល់ខាងសន្យាក្នុង
 ខ្សែដី ដើម្បីលេបដំបូរទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្យល់ក្នុងប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ជាធម្មាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធមិទាំងនេះ ជាវិបាក
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង
 បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា
 ធម្មាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នក
 ធមិវាអព្យាគ្រឹត ។

(៤៥៧) កតមេ ធម្មា អព្យាករណ៍ ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការវតិ ជិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាកិញ្ញំ
 សុញ្ញតិ ធម្មាជិមតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្មេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ការវតត្តា វិហារតិ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋាកិញ្ញំ អប្បណិហិតិ ធម្មាជិមតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាករណ៍ ។

(៤៥៧) ត្ថូបនិយមព្យាក្រឹត វេដ្ឋកម្មេ ។ បុគ្គលចម្រើន
 ទ្វារលាក្ខត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញទាត់ដុះ ដល់ទ្វារមិនសន្សឹកពួន
 ឡើង ដើម្បីលះចង់ទ្វារដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទ្វារភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 ភាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជានន្ទាជិមតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ទ្វារកុសលជ្ជាន
 ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកភាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជានន្ទាជិមតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៥៨) តតេយេ ធម្មា អប្បកកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតំ និយ្យានិកំ
 អមចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បណាធាយ បវេហាយ ក្ខ-
 បិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វុបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 ចតុតិ ឈានំ ។ មេ ។ បវេមី ឈានំ ។ មេ ។
 បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេតិ ទុក្ខាបដិបទិ
 ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ មេ ។
 ទុក្ខាបដិបទិ ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារោ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ
 ទន្ធកិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ មេ ។
 ទុក្ខាបដិបទិ ទន្ធកិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 កុសលំ ។ មេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ ទន្ធកិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ មេ ។
 វេយេ ធម្មា អប្បកកតា ។

(៤៥៨) ទុក្ខាបដិបទិ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ មេ ។
 លោកុត្តរជ្ជានំ ជាស្រ្តីវេទន្តោចាសវដ្ឋៈ ដល់បូជាចិសន្ត្រកត្វនេឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លួនផ្លូវ ដើម្បីដល់ខ្លួនត្រឹមជាប្រថម បានម្ខាងវិភក្តៈនិវិចារៈ
 ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជានំ ។ មេ ។ តតិយជ្ជានំ ។ មេ ។ ចតុត្តជ្ជានំ
 ។ មេ ។ បវេមជ្ជានំ ។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជានំ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិប-
 តេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជា
 វិចារ ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ មេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារ ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជា
 កុសល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារ ក្នុងសម័យណា
 ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ នេះពួកធម៌ជាអប្បកកត ។

(៤៥៧) កតមេ ធម្មា អព្ភាតតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវមាយ ក្ក-

មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ មេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ

សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ

ធម្មានិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ ។ មេ ។ សុខា-

បដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំ ។ មេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។

ធកុត្តំ ឈានំ ។ មេ ។ បវមី ឈានំ ។ មេ ។

បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ

ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មានិបតេយ្យំនិ តុសលំ ។ មេ ។

(៤៥៧) ភ្នកធមិជាអព្ភាគ្រឹត ភីដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

ខ្យល់កុត្តជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្យល់ការមិនសន្សឹកនូវ

ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្យល់ដ៏ ដើម្បីដល់ខ្យល់ក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

តាមខ្នងខ្យល់ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងនាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ

។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា

សុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មាន

ការត្រាស់ដឹងនាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជាន

។ មេ ។ តតិយជ្ជាន ។ មេ ។ ធកុត្តជ្ជាន ។ មេ ។ បឋមជ្ជាន

។ មេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ មានការ

ត្រាស់ដឹងនាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាតុសល ។ មេ ។

សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិ-
 ប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៦០] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរដ្ឋានំ ណាទំ ការវតិ ធិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិកតានិ បហាបាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយោ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ណាទំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន ពេលសម្រេចដល់វិចារកោ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារកោ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានការត្រាស់ដឹងដល់ ជាបុញ្ញត្ថៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងដល់
 ជាអនិមិត្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារកោ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងដល់ ជាបុញ្ញត្ថៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់
 ដឹងដល់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារកោ ក្នុង
 សម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាកតិក ។

[៤៦០] ពួកធម៌ជាអព្យាកតិក គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនឡើ
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកដុះ ដល់ឡើការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្លួនខ្លួន ដើម្បីដល់ខ្លួនក្នុងប្រធម៌ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិប-
 តេយ្យ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អព្យាកតា អប្ប ធម្ម ធម្ម ធម្ម

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិចាតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ
 ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៤៦០) តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតិ និយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ ក្ខមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធម្មានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា
 ភាវិតត្តា វិចាតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋ-
 មំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ អនិមិត្តំ ធម្មានិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។

អព្យាកតា អប្ប ធម្ម ធម្ម

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស តុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិចាតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ
 ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៤៦១) ត្ថកធម៌ជាអព្យាកតា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុ-

ត្តាជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្តានឡើយ ដើម្បី
 លះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មានិបតេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្ត ជាធម្មា-
 និបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិភោគ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្សាគតា ។

[៤៦៤] កតមេ ធម្មា អន្សាគតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរិ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យាធិតិ

អបសយកាមី ធិដ្ឋិតតានិ បណាណាយ បវមាយ ក្វ-

មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អប្បណាហិតំ ធម្មាធិប-

តេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មស្សា ហោតិ ។ បេ ។

អវិភោគ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា

តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស ក-

តត្តា ភាវិតត្តា វិហារតិ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ បេ ។

បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុត្តានំ ធម្មា-

ធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធម្មស្សា ហោតិ ។ បេ ។

អវិភោគ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អន្សាគតា ។

អវិភោគៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នាក់ងារ ជា

អន្សាគ្រឹត ។

[៤៦៥] ភ្នាក់ងារជាអន្សាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

ខ្លះលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្លះការមិនសន្យាកន្លង

ឡើង ដើម្បីលះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្លះភូមិជាច្រើន បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ជា

ធន្នាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិភោគៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌

ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ខ្លឹកុសលជ្ជាន

ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់

បឋមជ្ជាន ជាសុត្តាភៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភោគៈ កំភើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះភ្នាក់ងារជាអន្សាគ្រឹត ។

(៤៦៣) កេតមេ ធម្មា អត្យា ភតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាដំ ភាវេតិ ដិយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតាដំ បហាបាយ បវមាយ
 ក្ខមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារាដំ វមសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ណាដំ ។ បេ ។ តតិយំ ណាដំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ណាដំ ។ បេ ។ បវមី ណាដំ ។ បេ ។ បញ្ចមិ
 ណាដំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អប្បណិហិតិ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតិ ធន្ទាធិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតិ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អធិមិត្តំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ វិចារតោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតិ ធន្ទាធិ-
 បតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញាតិ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ វិចារតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អត្យា ភតតា ។

(៤៦៣) ភ្នកធម៌ជាអត្យាត្រីត ធម៌ដ្ឋប្បប្ប ។ បុគ្គលេចប្រើប្ប
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ម្ល៉ៅការបិទសន្យុកត្យូនឡើង
 ដើម្បីលះចង់ទូទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ទូក្នុងជាប្រថម បានម្លាចវិភក្តៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ តតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ ចតុត្ថដ្ឋាន
 ។ បេ ។ បវមដ្ឋាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមដ្ឋាន ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអធិមិត្ត ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញាតៈ ជាធន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិចារក ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វារិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះភ្នកធម៌ជាអត្យាត្រីត ។

(២៦២) ឥតមេ ធម្មា អព្យាគតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ ការវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធមតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បវមាយ ក្ខម័-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ មេ ។ បវមី ណាទំ
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ អប្ប-
 ណំហិតំ ធន្នាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ធស្សោ
 ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេទោ ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ណាទស្ស កតត្តា ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ ។ មេ ។ បវមី ណាទំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ អប្បណំហិតំ ធន្នាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្ខេទោ
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតតា ។

(២៦២) ត្រូវបានដឹងអញ្ចក្រឹត តើប្រែប្រួល ។ ប្រែប្រួលប្រើប្រាស់
 លោកុត្តរស្ស ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការបិទសន្យាក្នុងច្បាប់
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្នាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 នេះត្រូវបានដឹងអញ្ចក្រឹត ។

(៤៦៥) កតតេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ជំយ្យាជិតំ
 អបចយកាមី និដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេហយ ក្ខ-
 មិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ច
 អប្បណិហិតំ ធម្មាជិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស
 កុសលស្ស ឈានស្ស កតតត្ថា ការិតត្ថា វិចាកំ
 វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ឧបស-
 ម្មជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ច អនិមិត្តំ
 ធម្មាជិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អត្យាកតា ។

(៤៦៥) ត្នកធមិជាអត្យាក្រឹត ដើម្បីចម្រើន ។ បុគ្គលបម្រើឲ្យ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់ឲ្យការិយសន្យាកន្លងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ឲ្យទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ឲ្យក្នុងប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធម្មាជិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ
 កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធមិទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន ឲ្យកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត
 ជាធម្មាជិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខុបៈ កិកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះត្នកធមិជាអត្យាក្រឹត ។

(៤៦៦) តតតេ ធម្មា អស្សា ធម្មា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំ កំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ មហានាយ មវេហយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិទ្ធោ តាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាតិញ្ច
 អប្បណិហិតិ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ផស្ស្ហា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្ស្ហំ លោកុត្តរស្ស្ហំ កុសលស្ស្ហំ
 ឈានស្ស្ហំ កតតតា ភាវិតតា វិហារតំ វិវិទ្ធោ តា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាតិញ្ច សុញ្ញតិ ធម្មានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ផស្ស្ហា ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អស្សា តតតា ។

(៤៦៦) ត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ អត្តលាបម្រើម្នាក់
 លោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញលាភដ៏ ដល់ខ្ញុំតាមនិសម្បកិច្ចខ្លួន
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាទន្ធាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តចៈ កំភើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន ខ្ញុំកុសលដ្ឋាន ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងខ្សោយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាទន្ធាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិត្តចៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២២៧) ព្រះបណ្ឌិត ព្រះបណ្ឌិត ។ យស្សី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ពារេតិ ជិយ្យានិគំ
អបធម្មតាមី ទិដ្ឋិតតានិ បហាធាយ បវេសាយ ក្ខ-
មិយា បន្តិយា វិតត្តវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បធីបំ ឈានំ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ
ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ធាធិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធា-
កិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ញំ សុញ្ញតិ ធន្ធាធិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារោ តស្សី សមយេ ឧស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធន្ធា
អព្យាកតា ។

(២២៧) ព្រះបណ្ឌិត ព្រះបណ្ឌិត ។ យស្សី
លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រូដែលត្រូវបានដោះស្រាយ ដល់ខ្ញុំតាមសម្លេងតូចខ្លី
ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំគ្រប់ជាប្រថម បានទ្រង់វិភក្តៈ និងវិចារៈ
។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតុត្តជ្ជាន ។ បេ ។
បធីបជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹង
យឹកយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។
មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំ-
បាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាអនិមិត្ត ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹក
យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។
មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹងយឹកយូរ ជាសុញ្ញតៈ
ជាធន្ធាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភិតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះត្រូវបានដឹងអញ្ច្រក្តិ ។

(២៦៥) តតិយេ ធម្មា អត្យា កតតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ ធិយ្យានិភិ
 អបតយតាមី ធិដ្ឋិតតានំ មហាជាយ បវេហាយ ក្ខ
 មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ មេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ ធន្នាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ
 ធន្នាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធន្នាធិបតេយ្យំ ។ មេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធន្នាធិប-
 តេយ្យំ ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ មេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ។ មេ ។ មត្យមិ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធន្នាធិបតេ-
 យ្យន្តិ កុសលំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា
 អប្បណិហិតំ ធន្នាធិបតេយ្យន្តិ វិហាកោ ។ មេ ។

(២៦៥) ត្រូវធម៌ជាអត្យាគ្រឹក តើវ្យោប្បេ ។ បុគ្គលប្រើទម្រង់
 លោកុត្តរជ្ជន្ត ជាគ្រឿងពេញបរិវេណៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាគ្នាឡើយ
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំវិញ្ញាណជាប្រធាន បានស្ងាត់ចាកភាមទាំង-
 ឡាយ ។ មេ ។ បានដល់បឋមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការគ្រាស់ដឹងទាប ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ។ មេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាធន្នាធិបតេយ្យ ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់
 ដឹងទាប ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ។ មេ ។ ទុតិយជ្ជន្ត
 ។ មេ ។ តតិយជ្ជន្ត ។ មេ ។ ចតុត្ថជ្ជន្ត ។ មេ ។ បឋមជ្ជន្ត
 ។ មេ ។ បានដល់បរមជ្ជន្ត មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការ
 គ្រាស់ដឹងទាប ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុ-
 សល ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិអាយ មានការគ្រាស់ដឹងទាប
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាធន្នាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាកុត្ត ។ មេ ។

សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បា-
 ភិញ្ញំ អធិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ មេ ។
 សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ មេ ។ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតិ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិគុចោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៦៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មត្តំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 សធម្មប្បទាទំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយាទំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ មេ ។
 លោកុត្តរំ ទលំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សម្មំ ភាវេតិ ។ មេ ។
 លោកុត្តរំ សមចំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ទទ្ធិ ភាវេតិ ។ មេ ។

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន ហេតុការណ៍ស្រដៀងគ្នា ឬ ហេតុការណ៍ដទៃ ជា
 ធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាសុខាប ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានការគ្រាស់ដឹងជាប់ ជាអវិបត្ត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាវិបាក
 ។ មេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការគ្រាស់ដឹងជាប់ ជាអប្ប-
 ណិហិត ជាធន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ ជាសុខាប ។ មេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធាន មានការគ្រាស់ដឹងជាប់ ជាសុញ្ញតិ ជាធន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នោះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ មេ ។ អវិគុចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។
 នេះគួរធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៦៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 ខ្ញុំលោកុត្តរមេត្ត ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ មេ ។
 ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរសធម្មប្បទាន ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរឥន្ទ្រិយាទ
 ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរ-
 ទលៈ ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរពោជ្ឈន្ត ។ មេ ។ ចម្រើន
 ខ្ញុំលោកុត្តរសម្ម ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរសមចៈ ។ មេ ។
 ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរធម៌ ។ មេ ។ ចម្រើនខ្ញុំលោកុត្តរទទ្ធិ ។ មេ ។

លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ ភាវេតិ
 ។ មេ ។ លោកុត្តរំ វស្សំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ មេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ ភាវេតិ ។ មេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ ជិយ្យានិកំ អបធម្មតាមិ
 ទិដ្ឋិតតានិ បហាបាយ បវេមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កោះមហិ ។ មេ ។ បវេមិ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកំញិ ធម្មានិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ មេ ។ អវិក្កោចា
 ហោតិ ។ មេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្មុ កុសលស្មុ ចិត្តស្មុ កតត្តា ភារិ-
 តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កោះមហិ ។ មេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខកំញិ
 សុញាតិ ។ មេ ។ អនិមិត្តំ ។ មេ ។ អប្បណិហិតំ
 ធម្មានិបតេយ្យំ ។ មេ ។ វិយានិបតេយ្យំ ។ មេ ។

ចម្រើននូវលោកុត្តរអាយតនៈ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរធាតុ ។ មេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរអាហារ ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរវស្សុ ។ មេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរវេទនា ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសញ្ញា ។ មេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរចេតនា ។ មេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជា
 គ្រឿងចេញចាកផ្លូវ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងភ្លើង ដើម្បីលះចង់ម្លូ
 ទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រធាម បានស្ងាត់ចាកតាមគំនិតខ្សោយ ។ មេ ។
 បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ដឹង
 យ៉កយូរ ជាធានាជិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ដស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មេ ។ អវិក្កេចៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ មេ ។ កុសលធម៌គំនិតនេះ ជាវិបាក គ្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកតាមគំនិតខ្សោយ
 ។ មេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 គ្រាស់ដឹងយ៉កយូរ ជាសុញ្ញៈ ។ មេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ មេ ។ ជា
 អប្បណិហិតៈ ជាធានាជិបតេយ្យ ។ មេ ។ ជាវិយានិបតេយ្យ ។ មេ ។

ជិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យ តស្មី
សមយេ ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេនោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។

បឋមន្ទវិណោ ។

[៤៧០] តតមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ណាទំ កាវេតិ ជិយ្យានិកំ
អបចយតាមី កាមរកត្យាចាណាទំ តទុកាវាយ ទុតិ-
យាយ ក្ខមិយា បត្តិយា ។ បេ ។ កាមរកត្យា-
ចាណាទំ អទវសេសច្យហាធាយ តតិយាយ ក្ខមិយា
បត្តិយា ។ បេ ។ រូបរកអរូបរកមាទធុទុក្ខអវិជ្ជាយ
អទវសេសច្យហាធាយ ធម្មត្ថាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
វិវិច្ឆា កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាទំ ទុបសឡដ្ឋ
វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
ធស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញិដ្ឋិយំ ហោតិ ។ បេ ។

ជិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ជិត្តិវិសាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
ផស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេបៈ កំភីត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវគេដឹងជាអត្យាកត្រីត ។

ចប់ វិចិត្រនិកាយ ។

[៤៧០] ត្រូវគេដឹងជាអត្យាកត្រីត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
នូវលោកុត្តរដ្ឋាន ជាគ្រឿងចេញចាកផ្ទះ ដល់នូវការមិនសន្សំក-
ពូនឡើង ដើម្បីធ្វើតាមពកនិងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់
នូវគុតិយភូមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះតាមពកនិងព្យាបាទ មិនឲ្យមាន
សេសសល់ ដើម្បីដល់នូវគុតិយភូមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះប្រេ-
រក អរូបរក មានៈ ទទួលៈ និងអវិជ្ជា មិនឲ្យមានសេសសល់
ដើម្បីដល់នូវចក្ខុភូមិ បានស្ងាត់ពាក្យទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់ចប់ដ្ឋាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
យឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ អញ្ញិដ្ឋិយំ កំភីតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អក្ខរក្រម ប្រាសាទ

អវិក្ខុចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាបប្រើប្រាស់ ឬកុសលជ្ជកូន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ៗ បេ ៗ បានដល់បឋមជ្ជកូន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការព្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុភាគៈ
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ
 អញ្ញាតាវិទ្រ្តិយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ អវិក្ខុចៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ត្វកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះភ្នក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៧១) កតតោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុសដា
 សម្មុសដា សម្មុសតតិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ កតតមិ តស្មី សមយេ អញ្ញាតា-
 វិទ្រ្តិយំ ហោតិ ។ យោ តេសិ អញ្ញាតាវិទំ ធម្មាវិទំ
 អញ្ញា បញ្ញា បដាននា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ

អក្ខរក្រម ប្រាសាទ

អវិក្ខុចៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាបប្រើប្រាស់ ឬកុសលជ្ជកូន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ៗ បេ ៗ បានដល់បឋមជ្ជកូន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការព្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុភាគៈ
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ
 អញ្ញាតាវិទ្រ្តិយ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ អវិក្ខុចៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ត្វកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះភ្នក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៧១) ជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការបំពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះជស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ៗ បេ ៗ អញ្ញា-
 តាវិទ្រ្តិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ដឹងទូទៅ ការដឹងសព្វគ្រប់ធម៌ទាំងនោះ ដែលបុគ្គលដឹងទូទៅ ការ
 តិចារណា ការជ្រើសរើស ការជ្រើសរើសសព្វ ការតិចារណាធម៌

លោកុន្តវិហារ

សល្លត្តុណា ឧបលត្តុណា បច្ចុបលត្តុណា បណ្ឌិត្តិ
 តោសល្លំ ធម្មញ្ញំ វេកត្សា ចិន្តា ឧបបរិត្តា ក្វិ
 មេនា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោ-
 នោ បញ្ច បញ្ញាច្រៀយំ បញ្ចាតលិ បញ្ចាសត្តិ
 បញ្ចាមាសានោ បញ្ចាអាណោកោ បញ្ចាឱកាសោ
 បញ្ចាបដ្ឋោតោ បញ្ចាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តំ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយា-
 បដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ អញ្ញាតាវិច្រៀយំ ហោតិ
 ។ បេ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាចិ
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បត្តា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អញ្ញាតតា ។

លោកុន្តវិហារ

ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ប្រា ភាពវិបល្លាស ភាពវិទេអុក
 ល្អាស ភាពវិទេអុកជ្រះស្អាត ភាពវិទេអុកភ្នំច្បាស់ ការគិត ការគ្រូរិះ
 ធម្មជាតិដូចវិទេអុក ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្ម-
 ជាតិយើញច្បាស់ ការដឹងស្តី សភាពដូចជាដុំខ្នុញ គឺបញ្ច បញ្ញា-
 ច្រៀយ បញ្ចាតលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា ពន្លឺគឺបញ្ចា
 ឧកាសគឺបញ្ចា គ្រឿងធូរគឺបញ្ចា រតនៈគឺបញ្ចា អមោហាៈ ធម្ម-
 វិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តំ ជាអង្គវិទេអុក រាប់បញ្ចាលកង
 មគ្គណា នេះអញ្ញាតាវិច្រៀយ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។
 បូក ពួកអរូបធម៌វិទេអុក ដែលកើតឡើង ព្រោះពាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអញ្ញាត្រឹម ។

(៤៧២) កតថេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបច័-
 តត្តា វិបាកំ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្កាសហគតំ រុទ្ធារម្មណំ ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្កាសហគតំ សន្តារម្មណំ
 ។ បេ ។ យានវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្កា-
 សហគតំ កត្តារម្មណំ ។ បេ ។ ជីវិតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្កាសហគតំ រសារម្មណំ ។ បេ ។
 កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧក្កសហគតំ ដោ-
 ជ្ជន្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ផស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 ធុក្កំ ហោតិ ចិត្តស្សេកកត្តា ហោតិ មជ្ជិម្មយំ
 ហោតិ ធុក្កម្មយំ ហោតិ ជីវិតម្មយំ ហោតិ យេ
 វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសម្ម-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៧២) ត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើវាប្រែប្រួល ។ ចក្កវិញ្ញាណ ជា
 វិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្កា មានរូបជាភារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ឱ្យកម្មជាអកុសល ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណ
 ច្រឡំដោយឧបេក្កា មានសំឡេងជាភារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។
 យានវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្កា មានក្លិនជាភារម្មណ៍ កើតឡើង
 ហើយ ។ បេ ។ ជីវិតវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្កា មានរសជា
 ភារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយ
 ទុក្ខ មានជាដង្ហូរជាភារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា
 ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត ទុក្ខ ឯកត្តភាររបស់ចិត្ត មនិម្ម្រិយ ទុក្ខិម្ម្រិយ ជីវិតិម្ម្រិយ
 ឬក៏ ត្នកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះត្នកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

បុព្វបទ បុព្វ បុព្វបទ

(២៧៣) ហោតិ ។ យោ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ
 សម្មសទា សម្មសិទ្ធិ អយំ ឥស្សី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ កតតមា ឥស្សី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ ឥស្សី សមយេ ឧត្តា កាយវិញ្ញាណា ធាតុសម្មស្សដិ
 កាយកំ អសាតំ កាយកំ ទុក្ខំ កាយសម្មស្សដិ
 អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយសម្មស្សដា អសាតា
 ទុក្ខា វេទនា អយំ ឥស្សី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ កតតមិ ឥស្សី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ យំ
 ឥស្សី សមយេ កាយកំ អសាតំ កាយកំ ទុក្ខំ
 កាយសម្មស្សដិ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយ-
 សម្មស្សដា អសាតា ទុក្ខា វេទនា វេទិ ឥស្សី
 សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ បេ ។ កតតមិ ឥស្សី
 សមយេ ទុក្ខំ ឆ្មៃយំ ហោតិ ។ យំ ឥស្សី សមយេ
 កាយកំ អសាតំ កាយកំ ទុក្ខំ កាយសម្មស្សដិ
 អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយសម្មស្សដា អសាតា
 ទុក្ខា វេទនា វេទិ ឥស្សី សមយេ ទុក្ខំ ឆ្មៃយំ

បុព្វបទ បុព្វ បុព្វបទ

(២៧៣) ឯស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។
 ឥស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ពាល់ដល់ ពាល់ដល់ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះឥស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ពីសា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងកាយ ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួលការម្នាក់ មិនធ្លាក់
 ពីសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាក់ពីសា
 ជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ពីសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តី
 លំបាក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ការទទួលការម្នាក់ មិនធ្លាក់ពីសាជាទុក្ខ
 ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាក់ពីសាជាទុក្ខ ដែល
 កើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះទុក្ខ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទុក្ខឆ្មៃយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 កើតដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាក់ពីសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តី
 លំបាក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ការទទួលការម្នាក់ មិនធ្លាក់ពីសា
 ជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាក់ពីសាជាទុក្ខ
 ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះទុក្ខឆ្មៃយំ

ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អនោចិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេមេ ធម្មា
អក្សាតតា ។

(៤៧៤) ឥស្សី ខោ បទ សមយេ ចត្តារកេ ខន្ធ
ហោន្តិ ទ្វាយតនាចិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណ្ឌិទ្ធិយាចិ ហោន្តិ ឃ.
កោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា កាយវិញ្ញា-
ណាធាតុ^(១) ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អនោចិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេមេ ធម្មា
អក្សាតតា ។ បេ ។

(៤៧៥) កតមោ ឥស្សី សមយេ សង្ខារក្កាដ្ឋោ
ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា^(២) ចិត្តស្ស្សកត្តតា
ជីវិតិទ្ធិយេ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អនោចិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា វេមេត្វា វេទ-
នាខន្ធិ វេមេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេមេត្វា វិញ្ញាណក្កខន្ធិ

១ ១. មនេវិញ្ញាណធាតុតិ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ធិត្តន្តេ វិចារោ វិចារេតិ ទិស្សតិ ។

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ បូកំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ពួកធម៌ជាអន្យត្រឹត ។

(៤៧៦) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វេទន្តិយ ៣ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
បូកំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអន្យត្រឹត ។ បេ ។

(៤៧៧) សង្ខារក្កខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូច

ម្តេច ។ ជស្សៈ ចេតនា ឯកត្តតារសចិត្ត ជីវិតិទ្ធិយេ បូកំ ពួកអរូប-
ធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្កខន្ធចេញ

អយំ ឥស្សី សមយេ សង្ខារេត្តោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៧៦] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្សី

សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិ-
តត្តា វិបាកា មនោណត្ត ឧប្បដ្ឋា ហោតិ ឧបេ-
ក្កាសហគតា រូចារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋង្គារ-
ម្មណា វា យំ យំ វា បទាវត្ត ឥស្សី សមយេ
ធម្មោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
ហោតិ ឧបេក្កា ហោតិ ចិត្តស្ស កតត្តា ហោតិ
មនិទ្ធិយំ ហោតិ ឧបេក្កិទ្ធិយំ ហោតិ ដីវិតិទ្ធិយំ
ហោតិ យេ វា បទ ឥស្សី សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ
បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
កតា ។ បេ ។

នេសង្ខារេត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ លេត្តកធម៌ ជា
អព្យាក្រឹត ។

[៤៧៦] ត្តកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោណត្ត ជា

វិបាក ច្រឡំដោយទេវតា មានរូបជាអាម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
ដោដ្ឋង្គារជាអាម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាសាទអាម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ ខ្ញុំកម្មជាអកុសល ក្នុងសម័យណា
ជស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទេវតា ឯកត្តតាវេសចិត្ត មនិទ្ធិយ ទេវ-
តិទ្ធិយ ដីវិតិទ្ធិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ត្តកអរូបធម៌
ដ៏ខណ្ឌ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ នេះត្តកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៧៧] តស្មី មោ មន សមយេ ធន្តារោ ខន្ធ

ហោន្តិ ម្នាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ

តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិច្ឆ័យានិ ហោន្តិ

ឯកោ ឧស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោធាតុ

ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ

ហោតិ យេ វា មន តស្មី សមយេ អញ្ញោមិ អត្ថិ

បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូមិទោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-

តតា ។ បេ ។

[២៧៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ការក្កុទ្ធោ

ហោតិ ។ ឧស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-

ស្សកក្កតា ជីវិតិច្ឆ័យំ យេ វា មន តស្មី សមយេ

អញ្ញោមិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូមិទោ ធម្មា ឥមេ-

ត្វា វេមនាខន្ធិ ឥមេត្វា សញ្ញាខន្ធិ ឥមេត្វា វិញ្ញា-

ណក្កន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ការក្កុទ្ធោ ហោតិ

។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាតតា ។

[២៧៧] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ពាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ វត្ថុនៃ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ ១

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ បូក ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[២៧៨] សង្ការក្កុទ្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត

ជីវិតិច្ឆ័យ បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញា-

ខន្ធ វិញ្ញាណក្កុទ្ធចេញ នេះសង្ការក្កុទ្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧៧) កតមេ ធម្មា អណ្ណកតា ។ យស្មី

សមយេ អកុសលស្មី កម្មស្មី កតត្តា ឧបចិត្តត្តា

វិបាកា មនោវិញ្ញាណាណតុ ឧប្បន្ទា ហោតិ ឧបេ-

ក្កាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណា

វា យំ យំ វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ ដស្សោ

ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា

ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិនិច្ឆ័យ ហោតិ វិចារោ ហោតិ

ឧបេក្កា ហោតិ ចិត្តស្ស្រកក្កតា ហោតិ មជ្ឈិម្មិយំ

ហោតិ ឧបេក្កិម្មិយំ ហោតិ ជីវិតិម្មិយំ ហោតិ យេ

វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាចិ អត្តិ បដិច្ចសមុប្ប-

ន្ទា អរូបិយោ ធម្មា វមេ ធម្មា អណ្ណកតា ។ បេ ។

(៤៧៧) តួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បរោវិញ្ញាណេ-
នា

នាតុ ជាវិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្កា មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារម្ភភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសង្ស័ ឡើយជាអកុសល ក្នុងសម័យណា

ដស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

វិនិច្ឆ័យ វិចារៈ ឧបេក្កា ឯកត្តការបស្ចិម្មិយ មន្ត្រិយ ឧបេក្កិម្មិយ

ជីវិតិម្មិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ តួករូបធម៌ដវៃណា

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះតួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៨០] តស៊ី ហោ បដ សមយេ តត្តារោ ខត្តា
 ហោន្តិ ខ្វាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ជាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិទ្រ្ទិយាជិ ហោន្តិ ឯ-
 កោ ជស្សេន្ធ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោវិញ្ញា-
 ណាជាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មជាតុ ហោតិ យេ វា បដ តស៊ី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អត្យាកតា ។ បេ ។

[៤៨១] កតមោ តស៊ី សមយេ សង្ខារក្ខតោ
 ហោតិ ។ ជស្សេន្ធ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្ខតា ជីវិត្តិយំ យេ វា បដ តស៊ី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា វេបេត្តា
 វេទនាខន្ធិ វេបេត្តា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្តា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស៊ី សមយេ សង្ខារក្ខតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។

[៤៨០] ខ្លូ ៤ កើតពារ ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ជាតុ ២ អាហារេ ឥន្ទ្រិយ ពុ ជស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញាណជាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មជាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៨១] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជស្សៈ រេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភារបសិទ្ធិ ជីវិត្តិយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អត្យាក្រឹត ។

(៤៨២) តតថេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោធាតុ ឧប្បជ្ជា ហោតិ តិវិយា លេ
 តុសលា ធាតុសលា ន ច កម្មវិចារា ឧបេ-
 ត្តាសហគតា រូបាវម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋត្រា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សេ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ
 មនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ឧបេត្តនិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ជីវិតនិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បទិច្ចសមុប្បជ្ជា អរូបំចោ ធម្មា វេទ ធម្មា អព្យា-
 កតតា ។

(៤៨៣) តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
 ហោតិ ទ្វាយតនាជិ ហោតិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោតិ
 តយោ អាហារោ ហោតិ តិណិទ្រ្ទិយាជិ ហោតិ
 ឯកោ ជស្សេ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោធាតុ

(៤៨៤) ត្ថុកធម៌ជាអព្យាក្រឹត កើតឡើង ។ បរោធាតុ
 ជាតិវិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ពំនិមិនមែនជា
 កម្មវិចារក ច្រឡំដោយឧបេត្តា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ដោដ្ឋត្រាជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាវត្តអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេត្តា ឯកក្កតាសេសចិត្ត
 មនិទ្រ្ទិយ ឧបេត្តនិទ្រ្ទិយ ជីវិតនិទ្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ឬក៏ ត្ថុកធម៌ជាអវិចារណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះត្ថុកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៨៥) ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ និទ្រ្ទិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ បរោធាតុ ១

ហោតិ ឯតេ ធម្មាយនំ ហោតិ ឯតា ធម្មនាតុ
 ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អត្យា-
 កតា ។ បេ ។

(២៨៤) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ការក្កោ
 ហោតិ ។ ធម្មោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា ជីវិត្រ្និយំ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេននាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្កន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ការក្កោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាកតា ។

(២៨៥) កតមេ ធម្មា អត្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ តិវិ-
 យា ទេវ តុសលា នាតុសលា ន ច កម្មវិចារ-
 កា សោមនស្សសហិតតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។

ធម្មាយននៈ ១ ធម្មនាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ តួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។ បេ ។

(២៨៦) សង្ការក្កន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តតារបស់ចិត្ត ជីវិត្រ្និយ ឬក៏
 តួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាទន្ធសញ្ញាទន្ធវិញ្ញាណក្កន្ធចេញ
 នេះសង្ការក្កន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អត្យាក្រឹត ។

(២៨៧) តួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណនាតុ
 ជាតិវិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល តាំងមិនមែនជា
 ជាកម្មវិបាក ប្រឡំដោយសោមនស្ស មានបូជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

ឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា

ឧប្បាសនា វា យំ យំ វា ឧប្បាសនា ឧប្បាសនា សម-
 យេ ឧប្បាសនា យោតិ វេទនា យោតិ សញ្ញា យោ-
 តិ វេទនា យោតិ ចិត្តំ យោតិ វិតក្កោ យោតិ
 វិចារោ យោតិ មិត្តំ យោតិ សុខំ យោតិ ចិត្ត-
 ស្ស្រុកកុត្តា យោតិ វិវិយទ្រិយំ យោតិ សមាធិទ្រិយំ
 យោតិ មទ្ធិទ្រិយំ យោតិ សោមនស្សិទ្រិយំ យោតិ
 ដីវិតទ្រិយំ យោតិ យេ វា បទ ឧប្បាសនា សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្តា អរូបិចោ ធម្មា ឧប្បា
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៨៦] កតមា ឧប្បាសនា សមយេ ឧប្បាសនា
 យោតិ ។ យោ ឧប្បាសនា សមយេ ឧប្បាសនា ឧប្បាសនា
 សមុសនា សមុសនា អយំ ឧប្បាសនា សមយេ ឧប្បាសនា
 យោតិ ។ បេ ។ កតមា ឧប្បាសនា សមយេ ចិត្តស្ស្រុ-
 កកុត្តា យោតិ ។ យោ ឧប្បាសនា សមយេ ចិត្តស្ស្រុ-
 មិត្តំ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោ ធម្មា
 អវិសាហាដមនសតា សម្មាសា សមាធិទ្រិយំ សមា-
 ធិតវំ អយំ ឧប្បាសនា សមយេ ចិត្តស្ស្រុកកុត្តា យោតិ
 ។ បេ ។ កតមំ ឧប្បាសនា សមយេ វិវិយទ្រិយំ យោតិ ។

ឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា

មានធម៌វាចាឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា
 ក្នុងសម័យណា ឧប្បាសនា ក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា វេទនា ចិត្តំ វិតក្កុៈ វិចារៈ មិត្តំ សុខៈ ឯកក្កតារបស់
 ចិត្តំ វិវិយទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ មទ្ធិទ្រិយំ សោមនស្សិទ្រិយំ ដីវិ-
 តិទ្រិយំ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬ ឧប្បាសនា ឬ ឧប្បាសនា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កំភិតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះឧប្បា
 ធម៌វាចាឧប្បាសនា ។

[២៨៦] ឧប្បាសនា ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។ ឧប្បាសនា
 ការប៉ះពាល់ ការពាល់ត្រូវ ការទន់ភ្លន់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ឧប្បាសនា ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកក្កតារបស់ចិត្ត
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតឡើង ។ ការប៉ះពាល់ ការពាល់នៅ
 សិប្ប ការពាល់នៅ ការពិចារណា ការពិចារណា ការពិចារណា ការពិចារណា
 ចិត្តមិនយូរយ៉ាង សេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម ធម៌សមាធិទ្រិយំ សមាធិតលៈ
 ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកក្កតារបស់ចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិវិយទ្រិយំ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្កង្គិក

យោ វស្មី សមយេ ពេតាសិកោ វិយោរម្លោ ជិត្ត-
 មោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វិយោមោ ឧស្ស្រមោ
 ឧស្ស្រធី មោ ជិតិ វសិដិលបរក្កមតា អជិ-
 ក្កតចន្ទតា អជិក្កតចន្ទតា ធុរសម្បត្តាហោ វិយិ
 វិយិជ្រៀយិ វិយតលិ វជិ វស្មី សមយេ វិយិជ្រៀយិ
 មោតិ ។ កតមំ វស្មី សមយេ សមាជិជ្រៀយិ
 មោតិ ។ យោ វស្មី សមយេ ជិត្តស្ស្រ មិតិ
 សណ្ឌិតិ អវជ្ជិតិ អវិសាយារោ អវិក្កមោ អវិសា-
 មាដមាធសតា សមមោ សមាជិជ្រៀយិ សមាជិតលិ
 វជិ វស្មី សមយេ សមាជិជ្រៀយិ មោតិ ។ បេ ។
 យេ វិ បទ វស្មី សមយេ អញ្ជាមិ អត្តិ បដិ-
 ចូសម្បវ្មា អវ្មិមោ ធម្មា វមេ ធម្មា អក្ស-
 កតា ។

អភិធម្មបិដក បុស្សស្កង្គិក

កើដូចម្តេច ។ សេចក្តីប្រាជ្ញាព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តី
 សង្កត ឧហាត ទិកវំ ព្យាយាម ។ ស្ស្រាហំ ប្រិវប្រិវ ខ្លះខ្លះ
 ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្កតមានច្រើនយ ការមិនដាក់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ការ
 មិនដាក់ធុរៈ សេចក្តីផ្តន្ទាធុរៈ តវិយៈ វិយិជ្រៀយ វិយតលៈ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិយិជ្រៀយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។
 សមាជិជ្រៀយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ
 ការតំកល់នៅសិបំ ការតំកល់នៅនឹង ការមិនយេន្យើយេន្យើ ការមិនរាយ
 មាយ ភាពខ្លះចិត្តមិនយេន្យើយេន្យើ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាជិជ្រៀយ
 សមាជិតលៈ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាជិជ្រៀយ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអនុធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះការស្រៀយហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌
 ជាអព្យាគ្រឹត ។

[៤៨៧] តស្មី ខោ បទ សមយេ ចត្តារោ

ខត្តា ហោន្ណិ ត្វាយតនាធិ ហោន្ណិ ទ្វេ ធាតុយោ

ហោន្ណិ តយោ អាហារក ហោន្ណិ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ ហោន្ណិ

ឯកោ ធម្មេណ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ

ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សមយេ

អត្តាបិ អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ

ធម្មា អត្យាកតា ។ បេ ។

[៤៨៨] កតហោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ

ហោតិ ។ ធម្មេណ ទេតនា វិតក្កោ វិចារោ បិតិ

ចិត្តស្មេកតតា វិរិយ្យំ វិរិយ្យំ សមាធិ្យំ ធីវិតិ្យំ

យេ វា បទ តស្មី សមយេ អត្តាបិ អត្តំ បដិ-

ច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា វេបត្វា វេននាខន្ធិ

វេបត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបត្វា វិញ្ញាណត្តន្ធិ អយិ

តស្មី សមយេ សង្ខារត្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា អត្យាកតា ។

[៤៨៧] ខន្ធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារក វដ្ឋិយ ៥ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៨៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បិតិ ឯកត្តភារបស្ថិតិ វិរិយ្យ្យ

សមាធិ្យ្យ ធីវិតិ្យ្យ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង

ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេនោ-

ខន្ធិ សញ្ញាខន្ធិ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអត្យាក្រឹត ។

[៤៧៧] តតមេ ចម្មា អត្យា តេតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណនាគុ ឧប្បន្នា ហោតិ តិវិយា
 នេវ តុសលា នាតុសលា ន ច កម្មវិបាកា
 ឧបេត្តាសមាគតា វូចារម្មណា វា ។ មេ ។ ធម្មា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បធាវត្ត តស្មី សមយេ
 ផស្ស្ឋិ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេត្តា ហោតិ ចិត្តស្ស្ឋកត្តតា ហោតិ
 វិវិយំទ្រ្ទិយំ ហោតិ សមាធិទ្រ្ទិយំ ហោតិ មនិទ្រ្ទិយំ
 ហោតិ ឧបេត្តិទ្រ្ទិយំ ហោតិ ជីវិតិទ្រ្ទិយំ ហោតិ
 យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាចិ អត្តិ បដិ-
 ទ្ធសមុប្បន្នា អរូបិយោ ចម្មា ឥមេ ចម្មា អត្យា-
 តតា ។ មេ ។

[៤៧៨] តស្មី ទោ បទ សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
 ហោតិ ម្នាយតនាធិ ហោតិ ទ្វេ នាគុយោ ហោតិ
 តយោ អាហារោ ហោតិ បញ្ចិទ្រ្ទិយាធិ ហោតិ ឯកោ
 ផស្ស្ឋិ ហោតិ ។ មេ ។ ឯកោ មនោវិញ្ញាណនាគុ

[៤៧៩] ត្ថកធម៌ជាអត្យាគ្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណ-
 នាគុ ជាតិយា មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអតុសល តាំងមិន-
 មែនជាកម្មវិបាក ប្រឡំដោយទេវតា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ មេ ។
 មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទេវតា ឯកត្តការបស់ចិត្ត វិវិយំទ្រ្ទិយ
 សមាធិទ្រ្ទិយ មនិទ្រ្ទិយ ទេវតិទ្រ្ទិយ ជីវិតិទ្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យ
 ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ទេព្វកធម៌ជាអត្យាគ្រឹត ។ មេ ។

[៤៨០] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយគនៈ ២ នាគុ
 ២ អាហារេ ៣ ឥទ្ធិយ ២ ផស្សៈ ១ ។ មេ ។ មនោវិញ្ញាណនាគុ ១

ហោតិ ឃីតិ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឃីតា ធម្មនាតុ
ហោតិ យេ វ បទ តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថិ
បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្ភា-
កតា ។ បេ ។

[៤៧១] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
ហោតិ ។ ធម្មស្សិ ខេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
ស្សកកតា វិយ័ត្តិយំ សនាទិ្តយំ ដិវិត្តិយំ
យេ វ បទ តស្មី សមយេ អត្ថោបិ អត្ថិ បដិ-
ច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិលោ ធម្មា វេយត្វា វេទនាខន្ធ
វេយត្វា សញ្ញាខន្ធ វេយត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធន្ធ អយំ
តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា អព្ភាកតា ។

[៤៧២] កតមេ ធម្មា អព្ភាកតា ។ យស្មី
សមយេ មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បដ្ឋា ហោតិ តិរិយា
យេ កុសលា នាកុសលា ទ ច កម្មវិបាកា
សោមទស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា ។ បេ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មនាតុ ១ កើតហេតុ ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះហេតុស្រ័យហេតុ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៧១] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកត្តភារេសចិត្ត វិយ័ត្តិយ សមា-
ទិ្តត្តិយ ដិវិត្តិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ សើកទុកតែវេទនាខន្ធ
សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត ។

[៤៧២] ពួកធម៌ជាអព្ភាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណនាតុ ជា
តិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក
កើតឡើងហើយ ច្រឡំដោយសាមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។

សោមនស្សសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា សសង្ខារ-
 វេទ ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា
 ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា
 សសង្ខារវេទ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណា-
 សម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណា-
 សម្បយុត្តា សសង្ខារវេទ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
 ញាណាវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណា-
 វិប្បយុត្តា សសង្ខារវេទ រូបារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បដារត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សេត្តិ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេទោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៩៣) អណោកោ អព្យាកតម្ហលំ ។ បេ ។
 អនោសោ អព្យាកតម្ហលំ ។ បេ ។ អមោហោ
 អព្យាកតម្ហលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ
 ប្រកបដោយសង្ខារ មានប្រដាអាម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអា-
 ម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាវត្តអាម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៩៣) អណោកោ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អនោសោ
 មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អមោហោ មានអព្យាក្រឹតជាមូល
 ។ បេ ។ នេះត្រូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២៧២] កតមេ ចន្ទា អប្បកតតា ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ កាវេតិ កិរិយំ លេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អប្បកតតា ។ បេ ។

[២៧៣] កតមេ ចន្ទា អប្បកតតា ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចរំ ឈានំ កាវេតិ កិរិយំ លេវ កុ-
 សលំ ធាកុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្មសុ-
 ខវិហារំ វិតក្កវិចារកំ រូបសមា ។ បេ ។ តុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុតិ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បន្ទុមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អប្បកតតា ។ បេ ។

រូបាវចរិយា ។

[២៧៤] ពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លា
 រូបាវចរ្យាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានស្ងាត់ចាកតាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានដីជាកសិណ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត ។ បេ ។

[២៧៥] ពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្លា
 រូបាវចរ្យាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានម្សៅបិតក្តុះ
 និរិវិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចតុតជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
 មានដីជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្កុបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាអប្បក្រឹត ។ បេ ។

ចប់ រូបាវចរិយា ។

[៤៧៦] កតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូទាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិរិយំ ទេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ធន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សត្វសោ រូបសញ្ញាទំ សមតិក្កមា បដិ-
 យសញ្ញាទំ អត្តផ្គមា ធានត្តសញ្ញាទំ អមនសិកាវា
 អាតាសានញ្ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

[៤៧៧] កតមេ ធម្មា អព្យាគតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូទាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ តិរិយំ ទេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ធន ច កម្មវិចារកំ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សត្វសោ អាតាសានញ្ញាយននំ សមតិ-
 ក្កម្ម វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាគតា ។

[៤៧៦] ត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើនទូរ
 អរូទាវចរ្យោន ជាតិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិចារក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់ទូរក្នុងរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង បានកំចាត់បង់ក្នុងបដិយ-
 សញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក្នុងនាមក្នុងសញ្ញា លះបង់ទូរសុខផង ។ បេ ។
 បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយអាតាសានញ្ញាយននសញ្ញា ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំ
 ភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤៧៧] ត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើនទូរ
 អរូទាវចរ្យោន ជាតិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិចារក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់ទូរអាតាសានញ្ញាយននៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់ទូរសុខ
 ផង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយវិញ្ញាណញ្ញាយនន-
 សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(៤៧៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរុចារិចរិ ឈានិ ភាវេតិ កិរិយំ ទេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ន ច កម្មវិចារិ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
 អាតិក្កញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតិ សុខស្ស ច ប-
 ហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានិ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៧៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរុចារិចរិ ឈានិ ភាវេតិ កិរិយំ ទេវ
 កុសលំ ធាកុសលំ ន ច កម្មវិចារិ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារិ សព្វសោ អាតិក្កញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
 ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតិ សុខស្ស ច
 បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានិ ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៧៨) ត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរុចារិចរ័យ ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិចារិ ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង្កើនវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង្កើនវិសុខផង
 ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយអាតិក្កញ្ញាយតនសញ្ញា
 ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧៩) ត្ថកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរុចារិចរ័យ ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិចារិ ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង្កើនវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង្កើនវិសុខផង
 ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រឡំដោយទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតន-
 សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ជស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះត្ថកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

អំណាចប្រើប្រាស់ ប្រយោជន៍

[៥០០] អនោយោ អត្យាគតម្បុលំ ។ ថេ ។ អនោ-
សោ អត្យាគតម្បុលំ ។ ថេ ។ អមោយោ អត្យាគត-
ម្បុលំ ។ ថេ ។ ឥមេ ធម្មា អត្យាគតា ។

អរុណាចារិយា ។

ចិត្តច្យុទ្ធស្នា ។

អំណាចប្រើប្រាស់ ប្រយោជន៍

[៥០០] អរុណាចារិយា អត្យាគតម្បុលំ ។ ថេ ។ អនោសោ
មានអត្យាគតម្បុលំ ។ ថេ ។ អមោយោ មានអត្យាគតម្បុលំ
។ ថេ ។ ធម្មា អត្យាគតា ។

ចប់ អរុណាចារិយា ។

ចប់ ចិត្តច្យុទ្ធស្នា ។

បញ្ជីប្រតិបត្តិ

ធម្មនុញ្ញស្តីពីការ ប្រកាស អាណាចក្រ

មាតិកាបន្តានិ

មាតិកា

អង្វែង

មាតិកា

- អភិធម្មមាតិកា ១
- សុត្តន្តមាតិកា ១៣

ប៊ុតប្បវេណី

- កុសលេ ភាមាវចរេ បទភាជនីយ ១៦
- ភោជ្ឈសវរេ ៣៨
- សុព្វាគវរេ ៦១
- សេសានិ មហាកុសលចិត្តានិ ៦៧
- កុសលេ វុទ្ធាវចរេ ភសិណដ្ឋានំ ៨០
- អភិកាយគនានិ ១០៧
- វិហារានិ ១៣៥
- ព្រហ្មវិហារដ្ឋានំ ១៣៦
- អសុគដ្ឋានំ ១៤០
- កុសលេ អនុទ្ធាវចរេ ពល្លដ្ឋានំ ១៤១

បញ្ជីប្រតិបត្តិ

មាតិកា

ទំព័រ

- ពួកកុសលេធម៌ប្រត្រ័ត្តទៅក្នុងក្រុង ព្យ វេទ្ធវិសេសយោធិនៈជាដើម . . . ១៤៣
- លោកុស្តកុសលេ បទភាជនីយ ១៥១
- ភោជ្ឈសវរេ ១៧៦
- បដិបទា ១៧៨
- ពួកមគ្គដីសេស ១៧៣
- អកុសលធម៌ បទភាជនីយ ១៧៦
- ភោជ្ឈសវរេ ២០៧
- ពួកអកុសលចិត្តដីសេស ២១០
- អព្យាគគធម៌ ពួកភាមាវចរិបុត ២៣២
- ពួកវុទ្ធាវចរិបុត ២៦០
- ពួកអនុទ្ធាវចរិបុត ២៦១
- ពួកលោកុស្តរិបុត ២៦៥
- ពួកអកុសលរិបុត ៣១៨
- ពួកភាមាវចរិកិរិយា ៣២៥
- ពួកវុទ្ធាវចរិកិរិយា ៣៥៤
- ពួកអនុទ្ធាវចរិកិរិយា ៣៧៤

វិញ្ញាបនបត្រ

វិញ្ញាបនបត្រ	ឈ្មោះ	លេខ	ឆ្នាំ
ទំនៀម	ធីត្យុត	៣	១៧
បទភាគីនីយ៍	សុភ័ក្ត្របិដក ធម្មសង្កណ៍		
	បទភាគីនីយ៍	១៦	១
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	១៧	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	១៨	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	១៩	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	២០	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	២១	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	២២	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	២៣	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	២៤	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	២៥	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	២៦	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	២៧	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	២៨	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	២៩	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	៣០	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	៣១	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	៣២	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	៣៣	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	៣៤	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	៣៥	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	៣៦	-
អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	៣៧	-
កុសលេ កាមាវចរ បទភាគីនីយ៍	អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍	៣៨	-

បេតិកភណ្ឌ

បេតិកភណ្ឌ	លេខ	ឆ្នាំ
កុសលេ ធម្ម ធម្មបិដក បិដកភិក្ខុ		១៤៣
កុសលេ លោកុត្តរ បទភាគីនីយ៍		១៥១
	ភោជ្ឈាសវិកោ	១៧៦
	បដិបទា	១៧៨
	សេសា មគ្គា	១៧៧
អកុសលេ ធម្ម បទភាគីនីយ៍		១៧៦
	ភោជ្ឈាសវិកោ	២០៧
	សេសានិ អកុសលចិត្តានិ	២១០
អព្យាគរេ ធម្ម កាមាវចរវិបាកា		២៣២
	ប្តូរវិបាកា	២៦០
	អប្តូរវិបាកា	២៦១
	លោកុត្តរវិបាកា	២៦៥
	អកុសលវិបាកា	៣១៨
	កាមាវចរភិក្ខុយា	៣២៥
	ប្តូរវិបាកិយា	៣៣៣
	អប្តូរវិបាកិយា	៣៣៦

ធម្មសង្គណ៍ បឋមភាគ
សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

មាតិកា

	១
អភិធម្មមាតិកា	១
សុត្តន្តមាតិកា	១៣
បិទ្កប្បទក្កណ៍	
កុសលជាតាមាវចរ បទគាជនិយ	១៦
កោដ្ឋសាវរៈ	៣៤
សុញ្ញតវរៈ	៦១
មហាកុសលចិត្តដីរសស	៦៧
កុសលជាត្រាវចរ កសិណដ្ឋាន	៨០
អតិកាយគនៈ	១០៧
វិរោត្ត	១៣៤
ព្រហ្មវិហារដ្ឋាន	១៣៦
អសុកដ្ឋាន	១៤០
កុសលជាត្រាវចរ អរុចដ្ឋាន	១៤១

វិទ្យាវិទ្ធិបញ្ជី

វិទ្យាបាល្ហ	វិទ្យាបាល្ហ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយ
អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍	កុសលេ កាលោវចរេ កោដ្ឋសាវរោ	៣៩	០
សមយោ	សមយោ	៤០	៣
បញ្ញា	បញ្ញា-	៤៦	១១
សម្មា	សម្មា-	-	១៣
កុសលា ធម្មា ភេត្តមិកា ហិខាទិកោ	កុសលេ អរុចវចរេ អរុចដ្ឋានំ	១៤១	១
រូបាវចរកុសលំ	រូបាវចរកុសលំ	១៤៧	៨
មនិម្មំ	មនិម្មំ	១៥០	១២
វិរិយាធិបតេយ្យ	វិរិយាធិបតេយ្យ	"	១៣
វិមិសាធិបតេយ្យ	វិមិសាធិបតេយ្យ	"	១៥
វេទនា	វេទនា-	១៧០	៣
កុសលេ លោកុត្តរេ កោដ្ឋសាវរោ	កុសលេ លោកុត្តរេ បទគាជនិយំ	១៧៥	១
កុសលេ លោកុត្តរេ ធម្មិបទា	កុសលេ លោកុត្តរេ កោដ្ឋសាវរោ	១៧៧	-
កុសលេ លោកុត្តរេ សេសា មត្តា	កុសលេ លោកុត្តរេ ធម្មិបទា	១៧៩	-
វិរិយាធិបតេយ្យ	វិរិយាធិបតេយ្យ	១៧១	៤
វិចារោ	វិចារោ	២២៤	១២
អរុបិទោ	អរុបិទោ	២៣២	១៧
អព្យាចតេ ធម្មេ លោកុត្តរវិចារោ	អព្យាចតេ ធម្មេ អរុចវចរវិចារោ	២៦៣	១
សុញ្ញតបដិបទា	សុញ្ញតបដិបទា	២៧៥	១៤
វិហារិនិ	វិហារិនិ	៣១៥	១៨

លក្ខន្តិកៈក្រសួងកម្មសិប្បកម្ម

កម្មសិប្បកម្ម	កម្មសិប្បកម្ម	ទំហំ	បច្ចេកទេស
បទភាគីនីយ	សុវត្ថប្រដិក ធម្មសង្កណ៍		
	បទភាគីនីយ	១៤	១
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	១៧	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	១៨	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	១៩	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	២០	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	២១	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	២២	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	២៣	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	២៤	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	២៥	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	២៦	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	២៧	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	២៨	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	២៩	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	៣០	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	៣១	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	៣២	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	៣៣	"
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	៣៤	"
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	៣៥	"
ឆៃសង្ហាវត្ត	ឆៃសង្ហាវត្ត	"	៧
កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	៣៦	១
អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	កុសលសិកាភាវថា បទភាគីនីយ	៣៧	"
កុសលសិកាភាវថា រោង្គិសារីវៈ	អភិធម្មប្រដិក ធម្មសង្កណ៍	៣៨	"

លក្ខន្តិកៈក្រសួងកម្មសិប្បកម្ម

កម្មសិប្បកម្ម	លក្ខន្តិកៈ	ទំហំ	បច្ចេកទេស
ភវិង្គិច្ឆិកៈហៅថាមនោ	ភវិង្គិច្ឆិកៈ ហៅថាមនោ	៤៤	៣
-	-	៤៧	"
សេចក្តីគិត	សេចក្តីគិត	៤៩	១៤
ភវិង្គិច្ឆិកៈហៅថាមនោ	ភវិង្គិច្ឆិកៈ ហៅថាមនោ	៥៧	៤
កាមាវចកុសល	កាមាវចកុសល	៧០	៩
-	-	៧៦	២
-	-	"	៩
ចម្រើន	ចម្រើន	១០៤	១២
កើត	កើត	១១១	១៥
ពួកកុសលនិម្មិត្រ្រៃត្រៃទៅក្នុងភូមិ ៣ រៀងដោយឋានៈជាដើម	កុសលនិម្មិត្រ្រៃត្រៃទៅក្នុងភូមិ ៣ រៀងដោយឋានៈជាដើម	១៤១	១
មនោ	មនោ-	១៥៣	១៣
ភវិង្គិច្ឆិកៈហៅថាមនោ	ភវិង្គិច្ឆិកៈ ហៅថាមនោ	១៥៤	៤
-	-	១៥៨	"
ឆៃមន្តរាជ	ឆៃមន្ត រាជ	១៦១	១១
លោកុស្តរកុសល រោង្គិសារីវៈ	លោកុស្តរកុសល បទភាគីនីយ	១៧៥	១
លោកុស្តរកុសល បដិបទ	លោកុស្តរកុសល រោង្គិសារីវៈ	១៧៧	"
លោកុស្តរកុសល ពួកមន្តដ៏សេស	លោកុស្តរកុសល បដិបទ	១៩១	"
ភវិង្គិច្ឆិកៈហៅថាមនោ	ភវិង្គិច្ឆិកៈ ហៅថាមនោ	១៩៨	៨
-	-	២០១	៩
ផ្តលាមក ណា	ផ្តលាមក	២១៥	៤
-	-	"	៥
ភីលទ្ធិ	លទ្ធិ	២១៧	៦
ទុក្ខច្នៃ	ទុក្ខច្នៃ	២៣២	២
អក្ករកននិម្មិត ពួកកុសលបដិបទ	អក្ករកននិម្មិត ពួកកាមាវចរវិញ្ញាប	២៥៩	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បញ្ជាក់
ព្រោះហេតុបាន ធ្វើបាន	ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន	២៦០	១១
អត្យាករណមិ ទូកលោកុញវិធាន	អត្យាករណមិ ទូកអនុបាវិបរវិធាន	២៦៣	១
បានសន្សំ	បានសន្សំ	២៦៤	១៤
ចាកវដ្តិ	ចាកវដ្តិ	២៦៦	៣
សុត្តនបដិបទា	សុត្តនប្បដិបទា	២៧៨	១៦

